

**T.C
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**TUHFETÜ'L-MÜLÜK
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN-TIPKIBASIM)**

Gülcan KESKİN

**Danışman Dr. Öğr. Üyesi Kaan YILMAZ
Jüri Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Döne ARSLAN
Jüri Üyesi Prof. Dr. Zikri TURAN**

KASTAMONU 2020

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

GÜLCAN KESKİN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Tuhfetü'l-Mülük
(Giriş-İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)

Gülcan KESKİN

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kaan Yılmaz

Çalışmamıza konu olan Tuhfetü'l-Mülük, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 3099'da kayıtlı bir tabirnamedir. Yazarı ve yazıldığı tarih hakkında bilgi barındırmayan eser, İbrahim Kirmanî ve Muhammed bin Sîrîn'in eserlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. 60 baptan oluşan eser, harekeli nesih ile mensur olarak kaleme alınmış ve Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiştir.

Tabirname, Eski Uygur imla geleneği ile Arap-Fars imla geleneğinin özelliklerini taşımaktadır. Elif-vav kullanılması, ünlülerin yazımında hareke ve harfin kullanılması gibi yönlerden Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini yansıtmaktadır. Ses uyumları açısından, özellikle dudak uyumu açısından, 17. yüzyıl özellikleri taşımaktadır.

Bu çalışma; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında, tabirnamenin giriş kısmından alıntılarla Tuhfetü'l-Mülük'ün düş ve tabire bakış açısı değerlendirilmiştir. İnceleme bölümünde, eserin yazıldığı dönemin imla ve ses özellikleri tespit edilmiştir. Metin bölümünde, Arap harfli metnin yazı çevirimi yapılmıştır. Dizin bölümünde, metinde geçen sözcükler, varak ve satır numaralarıyla birlikte alfabetik olarak sıralanmış ve sözcüklerin anlamları kısaca verilmiştir. Beşinci bölümde metnin tıpkıbasımı yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tabirname, Rüya, Düş, Eski Anadolu Türkçesi, 17. yüzyıl

2020, 356 sayfa

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

Tuhfetü'l-Mülûk
(Entry-Examination-Text-Index-Facsimile Edition)

Gülcan KESKİN

Kastamonu University
Institute of Social Sciences
Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Asts. Prof. Kaan YILMAZ

Tuhfetü'l-Mülûk, the subject of our study, is a dream interpretation book registered under 19 Hk 3099 in Hasan Pasha Provincial Public Library in Corum. The work, without any information about its author and the date of its creation, was formed by using the works of İbrahim Kirmanî and Muhammed bin Sîrîn. The work, consisting of 60 chapters, was written as prose in naskh with vowel points and was then translated from Persian into Turkish.

This dream interpretation book includes the characteristics of the orthographic traditions of the Ancient Uighur and Arabic-Persian languages. The use of Aleph-Waw is a reflection of the characteristics of Ancient Anatolian Turkish in terms of the use of vowel dots and letters in writing vowels. It has the characteristics of 17th century in terms of vocal harmony, especially in terms of lip synchronization.

The present study includes five chapters: Introduction, Review, Text, Index and Facsimile. In the Introduction part, the dream and interpretation perspective of Tuhfetü'l-Mülûk was discussed with quotations from the introductory part of the interpretation book. In the Review part, the spelling and phonetic characteristics of the period in which the work was composed were stated. In the Text part, the translation of the text in Arabic letters was carried out. In the Index part, the words addressed in the text were arranged in an alphabetical list with foil and line numbers and the meanings of the words were also briefly stated. The fifth part included the facsimile of the text.

Key Words: Tabirname, Describing The Dream Books, Dream, Old Anatolian Turkish, 17th century

2020, 356 pages

ÖN SÖZ

Tabirname, Arapça “ta‘bîr” ve Farsça “nâme” kelimelerinin birleşiminden oluşmuş, Türkçe Sözlükte “rüyaların yorumunu yapan kitap” olarak tarif edilmiştir. Başvuru kitabı olarak kullanıldıklarından sade bir dille yazılan bu eserler, söz varlığı ve halk inançları bakımından zengin kaynaklardır. Bugün kütüphanelerimizde bulunan yazma ve basma tabirnameler, 14. yüzyıldan itibaren Arapça ve Farsçadan tercüme edilmeye başlanmıştır. Her kültürde olduğu gibi, Türk kültüründe de rüya ve tabir büyük önem taşımıştır. Ancak tabirnameler, müstakil bir tür olarak edebiyatımıza tercüme yoluyla geçmiştir. Bu tercümelerle birlikte oluşan tabirname kültürü, daha sonraki dönemlerde de telif eserlerin oluşmasına katkı sağlamıştır.

Tabirnameler hacim bakımından birbirinden farklılık gösterebilirler de içerik bakımından birbirlerinden pek farklılık göstermezler. Bugün kütüphanelerimizde bulunan tabirnameler incelendiğinde, hepsinin belli başlı rüya tabircilerinin eserlerinden faydalanılarak oluşturulduğu görülmektedir. Bu sebeple tabirnameler sadece konuları açısından değerlendirilmemelidir. Genellikle yalın bir dille yazıldıklarından, günlük konuşma dilinin birçok sözcüğünü barındırmaları ve dönemin kültürel özellikleriyle ilgili ipucular vermeleri açılarından önemlidirler. Çalışmamız; giriş, inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, tabirnamenin giriş kısmından alıntılarla, düş ve tabir gibi konular değerlendirilmiştir. İnceleme bölümünde, eserin imla ve ses bilgisi özellikleri incelenmiştir. Metin bölümünde, Arap harfli metnin yazı çevirimi yapılmıştır. Dizin bölümünde, metinde geçen sözcükler, varak ve satır numaralarıyla birlikte alfabetik olarak sıralanmış ve sözcüklerin anlamları kısaca verilmiştir. Beşinci bölümde metnin tıpkıbasımı yer almaktadır.

Çalışmamda beni sürekli destekleyen, hatalarımı anlayışla düzelten saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Kaan YILMAZ’a derin teşekkürlerimi sunarım.

Gülcan KESKİN

Kastamonu, Eylül, 2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAYI	iHata! Yer işareti tanımlanmamış.
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	xii
KISALTMALAR	xiii
İŞARETLER	xiv
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı	3
1.2. Konusu ve İçeriği	4
1.2.1. Düş ve Tabirin Önemi.....	4
1.2.2. Düşün Çeşitleri.....	5
1.2.3. Rüya Tabircisinin Gözeteceği Hususlar.....	8
1.2.4. Rüya Sahibinin Gözeteceği Hususlar.....	11
1.3. Metin İçerisindeki Bapların Dizini	12
1.4. Nüshaları.....	17
2. BÖLÜM: İNCELEME	20
2.1. İMLA ÖZELLİKLERİ	20
2.1.1. Seslerin Yazımı	21
2.1.1.1. Ünlülerin Yazımı.....	22
2.1.1.1.1. “a” Ünlüsü	22
2.1.1.1.1.1. Başta.....	22
2.1.1.1.1.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	23
2.1.1.1.1.3. Sonda.....	24

2.1.1.1.2.	“e” Ünlüsü.....	25
2.1.1.1.2.1.	Başta.....	25
2.1.1.1.2.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	26
2.1.1.1.2.3.	Sonda.....	26
2.1.1.1.3.	“ı, i” Ünlüleri	27
2.1.1.1.3.1.	Başta.....	27
2.1.1.1.3.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	28
2.1.1.1.3.3.	Sonda.....	29
2.1.1.1.4.	“u, ü” Ünlüleri	30
2.1.1.1.4.1.	Başta.....	30
2.1.1.1.4.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	31
2.1.1.1.4.3.	Sonda.....	31
2.1.1.1.5.	“o, ö” Ünlüleri	31
2.1.1.1.5.1.	Başta.....	32
2.1.1.1.5.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	32
2.1.1.2.	Ünsüzlerin Yazımı.....	32
2.1.1.2.1.	“ç” Ünsüzü	33
2.1.1.2.1.1.	Başta.....	33
2.1.1.2.1.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	33
2.1.1.2.1.3.	Sonda.....	33
2.1.1.2.2.	“p” Ünsüzü	34
2.1.1.2.2.1.	Başta.....	34
2.1.1.2.2.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	34
2.1.1.2.2.3.	Sonda.....	35
2.1.1.2.3.	“T” Ünsüzü.....	35
2.1.1.2.3.1.	Başta.....	35
2.1.1.2.3.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	35
2.1.1.2.3.3.	Sonda.....	36
2.1.1.2.4.	“S” Ünsüzü	36
2.1.1.2.4.1.	Başta.....	36
2.1.1.2.4.2.	Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda).....	37
2.1.1.2.4.2.	Sonda.....	37
2.1.1.2.5.	“η” Ünsüzü	38

2.1.1.2.5.1.	<i>Kök ve Tabanlarda</i>	38
2.1.1.2.5.2.	<i>Sonda</i>	38
2.1.1.2.6.	<i>“K” Ünsüzü</i>	38
2.1.1.2.6.1.	<i>Başta</i>	38
2.1.1.2.6.2.	<i>Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)</i>	39
2.1.1.2.6.3.	<i>Sonda</i>	39
2.1.1.2.7.	<i>“g” Ünsüzü</i>	39
2.1.1.2.7.1.	<i>Başta</i>	39
2.1.1.2.7.2.	<i>Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)</i>	40
2.1.1.2.7.3.	<i>Sonda</i>	40
2.1.2.	<i>Bazı Eklerin ve Sözcüklerin Yazımı</i>	40
2.1.2.1.	<i>Eklerin, Edatların ve Bağlaçların Yazımı</i>	40
2.1.2.2.	<i>Ayrı Yazılan Ekler ve Bazı Kelimeler</i>	48
2.1.2.3.	<i>Bitişik Yazılan Ekler ve Bazı Kelimeler</i>	49
2.1.3.	<i>Diğer İmla Özellikleri</i>	50
2.1.3.1.	<i>Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı</i>	50
1.3.1.1.1.	<i>Farklı Yazıma Sahip Kelimeler</i>	50
1.3.1.1.2.	<i>Bağlama Edatının Yazımı</i>	51
1.3.1.1.3.	<i>Tamlamalar</i>	52
1.3.1.2.	<i>Bazı İşaretlerin Kullanımı</i>	53
1.3.1.2.1.	<i>Şeddenin Kullanımı</i>	53
1.3.1.2.2.	<i>Vav-elif (ﻯ)</i>	53
2.2.	SES BİLGİSİ	55
2.2.1.	SES UYUMLARI	55
2.2.1.1.	<i>Ünlü Uyumu</i>	55
2.2.1.1.1.	<i>Damak Uyumu</i>	55
2.2.1.1.2.	<i>Dudak Uyumu</i>	55
2.2.1.1.2.1.	<i>Yuvarlaklaşma</i>	59
2.2.1.1.2.2.	<i>Düzleşme</i>	60
2.3.1.1.	<i>Ünlü-Ünsüz Uyumu</i>	62
2.4.1.1.	<i>Ünsüz Uyumu</i>	64
2.2.2.	SES DEĞİŞMELERİ	65

2.2.2.1.	<i>Kök Hecede e/ ~ i/</i>	65
2.2.2.2.	<i>b > v değişmesi</i>	67
2.2.2.3.	<i>p > b değişmesi</i>	68
2.2.2.4.	<i>ç > c değişmesi</i>	68
2.2.2.5.	<i>d >> y değişmesi</i>	68
2.2.2.6.	<i>k > g değişmesi</i>	69
2.2.2.7.	<i>g > v Değişmesi</i>	69
2.2.2.8.	<i>k > ħ değişmesi</i>	69
2.2.2.9.	<i>t > d değişmesi</i>	70
2.2.3.	SES OLAYLARI	72
2.2.3.1.	<i>Ötümlüleşme</i>	72
2.2.3.1.1.	<i>t > d Ötümlüleşmesi</i>	72
2.3.1.1.1.	<i>K > G Ötümlüleşmesi</i>	72
2.3.1.1.2.	<i>ç > c Ötümlüleşmesi</i>	73
2.3.1.2.	<i>Ötümsüzleşme</i>	74
2.3.1.3.	<i>Erime</i>	74
2.3.1.4.	<i>Yutulma</i>	75
2.3.1.4.1.	<i>Ünlü Yutulması</i>	75
2.3.1.4.2.	<i>Ünsüz Yutulması</i>	76
2.3.1.5.	<i>Düşme</i>	77
2.3.1.6.	<i>Türeme</i>	77
2.3.1.6.1.	<i>Ünlü Türemesi</i>	77
2.4.6.1.2.	<i>Ünsüz Türemesi</i>	78
2.4.6.2.	<i>Derilme</i>	79
2.4.6.3.	<i>Karışma</i>	79
2.4.6.4.	<i>Geçişme</i>	79
2.4.6.5.	<i>Ünsüz Kaynaşması</i>	79
2.4.6.6.	<i>Birleşme</i>	80
2.4.6.7.	<i>Benzetme</i>	80
2.4.6.8.	<i>İkizleşme</i>	80
2.4.6.9.	<i>Tekleşme</i>	81
2.4.6.10.	<i>Dudaklılaşma</i>	81
2.4.6.11.	<i>Göçüşme</i>	81

2.4.6.12.	<i>Hece Yutulması</i>	82
2.4.6.13.	<i>Nöbetleşe Kullanma</i>	82
2.4.6.14.	<i>Ulanma</i>	82
3.	BÖLÜM: METİN	84
3.1.	Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol	84
3.1.1.	Transkripsiyon Yöntemi.....	86
3.2.	Transkripsiyonlu Metin	87
4.	BÖLÜM: DİZİN	135
4.1.	Sözlük/Dizin	136
4.2.	Ek Dizin.....	280
4.3.	Ayetler ve Sureler Dizini.....	2872
4.4.	Kişi Adları Dizini	287
	SONUÇ	288
	KAYNAKLAR	291
5.	BÖLÜM: TIPKIBASIM	295
	ÖZGEÇMİŞ	557

TABLÖLAR

Tablo 1: Tuhfetü'l-Mülûk'te düşün çeşitleri.....	6
Tablo 2: Tuhfetü'l-Mülûk'te Kur'an'dan hareketle yapılan düş yorumları.....	11
Tablo 3: Metin içerisindeki bapların dizini.....	13
Tablo 4: Transkripsiyon alfabesi.....	86

KISALTMALAR

A	: Yazma nüshadaki ön yüzü belirtir.
Ar.	: Arapça
B	: Yazma nüshadaki arka yüzü belirtir.
Bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DEMN	: 1331’de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış nüshası
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
Far.	: Farsça
H.	: Hicri
HPN	: Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3083/3’te kayıtlı yazma nüshası
Hız.	: Hazreti
İHK	: İl Halk Kütüphanesi
KN	: Kastamonu İHK, 37 Hk 1226/3’te kayıtlı yazma nüshası
M.	: Miladi
Rum.	: Rumca
s.	: Sayfa
SN	: İstanbul Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939’da kayıtlı yazma nüshası
Tr.	: Türkçe
Vb.	: Ve benzeri
YEK	: Yazma Eserler Kütüphanesi
Yun.	: Yunanca

İŞARETLER

-	: Fiile eklenmeyi gösterir.
#	: Kelimenin solunda ise kelime başını, sağında ise kelime sonunu gösterir.
()	: Parantez içindeki sesin ihtiyarî olduğunu gösterir.
//	: Bir kelime içindeki sesleri gösterir.
/	: Kök ünlüsünden sonra gelen sesi gösterir.
[]	: Esere Eklenen Ek ve Kelimeleri gösterir.
+	: İsme eklenmeyi gösterir.
>	: Ok istikametinde tek aşamalı değişmeyi gösterir.
>>	: Ok istikametinde iki veya daha fazla aşamalı değişmeyi gösterir.
~	: Nöbetleşe kullanımı gösterir
Ø	: Ses kaybını gösterir.
A	: a, e
I	: ı, i
K	: k, ƙ
S	: s, ş
T	: t, ƚ
U	: u, ü
X	: u, ü, ı, i

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Geleceği bilme arzusu, bütün insanların müşterek tutkuları arasındadır. İnsanlık, tarih boyunca gelecek hakkındaki bilinmezliğe çeşitli tahminler, yorumlar ve fallarla cevap aramıştır. Rüya ile yaşanan hadiseler arasında ilgi kurma ve bunun sonuçlarından hareketle genellemelerde bulunma eski zamanlardan beri süre gelmektedir (Tören, 1997: 415). Sözlükte "görmek" anlamındaki rü'yet kökünden türeyen rüya kelimesi uyku sırasında zihinde beliren görüntülerin bütünü (düş) ifade eder (Çelebi, 2008: 306). Rüyalarda görülen şeylerin neleri sembolize ettiğini açıklayan ilme tabir (ilm-i ta'bîr, ilm-i ta'bîr-i rü'yâ), rüyaları yorumlayanlara muabbir denir. Bu konuda yazılan eserler de ta'bîr-nâme, ta'bîrât-ı vuûkât, ta'bîrât-ı rü'yâ, rü'yâ-nâme, vâkıa-nâme, segir-nâme, güzâriş-nâme gibi adlarla anılır (Coşkun & Gökyay, 2010: 331).

Çalışmanın Konusu

Tuhfetü'l-Mülûk adlı eserin, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 3099'da kayıtlı nüshasının imla ve ses özelliklerinin incelenmesi.

Çalışmanın Amacı

Eserin yazıldığı dönemin dil özelliklerini, söz varlığını ve anlatım gücünü ortaya çıkarmaktır.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamıza konu olan metin harekeli olması ve imla özellikleri açısından dikkat çekicidir. Tabirname, Eski Uygur imla geleneği ile Arap-Fars imla geleneğinin özelliklerini taşımaktadır. Elif-vav kullanılması, ünlülerin yazımında hareke ve harfin kullanılması gibi yönlerden Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini yansıtmaktadır. Ses uyumları açısından, özellikle dudak uyumu açısından, 17. yüzyıl özellikleri taşımaktadır.

Çalışmanın İçeriği

Çalışmamız; Giriş, İnceleme, Metin, Dizin ve Tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın Metodolojisi

Giriş bölümünde, tabirnamenin giriş kısmından alıntılarla Tuhfetü'l-Mülük'ün düş ve tabire bakış açısı değerlendirilmiştir. Giriş bölümünün ilk kısmında, eserin adı ve yazılış amacına kısaca değinilmiştir. İkinci kısımda; düş ve tabirin önemi, düşün çeşitleri, rüya tabircisinin gözeteceği hususlar ve rüya sahibinin gözeteceği hususlar başlıkları altında konusu ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü kısımda, metin içerisindeki bapların dizini, varak ve sayfa numaralarıyla verilmiştir. Dördüncü kısımda, eserin tespit edebildiğimiz nüshaları hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde, eserin imla ve ses bilgisi özellikleri incelenmiştir. İmla özellikleri kısmında, seslerin yazımı; bazı eklerin ve sözcüklerin yazımı, diğer imla özellikleri gibi konular değerlendirilmiştir. Ses bilgisi kısmında; ses uyumları, ses değişimleri, ses olayları gibi konular değerlendirilmiştir. Metin bölümünde, Arap harfli metnin yazı çevirimi yapılmıştır. Metnimizin kuruluşunda Çorum Hasan Paşa İHK 3083/3'teki, Kastamonu İHK 1226/3'teki, İstanbul Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939'daki nüshalarından ve 1331'de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış kopyasından yararlanılmıştır. Dizin bölümünde, metinde geçen sözcükler, varak ve satır numaralarıyla birlikte alfabetik olarak sıralanmış, sözcüklerin anlamları kısaca verilmiştir. Beşinci bölümde metnin tıpkıbasımı yer almaktadır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalıştığımız yazmanın en önemli sınırlılığı, muhtasar bir tabirname olmasıdır. Görülen düş ve düşün tabiri şeklinde amaca yönelik bir cümle yapısı vardır. Bu sebeple cümleler kısadır, hatta çoğu zaman eksiktir. Cümleler ve kelimeler kim, ki, ve bağlaçlarıyla bağlanmıştır. Ayrıca içerisinde müstensihden kaynaklanan yazım yanlışları bulunmaktadır.

Metnimizin kuruluşunda faydalanabileceğimiz nüshalar bulmak amacıyla, erişebildiğimiz yazma tabirnameler üzerinde incelemeler yapıldı. Bu incelemelerde, çalıştığımız nüsha haricinde, Tuhfetü'l-Mülük'ün beş nüshası daha belirlenebildi. Bu nüshalardan İstanbul Süleymaniye YEK, Ayasofya 1734'teki nüshası, yüksek lisans tezi olarak Arzu Erdoğan tarafından çalışılmıştı. Ancak nüshalar incelendiğinde, birbirinden farklılaşan yönleri olduğu tespit edildi. Bir tabir, bir nüshada bulunurken diğerinde bulunmamakta veya bir tabir bir nüshada farklı, diğer nüshada farklı tabir edilmekteydi. Ayrıca çalıştığımız nüshada bulunan giriş kısmı bu nüshada bulunmamaktaydı. Sonuç olarak her nüshanın müstakil bir nüshaya dönüştüğü ve birbirinden ayrılaştığı görülmüş, çalışmamızın devam etmesi uygun bulunmuştur.

Tuhfetü'l-Mülük'ün, belirleyebildiğimiz diğer 4 nüshası arasında, tam ve eksiksiz olan bir nüshası bulunmamaktadır. Çorum Hasan Paşa İHK 3083/3'teki, İstanbul Süleymaniye YEK Bağdatlı Vehbi Efendi 939'daki nüshaları ve 1331'de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış nüshası muhtasardır. Kastamonu İHK 1226/3'teki nüshası ise sondan eksiktir. Ayrıca bu dört nüsha arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da bulunmaktadır. Bu sebeple metin tamiri için tek bir nüshası baz alınmayıp dört nüshadan da faydalanılmıştır. Metnimizin kuruluşunda, Çorum Hasan Paşa İHK 3083/3'teki, Kastamonu İHK 1226/3'teki, İstanbul Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939'daki nüshalarından ve 1331'de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış kopyasından yararlanılmıştır. Yukarıda sıraladığımız nedenlerden dolayı metin kuruluşundaki ana kuralımız: üzerinde çalıştığımız nüshayı, bu nüshalarla karşılaştırıp yazım yanlışlarını ve metnimizin anlaşılmasını zorlaştıracak kelime eksikliklerini tespit etmeye çalışmak olmuştur. Ayrıca okuma zorluğu yaşadığımız yerlerde de bu nüshalardan faydalanılmıştır.

1.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Çalışmamıza konu olan metin, Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3099'da kayıtlı bir tabirnamedir. Nüsha; yazarı, yazım tarihi ve yazım yeri hakkında hiçbir bilgi barındırmamaktadır. Müellif eserin ismi ve yazım sebebi hakkında şöyle bilgi vermektedir:

şîrâz pâdişâhı bir gün toy eyledi mu‘abbirleri ve hakîmleri okudı buyurdı benim için bir ta‘bîr kitâbı taşnîf eyley kim muhtaşar ola ve hem cüşsesi az ola fâ‘idesi çok ola [didi] anlar dağı bir kaç gün mühlet dileyüp bu muhtaşarı iki mu‘teber kitâbdan ki biri ibrahîmü ibn kermânîniy ve biri muhammed ibn-i sîrîniydir cemî‘ kılup kaleme getürdiler ve bu nüshanıy ismini tuhfetü’l-mülûk didiler sonra emîr öñüne iletdiler ol pâdişâha yavlağ hoş gelüp ol ‘âlimlere hil‘at buyurdı (bk. 1b/6)

Şiraz padişahının isteği üzerine muhtasar bir tabirname düzenlenildiğine, isminin de bu sebeple “Tuhfetü’l-Mülûk” konulduğuna, bu muhtasar tabirnamenin hazırlanırken de İbrahim Kirmanî ve Muhammed bin Sîrîn’in eserlerinden faydalanıldığına değinilmiştir. Yazarın eserlerinden yararlandığını söylediği İbrahim Kirmanî ve Muhammed bin Sîrîn, rüya tabiri konusunda ün almış isimlerdendir. Bugün kütüphanelerimizde, Muhammed bin Sîrîn’in eserlerinden faydalanılarak oluşturulmuş birçok tabirname bulunmaktadır. Tuhfetü’l-Mülûk’ü diğer tabirnamelerden ayıran özellik 60 bap şeklinde düzenlenmiş olmasıdır. Ayrıca nüshanın sonunda tabirnamenin ismine tekrar değinilmiş ve Farsçadan Türkçeye tercüme olduğu belirtilmiştir.

bu kitâbıy ismine tuhfetü’l-mülûk didiler ve bu kitâb ‘acem dilince idi türkîye tebdîl oldı (bk. 62a/4)

1.2. Konusu ve İçeriği

Agah Sırrı Levend tarafından öğretici eserler (Levend, 2018: 166) başlığı altında sınıflandırılan tabirnameler, içinde sadece rüyalar ve yorumlarını barındırmamaktadır. Tabirnamelerin çoğunun başında, rüyaların tabirine geçilmeden önce, rüyanın keyfiyeti, düşün had ve mizacı, rüyanın kuvveti ve zaafı, rüyanın türleri, rüyanın görüldüğü ve tabir edileceği zamanların önemi, muabbirin adabı, rüyasını yorduran kişinin adabı üzerinde durulmakta ve bu konularda yeterince bilgi verilmektedir (Gökyay, 2019: 138).

1.2.1. Düş ve Tabirin Önemi

Rüya tabiri ilmi; din, ahlak ve tıp ilimleri kadar üstün ve şerefli kabul edilmiş, (Yüksel, 1990: 886) önceden tedbir alma veya müjdeleme bakımından dünya ve ahiret için muteber olan dinî ilimlerden sayılmıştır (Coşkun; Gökyay, 2010: 331). Bu sebeple

birçok tabirnamede, rüya tabirlerine başlamadan önce, rüyanın ve tabir ilminin önemi vurgulanmıştır.

bilgi kim dört ‘ilim cihānda şerīfdür evveli dīn ikinci tıb üçüncü nücūm dördüncü ta‘bīr (bk. 2a/8) / bil_ki düş görmek haqdur ‘ākıl kişi_ki nīk-baht ve bed-bahtlık eşerini düşde bilür fark ider (bk. 2b/8)

İslam dininde rüya tabirine önem verildiği Kur’an’da ve hadislerde yer alan bilgilerden anlaşılmaktadır. Resûl-i Ekrem’e ilk vahyin sâlih rüya şeklinde gelmesi, hadis kitaplarında da rüya ve tabirin yer almasına vesile olmuştur (Coşkun & Gökyay, 2010: 331). Zaman içerisinde bu ilmin gelişip serpilmesi, peygamberlikle rüya görme arasındaki ilişki sebebiyledir (Yüksel, 1990: 83).

resûl-ü ekrem haziretlerine vahiy inmezden evvel her ne söylerse düşde görüp söylerdi haberde gelmişdür ki haq te‘ālā yüz yigirmi dört bin peygāamber ve üç yüz on üç mürseldür bunlar düşde görüp kavimlerine haber verirlerdi (bk. 2b/3)

Hadis-i şerifler ve ayet-i kerimelerin rüya ilmini tasdik ettiği ve İslamiyet’in rüya tabirine şeri bir ilim gözü ile baktığı görülmektedir (Yılmaz & Çetin, 2007: 1068).

1.2.2. Düşün Çeşitleri

Dinî literatürde üç çeşit rüyadan söz edilir. 1. Rahmânî rüya: Rüya denildiğinde ilk akla gelen budur, bu rüyaya “rü’yâ-yı sâdika, rü’yâ-yı sâliha” da denir (Çelebi, 2008: 306). Uykuda iken doğrudan veya bir melek vasıtasıyla gerçekleşen rüyadır. Bu türden rüyaların peygamberler, veliler ve temiz inançlı kişiler tarafından görüldüğüne inanılır. Bunların müjdelemek yanında korkutmak, uyarmak ve haber vermek fonksiyonları da vardır (Yılmaz & Çetin, 2007: 1068).

Bu tür rüyayı mübeşşirat diye niteleyen Hz. Muhammed, “insanın metafizik âlemlerle olan ilişkisi ve oradan aldığı müjdeleyici bilgi ve işaretler” anlamına gelen mübeşşiratın, nübüvvetin sona ermesinden sonra da devam edeceğini bildirmiştir (Çelebi, 2008: 306). Ayrıca Hz. Muhammed, bu rüyayla ilgili “Rüya Allah’tan, hulûm şeytandandır” (Buhârî, Tabir 3; Müslim, Rüya 1) buyurmuştur. Rüyanın arkasında ulaşılabilecek gerçek bir mana gizlidir. Hulûm ise gerçekte hiçbir manası olmayan boş bir kuruntu ve hayalden ibarettir. Bu sebeple yorum ve açıklaması olmayan sırf nefsi bir

olay veya şeytani bir yalan, hulüm olmaktan ileriye gidemez. Gerçekte rüya sadık/güvenilir olanın ismidir (Günay, 2015: 121)

2. Şeytânî rüya: Şeytanın aldatma, vesvese ve korkutmalarıyla meydana gelen karışık hayaller, düşler, telkinlerdir. Bunların anlatılması ve yorumlanması tavsiye edilmemiştir (Çelebi, 2008: 306). Bu tür düşlere ahlâm ve adgâs-ı ahlâm da denilir (Balaban, 2014: 114). 3. Nefsânî rüya: Nefsin hayal ve kuruntuları, uyku esnasındaki dış etkiler ve günlük meşgalelere ilişkin rüyalar (Çelebi, 2008: 306).

Tuhfetü'l-Mülûk'te düş, doğru düş ve yalan düş olmak üzere iki şekilde tasnif edilmiştir. Doğru düş; tebşir, tahzir ve ilham düşü olarak, yalan düş; illet, azgâs-u ahlâm ve himmet düşü olarak alt türlere ayrılmış ve de bu alt türler anlaşılır bir şekilde açıklanmıştır.

Tablo 1: Tuhfetü'l-Mülûk'te düşün çeşitleri

<i>Doğru Düş</i>	<i>Tebşir Düşü</i>	oldur ki allâhu te'âlâ bir ferîşte yaratmışdur ol ferîşte levh-i mahfûza mü'vekkel kılmışdur ol ol firîşteye melekü'r-rü'yâ dirler her nesne kim âdeme irişe hayırdan ve şerden ol firîşte tanrı fermânıyla ol kişiye düşde gösterür imdi her kaçan kim bir kişiye dünyâdan ve âhretten bir işâret irişe hâk te'âlâ buyurur melekü'r-rü'yâya ol kişiye ol beşâreti gösterür çün göre vâcib oldur ki şadağa vire allâhu te'âlâ haziretlerine yalvara tâ kim ni'metler ile tok ola (bk. 3a/11)
	<i>Tahzîr Düşü</i>	oldur ki hâk te'âlâ buyurur melekü'r-rü'yâya fulân kişiye bir korkulu düş gösterür öyle gerekdür ki ol kişi günâhlarına tevbe eyleye ve dahı ma'siyetden ırak ola (bk. 3b/12)
	<i>İlhâm Düşü</i>	oldur ki hâk te'âlâ melekü'r-rü'yâya buyurur fulân kişiye bir düş göster her ne kim dünyâda vardur bîzâr ola yüzün hâka duta dâ'im hâkkı isteye ol düşe ilhâm düşü dirler ol düşü çok peygâmbler görürlerdi (bk. 4a/3)
<i>Yalân Düş</i>	<i>İllet Düşü</i>	oldur ki bir kişinin bir ağrısı ola hemân ol sa'at muhâlif düşler göre aña i'tibâr yokdur (bk. 4a/12)
	<i>Azgâs ve Ahlâm Düşü</i>	oldur ki şeytân gösterür aña hammâma varmak hâcet olur (bk. 4b/1)

	<i>Himmet Düşü</i>	oldur ki her ne kim kendü özin fikir eyleye gice dağı anı görür anın düşüniñ aşlı yokdur ta'bir kılmayalar (bk. 4b/3)
--	--------------------	--

Doğru düş Allah'tan gelen, yalan düş ise aslı olmayan, şeytandan veya nefisten kaynaklanan düştür. Tasavvuf kaynaklarına göre Hak'tan ve rüya meleşinden kaynaklanan rüyalara sâdık rüya, nefisten ve şeytandan kaynaklananlara kâzib rüya denir (Uludağ, 2008: 309).

Sözlükte “güler yüzlü olmak, güler yüzle karşılamak, müjdelemek” anlamındaki beşr (büşûr) kökünden türeyen tebşîr “müjdelemek” demektir (Arpaguş, 2011: 226). Sâlih müminlerin gördüğü rüyalar genellikle müjdeleyici nitelikte olduğundan bunlara büşrâ veya mübeşşire adı verilir (Uludağ, 2008: 309). Tebşîr düşü müjdeleyicidir. Bir melek vasıtasıyla Tanrı tarafından gösterilir. İnsanoğlunun dünya ve ahiret işlerinde, hayır veya şer nazil olacaksa o melek rabbinin izniyle onları insanlara gösterir. Böyle rüya görenin Allah'a şükretmesi, sadaka verip hayır işlemesi gerekmektedir (Yüksel, 1990: 125). Uyarı niteliğinde olan rüyalar da vardır. Bu tür rüyalara tahzîr (bilgilendirme) rüyaları denilir. İbadet ve taatten uzaklaşan kula bu türden rüyalar gösterilerek tövbeye ve kulluğa yönlendirilir (Uludağ, 2008: 309).

Sâdık rüyaların üçüncü kısmı ilham rüyalarıdır. Kişi bu tür rüyalarda kendini din ve hayır hizmetlerinde bulunurken görür. İlham rüyalarının gösterilmesindeki amaç kulluğun daha da arttırılmasıdır (Uludağ, 2008: 309). İyilik yapmak, hayır işlemek ve ibadetle meşgul olup günahlardan sakınmak için Tanrı tarafından gösterilen, doğru rüyalar (Yüksel, 1990: 125).

Şeytandan veya nefisten kaynaklanan ve adgâs-ü ahlâm ya da kâbus adı verilen kâzib rüyalar karışık, anlamsız ve genellikle hüznü vericidir (Uludağ, 2008: 309). Mesela, insanın kalbinin sevdiği şeyi veya korktuğu şeyi görmesi, aç iken rüyada yediğini görmesi veya doygun olunca sakındığını görmesi, güneşte uyuyanın ateşte yandığını görmesi, herhangi bir organında ağrı olan bir insanın azap çektiğini görmesi (Tabak, 1999: 180) bu tür rüyalara örnektir.

Tuhfetü'l-Müluk'te yalan düş adı verilen bu tür rüyaların ilki illet düşüdür ki hastalık sebebiyle uyuyan kişinin gördüğü rüyadır, bu açıdan aslı yoktur (Zengin, 1997: 33). Gönlü endişeli olan kişinin gördüğü rüya ise himmet düşüdür. Endişeli bir biçimde olduğu için rüyasının aslı yoktur (Zengin, 1997: 33). Nefsin telkinleri ve çağrışımları sonucunda görülen bu rüyaların kaynağı, bizzat kişinin kendisidir. Bu rüyalar dış etkenler ve günlük meşgalelerle ilgili rüyalar. Kişi uyanıkken neyle meşgulse rüyasında da onunla ilgili şeyler görür (Bahadır, 2017: 22).

Adgâs (ot demetleri) kelimesinin bir ayette ahlâma izafe edilmesiyle ortaya çıkan “adgâs-ü ahlâm” tabiri (Yûsuf 12/44) “yaşı kurusuna karışmış ot demetleri gibi yenisi eskisine karışmış uyku halleri, hiçbir anlamı olmayan karmakarışık hayaller” anlamına gelmektedir (Çelebi, 2008: 306). Azgâs-u Ahlâm düşü, Tuhfetü'l-Müluk'te “şeytan tarafından gösterilen ve gusûl gerektiren düş” olarak tarif edilmiştir. Bu sebeple bu rüya batıl kabul edilir, itibar edilmez ve tabiri de yapılmaz (Bahadır, 2017: 22).

1.2.3. Rüya Tabircisinin Gözeteceği Hususlar

Dış dünya ve dış dünyadaki bütün varlıklar (eşya, taş, kaya, bıçak, kılıç vs.), insanlar (canlı-cansız, ölü-diri, önemli şahsiyetler, veliler, kutsal kişiler) her biri rüyanın, rüyayı görenin şahsiyetine, ilmi ve sosyal seviyesine göre ayrı şekilde anlamlandırılıp tabir edilirlerdi (Yılmaz & Çetin, 2007: 1070). İnsanların şahıslarının, sanatlarının ve kıymetlerinin farklı olmalarından dolayı, bilgili tabirci ilham ettiği miktarınca herkes için farklı tabir yapar. Böylece birisi için rahmet olan bir rüya diğeri için ceza olabilirdi (Tabak, 1999: 175).

Müslümanların düşü, kâfirlerin düşünden; sultan ve sultanın katındakilerin düşü, raiyetin düşünden; zengin düşü, yoksulun düşünden; azadın düşü, kölenin düşünden; erkeğin düşü, kadının düşünden daha üstündür. Gördükleri rüyaların tabiri hep farklı farklıdır. Muabbir her birinin rüyasını onun durumuna göre yorumlar.

müslimānlar düşü kâfirler düşünden gâlibdür sultānlar düşü vezīrlar düşünden gâlibdür vezīrlar düşü begler düşünden gâlibdür begler düşü ra'ıyyet düşünden gâlibdür (bk. 12b/4) / sultānlar ve vezīrlar ve ulu begler ve sultāna yakın olanların düşleri gâlibdür ra'ıyyet düşlerinden anıñ içün tañrı te'ālā anları üstün yaratdı şecā'ati ve heybeti ve

hiredi ve 'aklı dükeli artucağdur (bk. 4b/8) / āzād düşi kıl düşiyle fark[1] ola ve er düşi 'avret düşiyle farkı ola ve bay düşi yoğsul düşiyle farkı ola (bk. 5a/4)

Bazı insanların rüyaları sağlıksızdır, yani değersizdir: Örneğin sarhoş birisinin ya da âdet gören bir kadının, kısacası büyük bir kirlilik durumu içinde bulunan her insanın rüyaları böyledir (Schimmel, 2005: 44). Böyle bir hâl içinde bulunan kişilerin rüyaları gerçeği yansıtmaz, rüyalarının aslı yoktur, bu sebeple tabir edilmemelidir.

esrik ve 'avret aña hâl vâki' olmuş ola anların düşlerinin aşlı olmaya ta'bir kılmayalar (bk. 5a/6)

Rüya tabir edenin rüyada görülen hayali şekillerin iç ve dış yönlerini ayırt edip bir karine ile ötelindeki hakikate ulaşması, rahmanî olanını şeytanî olanından ayırt edecek maharette olması gerekir (Çelebi, 2008: 308). Çünkü bazı insanlara rüyada olaylar "filtrelendirilmiş" olarak, bazılarına da "filtresiz" gösterilir (Çelebi, 2008: 308). Rüyanın cinsi, sınıfı ve tabiatı gibi hususları bilmesi, bunlardan birini diğeriyle telif etmeyi başarması ve yorumlamak istediği rüyanın nerede, nasıl, ne zaman ve kim tarafından görüldüğünü tespit etmesi gerekmektedir (Çelebi, 2008: 308).

mu'abbire gerekdür ki şāhib-[i] firāset ola zīrā dürlü dürlü ādem vardur ve her ādemiñ dürlü dürlü düşi vardur imdi her bir nesneyi bir nesne ile ta'bir kılmak gerekdür (bk. 5a/9)

Rüya tabircisi; rüya sahibinin kendisi, ailesi, kavmi ve kabilesi, sanatı, hali vb. sorular sormak suretiyle bilgi almalı ve ondan sonra tabir yoluna gitmelidir (Yüksel, 1990: 97).

her gāh ki sāl geke kendi adın ve atası adın bile ne imiş sultānmıdır ra'yyet[mi]dür baymıdır yoğsulmıdır āzādmıdır bendemiñdür hātır-ı nişādemidür ve pirişānmıdır esirikmıdır ayukmıdır cününmıdır bunları bilmek gerek şartdur şormak gerek nice yatmışdur şonra tañrıdan isti'ānet dileyüp ta'bir kıla (bk. 5a/13)

Bazen rüyada görülen şey aynı olsa da rüyayı gören kimselerin durumlarına, mevkilerine veya görünüşlerine bakılarak farklı tabirler yapılır. İbn-i Sîrîn, rüya gören kişinin konumunun nasıl dikkate alınması gerektiği konusunda özellikle hassastır. Gerçek bir rüya yorumcusu aynı sembolü, onu rüyasında her gören kişiye aynı şekilde uygulamaya çalışmaz (Hermansen, 2008: 78).

muhammed ibn-i sîrîne su'âl itdiler kim bir kişi eydür kim düşümde gördüm bañlardum namâz kırlarlar aña iytdi_kim sen kâ'beye varasın ve bir kişi dañı geldi ol_dañı bu düşi görmüş idi aña iytdi seni uğrı diyü tütalar anıñ şâkırdleri iytdiler yâ üstâz bunlar ikisi ikisi dañı bir düş gördiler niçün her birisin bir vechile ta'bir kıldık didiler ol itdi_kim ol kişiye ol ta'bir iytđim_ki anıñ sîmâsından pârşâlar 'alâmeti var idi ol_kişiye seni uğrı diyü tütalar didüm anıñ yüzünde fâsıklar nişâni var idi imdi düş ta'birini dañı şöyle kılmak gerek ve mu'abbirlere gerekdür ki şâhib-i firâset ola arı arından farķı eyleye (bk. 12b/8)

İbn-i Sîrîn'in cevabı iki rüya gören kişinin de karakterlerinin, görünümlerinden ve tavırlarından belirgin olduğu şeklindedir. Bu nedenle, birinci kişinin rüyası Kur'an'daki "İnsanlara hac ibadetini duyur (Hac 22/27)." ayetini çağrıştırmaktadır, zira belli ki dindar biridir. İkinci adamın rüyası "Sonra arkadan seslenen biri, Ey kafil! (Yusuf'un kardeşleri) Siz mutlaka hırsızsınız! diye bağırdı (Yusuf 12/70)." ayetini çağrıştırmaktadır. Bu anekdot aynı zamanda rüya yorumuyla Kur'an'daki referanslar arasındaki yakın ilişkiyi ortaya koymaktadır (Hermansen, 2008: 78).

Rüya tabiri için farklı yöntemler vardır. Rüya tabircisinin, kendisine anlatılan rüyalara uygun bir yorum bulabilmesi için, hem güçlü bir sezgiye sahip olması, hem de her yorumlama türünü iyi bilmesi gerekmektedir (Schimmel, 2005: 71). Hz. Enes radiyallahu anh'dan aktarılan bir hadise göre; Hz. Muhammed "Rüyada gördüğünüz şeylerin isimlerini, o rüyayı yormada esas alın. Keza gördüklerinizin künyelerini veya kinaye manalarını da dikkate alın." buyurmuştur.

Muabbir rüya tabiri için farklı farklı yöntemler kullanır. Birçok rüya tabiri yöntemi, eskiden beri gelenek halinde aktarılmış, hatta peygamberlere dayandırılmıştır (Schimmel, 2005: 71). Bu yöntemler: rüya gören kişinin adı veya rüyada göze çarpan objenin adının etimolojisini kullanmak, ebcet hesabı kullanmak, rüyada görülen objelerin özelliklerinden bilinmeyene ulaşmak, Kur'an ayetlerinden faydalanmak, peygamberlerin hadislerinde benzerlikler bulmak, atasözleri ve şiirlerde benzerlikler bulmak, karşıtlık ve tersine çevirme (maklûp), artırma ve eksiltme, yılın hangi zamanı olduğu, rüya gören kişinin durumu (Hermansen, 2008: 77) şeklinde sıralanabilir. İbn-i Sîrîn'in rüya yormak için ayetlerden yararlandığı bilinir.

Tuhfetü'l-Mülûk'te, fihrist kısmından önce “bir kaç düşler vardır ki anıñ ta'birini haq te'âlâ kûrânda buyurmuşdur” şeklinde belirterek rüya tabirinin Kur'an'dan hareketle yapılabildiğine birkaç örnek vermiştir.

Tablo 2: Tuhfetü'l-Mülûk'te Kur'an'dan hareketle yapılan düş yorumları:

Rüya ve Yorumu	Yorumlandığı Sure
göre kim gemi içinde oturmuş kamu kaygulardan fâriğ ola (bk. 6b/13)	Ankebût Suresi-15. Ayet Fakat biz Nüh'u ve gemidekileri kurtardık ve bunu bütün insanlık için bir ibret yaptık.
bir kişi görse kim urgan ile bağlamışlar veyâhüd elinde bir urgan var ol kişinin kavmi ve dîni bütün ola (bk. 7a/2)	Şuarâ Suresi-44. Ayet Bunun üzerine iplerini, değneklerini yere attılar ve dediler ki: "Firavunun üstün gücü adına, elbette üstün gelen biz olacağız."
bir kişi göre kim bir şofra üzerinde oturmuş ve hem ol şofradan nesne yir ol kişinin rızkı helâl ola (bk. 7a/6)	Mâide Suresi-114. Ayet Meryem oğlu İsa şöyle yalvardı: "Allah'ım! Ey rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofraya indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısıdır."
göre kim kendüsi şayrudur sağlık bula (bk. 7a/11)	Şuarâ Suresi-80. Ayet Hastalandığım zaman bana şifa verendir.

1.2.4. Rüya Sahibinin Gözeteceği Hususlar

Rüya tabircisinin gözeteceği hususlar kadar rüya görenin de gözeteceği hususlar vardır. Düş görmenin belli şartları vardır, öncelikle bu şartlar yerine getirilmelidir. Ancak ve ancak abdest alınarak yatıldığı zaman sâdık rüyalar görülebilir, hatta bu rüyada insan Arş'ı tavaf edip Şeytan'dan korunabilir (Schimmel, 2005: 45). Hep abdestli uyunduğu vakit, insan Şeytan'dan korunmakta ve rüyaları gerçek çıkmaktadır.

Yatağa yatıldığında, önce kıbleye dönülmeli ve bir dizi kısa namaz suresi okunmalıdır; burada kötü ruhlara ve insanlara karşı Allah'ın koruması dilenmektedir. Bundan sonra hayırlı bir rüya görmek için dua edilmelidir. Daha sonra da temiz ve güzel olan sağ taraf üstüne yatılarak uyunmalıdır (Schimmel, 2005: 45).

düş_göricek şart-[1] ta'bir vardır her kaçan ki yatmak dilese âbdest eyleye yâhüd tahâret eyleye ve haq te'âlâ hazîretleri yâd kıla ve şalâvât getüre ve bu du'âyı şiddetle okuya andan_şonra tanrıdan meded dileye ve sağ yanına yata uyuya tâ kim gâ'ibden

her ne dürlü düş görse uyanı geldiği vaktin tanrı adın yâd kıla eger eyü düş görmüş
ola anlatmayup tizcek şadağa vire (bk. 5b/7)

Rüya sahibi rüyasını belli vakitlerde ve herkese anlatmamalıdır. Gün doğarken, gün batarken ve zeval vakitlerinde rüyasını anlatmamalı veya tabir ettirmemelidir. Özellikle çocuğa ve kadına, cahile, düşmanına, haset eden kimseye rüyasını anlatmaktan kaçınılmalıdır. Yusuf peygamberin çocukluğunda gördüğü bir rüyada; güneş, ay ve on bir yıldız kendisine secde etmiş, bunun üzerine babası ona, mutluluk müjdeleyen bu rüyayı kıskançlık uyandırmasın diye ağabeylerine anlatmamasını tembihlemiştir. Bu nedenle, rüya tabirciliğinde, rüyaları tedbirsiz bir şekilde başkalarına anlatmaktan kaçınılması öğütlenir (Schimmel, 2005: 19).

ba'dehü düş gören kişi yürüyecek vakıtlarda dimeye bir dürlü kişilerin kıtında
dimeye ve evvel gün toğarken ikinci zevâl vaktında üçüncü gün batarken ve dağı
düşmân kıtında ve 'avret ve oğlan ve delü ve mashara kıtında dimeye (bk. 6b/1)

Düş görmek kadar görülen rüyanın karşısında takınılacak tavır da tabir ve rüyanın akıbeti için önemlidir. Rivayete göre Hz. Muhammed “Sizden biriniz hoşuna giden bir rüya görürse bu rüya Allah’tandır. Onun için Allah’a hamt etsin ve dilerse onu söylesin. Eğer içinizden biri hoşuna gitmeyen bir rüya görürse o şeytandandır. Onun şerrinden Allah’a sığınsın ve onu kimseye söylemesin, bu takdirde rüyanın zararı dokunmaz.” (Buhârî, Tabir 3, 46; Müslim, Rüya 3) buyurmuştur.

ve eger eyü düş görmüş ola âyete'l-kürsî okuya ellerin yüzine süre ve eyde kim yâ
ilâhî bu düşü ki ben gördüm baña mübârek ve erzânî kıl diye ve yavuz ise yârabbi
belâsın benden döndür diye (bk. 6b/6)

1.3. Metin İçerisindeki Bapların Dizini

Tabirnameler genellikle “bap” esasına dayalı oluşturulmuşlardır. Bu baplar, bazı tabirnamelerde heceleme sistemi üzerine alfabetik olarak kurulmuş, bazılarında ise rüyada görülen varlıkların cinsine ve türüne göre baplar ve fasıllar oluşturulmuştur (Balaban, 2014: 118). Tuhfetü'l-Mülûk, 60 bap üzerine benzer kavramlar aynı bap altında olacak şekilde düzenlenmiştir. Bap isimleri Arapça ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Tabirnamede yer alan altmış bölüm ve bu bölümler altında tabiri yapılan kavramlar, fihrist kısmında şu şekilde sıralanmıştır:

Tablo 3: Metin içerisindeki bapların dizini

	FİHRİST	BÖLÜM
1. bilmek gerek kim delā'il-[i] ta'bir ki her birisini nice ta'bir kıla	el-bābü'l-evvelü (8a/10)	el-evvelü (12a/7)
2. düşü bilmek ve delil-[i] ta'bir kılamak	el-bābü's-şānī (8a/12)	eş-şānī (12b/3)
3. düşünde tanrı te'ālā ve ferişteyi ve peygamberleri ve 'arşı ve kürsî ve hisâb görmek	el-bābü's-sâliş (8a/13)	eş-sâliş (13a/8)
4. gün ve ay ve yıldızları görmek	el-bābü'r-râbi' (8b/2)	er-râbi' (15a/1)
5. deniz ve ırmağ ve bınar ve şarnıç ve gemi görmek	el-hāmis (8b/3)	el-hāmis (16a/10)
6. nūr ve zūlmāt şem'a ve çirāk ve saç ve şakal ve kıl görmek	es-sādis (8b/4)	es-sādis (17b/1)
7. taş ve ev ve divār ve kum görmek	es-sābi' (8b/6)	es-sābi' (19a/4)
8. kireç ve kerpiç ve şehir ve hisār ve mescid ve minber ve yol görmek	eş-sāmin (8b/7)	eş-sāmin (19b/6)
9. ev ve bağ ve bākça köşk ve sarāy ve hammām ve degirmen ve nirdübān ve sakāhāne ve mıtbağ görmek	et-tāsi' (8b/8)	et-tāsi' (20a/12)
10. hoş kokuşlar misk ve 'anber ve yağ ve zağfirān görmek	el-'aşer (8b/10)	el-'aşer (21b/3)
11. yigit ve koca ve karı 'avret ve genc 'avret ve kul karavuş ve oğlancıklar ve kızcağızlar ve ata ve ana görmek	el-hādī 'aşer (8b/12)	el-hādī 'aşer (22a/2)
12. gusul ve teyemmüm kılamak ve hac ve 'umre kılamak bağ ve namāz ve rükū' ve sücūd kılamak ve ābdest almak ve gazāya varmak ve şadağa virmek görmek	eş-şānī 'aşer (9a/1)	eş-şānī 'aşer (22b/4)
13. kādī ve haṭīb imām ve mü'ezzin ve muhtesib görmek	eş-sâliş 'aşer (9a/4)	eş-sâliş 'aşer (23b/9)
14. muşhaf ve kitāb ve devāt ve kalem kalem-dān menşūr bitî nāme ve mürekkeb görmek	er-râbi' 'aşer (9a/6)	er-râbi' 'aşer (24a/4)
15. çok ādemler endāmırlarında her cinsinden yişil ve kızıl tonlar ve baş kesmek görmek	el-hāmis 'aşer (9a/7)	el-hāmis 'aşer (24b/5)
16. taht ve kürsî ve kapu ve kilid ve hayme ve şāzrevān ve şandūk dōşek ve yaşıdık ve giyesi görmek	es-sādis 'aşer (9a/9)	es-sādis 'aşer (25b/6)
17. ocağ ve gazkan ve tennūr ve kül ve kömür görmek	eş-sābi' 'aşer (9a/12)	eş-sābi' 'aşer (26b/5)

18. yalıncaḡ yire girmek ve kendüyi yalıncaḡ görmek veyāḥūd bir cānāvar anı yidügin veyā ışırdıḡı veyā şokdıḡın görmek	eş-şāmin ‘aşer (9a/13)	eş-şāmin ‘aşer (26b/10)
19. hacāmet kılmak ve ḡan almak zeker ādem teninden artuḡ ve eksik görmek	et-tasi‘ ‘aşer (9b/3)	et-tasi‘ ‘aşer (27a/5)
20. ala veyā yara olmak ve çiçek çıkarmak ve uzunluḡ ve ḡalınluḡ ve baḡ ve bart ve ḡıban çıkarmak ve saḡḡāḡāne ve necīs ve sidik görmek	el-‘ıḡrīn (9b/5)	el-‘ıḡrīn (28a/1)
21. yimiş aḡaḡları ve yimiş ve reyḡānları ve ekincilik görmek	el-ḡadi ve’l-‘ıḡrīn (9b/8)	el-ḡadi ve’l-‘ıḡrīn (28b/5)
22. etmek yimek ve yiyecek ve şeker ve ḡurma ve ḡelvā ve tatlu nesneler görmek	eş-šanī ve’l-‘ıḡrīn (9b/9)	eş-šanī ve’l-‘ıḡrīn (30a/2)
23. şoḡan ve şarımsaḡ ve tere ve tuz ve fülful ve ıssı otlar ve nekim bunlara beḡzer var ise anları görmek	eş-şālīs ve’l-‘ıḡrīn (9b/11)	eş-şālīs ve’l-‘ıḡrīn (30a/7)
24. şerbet ve südler ve dāriler ve ot içmek ve süci içmek ve ḡuşmak ve aḡu içmek görmek	er-rabi‘ ve’l-‘ıḡrīn (10a/1)	er-rabi‘ ve’l-‘ıḡrīn (30b/3)
25. cevāhir ve aḡḡa ve altun ve ḡümüş ve baḡır ve ḡurşın ve birinḡ ve ḡalay ve bunlara beḡzer var ise görmek	ve’l-ḡamis ve’l-‘ıḡrīn (10a/3)	el-ḡamis ve’l-‘ıḡrīn (31a/5)
26. giyecek ve zīnet ve dülbend ve üsküf ve yüzük ve ḡalka ve bōrk geymek	es-sādis ve’l-‘ıḡrīn (10a/5)	es-sādis ve’l-‘ıḡrīn (31b/8)
27. düḡün ve cimā‘ ve öpmek ve ḡuşmak ve nikāḡ kılup ḡuḡbe okumak	es-sābi‘ ve’l-‘ıḡrīn (10a/7)	es-sābi‘ ve’l-‘ıḡrīn (32b/2)
28. bend ve ‘avul ve zencīr ve buḡaḡu ve demür veyā ip ve pamuḡ ve igne ve ḡamḡı görmek	eş-şāmin ve’l-‘ıḡrīn (10a/8)	eş-şāmin ve’l-‘ıḡrīn (33a/4)
29. silāḡ ve demürce āletlerin ve and içmek görmek	et-tāsi ve’l-‘ıḡrīn (10a/10)	et-tāsi ve’l-‘ıḡrīn (33b/5)
30. iplik ve ḡıl ve ḡuzı ve yün ve şüretler görmek	eş-şelāşīn (10a/12)	eş-şelāşīn (34a/3)
31. gössüz ve elsüz ve ayaksız ve dilsiz ve saḡır görmek	el-ḡadī ve’s-şelāşīn (10a/13)	el-ḡadī ve’s-şelāşīn (34a/9)
32. sinle ve ölü ve zindān ve ḡafaş ve ḡar yer görmek	eş-šanī ve’s-şelāşīn (10b/2)	eş-šanī ve’s-şelāşīn (34b/7)

33. öldürmek ve el ve ayak kesmek ve kamaçıyla vurmek	eş-şālīs ve's- şelāşīn (10b/3)	eş-şālīs ve's- şelāşīn (35b/3)
34. çeng ve çekâne ve kópuz ve şešta ve nerd ve satranc oynamak ve hoş sâzlar âvâzın işitmek	er-rābi' ve's- şelāşīn (10b/5)	er-rābi' ve's- şelāşīn (35b/12)
35. tahıl ve şogan almak ve çuvala koymak ve ğayrı dāneler görmek	el-hāmīs ve's- şelāşīn (10b/7)	el-hāmīs ve's-şelāşīn (36a/10)
36. segirtmek ve yirden şıçramak ve havāda uçmak	X	es-sādīs ve's- şelāşīn (36b/5)
37. cānāvar ve hayvānlar ve kuşlar söyledüğün görmek	es-sābi' ve's- şelāşīn (10b/9)	eş-sābi' ve's- şelāşīn (37a/6)
38. at ve katar ve eşek ve deve görmek	eş-şāmin ve's- şelāşīn (10b/10)	eş-şāmin ve's-şelāşīn (37a/13)
39. kaşşāb ve cānāvarlar ādem öldürmek	et-tāsi ve's- şelāşīn (10b/11)	et-tāsi ve's- şelāşīn (39b/2)
40. koyun ve kuzu ve oğlak ve kiçi ve tavuk görmek	el-erba'īn (10b/12)	el-erba'īn (40a/1)
41. dilki ve giyik ve tavşan görmek	el-ḥadi ve'l- erba'īn (11a/1)	el-ḥadi ve'l- erba'īn (41a/2)
42. fīl ve şu şıgırı ve kaşlı görmek	eş-şānī ve'l- erba'īn (11a/1)	eş-şānī ve'l- erba'īn (41a/13)
43. karaca şıgır ve inek ve öküz ve buzağı	eş-şālīs ve'l- erba'īn (11a/2)	eş-şālīs ve'l- erba'īn (42a/12)
44. tönuz ve şıçan ve tavşan ve göcen ve örümcek ve maymūn ve ḥurūs görmek	er-rābi' ve'l- erba'īn (11a/3)	er-rābi' ve'l- erba'īn (43a/6)
45. kurt ve aslan ve kaplan ve sırtlan ve it ve çaķal ve kancik it ve çekük ve yābān çekügi görmek	el-hāmīs ve'l- erba'īn (11a/5)	el-hāmīs ve'l- erba'īn (44a/5)
46. kuşlar bunların etin ve yünin ve yumurtasın görmek	es-sādīs ve'l- erba'īn	es-sādīs ve'l- erba'īn

	(11a/8)	(46a/8)
47. şavaş ve kôrku ve bunlara beşzer görmek	es-sābi' ve'l- erba'în (11a/9)	es-sābi' ve'l- erba'în (48b/6)
48. arı ve sivri sinek ve pervâne ve kelebek ve çekirge ve kârınca ve bit pire görmek	eş-sāmin ve'l- erba'în (11a/10)	eş-sāmin ve'l-erba'în (49a/13)
49. balık ve neheng ve kûrbağa ve kâblu bağa ve yengiç ve tûmsāh ve deniz cānāvarları görmek	et-tāsi ve'l- erba'în (11a/12)	et-tāsi ve'l- erba'în (50a/3)
50. yılan ve çayan ve 'aķreb ve ezderhā görmek	el-hāmsin (11b/1)	el-hāmsin (51a/7)
51. iblīs ve deccāl ve ezderhā 'aleyhi'l-lā'neti ve perīler ve cāzūlar görmek	el-hādī ve'l- hāmsin (11b/3)	el-hādī ve'l- hāmsin (52a/5)
52. pīşekārlar ve şan'atlar ve bunların āletlerin ve terāzū ve nekim bunlara beşzer nesne var ise görmek	eş-şānī ve'l- hāmsin (11b/4)	eş-şānī ve'l- hāmsin (52b/3)
53. pādīşāhın 'ömri uzunluğuna delālet ider	eş-sāliş ve'l- hāmsin (11b/7)	eş-sāliş ve'l- hāmsin (53b/9)
54. kûrān okumak ve hāmd itmek ve istiğfār itmek ve şalāvāt getürmek ve namāz kılmak	er-rābi' ve'l- hāmsin (11b/8)	er-rābi' ve'l- hāmsin (54b/12)
55. bütler ve şüretler ve nerd ve satrancı oynamak gülmek ve ağlamak görmek	el-hāmis ve'l- hāmsin (11b/10)	el-hāmis ve'l- hāmsin (58b/10)
56. zelzele ve oda ve şuya düşmek	es-sādis ve'l- hāmsin (11b/12)	es-sādis ve'l- hāmsin (59a/8)
57. gibr ve cūhūd ve yahūdī ve oda tıpmak ve kilisā[ya] girmek görmek	es-sābi' ve'l- hāmsin (11b/13)	es-sābi' ve'l- hāmsin (59b/8)
58. ev hārāb olmak ve kumāş āletlerin hārāb görmek tahte ve tārāk ve tārāk ve ūsküre ve tırnak kesmek görmek	eş-sāmin ve'l- hāmsin (12a/1)	eş-sāmin ve'l-hāmsin (60a/6)
59. müteferriķa düşler ve müteferriķa su'āller ya'nī gökden yılan ve koyun ve dilki ve koç yağar görmek	et-tāsi ve'l- hāmsin (12a/4)	et-tāsi ve'l- hāmsin (60a/13)
60. perākendi düşler görmek	es-sittin	es-sittin

	(12a/6)	(60b/11)
--	---------	----------

1.4. Nüshaları

Üzerinde çalıştığımız nüsha haricinde, Tuhfetü'l-Mülük'ün 5 nüshası daha tespit edilmiştir. Metnimizin kuruluşunda, Çorum Hasan Paşa İHK 3083/3'teki, Kastamonu İHK 1226/3'teki, İstanbul Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939'daki nüshalarından ve 1331'de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış kopyasından yararlanılmıştır.

Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3099

Çalışmamıza konu olan nüshadır. Kâğıt türü: taç arma filigranlı, çiçek desenli mukavva, çeharkuşe yıpranmış meşin cilttir. Ölçüleri: 195x115; 125x60 mm'dir. Yazı türü nesihdir. Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3099'da kayıtlıdır. Müstensih ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 67 yaprak olup her varakta 13 satır vardır.

Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3083/3

Kâğıt türü: isim filigranlı ebru mukavva, sırtı meşin cilttir. Ölçüleri: 280x160; 185x90 mm'dir. Yazı türü taliktir. Terceme-i Tuhfetü'l-Mulūk, Çorum Hasan Paşa İHK, 19 Hk 3083/3'te kayıtlıdır. Müstensih ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 13 yaprak olup her varakta 29 satır vardır. Söz başları ve cetveller kırmızı yazılmış, eser 60 bap olarak düzenlenmiştir.

Kastamonu İHK, 37 Hk 1226/3

Tuhfetü'l-Mulūk, Kastamonu İHK, 37 Hk 1226/3'te kayıtlıdır. Kâğıt türü: üç ay filigranlı ve miklepli, şemseli kahverengi meşin cilttir. Ölçüleri: 215x150; 157x100 mm'dir. Yazı türü harekeli nesihdir. Müstensih ve istinsah tarihi belli değildir. Eser 48 yaprak olup her varakta 13 satır vardır. Söz başları kırmızı yazılmış ve eser 60 bap olarak düzenlenmiştir. Fihrist kısmında bu baplar sıralanmıştır. Fakat 53'üncü babın yarısından itibaren yazmanın sonu eksiktir.

İstanbul Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939

Harekesiz nesihle yazılmıştır. Ölçüleri: 15,5x20; 10x15 cm'dir. Tabirname, Süleymaniye YEK, Bağdatlı Vehbi Efendi 939 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Hüseyin Mustafa Yakıcı-zade'dir. 28 Rebiü'l-Evvel 1167 (M.1754) tarihinde istinsah edilmiştir. Eser 37 yaprak olup her sayfada 17 satır vardır.

İstanbul Süleymaniye YEK, Ayasofya 1734

Ölçüleri: 15x22; 8,5x15 cm'dir. Tabirname, Süleymaniye YEK, Ayasofya 1734 numarada kayıtlıdır. Müstensihi Hüsrev Bin Abdullah'tır. H. 982'de istinsah edilmiştir. Eser 90 yaprak olup her sayfada 12 satır vardır. Arzu Erdoğan tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.

Dersaadet [İstanbul] Emniyet Matbaası, 1331

1331 H (1913 M) yılında basılmış Tabirname-i Muhyiddin-i Arabi veya Muhyiddin-i Arabi tabirnamesi, içinde derkenar olarak yazılmış Tuhfetü'l-Mulûk'un bir kopyasını barındırmaktadır. Yazarı 1165-1240 yılları arasında yaşamış Muhyieddin Ebû Abdullâh Muhammed b. Alî İbn el-Arabî'dir. Ölçüsü: 24 cm'dir. Eser 48 yaprak olup her sayfada satır sayısı değişmektedir.

2. BÖLÜM: İNCELEME

2.1. İMLA ÖZELLİKLERİ

Tuhfetü'l-Mülük'ün çalıştığımız nüshası yazım özellikleri açısından genel olarak Eski Anadolu Türkçesinin yazım özelliklerini barındırmaktadır. Yazma okunaklı ve harekeli bir nesihle yazılmıştır. Dönemin diğer metinlerinde olduğu gibi metnimizde de tutarlı bir imla özelliğinden bahsetmek mümkün değildir. Bu dönemin metinlerinde Türkçe kelimelerin yazımları bakımından en dikkat çeken yön, ünlülerin yazımında kendini göstermektedir. Ünlüler bazen hareke işaretleri ile bazen de imla harfleri denilen elif (ا), vav (و) ve ye (ي) ile yazılmıştır. Bazen bir kelimenin aynı sayfa (Özkan, 1995: 85) içerisinde bile farklı yazıldığı görülebilmektedir.

Eski Anadolu Türkçesi imla bakımından iki ayrı özellik arz eder. Birisi Eski Türkçe yazı geleneğinden gelen Eski Uygur imlası, diğeri ise yeni girilen medeniyet dairesinin yazı dilleri olan Arap ve Fars imlasıdır (Gülsevin, 2013: 23). Metnimiz her iki imla geleneğinin özelliklerini taşımaktadır.

Eski Uygur İmlasının Özellikleri:

- Kelimedeki bütün ünlülerin gösterilmesi.

قېلۇردې (45b/4) kılurdı

قۇيرۇغې اۋرى (52a/3) kuyruğı öri

قۇرقۇسۇز (48a/13) korkusuz

اۋكۈزېن (42b/2) öküzin

- Arka sıradan kelimelerde (س) kullanılması.

سېرتلان (44a/6) sırtlan

صَرْمَسَاقْ (9b/12) şarımsak

بَغْرَسَاقْ (25b/4) bağırsak

سَغْسَغَانْ (47a/12) sağsağan

سَقَر (38b/2) saçar

سۇدە (16b/9) su

- ç ve p ünsüzleri için (چ) ve (پ) harflerinin kullanılması.

چَقَال (45a/8) çaçal

چَتُكْ (45b/6) çetük

چَقْمَاقْ (26a/9) çık-

اِيپَكْ (34a/3) ipek

بَامۇقْ (33b/4) pamuk

- Bazı eklerin gövdeden ayrı yazılması.

أَصِي (30a/10) aşşısız

مَلِكْ لِكْ (56a/10) meliklik

Arap-Fars İmlasının Özellikleri:

- Kelimelerdeki bütün ünlülerin yazılmaması.

دِكْمِشْلَر (28b/5) dikmişler

قَيْتَنَدَه (55b/6) kıtında

قِرْلِغِن (33a/3) kızlığın

صَيِرْلَقْدِر (32a/8) şayrılıktır

- ڭ için (ك) harfinin kullanılması.

سِيَكْ (49b/1) siyek

صُكْرَه (36b/10) şonra

يَكَا (58b/8) yağa

- Arka sıradan kelimelerde (ص) kullanılması.

صَاغْ (29a/11) şağ

صَرْمُصَقْ (30a/8) şarımşak

- Vav-elif yazılması.

بَغْلُوا (33a/3) bağılu

قَبْلُوا بَغَه (50a/4) kablu bağa

قُورْقُوا (48b/7) korku

طُعْمَلُوا (15b/8) toğmalu

- Türkçe kelimelerde şedde kullanılması.

أَصِي (43a/5) aşşı

إِسِي (51a/5) issi

إِسِي (37b/2) is+si

أُمْدِغِي (30b/2) ummadığı

2.1.1. Seslerin Yazımı

Hareke sistemi a, ı, o, u, gibi arka sıradan ünlüler ile e, i, ö, ü gibi ön sıradan ünlüler arasında bir işaret ayrımı yapmadığı için bu ünlülere karşılık olan hareke işaretlerinin kalın mı yoksa ince mi okunacağı, arka ve ön sıraya göre ayarlanan ünsüzlerle belli edilmiştir. Bu durumun söz konusu olmadığı yerlerde ise kelimenin ses yapısı anlamdan hareket edilerek belirlenebilmektedir (Özkan, 1995: 87).

2.1.1.1. Ünlülerin Yazımı

Üzerinde çalışılan tabirnamenin nüshası harekeli olmakla birlikte metinde çok az kelime hareke kullanılmadığı görülmüştür. Ünlüler kelime başında harekeli harflerle, kelime içinde ise harekeli harfle ya da sadece harekeyle gösterilmiştir. Türkçe kelime kökündeki ünlülerin gösterilmesinde tutarlı bir yazım şeklinin olmadığı görülmektedir. Bu tutarsızlık, ünlülerin bazen harf bazen hareke ile gösterilmesinden kaynaklanmaktadır.

2.1.1.1.1. “a” Ünlüsü

Kelime başındaki “a” ünlüsü için; üstünlü elif (ا), dik üstünlü elif (ا), medli elif (ا) bazen de sadece elif (ا) kullanılmıştır. Ortada (ilk hece ve tabanlarda) bulunan “a” ünlüsü için; üstün (-), üstünlü elif (ا), dik üstünlü elif (ا), üstünlü he (ا) bazen de sadece elif (ا) kullanılmıştır. Kelime sonundaki “a” ünlüsü için; üstünlü elif (ا), dik üstünlü elif (ا), üstünsüz elif (ا), üstünlü he (ا) bazen de sadece üstünsüz he (ا) kullanılmıştır.

Ünlüsünün gösterilmesinde, bazen harfin bazen harekenin kullanıldığı örnekler:

bağla-	بَغْلَ- (49a/1)	بَغْلَ- (42b/8)
barmağ	بَرْمَقْ (35b/11)	بَارْمَقْ (12a/13)
çıkar-	جَقَر- (9b/7)	جَقَار- (43b/8)
karşu	قَارْشُو (7b/4)	قَرْشُو (59b/14)
kulağ	قَوْلَاقْ (12a/12)	قَوْلَقْ (25a/4)
sağır	صَغِيرْ (25a/8)	صَاغِرْ (61a/6)
şakal	صَقَالْ (25b/1)	صَقْلْ (8b/5)
şam	طَامُو+ (13b/2)	طَمُو+ (58a/1)
tarak	طَرَقْ (12a/3)	طَرَاقْ (61a/2)
taş	طَشْ (60b/10)	طَاشْ (12a/9)

2.1.1.1.1.1. Başta

“a” ünlüsü için medli elif çok az kelime kullanılmıştır. Daha çok dikine üstünlü elif (ا) ve üstünlü elif (ا) kullanılmıştır.

Medli elif ile (Ā)

آغدي (36b/9) ağ-

آت (10b/10) at

آز (1b/9) az

آلتون (31b/4) altun

آئ (15b/3) ay

Dikine üstünlü elif ile (İ)

آدين (6a/12) ad

آغي (30b/7) ağı

آچلمغي (60b/12) açıl-

آله (29b/13) al-

Üstünlü elif ile (Ī)

آجي (29a/9) acı

آغلامقي (11b/11) ağla-

آچوق (23a/2) açuk

آغري (27b/2) ağı

Üstünsüz elif ile (I)

المق (10b/8) al-

اندن (62a/3) andan

2.1.1.1.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Ortada (ilk hece ve tabanlarda) bulunan “a” ünlüsü için daha çok üstünlü elif (Ī) veya sadece üstün (-) kullanılmıştır. Kelime ortasındaki (İlk Hece ve Tabanlarda) “a” ünlüsü için tutarlı bir yazımın olmadığını “ara” kelimesinin metnin farklı yerlerindeki (آراسينده (23a/13), آراسينده (24b/11), آراسينده (58a/6)) yazımından da görebilmekteyiz.

Dikine üstünlü elif ile (İ)

آراسينده (23a/13) ara

آياغي (35b/8) ayak

آطري (38b/7) katır

آسلان (44b/2) aslan

آاتي (38b/4) katı

Üstünlü elif ile (Ī)

آعاج (28b/10) ağaç

آياق (25a/8) ayak

آطري (37b/4) katır

آراسينده (55a/7) ara

آاغز (25b/4) bağır

آشاهان (46b/13) şahan

Üstünlü he ile (هـ)

أَرْمِسِنْدَه (58a/6) ara

بَزَمِيَه (61a/9) beze-

أَزْمَجِقْ (48b/1) azacıq

Üstünsüz elif ile (ل)

اَيَاق (10b/4) ayak

جَقَال (11a/7) çaçal

بوزاغی (11a/4) buzağı

قَبْلَان (11a/7) kaplan

Sadece üstün ile (-)

بَرْمَقْ (35b/11) barmaq

قَبْوْ (25b/6) qapı

بَصَهْ (40b/14) baş-

طَرْنَقْ (25a/10) tırnaq

2.1.1.1.3. Sonda

Kelime sonundaki “a” ünlüsü için; üstünlü elif (ل), dik üstünlü elif (ل), üstünsüz elif (ل), üstünlü he (هـ) ve üstünsüz he (هـ) kullanılmıştır.

Dikine üstünlü elif ile (ل)

أَتَا (22a/4) ata

أَلْمَا (29a/5) elma

أَلَا (9b/5) ala

قَوْلَا (37b/13) kula

Üstünlü elif ile (ل)

عَرْقَا (37a/10) garka

Üstünlü he ile (هـ)

أَتْمَجَهْ (46b/12) atmaca

قَرَهْ (38b/3) kara

قَبْلُوا بَعَهْ (50a/4) kablu bağa

قَرَّغَهْ (47a/9) karga

Üstünsüz elif ile (ل)

أَمَّا (3a/11) ammā

عَزَا (35b/12) gaza

Üstünsüz he ile (هـ)

قَرَجَهْ (11a/4) karaca

2.1.1.1.2. “e” Ünlüsü

Kelime başındaki “e” ünlüsü için; üstünlü elif (اَ), dik üstünlü elif (اِ), elif (ا) ve sadece bir kelimedede iki defa üstünlü elif-ye (أَ) kullanılmıştır. Ortada (ilk hece ve tabanlarda) bulunan “e” ünlüsü için; üstün (-), üstünlü elif (اَ), dik üstünlü elif (اِ), üstünlü he (هَ), elif (ا) kullanılmış bazen de harekesiz gösterilmiştir. Kelime sonundaki “e” ünlüsü için; üstünlü elif (اَ), üstünlü he (هَ), üstünsüz elif (ا) bazen de sadece üstünsüz he (ه) kullanılmıştır.

Ünlüsünün gösterilmesinde, bazen harfin bazen harekenin kullanıldığı örnekler:

giyecek	كِيَجَك (31b/9)	كِيَفَجَك (31b/10)
giyesi	كِيَسِي (26a/12)	كِيَفَسِي (26a/13)

2.1.1.1.2.1. Başta

Dikine üstünlü elif ile (اِ)

Sadece bir kelimedede “e” için kullanılmıştır.

اِلْنَه (28a/8) el

Üstünlü elif ile (اَ)

اَكِيْن (28b/6) ekin

اَكْسِيَك (27b/13) eksik

اَكْشِي (30b/11) ekşi

اَوْلْنَه (18b/6) evlen-

Elif ile (ا)

ا (10b/4) el

اَشَك (10b/11) eşek

اَتِيْن (11a/9) et

اَيْلِيُوب (62a/3) eyle-

Üstünlü elif-ye ile (أَ)

Sadece bir kelimenin yazımında iki kere kullanılmıştır.

اَيْن (14b/11, 26b/2) el

2.1.1.1.2.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Dikine üstünlü elif ile (ل)

Sadece bir kelimedede kullanılmıştır.

أَدَانَةُ (19a/2) öde-

Üstünlü elif ile (إ)

بَكَزَارَ (10a/4) benzer

إِكْلَا- (34a/11) inile-

دَكِرْمَانُ (8b/9) degirmen

يَاسَّةُ (40b/11) ye-

Sadece üstün ile (-)

اِبْنَاكَ (42a/12) inek

سَكِرْتَمَكَ (36b/5) segir-

يِيَجَاكَ (9b/10) yiyecek

اَوْكِرْتَمَكَ (24a/9) öğren-

سَمِزُ (42b/11) semiz

يُوكْسَتَكَ (46b/1) yüksek

Üstünlü he ile (ه)

كِيَهَجَاكَ (31b/10) giyecek

كِيَهَسِي (26a/13) giyesi

Harekesiz

بَكَزَر (11a/11) benzer

كُوجَن (11a/5) göcen

2.1.1.1.2.3. Sonda

Üstünlü he ile (ه)

دَوَه (37b/1) deve

كِنَه (18a/12) gine

كِيْمَسَه (2a/12) kimse

كِيَجَه (4b/5) gice

اِكْنَه (10a/10) igne

نِيَجَه (35a/8) nice

Üstünsüz he ile (ه)

دَوَه (10b/11) deve

2.1.1.1.3. “ı, i” Ünlüleri

Kelime başındaki “ı, i” ünlüleri için; esreli elif (ل), dik esreli elif (ل), dik esreli elif-ye (لِ), Esreli elif-ye (لِ), elif-ye (لِ) ve bazen de esreli elif (ل) harfleri kullanılmıştır. Ortada (ilk hece ve tabanlarda) bulunan “ı, i” ünlüleri için; esreli elif (ل) esreli ye (لِ), dikine esreli ye (لِ), sadece esre (-), harekesiz ye (لِ), esreli he (ه) kullanılmış ve bazen de harekesiz gösterilmiştir. Kelime sonundaki “ı, i” ünlüleri için; esreli ye (لِ), dikine esreli ye (لِ), esreli he (ه), harekesiz ye (لِ) kullanılmış ve bazen de sadece esre ile (-) gösterilmiştir.

Ünlüsüsün gösterilmesinde, bazen harfin bazen harekenin kullanıldığı örnekler:

dik-	دِكْ (28b/5)	دِکْ (33b/2)
dile-	دِلْ (36b/3)	دِیْلْ (6a/9)
diri	دِرْ (35a/13)	دِیِرْ (35a/11)
dirlik	دِرْلِکْ (19b/8)	دِیِرْلِکْ (22a/8)
diş	دِشْ (39b/13)	دِیْشْ (25a/6)
dişi	دِشِی (38b/4)	دِیْشِی (39a/9)
giç-	کِچْ (8a/4)	کِچْ (53a/12)
gir-	کِرْ (17a/8)	کِیِرْ (21a/4)
kerpiç	کَرْبِیچْ (19a/13)	کَرْبِچْ (19a/4)
kızıl	قِرْلْ (24b/8)	قِرْیِلْ (26a/12)
kiçi	کِجِی (40b/8)	کِجِی (40a/14)
kimse	کِمْسَه (49a/8)	کِیْمْسَه (54a/10)
nice	نِجَه (5b/5)	نِجَه (3a/6)
şağır	صَغِیِرْ (25a/8)	صَاغِرْ (61a/6)

2.1.1.1.3.1. Başta

Esreli elif ile (ل)

اَلْقِی (39b/12) ılkı

اَصِرْدِی (52a/2) ısr-

اِرْمَقْ (8b/3) ırmak

اِسْی (51a/5) ıssı

اِغْنَةُ (10a/10) igne

اِمْدِي (3b/4) imdi

Dikine esreli elif-ye ile (ای)

اِبْرَاقُ (8a/7) ırak

اِبْجِي (25a/13) iç

اِبْجُونُ (43b/4) için

اِبْلَنْدِي (42b/8) ilet-

اِبْشِي (46a/13) iş

اِبْشِيدَةُ (21b/7) işit-

Dikine esreli elif ile (إ)

اِبْدَهْلَرُ (28b/2) iyt-

Esreli elif-ye ile (ای)

اِبْرَمَقْدُنُ (16b/1) ırmağ

اِبْجُ (40b/11) iç

اِبْغْنَةُ (33a/5) igne

اِبْكِ (14b/5) iki

اِبْلُ (15b/12) il

اِبْدَهْلَرُ (54b/6) it-

Elif ile (إ)

اِشِيدَه (60a/1) işit-

Elif-ye ile (ای)

اِبْجُونُ (62a/7) için

اِبْنِك (11a/4) inek

2.1.1.1.3.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Esreli ye ile (ی)

اِبْیَقُ (25a/11) bıyık

کِیْمْسَه (2a/12) kimse

صَغِيرُ (25a/8) sağır

طَوْشَانْجِيلُ (46b/7) tavşancıl

وِیْرْدِي (35b/1) vir-

یَقِينُ (19a/7) yakın

Dikine esreli ye ile (ی)

اِنْجَبَدَةُ (50b/9) incit-

اِبْرِشَه (41a/6) iriş-

اِبْشِيدَةُ (36a/3) işit-

قَامْجِي (52b/13) kamçı

قَرِشِقُ (7b/13) karışık

کِیْجِي (40a/14) kiçi

Esre ile (ـ)

بَاغِرْ (25b/4) bağır

كِنَهْ (18a/12) gine

سِيْدِكْ (28a/2) sidik

بِرِي (44a/10) biri

كِيْكَ (41a/7) giyik

طِرْنَقْ (25a/10) tırnak

Ye ile (ی)

كِيْكَ (11a/2)

Esreli he ile (ه)

هَبِهْ سِنْدَنْ (38a/2) hepisinden

Harekesiz

صَاغِرْ (10b/1) şağır

2.1.1.1.3.3. SondaEsreli ye ile (ی)

دِيْشِي (39a/9) diş

اِسْتِي (41b/6) is+si

Dikine esreli ye ile (ی)

بِرِي (2a/3) biri

دِرِي (12b/1) diri

كُنْدِي (16a/5) kendi

دَنْغَلِي (27a/10) denli

اِيْكِي (44a/10) iki

كِيْشِي (12b/9) kişi

Esreli he ile (ه)

دِلْكِي (45a/8) dilki

Esre ile (ـ)

دُورْ 37b/12 durı

Ye ile (ی)

دَاھِي (62a/4) dahı

قَاغْلِي (11a/3) kağılı

2.1.1.1.4. “u, ü” Ünlüleri

Kelime başında “u, ü” ünlüleri için, ötreli elif (ا) veya ötreli elif-vav (اُ) kullanılmıştır. Ortada (ilk hece ve tabanlarda) bulunan “u, ü” ünlüleri; ötreli vav (و), harekesiz vav (و) ya da sadece ötre (ـ) ile gösterilmiştir. Kelime sonundaki “u, ü” ünlüleri için, ötreli vav (و) veya ötre (ـ) kullanılmıştır. Kelime sonunda (و) ile gösterilen u, ü ünlüleri için, bir imla özelliği olarak, vav-elif (وا) kullanılmıştır.

Ünlüsüsün gösterilmesinde, bazen harfin bazen harekenin kullanıldığı örnekler:

aruk	أُرُق (40b/1)	أُرُق (42b/12)
çetük	جَتُوك (44a/7)	جَتُوك (45b/11)
çok	جُوق (34a/3)	جُوق (7b/9)
dökül-	دُكُلْ- (24a/13)	دُكُلْ- (36a/13)
düş	دُشْ+ (12a/8)	دُشْ+ (15a/2)
gümüş	كُومُش (31a/6)	كُومُش (10a/3)
güneş	كُنْش (15a/2)	كُنْش (15a/1)
kırbağa	قُورْبَعَه (11a/14)	قُورْبَعَه (50b/10)
oğul	أُغُول (27b/12)	أُغُول (56b/10)
tonuz	طُوكُوز (43a/6)	طُوكُوز (43b/4)
uzun	أُوزُون (55b/9)	أُوزُون (54a/1)

2.1.1.1.4.1. Başta

Ötreli elif ile (ا)

أُجْمَاق (36b/6) uç-

أُمْدِيعِي (30b/2) um-

أُيُوسَه (61a/11) uyu-

أُجْمَاقِلِق (20a/5) uçmak

أُصْلُو (26a/12) uşlu

أُيُوز (19a/2) uyuz

Ötreli elif-vav ile (اُ)

أُجُزْلُو (36b/4) ucuz

أُولُو (16a/13) ulu

أُوزَامَاق (25b/1) uza-

أُغُرِي (13a/4) uğrı

أُورْغَان (7a/3) urgan

أُج (14b/7) üç

2.1.1.1.4.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Ötreli vav ile (و)

سُوْكَكْ (12b/1) süñük

طُفُوْز (15a/3) toköz

يَعْمُوْر (7b/11) yağmur

طَمُوْدَنْ (58a/1) tamu

أَيُّسَهْ (61a/11) uyu-

يَالِكُوْز (51a/3) yalnız

Ötre ile (ـ)

أَرُقْ (40b/1) aruq

سُرْمَهْ (53a/9) sürme

يَاوُزْ (14b/4) yavuz

أَوْقَمُقْ (54a/7) oku-

تَاوُقْ (40b/13) tavuq

يُخْسُوْلْ (17a/12) yoħsul

Vav ile (و)

أَلْتُون (31b/4) altun

طَوَكُوْز (11a/5) toņuz

2.1.1.1.4.3. Sonda

Ötreli vav ile (و)

أَقْرَصُوْ (16b/2) aqar şu

أَيُّ (43a/12) ayu

سُرُوْ (7b/6) sürü

أَيْرُوْ (40a/1) ayru

صَيْرُوْ (29a/11) şayru

طَاتْلُوْ (30b/5) tatlu

Ötre ile (ـ)

أُوْلْ (54b/2)

2.1.1.1.5. “o, ö” Ünlüleri

Kelime başında “o, ö” ünlüleri; ötreli elif (أ), ötreli elif-vav (او) ve elif-vav (و) ile gösterilmiştir. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda) “o, ö” ünlüleri, ötreli vav (و) veya sadece ötre (ـ) ile gösterilmiştir.

2.1.1.1.5.1. *Başta*

Ötreli elif ile (ا)

أُغُول (27b/12) oğul

أُق (33b/7) ok

أُتُر (30a/9) ot

أُغُلْجُقُلُر (8b/13) oğlancıklar

أُفْسَه (57a/1) oku-

أُدَانَه (19a/2) öde-

Ötreli elif-vav ile (اُ)

اُوجَاق (9a/12) ocağ

اُوغُل (25b/5) oğul

اُوِينَمَك (58b/11) oyna-

اُود (18a/10) od

اُوت (30a/13) ot

اُوكُرْدِي (39a/12) ögür-

Elif-vav ile (او)

اوقسه (55b/6) oku-

اول (15a/6) ol

اولو (10b/2) ölü

اوله (27b/3) ol-

اوکوز (11a/4) öküz

اورمچك (11a/5) örümcek

2.1.1.1.5.2. *Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)*

Ötreli vav ile (و)

اوتورَه (39b/1) otur-

اولوم (47b/13) ölüm

صوقْدِي (27a/4) şok-

اوکوز (42a/12) öküz

صارورق (8a/1) şarurak

يوغورت (30b/11) yogurt

Ötre ile (-)

دُرْدِي (60b/2) dört

صُكْرَه (36b/10) sonra

طُغْرَه (38a/9) toğur-

صُقْدِيغ (26b/13) şok-

طَغَه (48a/5) toğ-

طُغْرِي (18b/10) toğrı

2.1.1.2. *Ünsüzlerin Yazımı*

Ünlülerin yazımında olduğu gibi ünsüzlerin yazımında Eski Uygur imla geleneği ile Arap-Fars imla geleneği devam etmektedir. Arap alfabesinde, Türkçe'nin p, ç, g, η ünsüzlerini karşılayan özel işaretler bulunmadığından p (ب), ç (ج), g ve η (ك) işaretleri

ile karşılanmıştır (Özkan, 1995: 88). Metnimizde p, ç, g ve ɳ ünsüzleri (ب), (ج) ve (ك) harfleri ile gösterilmiş, (چ) ve (پ) çok az kelime kullanılmıştır.

2.1.1.2.1. “ç” Ünsüzü

Metnimizde “ç” için (ج) harfi kullanılmış, çok az kelime (چ) ile gösterilmiştir.

2.1.1.2.1.1. Başta

Cim (ج) ile

جَقَال (44a/7) çaķal

جَيَان (51a/8) çayan

جَيَلَق (47a/2) çaylak

جَرِي (41b/10) çeri

جَكْدِي (50b/3) çek-

جَتُّك (45b/6) çetük

Çim (چ) ile

چَغَانَه (10b/5) çeğāne

2.1.1.2.1.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Cim (ج) ile

كِبَر (53a/12) giç-

اِچُون (43b/4) içün

قَبَن (5b/8) kaçan

قَمَجِي (33a/6) kamçı

كِي (40b/8) kiçi

قُوچ (25a/1) қоç

Çim (چ) ile

قُوچَه (40a/12) қоç

2.1.1.2.1.3. Sonda

Cim (ج) ile

كُوچ (54b/2) güç

اِچ (40b/11) iç

قَچ (3a/5) kaç

قَزَانچ (24a/12) kazanç

صَاج (8b/5) şaç

اُچ (14b/7) üç

Çim (چ) ile

كُرْبِچ (19a/4) kerpiç

2.1.1.2.2. “p” Ünsüzü

Metnimizde genel olarak “p” için (پ) harfı kullanılmış, çok az kelime “p” ünsüzünün (پ) ile gösterildiği örneklerle rastlanılmıştır.

2.1.1.2.2.1. Başta

Kelime başında “p” ünsüzünün (پ) ile gösterildiği örnekler alıntı kelimelerden oluşmaktadır.

Pe (پ) ile

پَارَسِي (21a/6) pāre

پَنَبَجي (53a/10) penbeci

پَارَسَا (53a/1) pārsā

پِيل (41b/13) pīl

Be (ب) ile

بَادِشَاه (33b/11) pādīshāh

بَرَآكَنَدِي (60b/11) perākendi

بَيَّغَمْبَر (2a/10) peygāmbēr

بَامُوق (33b/4) pamuq

بَرَوَانَه (11a/12) pervāne

بِرِي (57a/13) piri

2.1.1.2.2.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda) “p” ünsüzünün (پ) ile gösterildiği örnekler Türkçe kelimelerden oluşmaktadır.

Pe (پ) ile

اِيْلَک (33b/3) iplik

قَپُو (9a/10) kapu

قَپَان (23b/12) kapan

Be (ب) ile

دَبَرْنَسَه (59a/13) depren-

قَپُو (25b/6) kapu

قَپِلَان (31a/4) kaplan

كُرْبِچ (19a/13) kerpiç

قُبُوز (10b/5) kopuz

اُوبْمَك (32b/2)öp-

2.1.1.2.2.3. Sonda

Be (ب) ile

اِبْب (33a/6) ip

2.1.1.2.3. “T” Ünsüzü

Bu ses genellikle kelime başında arka sıradan kelimelerde (ط), ön sıradan kelimelerde (ت) ile karşılanmıştır. Kelime ortasında (İlk Hece ve Tabanlarda) kaçır¹ kelimesi hariç, (ت) ile karşılanmıştır.

2.1.1.2.3.1. Başta

(ط) ile arka ünlülü kelimelerde

طَاغ (19a/6) tağ

طَمْرَلَرِي (7b/10) tamar

طَوْشَان (11a/5) tavşan

طَلَاَرْدِي (45b/12) tal-

طَامُودُن (13b/2) tamu

طُرُ سُو (16b/13) turu su

(ت) ile arka ünlülü kelimelerde

تَاغْرِي (13a/13) tağrı

تَوْجْدُن (37a/4) tuç

تَاوُق (40b/13) tavuğ

تَوْتُ (29b/4) tut

(ت) ile ön ünlülü kelimelerde

تَنْنَدَه (27b/4) ten

تُيُن (61b/8) tüy

تِزْجَه (3a/1) tizce

2.1.1.2.3.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

(ط) ile arka ünlülü kelimelerde

قَطِر (38b/6) kaçır

¹ Bu kelime 11 yerde (ط) ile, 2 yerde (ت) ile yazılmıştır.

(ت) ile arka ünlülü kelimelerde

أَلْتِي (14b/2) altı

أَرْتَقِي (15b/5) artık

قَتِرَ (37b/1) katır

أَلْتُونُ (29b/4) altun

أَتَا (22a/4) ata

قَتِي (35a/12) katı

(ت) ile ön ünlülü kelimelerde

بِتِي (24a/5) biti

چَتُّكْ (45b/11) çetük

أُستُونُ (4b/11) üstün

بُتُونُ (7a/4) bütün

أَتْمَكْ (30a/3) etmek

2.1.1.2.3.3. Sonda

(ت) ile arka ünlülü kelimelerde

أُوتْ (30a/13) ot

(ت) ile ön ünlülü kelimelerde

أَتْ (12b/1) et

يُكْتْ (36a/4) yigit

إِيْتْ (31a/1) it

2.1.1.2.4. “S” Ünsüzü

Bu ses genellikle arka sıradan kelimelerde (ص), ön sıradan kelimelerde (س) ile karşılanmıştır. Uygur yazı dili geleneğinin Anadolu’da bir süre devam etmesi ve bu yazının ön ve arka sıradan “s” ünsüzleri arasında bir ayrım yapmaması dolayısıyla Arap alfabesine göre sad (ص) ile yazılması gereken arka sıradan bir kısım Türkçe kelimelerin sin (س) ile yazıldıkları görülür (Korkmaz, 2005: 499). Metnimizde de birkaç örnekte, arka ve ön sıradan durum gözetilmeksizin, bu iki harfin birbirinin yerine kullanıldığı görülmüştür.

2.1.1.2.4.1. Başta

(ص) ile arka ünlülü kelimelerde

صَاجْ (8b/5) saç

صَغَالَهْ (55a/5) şağal-

صَاجْ (16b/8) şağ

صَغِيرْ (25a/8) şağır

صَقَال (25b/1) şakal

صَاغْلِق (7a/11) sağlık

(س) ile arka ünlülü kelimelerde

سَعْسَعَان (47a/12) sağsağan

سَقَر (38b/2) saķar

سُو (16b/13) su²

(س) ile ön ünlülü kelimelerde

سَكِرْتَمَك (36b/5) segirt-

سَكِر (13b/10) sekiz

سَمَر (12a/11) semer

سَمِر (42b/11) semiz

سَوِينَه (59a/4) sevin-

سِرْجَه (48b/1) sirçe

2.1.1.2.4.2. Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)

(ص) ile arka ünlülü kelimelerde

أَصِي (43a/5) aşşı

إِصْرَدِي (51a/12) ıştır-

قِصْلَق (28a/2) kışā

قُوصْمَك (30b/4) kuş-

صَرْمَصَق (30a/8) şarımşak

أُشْلُو (26a/12) uşlu

(س) ile arka ünlülü kelimelerde

أَسْلَان (44b/2) aslan

بَغِرْسَاق (25b/4) bağırsak

إِسِيْجَق (7b/11) ısıcaķ

إِسِي (51a/5) ısı

قُوسْمَق (10a/2) kusmak

صَرْمَسَاق (9b/12) şarımsak

(س) ile ön ünlülü kelimelerde

أَكْسِيْك (27b/13) eksik

إِسِي (37b/2) is+si

كَسِيْك (24b/11) kesik

كَسِلْمِش (61a/9) kesil-

نَسْنَه (14b/7) nesne

يُوكْسَلَك (46b/1) yüksek

2.1.1.2.4.2. Sonda

(س) ile arka ünlülü kelimelerde

يَاس (8a/6) yas

² Bu kelime 24 yerde (ص) ile, 2 yerde (س) ile yazılmıştır.

2.1.1.2.5. “ŋ” Ünsüzü

Damak ŋ’si metnimizde kef (ك) ile karşılanmıştır.

2.1.1.2.5.1. Kök ve Tabanlarda

(ك) ile

إِكْلَار (34a/11) injile-

فَرَاكُولُفْدَنْ (17b/6) karañuluk

سُكُكْ (12b/1) süñük

فَكْلِي (41b/1) kañlı

سِكْكَ (49b/1) siñek

صُكْرَه (36b/10) soñra

2.1.1.2.5.2. Sonda

(ك) ile

بِيكْ (24b/12) biñ

صوكْ (23b/4) soñ

گِيكْ (55b/7) giñ

يُوكْ (12b/1) yüñ

2.1.1.2.6. “K” Ünsüzü

Bu ses genellikle arka sıradan kelimelerde (ق), ön sıradan kelimelerde (ك) ile karşılanmıştır.

2.1.1.2.6.1. Başta

(ك) ile

كَكْلِكْ (48a/1) keklik

كَسْمَاكْ (27a/6) kes-

كِيْشِي (12b/9) kişi

كَنْدِرْجِي (52b/9) kendirci

كِيْجِي (40a/2) kiçi

كُكْرَهْ (39b/1) kükre-

(ق) ile

قَاچَنْ (5b/8) kaçan

قَاَنْ (27a/12) kan

قَاپُو (25b/6) kapu

قَاْمُو (19a/12) kamu

قَاچْلِي (41b/1) kañlı

قَاْ (16a/8) kız

2.1.1.2.6.2. *Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)*

(ك) ile

جَكِرْكَه (49b/10) çekirge

اُكُوز (42a/12) öküz

يُوكْسَك (46b/1) yüksek

دِلْكِ (44a/6) dilki

سَكِز (13b/10) sekiz

يُوزُك (32a/11) yüzük

(ق) ile

بُوقَاغِي (33a/9) bukağı

چِرْكِين (51a/4) çirkin

طُقُوز (15a/3) tokuz

چَقَال (44a/7) çaçal

اِلْكِ (28a/13) ılık

يَقِين (27a/11) yakın

2.1.1.2.6.3. *Sonda*

(ك) ile

اَلْجَك (23b/13) ölçek

اُورُمْجَك (44a/3) örümcek

سِكْكَ (49b/1) sişek

اُورْدَك (47a/8) ördek

سِدْكَ (28a/2) sidik

سُوكْكَ (12b/1) sünjük

(ق) ile

اَرْتِيق (15b/5) artık

بَالِيق (50a/10) balık

قُولَاق (12a/12) kulaq

اَيَاق (12a/12) ayak

اِيرَاق (8a/7) ırak

تَاوُوق (40b/13) tavuk

2.1.1.2.7. *“g” Ünsüzü*

Eski Anadolu Türkçesi devresi metinlerinde sedasız “k” ünsüzü ile sedalı “g” ünsüzü arasında bir işaret ayrımı yoktur (Özkan, 1995: 89). Metnimizde de bu durum geçerlidir iki ünsüz de (ك) ile gösterilmiştir.

2.1.1.2.7.1. *Başta*

(ك) ile

كَلْدِي (39a/8) gel-

كَكْز (57b/10) genç

كَرَّكَ (5a/13) gerek
كَبِي (39a/12) gibi

كِبْجَه (4b/5) gice
كِبْجَر (53a/12) giç-

2.1.1.2.7.2. *Ortada (İlk Hece ve Tabanlarda)*

(ك) ile

دَكِل (41b/3) degil
يَنْكُج (51a/6) yengeç
يَكِيْث (24b/2) yigit

اَكِرْمَك (33a/7) egir-
يَكِرْمِي (2b/5) yigirmi
يَكِرْكُر (27a/12) yigrek

(ك) ile

Sadece bir kelimedede kullanılmıştır.

يُوكِي (42a/11) yügi

2.1.1.2.7.3. *Sonda*

(ك) ile

بَك (44a/10) beg

چَك (48b/5) çig

2.1.2. Bazı Eklerin ve Sözcüklerin Yazımı

2.1.2.1. *Eklerin, Edatların ve Bağlaçların Yazımı*

Çalıştığımız metinde kelime kök ve tabanlarında bir imla düzensizliği vardır, ünlüler bazen harf bazen de hareke ile gösterilmiştir. Aynı imla düzensizliği eklerde de devam etmiştir. Tuhfetü'l-Mülük'ün çalıştığımız nüshası muhtasar yani kısaltılmış bir metin olduğundan, bazı eklerin sınırlı şekilleri görülmüş ve kullanımı çok olan ekler bu başlık altında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu ekler fonksiyon açısından değil, sadece imla açısından değerlendirilmiştir.

➤ +lAr

Metnimizde ekin yazımı düzenlidir ve ünlüsü daima “üstünle” gösterilmiştir.

بَكْلَر (12b/7) beg+ler
كِبْجَلَر (40b/1) kiçi+ler

اَلْقِلَر (48b/9) ılkı+lar
كِيْمْسَلَر (4b/7) kimse+ler

قۇقۇلر (21b/5) koku+lar

قۇرْبَعَالر (50b/7) kurbaga+lar

➤ +(s)I / +U

Ünlüsünün yazımı düzensiz olan eklerdendir. Ekin ünlüsü “esre”, “esreli ye” veya “dik esreli ye” ile gösterilmiştir.

چَتۈگۈي (44a/7) çetüg+i

دۈشۈي (12b/11) düş+i

گۈڭلۈي (15b/2) göñl+i

صِرْتِنَه (46a/13) sırt+ı

تېنَه (18a/12) ten+i

يۈزۈي (57a/3) yüz+i

آتاسۈي (61b/12) ata+sı

قَاضِسۈي (53a/12) kādī+sı

قَبۈسۈي (49b/13) kapu+sı

قۇرۈسۈي (29b/10) kuru+sı

تَرَازۈسۈي (52b/4) terāzū+sı

يۈرۈسۈي (48a/5) yavrı+sı

Dudak uyumuna uyan ekin ünlüsü “ötre” veya “ötreli vav” ile gösterilmiştir.

بۆلۈگۈندۈ (56a/9) bölüg+ü

دۈشۈندۈ (15a/13) düş+ü

گۈڭلۈ (56b/3) göñl+ü

قۇمۈسۈ (55b/8) komşu+su

ۈلۈسۈنە (24a/3) ölü+sü

تۈيۈڭ (61b/9) tüy+ü

يۈزۈ (4a/6) yüz+ü

➤ +lArI

Birinci ünlüsü “üstünle” ikinci ünlüsü “esre” veya “esreli ye” ile gösterilmiştir.

اَيَقْلَرۈ (49a/1) ayak+ları

بَرْمَقْلَرۈ (61a/6) barmaq+ları

دۈشۈلرۈڭ (5a/8) düş+leri

گۈنَاهۈلرۈ (23a/4) günāh+ları

صِغَرۈلرۈي (42b/10) şıgır+ları

يۈرۈلرۈ (61a/14) yir+leri

➤ +(n)Uñ / +(n)In

Ekin yazımı düzenlidir, ünlüsü sürekli “hareke” ile gösterilmiştir.

اَتِنۈڭ (37b/5) atı+nıñ

بِرۈڭ (40b/9) biri+nıñ

جِهَانۈڭ (23a/6) cihān+ın

خَالَايۈڭ (22b/1) halāyık+ın

قۇيۇڭ (40a/7) koyun+uñ

قۇرۇڭ (45a/4) kurd+uñ

قۇزۇڭ (40b/5) kuzu+nuñ

اۈڭ (58b/5) o+nuñ

➤ +(y)I

Ekin yazımı “ی” şeklinde düzenli bir imlaya sahiptir. Ünlüsü “dik esreli ye” ile gösterilmiştir.

دِرِی (35a/11) diri+yi

کَنْدِی (61a/9) kendi+yi

کَنْدُی (60a/4) kendü+yi

کِشِی (28a/12) kişi+yi

اُولُی (34b/12) ölü+yi

Ekin ünlüsü sadece bir kelimede “dik esre” ile gösterilmiştir.

قُزُی (40a/9) kuzu+yı

Ekin “hemze” ile yazıldığı örnekler mevcuttur. Hemzeli şekli sadece “he” ile biten kelimelerden sonra değil, “dik esreli ye” ve “üstünlü elifle” biten kelimelerden sonra da görülmüştür.

دُعَاء (5b/10) du‘ā+yı

فَرِشْتَه (8a/13) ferişte+yi

کَنْدِی (17b/7) kendi+yi

نَسْنَه (5a/11) nesne+yi

➤ +nI

Ünlüsü “dik esreli ye” ile gösterilmiştir.

اَتِی (37b/7) atı+nı

اِیْمَانِی (56a/1) ĩmānı+nı

قَبُوسِنِی (21a/13) kapısı+nı

یُولِی (34b/2) yolu+nı

اَوْزَنِی (34b/1) özü+ni

عَوْرَتِی (47b/6) ‘avreti+ni

➤ +(y)A

Ünlüyle biten kelimelerde araya koruyucu ünsüz alarak “üstünlü he” ile, ünsüzle biten kelimelerde ise sadece “üstünlü he” ile yazılmıştır.

عَوْرَتَه (43b/9) ‘avret+e

دَوَیَه (39a/5) deve+(y)e

قَمْجِیَه (33a/11) kamçı+(y)a

نَسْنِیَه (57a/9) nesne+(y)e

اُولُیَه (35a/3) ölü+(y)e

یِرَه (26b/11) yir+e

➤ +dA

Ekin ünlüsü “üstünlü he” ile gösterilmiştir.

دُشْدَه (15a/2) düş+de

اَوْدَه (29b/12) ev+de

قَرَشُودَه (8a/5) karşı+da

اُجْمَاقْدَه (57b/13) uçmak+da

صُودَه (16b/12) şu+da

يَازُودَه (39a/1) yazu+da

➤ +dAn

Ekin yazımı düzenlidir ve ünlüsü “üstünle” gösterilmiştir.

أَتْدَنْ (38a/3) at+dan

بُوكَارْدَنْ (16b/6) buğar+dan

چِشْمَدَنْ (16b/4) çişme+den

دَكِيرْدَنْ (16a/13) deniz+den

دِرِيدَنْ (35b/2) diri+den

اِيرْمَقْدَنْ (16b/1) ırmağ+dan

➤ -sA

Ekin ünlüsü “üstünlü he” veya “üstün” ile gösterilmiştir.

أَلْسَه (34a/1) al-sa

أَلْسَهْلَر (39a/10) al-salar

چِقَارْسَلَر (42b/3) çıkar-salar

دَبَرْنَسَه (59a/13) depren-se

گَتُورْسَلَر (38b/7) getir-seler

گِئْسَه (36b/8) git-se

قَوْمَلَسَه (38a/8) kumla-sa

وُرْسَهْلَر (42b/2) vur-salar

➤ -(y)A

Ek ünlülerden sonra araya koruyucu ünsüz almış ve ünlüsü genellikle “üstünlü he” ile, bazen de “dik üstünlü elif” ile yazılmıştır.

بَكْلَه (23b/5) başla-(y)a

بَصَه (40b/14) baş-a

بُولَه (22a/10) bul-a

بُوشَه (43b/10) boşa-(y)a

چَقَه (61a/4) çık-a

دَه (6b/10) di-(y)e

دَهْلَه (6a/9) dile-(y)e

قِلَه (20a/5) kıl-a

أُولَه (13b/2) ol-a

أُودَه (24b/1) öde-(y)e

أُيُوه (6a/10) uyu-(y)a

طُوه (29a/8) toğ-a

➤ -(y)AlAr

Ekin ilk ünlüsünün imlası düzensizdir; “üstün”, “üstünlü he” veya “dik üstünlü elifle” gösterilmiştir.

أَيْلَهْلَر (18a/6) eyle-(y)eler

إِسْتَهْلَر (56a/8) iste-(y)eler

قَلْمَهْلَر (4b/6) kılma-(y)alar

قَلْمَهْلَر (5a/8) kılma-(y)alar

قَلَلَر (33a/11) kıl-alar

قِلَلَر (25a/1) kıl-alar

سُؤْلَهْلَر (50a/11) söyle-(y)eler

طُوتَهْلَر (13a/5) tut-alar

طُوتَلَر (12b/12) tut-alar

➤ -Ur/-Ir

Ünlüsü bazen hareke, bazen harfle gösterilmiştir.

بُيُورُ (3b/6) buyur-ur	دُولَاشُرْدِي (51b/7) dolaş-ur
دُرُر (51a/4) dur-ur	اويناشير (45a/7) oynaş-ır
صَوَاشِر (42a/7) savaş-ır	وَرَزَلَرْدِي (2b/8) ver-ir
بيلُور (48a/9) bil-ür	كُوسْتَرُر (4b/2) göster-ür

➤ -Ar

Ünlüsü bazen “üstün”, bazen “üstünlü elif” ile gösterilmiştir.

صَاتَر (53a/3) şat-ar	دُوتَر (24b/9) dut-ar
اُجَر (36b/7) uç-ar	يَغَار (12a/6) yağ-ar
يَنَار (18b/6) yan-ar	يَاتَر (24b/10) yat-ar
دِيكَر (33b/3) dik-er	گِيچَر (53a/12) giç-er

➤ -mUş/-mİş

Ünlüsü genellikle hareke ile gösterilmiştir.

چُقمِش (27b/4) çık-mış	دِيمِش (35a/8) di-miş
يَاتَمِشُر (5b/5) yat-mış	اولمِش (37b/6) ol-muş
اوتورمِش (7a/6) otur-muş	دوغورمِش (38b/12) doğur-muş

➤ -dI

Ünlüsü genellikle harfle gösterilmiştir. Gösteriminde “esreli ye” veya “dik esreli ye” kullanılmıştır.

بَايْدِي (41a/8) bay-dı	بوغزلْدِي (40b/4) boğazla-dı
چُقْدِي (19a/12) çık-dı	اِصْرْدِي (51a/12) ıştır-dı
يَرْتْدِي (4b/12) yarat-dı	قَالْدِي (21a/6) kal-dı
دِيْدِيلَر (13a/2) di-diler	اَيْلَدِيلَر (60a/5) eyle-diler
گَلْدِي (39a/8) gel-di	اِيچْدِي (33b/13) iç-di

➤ -(y)An

Ek ünlülerden sonra araya koruyucu ünsüz almış ve ünlüsü “üstün” ile gösterilmiştir.

اُوقِيْنَلَر (3a/1) oku-(y)an	اُولْتَلَرْدُر (20a/9) ol-an
-------------------------------	------------------------------

➤ -dUK -dIK

Ünlüsünün yazımı düzensiz olan eklerdendir. Ünlüsü bazen harekeyle bazen harekeli harfle gösterilmiştir.

أَلْدِغِي (27a/9) al-dıgı	أَلْدِرْدُغِي (27b/1) aldır-duğı
بُوْغَزْ لَدِغِيْن (39b/3) boğazla-dıgın	كَلْدِيْكِ (6a/11) gel-digi
اِصِيْرْدُوْغِي (9b/2) ıştır-duğı	اِصِرْدِيْغِيْن (26b/13) ıştır-dıgın
اُوْلْدُرْدِيْكِ (39b/2) öldür-digin	صِنْدِيْغِيْن (24a/2) şın-dıgın
سُوْيْلْدُوْكِ (37a/7) söyle-düğün	اُوْمْدُوْغِي (49a/2) um-duğı
يِدُوْكِ (26b/12) yi-düğün	

➤ +dUr / +dIr

Ekin ünlüsü hareke ile gösterilmiştir.

دَكِلْدُر (29b/9) degil+dür	اِمَامْلِيْغِدُر (15a/4) imāmlık+dır
قَرَاوْشْدُر (16a/7) karavuş+ dur	قِرْدُر (15a/12) kız+dur
كِيْشِيْلُرْدُر (47a/6) kişiler+dir	اُوْلْمَقِدُر (39b/4) olmak+dır
رِيْسِلِيْكِ (15a/4) re'islik+dir	صِيْرُوْدُر (7a/11) sayru+dur
صِيْرُوْلْفِدُر (46a/1) şayruluk+dır	وَارْدُر (7b/3) var+dır
يَاوْزْدُر (42a/11) yavuz+dur	يِيْغِرْكَدُر (29b/10) yigrek+dür

➤ -(y)Up

Ek ünlülerden sonra araya koruyucu ünsüz almış ve ünlüsü genellikle “ötreli vav” ile yazılmıştır.

اَلْوُب (36a/10) al-up	بَقُوْب (61b/2) bak-up
بَاشْلِيْوُب (24a/11) başla-(y)up	بُوْغَزْ لِيْوُب (40a/2) boğazla-(y)up
بُوْلُوْب (52a/10) bul-up	دِيْلِيْوُب (5b/6) dile-(y)üp
كَلُوْب (60a/2) gel-üp	كُوْرُب (2b/7) gör-üp
اِيْرُب (19b/3) ir-üp	اُوْقِيْوُب (5a/3) oku-(y)up

➤ (I)- Ek Fiilin İmlası

Ünlüsü “dik esreli ye” ile gösterilmiştir. Genellikle ayrı yazıldığı, bazen de kendisinden önceki sözcükle eklediği görülmüştür.

دَكِلِيْسَه (44b/7) degil+ise	دَكِلْسَه (26b/3) degil+Ø-se
مِهْتَر اِيْسَه (15b/9) mehter i-se	نَه اِيْمِش (5b/1) ne i-miş

وَأَرَدِي (42a/1) var+Ø-di

وَأَرِ اِيْدِي (18b/9) var i-di

➤ +IA / +(y)IA / IIA

Metnimizde edatın genellikle ayrı yazıldığı, bazen de kendisinden önceki sözcükle ekleştiği görülmüştür. Edatın eklendiği kelimeye bitişik yazılması ekleşme yoluna girmiş olduğunu (Korkmaz, 112: 2017) göstermektedir. Ekleşme, daha bütünüyle gerçekleşmediği için de bu edat ünlü ile biten kök ve tabanlardan sonra araya bir de koruyucu -y- ünsüzü almaktadır (Korkmaz, 124: 2017). Edat eklendiği sözcüğün dil benzeşmesine uymak suretiyle kısmen ekleşerek inceli ve kalınlı şekillere girmiştir (Korkmaz, 124: 2017).

عَوْرَتِيْلَه (39a/10) 'avret_ile

دُشْمَانِيْلَه (49a/12) düşmān_ıla

أَرْبَلَه (45a/12) er_ile

خِشْمِيْلَه (14a/10) hışm_ıla

إِيْمَانِيْلَه (35a/4) imān_ıla

قَرَاوِشِيْلَه (16a/9) qaravaş_ıla

نِعْمَتْلَرِيْلَه (3b/9) ni' metler_ile

بَادِشَاهِيْلَه (41b/3) pādīshāh_ıla

شَيْيِيْلَه (17a/7) şey' _ile

طَوِيلْغِيْلَه (14b/5) toylıg_ıla

زَحْمَتِيْلَه (17b/9) zaḥmet_ile

دُشْمَانِيْلَه (46a/7) düşmān_ıla

أَنْكَلَه (51b/1) enüg_ile

كُوجِيْلَه (48b/13) güç_ile

حِسَابِيْلَه (2b/11) hisāb_ıla

إِيْبَلَه (33a/8) ip_ile

قَصَابِيْلَه (39b/6) qaşşāb_ıla

اُودِيْلَه (17b/12) od_ıla

صَاغْلِيْلَه (18b/7) sağlīg_ıla

طُونَه (61b/7) ton_ıla

زَحْمَتِيْلَه (51a/7) zaḥmet_ile

Metnimizde IIA edatının ekleşme evresinde olduğu, ünlü ile biten sözlere koruyucu “y” ünsüzü ile bağlandığı daha sonra ses yutulmasına uğrayarak bu edatın ilk ünlüsünün yazılmadığı görülmektedir (Timurtaş, 2012: 41-75).

أَقْرَبَاسِيْلَه (35a/9) akrabāsıyla

بِرِيْلَه (44a/10) biriyle

أَلِيْلَه (18a/9) eliyle

إِلْقِيْلَه (39b/9) ılıkıyla

قَرْنَدَاشِيْلَه (32b/7) qarındaşıyla

كِشِيْلَه (38b/1) kişiyle

عَوْرَتِيْلَه (32b/13) 'avretiyle

دُشِيْلَه (5a/4) düşiyle

فَرْمَانِيْلَه (3b/3) fermānıyla

قَامْجِيْلَه (33a/11) kamçıyla

قِرِيْلَه (33a/1) kıızıyla

سَبَبِيْلَه (13b/2) sebebiyle

صِغْرِيْلَه (49a/5) şığırıyla

سُورِيْلَه (43a/13) süriyle

تَعْبِيْرِيْلَه (45a/8) ta‘biriyle

Metnimizde tamamıyla ekleşmiş şekli olan +la şekline de rastlanmıştır.

اِنْكَلَه (46b/5, 49a/3) anıñla

عَوْرَتْلَه (45a/12, 45b/4) ‘avretle

جَمَاعَتْلَه (58b/6) cemā‘atle

كِيْكَلَزْلَه (41a/9) giyiklerle

قُوْوَتْلَه (57b/1) kuvvetle

➤ (I)çUn

Kendisinden önce gelen “anıñ” sözcüğüyle bitişik yazılması haricinde, kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılmıştır.

اِيْچُوْن (13b/9) içün

اِنْكِيْچُوْن (4b/11) anıñıçun

اِنْكِيْچُوْنِكِيْ (5a/2) anıñçun_ki

➤ dahı

Bağlacın ilk ünlüsü daima üstünle gösterilmiştir. Kendisinden önce gelen “ol” sözcüğüyle bitişik yazılması haricinde, kendisinden önceki sözcükten ayrı yazılmıştır.

دَاخِي (14b/6) dahı

اُوْلَدَاخِي (21b/10) ol_dahı

➤ kim

Kendisinden önceki sözcükle ayrı ve bitişik yazılan şekilleri görülmektedir. Ünlüsü “esre” ile veya “esreli ye” ile gösterilmiştir.

كِيْم (14a/2) kim

قَاچَانْ كِيْم (62a/2) kaçan_kim

هَرْنَكِيْم (4b/4) her ne_kim

هَرْنَسْنَكِيْم (36a/12) her nesne_kim

“-dI” ve “-sA”eklerinden sonra gelen kim bağlacı bitişik yazılmıştır.

كُوْرْدِيْكِيْم (53b/12) gördi_kim

كُوْرْسَكِيْم (19a/2) görse_kim

اِيْتْدِيْكِيْم (12b/10) iytdi_kim

➤ ki

Bitişik yazıldığı birkaç örnek haricinde bağlaç çoğunlukla ayrı yazılmıştır. Ünlüsünün bir defa “dik esreli ye” ile gösterilmesi haricinde, ekin ünlüsünün yazımında “esreli he” kullanılmıştır.

كِيْ (32a/13) ki

كُوْرْسَكِيْ (61a/5) görse_ki

اِئْتَمَكُهُ (13a/3) itdim_ki

بِلْكُهُ (2b/8) bil_ki

2.1.2.2. *Ayrı Yazılan Ekler ve Bazı Kelimeler*

Bu ekler genelde eklendiği kelimeyle bitişik yazılsa da ayrı yazıldığı örnekler bulunmaktadır.

➤ +(y)A

تَكْرِيه (22b/11) taḥrī+ya

➤ -(y)A

بَزْمِيَه (61a/9) beze-(y)e

➤ +lAr

قَرَّغَمْلَرَه (47a/10) qargā+lar

نَسْنَمَلَر (30a/5) nesne+ler

قَيْغُولَرْدَنْ (16b/5) qayğı+lar

➤ +dIr / +dUr

دَانَمُز (36a/12) dāne+dur

بَادِشَاهْلِيقْ دِرْ (18b/2) pādīšāhlıq+dır

➤ -sA

اَوْقُوسَه (32b/6) oḡu-sa

➤ +(s)I(n)

بَلَّاسِيْن (6b/10) belā+sin

گَوْدَمَسِيْن (61a/13) gevde+sin

نَسْنَهْسِي (27b/7) nesne+si

دَرَسِيْن (43b/13) deri+sin

يَوْرَسِيْن (41a/1) yavrı+sin

➤ +lIK

فَقِيَهْلِيْقْ (15a/5) faḡīh+lıq

مَلِكْ لِكْ (56a/10) melik+lİK

قِصَهْلِيْقْ (28a/2) kıṣa+lıq

بَادِشَاهْلِيْغَه (41b/2) pādīšāh+lıḡa

➤ +sIz

اَصِي سِزْ (30a/10) aṣṣısız

2.1.2.3. *Bitişik Yazılan Ekler ve Bazı Kelimeler*

Bu ekler genelde ayrı yazılsa da kendisinden önceki kelimeye eklendiği örnekler bulunmaktadır.

➤ daḥı

اُولْدَحِي (21b/10) ol_dahı

➤ (I)çUn

اَنِكْچُون (4b/11) anıḥ_ıçun

جَانِچُون (36b/3, 35a/5) canı_çun

➤ ki

كِيْمَكْ (35b/6) kim_ki

كِيْشِيْ (2b/9) kiṣi_ki

➤ kim

كُورْدِيْمْ (53b/12) gördi_kim

اِيْتْدِيْمْ (12b/10) iytdi_kim

هَرْنَكِيْمْ (4b/4) her ne_kim

هَرْنَسْنَكِيْمْ (36a/12) her nesne_kim

➤ ml

اَيُوقْمِيْدُر (5b/4) ayuḫ+mıdur

بِرِيْشَانْمِيْدُر (5b/3) piriṣān+mıdur

سُلْطَانْمِيْدُر (5b/1) sultān+mıdur

➤ “ol” zamiri

“ol” zamiri “kiṣi” ve “daḥı” kelimelerinden önce gelince kelimeyle bitişik yazılmıştır.

اُولْدَحِي (21b/10) ol_dahı

اُولْكِشِي (16a/2) ol_kiṣi

➤ Bitişik yazılan sözcükler

دُشْگُورِيْجَاْ (5b/7) düş_göricek

كِيْشِيْگُورْ (8a/5) kiṣi_göre

اُچْدُورْلُ (3a/9) üç_dürlü

اَنْدَنْصُكْرْ (6a/9) andan_şonra

2.1.3. Diğer İmla Özellikleri

2.1.3.1. Arapça ve Farsça Kelimelerin Yazımı

1.3.1.1.1. Farklı Yazıma Sahip Kelimeler

Metnimizde bazı alıntı kelimelerin farklı yazımlarına rastlanmıştır. Bu kelimelerin farklı yazılması, alındıkları dildeki ses değerlerinin, metnimizin yazıldığı veya daha önceki dönemde değişime uğradığına işaret etmektedir. Ancak kalıplaşmış imla sebebiyle bu farklı yazımlar metnimizde sınırlı sayıda görülmektedir.

āyna	+عَيْنَ (33b/9)	+أَيْنَ (61b/1)		
cānāvar	جَنَوَارَ (26b/12)	جَانَوَارَ (9b/2)	+جَانَوَارَ (37a/6)	+جَنَوَارَ (11b/1)
düşmān	دُشْمَانُ (22a/11)	دُشْمَانُ (19b/10)	+دُشْمَنُ (26a/13)	دُشْمَنُ (33a/2)
dost	+دُستَ (8a/6)	دُستَ (44a/5)		
dīn	+دِينَ (46b/3)	+دِينَ (32a/2)		
emīn	أَمِينُ (17b/10)	+أَمِينُ (54b/14)		
helvā	حَلْوَه (30a/3)	حَلْوَا (53b/13)		
hurma	حُرْمَه (30a/3)	حُرْمَا (28b/12)		
ibriḳ	إِبْرِقُ (31b/6)	إِبْرِقُ (12a/10)		
kethüzā	+كَثُذَا (52b/5)	+كَثُذَا (21b/1)		
ḳumāş	قُومَشُ (12a/2)	+قُومَشُ (60a/6)		
müslimān	+مُسلِمَنُ (12b/4)	مُسلِمَانُ (60a/3)		
perākendi	بَرَكَندِي (60b/11)	بَارَمَكْنَد (12a/6)		
şarnıc	صَرَنِج (17a/4)	صَارَنِج (8b/3)	صَرَنِج (16a/11)	
sultān	سُلْطَان (13b/4)	سُلْطَن (20a/9)		

Ünlülerinde değişimlerin görüldüğü diğer kelimeler ise aşağıdaki gibidir. Bu kelimeler metnimizde iki şekilde de bulunmaktadır.

فَرِشْتَه (14a/3) ferişte	فَرِشْتَه (3b/2) firişte
كَلِيدِجِي (53b/2) kelid	كَلِيد (26a/7) kilid
مُطْبَخ (20a/13) muṭbaḥ	مُطْبَخ (8b/10) mıtbaḥ
مُسلِمَنَلِيق (18a/5) müslümān	مُسلِمَان (13b/4) müslimān

بِرِّي (52a/7) perī

پِرِی (57a/13) pirī

زَغْفَرَان (21b/4) zağferān

زَغْفَرَان (8b/11) zağfīrān

Metnimizde “ze” (ز) ve “zel” (ذ), “ha” (ح) ve “hı” (خ) işaretlerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir.

زِينَت (34a/7) zīnet

ذِينَت (31b/9) zīnet

زِيَان (25b/10) ziyān

ذِيَان (51a/12) ziyān

حَمَام (20a/13) ḥammām

خَمَامَة (61b/7) ḥammām

خَلْوَا (30a/5) ḥelvā

خَلْوَا (53b/13) ḥelvā

1.3.1.1.2. Bağlama Edatının Yazımı

Farsça asıllı bağlama edatı olan u, ü’nün, bir söyleyiş özelliği olarak düzleşmesi ve bunun imlaya yansması sonucunda, sözü edilen edatın vavı yazılmamış, onun görevini yüklenen ı, i sesi, yalnızca esre ile belirtilmiştir (Ersoylu, 2001: 483). Metnimizde edatın vavı yazılmamış gösteriminde hareke kullanılmıştır.

Esreli örnekler:

عَدْلٍ اِنْصَافٍ (54b/11) ‘adl i inṣāf

بَنْدٍ زِنْدَانٍ (26b/4) bend i zindān

Ötreli örnekler:

خَيْرٌ بَرَكَاتٍ (22b/12) ḥayr u berekāt

شَادُخْرَم (37a/13) ṣād u ḥürrem

شَادُ كَام (48a/6) ṣād u kām

Metnimizde bu edatın aşağıdaki şekilde yazılmış örneklerine rastlanılmıştır.

عَدْلٍ وَ اِنْصَافٍ (18b/10) ‘adl ve inṣāf

اَضْغَاثٌ وَ اَهْلَام (4a/11,4b/1) azğāṣ ve ahlām

بَنْدٍ وَ عَوْل (10a/9) bend ve ‘avul

بَنْدٍ وَ زِنْدَانٍ (26a/11) bend ve zindān

بَرْكٍ وَ مُحْكَم (22b/10) berk ve muḥkem

جَنْكٍ وَ غُصَّة (31b/4) ceng ve guṣṣa

جَنكُ وَجَعَانُهُ (10b/5,35b/13) çeng ve çeğāne
 عِزٌّ وَجَاهٌ (26a/6, 31b/11, 37b/2) ‘izz ve cāh
 عِزٌّ وَدَوْلَتٌ (54b/14) ‘izz ve devlet
 قَانُونٌ وَشَشْتَةٌ (35b/13) kanun ve şešta
 كُوشْكٌ وَسَرَايٌ (8b/9, 20b/6) köşk ve sarāy
 مِسْكٌ وَعَنْبَرٌ (8b/11) misk ve ‘anber
 رَنْجٌ وَزَحْمَتٌ (23b/10) renc ve zaḥmet
 سَطْرَنْجٌ وَنَرْدٌ (36a/1) satranc ve nerd
 تَحْتٌ وَكُرْسِيٌّ (25b/10) taht ve kürsī
 زُهْدٌ وَعَفْوٌ (13a/12) zühd ve ‘afuv
 زُهْدٌ وَسَرُورَلِكٌ (14a/13) zühd ve serverlik

1.3.1.1.3. *Tamlamalar*

Farsça Tamlamalar:

Farsça tamlamalarda izafet kesresi bazen sadece esre ile gösterilmiş, bazen de gösterilmemiştir.

Esreli örnekler:

عِلْمٌ أَدَبٌ (48a/6) ‘ilm-i edeb	لَعْلٌ جَوَاهِرُ (31a/5) la‘l-i cevāhir
لَوْحٌ مَحْفُوظَةٌ (3a/13) levḥ-i maḥfūza	صَاحِبٌ خَيْرٌ (48a/7) šāḥib-i ḥayır

Eksiz yapılan tamlamalar:

أَغَاذٌ كِتَابٌ (3a/8) āgāz-[i] kitāb	صَاحِبٌ فُرَاسَتٌ (5a/9) šāḥib-[i] firāset
شَرْطٌ تَغْيِيرٌ (5b/7) šarṭ-[i] ta‘bīr	دَلَالٌ تَغْيِيرٌ (8a/11) delā’il-[i] ta‘bīr
دَلِيلٌ تَغْيِيرٌ (12a/7) delīl-[i] ta‘bīr	

Arapça Tamlamalar:

Harfî tarifle yapılan tamlamalarda ilk kelime ikinci kelimeye ötreyle veya esreyle bağlanmıştır.

عَلَيْهِ السَّلَام (14a/9) 'aleyhi's-selām
مَلِكُ الرُّوِّيَّةِ (3b/6) melekü'r-rü'yā

فِي الْجُمْلَةِ (21b/11) fi'l-cümle
مَشْعَرُ الْحَرَامَةِ (23a/5) meş'arü'l-ḥarāmda

1.3.1.2. Bazı İşaretlerin Kullanımı

1.3.1.2.1. Şeddenin Kullanımı

Alıtı kelimelerde:

أَمَّا (13b/12) ammā

دَجَالٌ (52a/6) deccāl

غُصَّةٌ (22a/1) ğuşşa

جَنَّةٌ (14a/4) cennet

دُكَّانٌ (20a/11) dükkān

هِمَّةٌ (7b/13) himmet

Bazı kelimelerde, şeddeli kullanımların yanında şeddesiz kullanımlar da görülmüştür.

حَمَامٌ (8b/9) ḥammām

سَقَاخَانَةٌ (28a/9) saḳḳāḥāne

حَمَامٌ (20a/13) ḥamām

سَقَاخَانَةٌ (28a/2) saḳāḥāne

Metnimizde aşağıdaki Türkçe kelimelerin sürekli şeddeli oldukları görülmüştür.

أَصْبَى (43a/5) aşşı

إِسَى (41b/5) is+si

إِسَى (51a/5) ıssı

Bazı Türkçe kelimelerde ekleşmeyle birlikte oluşan şedde kullanımları görülmüştür.

أُمْدِغِي (30b/2) ummadığı

كُوسُوزُ (10a/13) gössüz

Aşağıdaki örneklerde lam (ل) harfi hem çift yazılmış hem de üzerine şedde işareti konmuştur.

أَلَّلَرِينُ (6b/7) eller

مَالْلُو (38a/6) mällu

يَلْلَرْدِي (28b/1) yille-

أَلَّلِي (2b/12) elli

سُوَالْلَرُ (12a/5) su'äller

يُخْسُوَلْلَرَةُ (58a/4) yoḥsullar

1.3.1.2.2. Vav-elif (و)

Bu tür bir yazımda kullanılan elif, kendisinden önce gelen vavın, ancak ünlü “u” veya “ü” olarak okunabileceğini işaret etmektedir (Ersoylu, 2000: 137). Bu imla şekli metnimizde sonu u, ü okutan (و) ile biten tüm kelimelerde görülmektedir.

بَعْلُوا (27a/8) baġlu

طَعْمَلُوا (15b/8) toġmalu

فُورَقُوا (7b/2) qorqu

قَبْلُوا بَعَهُ (50b/13) qablu baġa

قُقُولُوا (21b/13) qoqlu

دَبُّوا (13a/5) dbyu

2.2. SES BİLGİSİ

2.2.1. SES UYUMLARI

2.2.1.1. Ünlü Uyumu

2.2.1.1.1. Damak Uyumu

Ünlü ve ünsüz uyumu, Türkçenin temel ses kurallarından biridir ve Batı Türkçesinde, -ken, -yor, +ki gibi bazı kural dışı örnekler hariç tutulursa tarihi dönemlerden bu yana varlığını korumuştur (Duman, 2012: 53). Ağızlarda uyuma bağlı kullanımlarına rastlanmakla birlikte, standart dilde +ki şeklinde yerleşmiş ve art ünlülü tabanlarda tamamen uyum dışı kalmıştır (Duman, 2012: 58). Metnimizde +ki ekinin uyuma girmiş bir örneği bulunmaktadır. Bulunma hali eki üzerine gelen +ki ekinin ünsüzü tonlulaşarak +ğ şeklini almıştır.

قَتْنَدَهْ غِلَر (15a/8) kıtındağılar

İmlada bitişik yazılan ile, arka sıradan kelimelerde uyuma girmiştir (Özkan, 1995: 93).

صَاغْلَغِلَهْ (18b/7) sağlığıla

طُوِيلَغِل (14b/5) toylığıla

Damak Uyumu Dışında Kalan Ekler

➤ +iken

Yalın veya -ken ekleşmiş biçimiyle kullanılarak, Türkiye Türkçesi yazı dilinde olduğu gibi, arka sıradan sözlere de ince olarak gelmiştir (Korkmaz, 2017: 79).

بَاتَرَكْن (6b/4) batarken

طَغَرَكْن (6b/3) toğarken

2.2.1.1.2. Dudak Uyumu

Dudak uyumu Türkçenin ilk devirlerinden beri umumileşip sağlam kaideler olarak ortaya çıkmamış, (Timurtaş, 2012: 27) tarihte zaman zaman esaslı sarsıntılara uğramış, hatta Eski Anadolu Türkçesinde bütünü ile yok olmuştur (Brendemoen, 1980: 224). Eski Türkçe döneminde uyumlu olan bazı ekler, çeşitli sebeplerle Batı Türkçesinde

uyum dışına çıkmıştır. Doğu Türkçesi, eklerdeki dudak uyumu bakımından Batı Türkçesine göre daha düzenlidir (Kartallıoğlu, 2011: 95).

Eski Türkçede pek çok örnekleri bulunan dudak uyumuna göre Eski Anadolu Türkçesinin uyum sistemi, büyük bir gerileme göstermektedir. Artık işlek olmayan bazı eklerde pek seyrek olarak geçen dudak uyumu örnekleri dışında Eski Türkçedeki X yerine Eski Anadolu Türkçesinde hep U veya I'ya geçmiştir. Aynı zamanda Eski Türkçedeki U eklerinden bazısı I, I eklerinden bazısı ise U eki olmuştur (Brendemoen, 1980: 224).

Düzlük-yuvarlaklık uyumunun Eski Anadolu Türkçesinde ancak dönem sonuna doğru başlama belirtileri gösterdiği (Korkmaz, 2017: 495), uyumun daha sonraki dönemlerde de (16. yüzyılın ortalarından 17. yüzyılın ortalarına kadar) giderek kuvvetlendiği, 18. yüzyılda ise bu uyumların artık bütün olarak gerçekleştiği (Develi, 1998: 27-31) kabul edilir. Bu konuda Arap harfli ve çeviri yazılı metinler üzerinde (özellikle 17. yüzyıl üzerinde) yapılan çalışmalar benzer sonuçlar üzerinde durmuşlardır.

Eski Anadolu Türkçesinde uyuma aykırı halde bulunan kelime ve eklerin, metnimizde uyuma giren ikili şekillerinin oluşması, bu kelimelerin ve eklerin dudak uyumuna bağlanma sürecine girdiklerini göstermektedir. İkili imlaların bulunması çalıştığımız eserin, dudak uyumlarının gerçekleşmeye başladığı bir dönemde yazıldığına işaret etmektedir.

Düz ve Yuvarlak Ünlü Bulunduran Kelimeler

Dudak uyumuna bağlanma sürecinde metnimizde ikili kullanımı görülen kelimeler ve metinde geçen sayıları aşağıdaki gibidir:

أَغُو (10a/2) ağu (1)

أَرُوق (42b/12) aruk (2)

أَرْتُوق (9b/4) artuk (3)

أَيْرُ (40a/1) ayru (2)

بُقَاغُو (10a/9) buğa (1)

أَغِي (30b/7) ağı (2)

أَرِق (61a/7) arık (2)

أَرْتِق (14b/13) artık (8)

أَيْرِي (24b/10) ayrı (1)

بُقَاغِي (33a/9) buğa (2)

بۇكار (16a/10) bujar (3)	بېكار (8b/3) bıjar (2)
چەتۇك (45b/11) çetük (6)	چەتیک (45b/5) çetik (4)
ایو (19b/8) iyü (49) / ایو (21b/11) eyü (21b/11)	ایو (36a/11) iyi (2) / ایو (34a/4) eyi (34a/4)
گیرو (15b/6) girü (5)	گیری (19a/9) giri (11)
کندو (4b/4) kendü (8)	کندی (24b/9) kendi (32)
قورتۇلمق (22b/7) kurtul- (4)	قورتۇل (29b/2) kurtıl- (16)
قۇزۇ (34a/4) kızu (5)	قۇزی (40b/4) kızi (2)
سۈرۈ (7b/6) sürü (1)	سۈری (43a/13) süri (1)
یۇلدۇز (16a/6) yıldız (1)	یۇلدیز (15a/1) yıldız (3)

Düz ve Yuvarlak Ünlü Bulunduran Ekler

Eski Anadolu Türkçesi döneminde bir yuvarlaklaşma gözlenirken metnimizde bazı eklerin hem düz hem yuvarlak yazıldığı ve dudak uyumuna bağlanma sürecine girdikleri görülmektedir. Bazen de bu uyuma bağlanma sürecine aykırı olarak kelime kökü yuvarlak veya düz olduğu hâlde, aynı kelimeye, bazı eklerin hem düz hem de yuvarlak ünlülü şekliyle eklendiği görülmektedir. Bu durum uyuma bağlanma süreci içinde bir aykırılık barındırmaktadır.

Ünlüsü Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak olması beklenen eklerin, tabanı yuvarlak ünlülü olan kelimelere düz ünlülü şekliyle eklenmesi (ulu+lık, sayru+lıkdır, söz+li, uzun+lığına, artuk+lığı, tütün+li gibi) metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumunun genel bir kurala dayanmadığını göstermektedir.

Dudak uyumuna bağlanma sürecinde metnimizde ikili kullanımı görülen ekler şunlardır:

➤ -Uc1 / -Ic1

دۇتۇجی (57b/2) dutucı

طپۇجی (59b/9) tapucı

اغلایجی (48a/8) ağlayıcı

استیجی (53a/13) isteyici

➤ +(s)U / +(s)I

دۈشندە (15a/13) düş+ü

دۈشی (12b/11) düş+i

قۇشۇسۇ (55b/8) komşu+su

اۆلۈسۈنە (24a/3) ölü+sü

قۇرۇسى (29b/10) kuru+sı

يارۇسى (27b/5) yaru+sı

➤ -sUn / -sIn

تۇتۇسۇن (30b/1) tut-sun

قۇسۇن (36b/9) kıl-sın

➤ -dUm / -dIm

دېدۇم (13a/5) di-düm

ئىدىمكە (13a/3) it-dim

➤ -mUş / -mİş

بۇرۇمش (61a/14) бүрү-müş

دۆكۈلمۈش (36a/13) dökül-müş

تۇرۇمشۇر (23a/5) тұr-muş

باقمىشۇر (14a/10) бақ-mış

چىقمىش (61a/14) чық-mış

➤ -Ur / -Ir

الۇر (13b/13) al-ur

بۇيۇرۇ (3b/6) buyur-ur

قىلۇردى (45b/4) kıl-ur

ايدۇر (48b/7) eyd-ir

اويناشۇر (45a/7) oynaş-ır

صواشۇر (42a/7) şavaş-ır

➤ +dUr / +dIr

دەگىلدۇر (29b/9) değıl+dür

قىزىدۇر (15a/12) kız+dur

يىۋۇزدۇر (42a/11) yavuz+dur

الدىنمىقىدۇر (37a/5) aldanmaq+dır

كىشىلىرىدۇر (47a/6) kişiler+dir

شەيۋرلىقىدۇر (46a/1) şayrılıq+dır

➤ +lUk / +lIk

ايرۇلۇق (24b/11) ayru+luk

شەيۋرلىق (37b/13) şayru+luk

اۈلۈلۈق (19b/3) ulu+luk

يىرامىزلىق (16a/9) yaramaz+lık

شەيۋرلىقىدۇر (46a/1) şayru+lık

اۈلۈلۈق (19b/5) ulu+lık

➤ -dUr / -dIr

دۈندۇر (6b/10) dön-dür

نۇرلاندۇر (56a/2) nūrlan-dur

يىندۇردى (33a/13) yan-dur

گەيدىرسە (26b/1) gey-dir

قازىدۇر (25a/3) kazı-dır

يىندۇردى (17b/10) yan-dır

➤ +IU / +II

بَغْلُو (27a/8) bağ+lu

خَيْرَلُو (42b/7) hayır+lu

مَالْلُو (38a/6) māl+lu

خَيْرَلِي (43a/9) hayır+lı

سُوزَلِي (52b/9) söz+li

تُوتْتَلِي (59b/7) tütün+li

➤ +sUz / +sIz

أَلْسُوزُ (10a/13) el+süz

قُورْقُوسُوزُ (48a/13) korku+suz

قُويُرْقُوسُوزُ (37b/7) kuyruk+suz

أَلْسِيزُ (34a/10) el+siz

دِلْسِيزُ (34a/10) dil+siz

قِيَمَتْسِيزُ (58a/11) kıymet+siz

➤ +(n)Uñ / +(n)In

بِرِينْكَ (40b/9) biri+nin

بُورْجُنْكَ (21a/6) borcu+nuñ

قُيُونْكَ (40a/7) koyun+uñ

جِهَانْكَ (23a/6) cihān+ın

اِلْقِينْكَ (39b/12) ılıkı+nın

اُونْكَ (58b/5) o+nuñ

➤ +(U)ncI / +(I)ncI

اُوْجُنْجِي (3a/10) üçünci

اِيكْنِجِي (6b/3) ikinci

2.2.1.1.2.1. Yuvarlaklaşma

Metnimiz dudak uyumu bakımından ileri bir seviyede olsa da uyumun tamamıyla gerçekleştiğini söyleyemeyiz. Bunda, kelime kök ve tabanlarındaki yuvarlaklaşmanın devam etmesinin etkisi bulunmaktadır.

Eski Türkçeden Devam Eden Yuvarlaklıklar

Eski Türkçe döneminde ünlüleri yuvarlak olan kelimeler metnimizde de yuvarlak ünlülü şekilleriyle görülmektedir.

اچۇق açuq (23a/2) < açık

بَلْلُو bellü (53b/4) << belgölüg

گۈمۈش gümüş (31a/11) < kümüş

قايغۇ kaygu (25b/2) << qadgu

قۇيۇه kuyu (7a/13) << kuduğ

أَلْتُونُ altun (31a/13) < altun

بَلۋرْدِي belür- (27b/2) < belgür-

گۈرکلۈ görklü (21b/9) < körklüg

قۇرۇ quru (16b/3) < quruğ

اۈلۈ ölü (35b/1) < ölüg

Ses Olaylarına Bağlı Yuvarlaklıklar

Eski Türkçede birden fazla heceli sözlerin son seslerinde bulunan /g, /ğ ünsüzleri Güney-Batı Türk dili kollarına geçerken eriyip kaybolunca, geride kalan düz-dar ünlüler (Korkmaz, 2017: 80) kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır.

أَيُّ ayu (31a/3) << adığ

قَبُّ kapu (25b/6) < kapığ

طَلُّ tatlu (30a/3) << tatıgıg

Dudak Ünsüzlerine Bağlı Yuvarlaklıklar

Dudak ve diş-dudak ünsüzlerinin etkisiyle bazı kelimelerde yuvarlaklaşma görülmüştür.

دَمُور (33a/5) demür << temir

قَوْمُŞU komşu (57b/13) << konşu

تَاوُق tavuğ (40b/13) << tağıgu

يَاوُز yavuz (14b/4) << yabız

Yuvarlak Ünlülü Ekler

➤ -Up

Metnimizde ünlüsü sürekli yuvarlak olan ekin dudak uyumuna uymadığı görülmüştür.

أَلُوب (36a/10) al-up

بَاشْلُوب (24a/11) başla-(y)up

بُولُوب (52a/10) bul-up

اِيرُوب (19b/3) ir-üp

2.2.1.1.2.2. Düzleşme

Metnimizde yuvarlaklaşmanın tersine olarak bazı kelime ve eklerde düzleşme olayı görülmektedir. Bazı eklerin sürekli düz şeklinin bulunması dudak uyumunu bozmaktadır.

Eski Türkçeden Devam Eden Düz Ünlülü Kelimeler

Eski Türkçe döneminde ünlüleri düz olan kelimeler metnimizde de düz ünlülü şekilleriyle görülmektedir.

اچى acı (30a/7) << açığ
 ارى arı (12a/10) < arığ
 ایرلدى ayrıl- (35b/6) << adrıl-
 چرى çeri (39b/1) < çerig
 قاتى katı (35b/1) < katığ

اغرى ağrı (27b/2) < ağrığ
 ایردى ayır- (35b/7) << adır-
 بیتى bitı (9a/7) < bitig
 دۇگلى dükeli (12a/13) << tükellig

Ünlüsü daha Sonra Düzleşen kelimeler

Eski Türkçe döneminde ünlüleri yuvarlak olan kelimeler metnimizde de düz ünlülü şekilleriyle görülmüştür.

بیتىش bit- (28b/3) < büt-
 بۇزاغى buzağı (42a/13) < buzağı
 دىلكى dilki (44a/6) < tilkü
 اكسىله eksil- (27b/8) < eksül-
 سىدىك sidik (28a/3) < südük

بۇلانىق bulanık (59b/4) << bulganyuk
 دىگىل degil (41b/3) < tegül
 اكسىك eksik (27b/7) < eksük
 قۇرىش qurı- (28b/10) < quru-
 سۇجى suci (30b/8) << süçüg

Sürekli Düz Ünlü Bulunduran Ekler

Bu eklerin metnimizde sadece düz ünlülü şekilleri görülmüştür. Son hecesinde yuvarlak ünlü bulunduran kelimelerle ekleşmesi dudak uyumunu bozmaktadır.

➤ +cI

قۇيۇمچى (53b/3) kıyım+cı
 ترازۇچى (53a/11) terāzū+cı

افجى (52b/8) ok+cı
 يابۇجى (53a/1) yapu+cı

➤ +cık

ازمىق (48b/1) azacıq

اوغلىچلار (22a/3) oğlancıklar

➤ -dI

صااشدى (49a/5) şavaş-dı
 طۇتدى (41a/8) tüt-dı

سكىردى (39a/13) segir-di
 اوردى (20b/12) ur-dı

➤ +(n)I

آتني (37b/7) atı+nı

مالني (39b/9) mālı+nı

كندی (26b/11) kendi+ni

یولنی (34b/2) yolu+nı

➤ +(y)I

دیری (35a/11) diri+yi

کشیی (28a/12) kişi+yi

کندی (14a/11) kendü+yi

قزوی (40a/9) kuzu+yı

➤ mI

بندمیدر (5b/2) bende+midür

یوہسولمیدر (5b/2) yoḥsul+mıdır

سۇلتانمیدر (5b/1) sultān+mıdur

➤ -gil

بیلگ (2a/8) bilgil

2.3.1.1. Ünlü-Ünsüz Uyumu

Söz içindeki ünlü düzenini, ön ve arka sıradan ünlülere göre ayarlayan ünlü-ünsüz uyumu, Türkçenin çok erken devirlerinden beri görülegelen bir olay olduğundan, eski ve yeni bütün Türk dili kollarında yerleşmiş durumdadır (Korkmaz, 2017: 78). Tarihî dönemlerde bazı istisnaları bulunsa da bu uyumun varlığı büyük oranda kabul edilmiştir (Kartallıoğlu, 2011: 47).

Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde, eklerin büyük oranda dil uyumuna bağlı olduğu kabul edilmektedir; fakat aynı döneme ait metinlerde bu genel görüntüye uymayan, kural dışı örneklerle de rastlanmaktadır (Kartallıoğlu, 2011: 48). Metnimizde az da olsa uyum dışına çıkan örnekler görülmektedir. Ancak bu örneklerin uyumsuz şekillerinden daha çok uyumlu şekillerine rastlamaktayız. Uyuma aykırı kullanımlar, +IIK / +IUK ve +mAK ekleriyle eklenen bazı Türkçe ve alıntı kelimelerde görülmektedir. Uyum dışına çıkan örneklerde, arka ünlülü kök ve gövdelere ön ünlülü ekler geldiği gibi, aksine ön ünlülü kelimelere de art ünlülü ekler gelebilmektedir (Duman, 2012: 56).

Türkçe kelimelerle birlikte söz konusu alıntı kelimeleri belli ağız katmanlarının veya bölgelerinin söyleyiş örnekleri olarak kabul etmek gerekir. Dolayısıyla bilimsel neşirlerde bu türlü örnekler görmezlikten gelinmemeli, Türkçenin tarihî fonetiği ve morfo-fonolojisi açısından çok değerli olan bu malzemeler, eserde yeknesaklık sağlamak uğruna feda edilmemelidir (Duman, 2012: 63).

Ayrıca metnimizde eklerin yanı sıra kelime tabanında benzer bir durum barındıran yazımlar bulunmaktadır.

أسير قميدِرْ (5b/3) esirik

قَنْجَاكْ (11a/8) kancık

Türkçe Kökenli Kelimelerde

➤ -mAK

دُتْمَاكْ (24a/11) dutmek

كُورْمَقْ (9b/3) görmek

كُورْمَقْ (10b/10) görmek

قُوجْمَاكْ (10a/7, 32b/3) kuçmek

قُوصْمَاكْ (30b/4) kuşmek

اُيْنَمَاكْ (58b/11) oynemek

وُزْمَاكْ (10b/4) vurmek

➤ +IIK / +IUK

بَغْلَقْدِرْ (58b/9) beg+lıkdır

دِيرْلِغِي (17a/10) diri+lıgı

دِيرْلِغِي (57a/1) dir+lıgı

اَيْلِغَه (54a/8) ey+lığa

اَيُولُقْدِرْ (14a/9) eyü+lıkdur

كَكَزْلُقْدِرْ (59b/12) gevez+lıkdır

قَرَاكُولُكْ (17b/5) karanu+lük

Alıntı Kelimelerde

➤ +IIK

عَزِيْزْلُقْدِرْ (25a/7) ‘azizlıkdır

اَمْنَلِيقْ (23a/7, 60b/7) eminlık³

فَاكِيْهْلُقْدِرْ (15a/5) fakihlıkdır

فَقِيْرْلُقْدِنْ (57b/5) fakirlikdan

فَرَاھْلِيقْ (27b/2) ferahlık⁴

حَرَامِلِيقْ (28a/7) harāmīlık

³ اَمْنَلِيقْ (23b/7) eminlik

⁴ فَرَاھْلِيقْ (21b/8) ferahlığa

حَسْتَلِيقُ (38a/1) hastelik⁵
 مُؤَذِّلَقْدُرُ (15a/4) mü'ezzinlikdur
 رَاَحْتَلِيقُ (14a/5, 56b/7) rāhatlik⁷
 تَقْصِرْلِيقُ (18a/6) taqşırılık

قُوْتْلَغِيدُرُ (53a/4) kuvvetlîğidir
 بَادِشَاهْلِيقُ (19a/6) pādīshāhlik⁶
 سَلَامَتْلِيقُ (15b/6) selāmetlik
 وَزِيرْلِيقُ (15a/13) vezīrlık⁸

2.4.1.1. Ünsüz Uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde, ünsüz uyumu yoktur. Bu dönemde bazı ünsüzlerin sürekli ötümlü olması, uyumsuzluğun önemli sebeplerindendir (Gülsevin, 2013: 42). Metnimizde ünsüz uyumunu bozan ekler şunlardır:

➤ +dA

أَلْمَقْدَه (59a/14) almak+da
 صَنَمَقْدَه (59a/14) satmak+da

اِبْرَاقْدَه (18a/10) ırak+da
 اُوْجَمَاقْدَه (57b/13) uçmak+da

➤ +dAn

فَقِيرْلَقْدَن (57b/5) fakīrlık+dan
 صَرْنَجْدَن (17a/5) şarnıç+dan

اِبْرَمَقْدَن (16b/1) ırmağ+dan
 صُوصُورْلَقْدَن (23a/12) şuşuzluk+dan

➤ +dUr / +dIr

اَيْرَلْمَقْدِير (35b/11) ayrılmak+dır
 اُولْمَقْدِير (39b/4) olmak+dır

مَعْرُولْلَقْدُر (27b/1) ma'züllük+dur
 اُولُولْقْدُر (31b/12) ululuk+dur

➤ -dI

اَيْتَدِيكُم (12b/10) iyt-di
 يَرْتَدِي (4b/12) yarat-dı

تُوتْدِي (41a/8) tut-dı
 يَرْتَدِي (45b/2) yırt-dı

➤ -dIK / -dUK

اِصِيرْدُغِي (9b/2) ıştır-duğı
 صَعْدُغِن (26b/13) şok-dıgın

اُولْدُرْدِكِين (39b/2) öldür- digin
 يَدُوكِين (26b/12) yi-dügin

⁵ حَسْتَلِيقُ (18a/1) hastelik

⁶ بَادِشَاهْلِيقُ (24b/9) pādīshāhlik

⁷ رَاَحْتَلِيقُ (39b/11) rāhatlik

⁸ وَزِيرْلِيقُ (26a/1) vezīrlık

➤ -dIr / -dUr

دُونْدُر (6b/10) dön-dür

اُولْشُدِيرُ (23b/8) ulaş-dır

2.2.2. SES DEĞİŞMELERİ

2.2.2.1. *Kök Hecede e/ ~ i/*

Eski Anadolu Türkçesinde kapalı “e” meselesi sonuca bağlanabilmiş bir konu değildir, bunda Arap alfabesinin fonetik olmaması ve dönemin imlasının düzenli olmayışının etkisi bulunmaktadır. Bu konuda bazı araştırmacılar, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde “i” ile yazılan sesi kapalı “e” (è) olarak okumayı tercih ederken, bazı araştırmacılar da güçlü bir delilin bulunmayışı nedeniyle, metinlerde “i” ile yazılan bu sesi yazımına bağlı kalarak “i” şeklinde okumayı tercih etmişlerdir (Özkan, 1995: 92).

EAT’de “esreli” yazılıp bugün İstanbul Türkçesinde “e”, Anadolu ağızlarında da yer yer kapalı “è” olarak görülen, EAT’de “üstünlü” yazılıp bugün İstanbul Türkçesinde “i” olarak görülen (Timutaş, 2012: 20) bu ilk hece ünlüsünde bir değişimin olduğunu bilmekteyiz. Ancak bu gelişmenin hangi devirde başladığı ve gerçekleştiği, eski imlanın özelliği yüzünden kesin olarak tespit edilebilmiş değildir (Duman, 1995: 175).

Metnimiz ise bu meselede karışık bir tutum sergilemektedir. Aynı kök hece ünlüsünün bazı kelimelerde (yi- / ye-, yir / yer gibi) hem esreli hem üstünlü, bazı kelimelerde (di-, ir- gibi) sadece esreli yazıldığı görülmektedir. Bu sesin gösteriminde özel bir işaret kullanılmamış, “esre”, “dik esreli ye” ve “üstün” ile işaretlenmiştir. Ayrıca Harezmi sahası metinlerinde özellikle Nehcü’l-ferādis’te daha fazla görülen ve kapalı “è” olarak yorumlanan “üstünlü ye” (Yavuz, 1991: 293) (Eckmann, 2017: 139) yazımına metnimizde tesadüf edilmiş, “il” kelimesinin iki yerde “üstünlü elif-ye” ile yazıldığı görülmüştür. Bu yazım kapalı “e” olarak yorumlanabileceği gibi i’den “e” sesine geçişi gösteren işaretlemeler olarak da (Duman, 2014: 67) kabul edilebilir.

Metnimizde i ~ e değişimi meselesinde yazım şeklini göz önünde tutarak esreli yazımları “i”, üstünlü yazımları “e” şeklinde okumayı tercih ettik. Böyle bir okumayı

tercih etmemiz, metnimizde kapalı e'nin var olmadığı anlamına gelmez. İlk hecesindeki ünlüsünün, bazen “esreyle” bazen “üstünle” gösterildiği kelimeler ve metindeki sayıları aşağıda verilmiştir.

Metnimizde “üstünlü ve esreli” yazımları bulunan fakat bugün İstanbul ağzında “i” olarak telaffuz edilen kelimeler:

Üstünlü yazımı olanlar:

أَبُو (17a/10) eyü⁹ (34)

كَيْمَك (23a/1) gey- (9)

Esreli yazımı olanlar:

أَيُّ (24b/4) iyü¹⁰ (25)

كَيْرَدِي (61a/3) giy- (2)

Metnimizde “üstünlü ve esreli” yazımları bulunan fakat bugün İstanbul ağzında “e” olarak telaffuz edilen kelimeler:

Üstünlü yazımı olanlar:

أَيْل (26b/2) el (2)

بَك (44a/10) beg (9)

أَتَمَك (27a/5) et- (1)

كَرَك (5a/13) gerek (26)

كَتَمَدِي (61b/9) get- (1)

يَدِي (44b/13) ye- (5)

يَكْرَك (59a/1) yegrek (1)

يَكِي (34a/6) yeñi (1)

يَر (10b/3) yer (2)

وَرَزْلَرْدِي (2b/8) ver- (1)

Esreli yazımı olanlar:

اَيْل (15b/12) il (11)

بِيَك (15b/5) big (1)

اِثْمَك (11b/9) it- (86)

كَرَك (14a/2) girek (3)

كَتَمَك (49b/9) git- (8)

يَمَك (58b/10) yi- (55)

يَكْرَك (29b/10) yigrek (4)

يَكِي (32a/5) yiñi (1)

يَر (26b/11) yir (21)

وَرَمَك (35a/13) vir- (30)

Metnimizde sadece “esreli” yazımı bulunan ve bugün İstanbul ağzında “e” olarak telaffuz edilen kelimeler:

بِش (14b/9) biş

كِبَجَة (4b/5) gice

دِيمَك (23a/2) di-

كُجْدِي (8a/4) giç-

⁹ اَيْلَك (16a/8) ey / اَيْدُر (34a/4) eyi

¹⁰ اَيْدُر (36a/11) iyi

كبرؤ (14a/11) girü/giri

ايرە (45a/4) ir-

يدي (13a/10) yidi

ييمش (9b/8) yimiş

كيك (30b/13) giyik

يركك (20b/3) irkek

يئلردى (28b/1) yille-

ييشل (24b/6) yişil

Metnimizde sadece “esreli” yazımı bulunan ve bugün İstanbul ağzında da “i” olarak telaffuz edilen kelimeler:

ديرلك (22a/8) dirlik

كيسى (26a/13) giyesi

كيجك (31b/9) giyecek

يشيت (36a/1) işit-

Metnimizde diğer bir farklı yazım da “eyit-” kelimesinde görülmüştür. EAT döneminde kelime başı ünlüsünün üstünlü yazıldığı bilinen “eyit-” kelimesinde, “eyt- / iyt-” şeklinde e’den i’ye doğru bir daralma görülmüş, bu kelimenin yazımında hem üstün hem esre kullanılmıştır.

Üstünlü yazım:

ايدە (17b/3) eyt- (19)

Esreli yazım:

ايدئلر (28a/11) iyt- (28)

Ayrıca bu kelimenin esreli yazımları, “it-” kelimesiyle yazımdaki benzerliği sebebiyle karıştırılmış ve 3 yerde aşağıdaki şekilde yazılmıştır¹¹:

ايدى (12b/12) iytdi

ايدئلر (22a/6) iytdiler

ايدبكيم (13a/2) iytdi_kim

2.2.2.2. *b > v değişmesi*

Eski Türkçenin belirli söz varlığındaki ön, iç ve son ses b’leri bu dönemde artık bütünüyle v’ye dönüşmüş durumdadır (Korkmaz, 2013: 93).

#b > #v

وار var (13a/4) < bar

وارمق var - (22b/6) < bar -

¹¹ Bu konudaki farklı bir görüş ise şöyledir: Eyit- fiilinin Anadolu sahasında 16. yüzyılın sonlarından itibaren kullanım alanı daralmağa başlamış, daha sonraki asırlarda da unutulup kullanımdan düşmüş, bunun neticesinde it- şeklinde yanlış bir kullanımı ortaya çıkmıştır (Karasoy & Yavuz, 2004: 105).

وَرْمَكْ vir - (23b/3) < bir -

b/>v/

دَوَّه deve (37b/1) < tebe

طَوْشَان tavşan (41a/11) << tabışgan

يَلْوَارَه yalvar - (3b/9) < yalbar -

يَاوُز yavuz (16a/5) << yabız

طَوَّار tavar (28a/5) < tabar

تَاوُك tavuk (40b/13) << takıgu

يَوْلَق yavlaq (59a/4) < yablaq

b# > v#

اَوْ ev (20a/12) < eb

2.2.2.3. *p > b değişmesi*

p/ > b/

كَبِي gibi (39a/12) << kipi

2.2.2.4. *ç > c değişmesi*

ç/ > c/

اَچِي acı (30a/7) << açığ

اِنْجُو incü (31b/5) << yinçü

اَوْجُزْلُو ucuz (36b/4) < uçuz

كَبِي gice (4b/5) << giçe

نَبِي nice (46a/4) << neçe

ç# > c#

دُورْدُنْجِي dördünci (7a/10) << törtünç

اَوْجُنْجِي üçünci (7a/5) < üçünç

2.2.2.5. *d >> y değişmesi*

d/ >> y/

اَيَّاق ayak (12a/12) << adak

اَيَّرِلَه ayrıl - (60a/5) << adrıl-

اَيُّ ayu (31a/3) << adıg

اَيُّ eyü (55a/2) << edgü

قَايْغُو kaygu (24b/2) << kadgu

اَيَّرْدِي ayr - (35b/7) << adır-

اَيَّرُو ayru (40a/1) << adruk

بُيُوك büyük (49a/6) << bedük

كَيْمَك gey - (32a/4) << ked-

قَوِيْمَق koy - (36a/10) << kod-

قۇيرۇقسۇز kuyruk (37b/7) < kudruk
 اۇيۇيە uyu - (6a/10) << udi-

قۇيۇيە kuyu (7a/13) << kuduğ
 اۇيۇز uyuz (19a/2) < uduz

2.2.2.6. *k > g değişmesi*

#k > #g

گەل gel - (12b/11) < kel-
 گەتۈر getür - (54b/13) << keltür-
 گىبى gibi (39a/12) < kibi
 گىدەر gider - (61b/8) << kiter-
 گىرۈ girü (34a/1) < kirü
 گۆك gök (37a/2) < kök
 گۆنۈل gönül (19a/3) << köñül
 گۆرک görk (21b/9) < körk
 گۆز göz (25a/8) < köz
 گۈچ güç (54b/2) < küç
 گۈمۈش gümüş (31a/11) < kümüş
 گۈن gün (2a/1) < kün

گەرەك gerek (27a/5) << kergek
 گەيمەك gey - (32a/4) << ked-
 گىچە giç - (57b/8) < keç-
 گىرەك gir - (17a/7) < kir-
 گىيەك giyik (41a/7) < kiyik
 گۆملەك gömlek (32a/9) << köñlek
 گۆرۈك gör - (28b/6) < kör-
 گۆتۈر götür - (54b/12) < kötür-
 گۆزلە gözle - (34b/2) < közle-
 گۈدۈد güd - (43b/2) < küt-
 گۈل gül - (58b/11) < kül-
 گۈنەش güneş (15a/6) < küneş

2.2.2.7. *g > v Değişmesi*

g/ > v/

تاۋۇق tavuq (40b/13) << tağıu

2.2.2.8. *ķ > ħ değişmesi*

Ön seste ħ ünsüzü yalnız Arapça ve Farsçadan geçme sözcüklerde yer alır (Korkmaz, 2013: 94). Bu değişim metnimizde iki kelimedede görölmüştür.

دەھى dahı (5a/12) << tağı

يۇھسۇل yohsul (17a/12) < yoksul

2.2.2.9. *t > d değişmesi*

Eski Türkçede arka ve ön sıradan bütün kelimelerin başında t/d ayrımı yapılmadan hep t’li şekiller bulunmaktaydı. Aslında “t” olan bu fonemin “d” şeklinde gelişmesi Eski Türkçe devresinin sonlarında başlamıştır. Ancak bu değişimin gösterdiği seyir pek açık değildir (Özkan, 1995: 99). Eski Anadolu Türkçesinde ise ön sıradan kelimelerdeki t-/d- değişimi birkaç istisnası ile artık tamamlanmış ve yazıya da geçmiştir. Ancak arka sıradan kelimelerde t-/d- değişimi bakımından (Korkmaz, 2017: 489) karışık bir durum kendini göstermektedir. Bu karışıklık yüz yıldan yüz yıla ve eserden esere göre farklılıklar göstermekle birlikte, arka sıradan kelimelerdeki t’ler daha çok korunmuş ve bunlar da genellikle (ط) ile yazılmıştır (Özkan, 1995: 99).

Metnimizde ön sıradan kelimeler bu dönemden beklenildiği gibi ötümlüleşmiştir. Arka sıradan kelimelerin ise ötümlüleşmiş örneklerinin yanında, imlasını koruduğu ve ötümsüz şekilleriyle yazıldığı örnekleri de metnimizde görülmektedir.

Metnimizde hem (ط)’lı hem de (د)’lı yazımı görülen kelimeler ve sayıları aşağıda verilmiştir:

طَوْشَانْ (44a/1) tavşan (5)	دَوْشَانْ (30b/13) davşan (2)
طَوْغَه (29a/8) toğ- (14)	دَوْغُرْسَه (39a/9) doğur- (3)
طُغْرَه (40a/8) toğur- (6)	دَوْغُرْسَه (39a/9) doğur- (3)
دَوْغُرِي (36b/8) doğru (1)	طُغْرِي (25b/11) toğrı/ toğru (11)
طُونْ (32a/4) ton (12)	دُونْنَه (24b/3) don (3)
طُوكُوزْ (43b/2) tonuz (7)	دُوكُوزْ لَرِي (43b/1) donuz (1)
طُورُزْ (37b/4) tur- (2)	دُرْمُقْ (23a/3) dur- (5)
طُوتْدِي (45b/7) tut- (10)	دُوتْنَه (14a/12) dut- (10)
طُوزْ (9b/12) tuz (2)	دُوزْ (30a/13) duz (1)

Bu kelimelerin metnimizde sadece (ط)’lı yazımlarına rastlanmıştır:

طَاغْ (19a/4) tağ	طَلَارْدِي (45b/12) tal-
طَمَرْلَرِي (7b/10) tamar	طَامُودُنْ (13b/2) tamu

طَبُوجِي (59b/9) tap-
 طَارَ تَلُورُ (23b/13) tart-
 طَاش (47b/6) taş
 طَوَارُ (28a/5) tavar
 طِرْنَقْ (25a/10) tırnak
 طُوْغَان (46b/12) toğan
 طُقُوز (15a/3) toköz
 طُولُ (54a/5) tolu

طَارُ (25b/1) tar
 طَاشَه (7b/12) taş-
 طَتلُ (29a/1) tatlu
 طَيَاقْ (60a/11) tayaq
 طُوطُوشْمُش (18a/13) tutuş-
 طُوقْ (3b/10) tok
 طُولَه (58a/5) tol-
 طُوتْلُش (16a/2) tutul-

#t > #d

دَخِي (12b/11) dağı << takı
 دَغُل (41b/3) degül < tegül
 دَمُور (33b/8) demür < temir
 دَغْلِي (27a/10) deŋli < teŋlig
 دِيْمَكْ (23a/2) di- < ti-
 دِلْسِر (34a/10) dil < til
 دِلْكِ (44a/6) dilki < tilkü
 دِرِي (39b/7) diri < tiriğ
 دِيْشِي (39a/9) dişi < tişi
 دُوكُلْمُش (36a/13) dökül- < tökül-
 دُورْت (2b/6) dört < tört
 دُور (37b/12) durı < toruğ
 دُوزَاغَه (33a/10) duzak < tuzak
 دُون (58b/7) dün < tün
 دُوش (2b/8) düş < tüş

دَكِرْمَان (8b/9) degirmen < tegirmen
 دَلْنِمُش (31b/5) del- < tel-
 دَكِيْز (16a/12) deŋiz < teŋiz
 دَبْرِئْسَه (59a/13) depre- < tebre-
 دِيْكَز (33b/3) dik- < tik-
 دِيْلْمَكْ (24a/8) dile- < tile-
 دِرْكَرِيْز (5a/2) direk << tiregü
 دِيْشْلَرِي (25a/6) diş < tiş
 دُولَاشْرَدِي (51b/7) dola- < tola-
 دُونْدُر (6b/10) dön- < tön-
 دُوشَكْ (9a/11) döşek < töşek
 دُورُشْمُقْ (43b/4) duruş- < turuş-
 دُوكْلِي (16b/8) dükeli << tükellig
 دُزْلُ (26b/1) dürlü << türüg
 دُوشَه (19a/11) düş- < tüş-

t/ > d/

كَنْدِي (46b/11) kendi < kentü
 كِيْزْسَه (61b/8) gider- << kiter-

اودُن (33a/6) odun < otun

t# > d#

اود (18a/10) od < ot

سود (40b/3) süd < süt

2.2.3. SES OLAYLARI¹²

Ötümlüleşme başlığı altında verdiğimiz örnekler ekleşme sonucu oluşan ses olaylarıdır. Ayrıca ses değişmesi başlığı altında ele aldığımız $t > d$, $\ç > c$ ve $k > g$, değişmesi ötümlüleşme; $k > h$, $b > v$, değişmesi sızıcılaşıma; $p > b$ değişmesi ötümsüzleşme ses olaylarına örnektir.

2.2.3.1. Ötümlüleşme

Bir kelimedeki herhangi bir ötümsüz ünsüzün herhangi bir sebeple ötümlü karşısına dönüşmesidir.

2.2.3.1.1. $t > d$ Ötümlüleşmesi

İki vokal veya bir vokal ile bir konson arasında kalan “t” ötümlüleşerek “d” sesine dönüşmüştür.

VtV > VdV

أَدِين (5b/1) ad < at

أَيْدَ (6b/8) eyd- << eyit-

أَيْدَ (38b/3) id- < it-

إِشِيدَ (21b/7) işid- < işit-

قَنَادِي (48b/2) kanad < kanat

KtV > KdV

دُرْدِي (60b/2) dörd < dört

2.3.1.1.1. $K > G$ Ötümlüleşmesi

VkV > VgV

İki vokal arasında kalan “k” ötümlüleşerek “g” sesine dönüşmüştür.

بَغْلِكَة (32a/4) beglige < beglik+e

بَغْلِكِي (15b/5) begligi < beglik+i

چَتُّوكِي (44a/7) çetügi < çetük+i

دُؤْشَكِي (51b/6) döşegi < döşek+i

¹² Bu başlık altındaki tanımlar için, Osman Nedim Tuna'nın Türk Dilbilgisi (Fonetik ve Morfoloji) Ders Notları'ndan yararlanılmıştır.

دَلِكِينَه (15b/3) dilegine < dilek+ine	اَشَكِي (37b/4) eşegi < eşek+i
اَكْسِكَلِكِين (24a/2) eksikligin < eksiklik+in	كُوْكَه (36b/9) göge < gök+e
كُورْمَك (13b/10) görmegi < görmek+i	اِيْنَكِي (43a/1) inegi < inek+i
كَكْلِكِي (48a/2) kekligi < keklük+i	سِيْدِكِي (28a/10) sidigi < sidik+i
سُكُوْكِين (41b/8) süngügin < süngük+in	يُوزُكِي (32a/13) yüzügi < yüzük+i
يُوزُكِيْكَ (32a/11) yüzügi < yüzük+inin	

VkV > VgV

İki vokal arasında kalan “k” ötümlüleştirek “g” sesine dönüşmüştür.

اَرِلْغِي (19b/7) arılığı < arılık+ı	اَرْتُوْقْلِغِي (19a/3) artuklığı < artukluk+ı
اَيَاْغِي (35b/8) ayağı < ayak+ı	اَيَاْغِيْن (35b/9) ayağın < ayak+ın
اَزِيلْغِيْدُر (23b/3) azılığıdır < azılık+ıdır	بِيْغِيْن (61a/8) bıyığın < bıyık+ın
چَقْمَغِي (58a/2) çıkmagı < çıkmak+ı	چِرَاْغِي (18b/6) çırāğı < çırāk+ı
دُوزَاْغَه (33a/10) duzağa < duzak+a	حَلَالْغَه (24a/8) helāllığa < helāllik+a
اِرْمَغِي (60b/13) ırmağı < ırmağ+ı	قِسْرَاْغِي (38a/7) kısrāğı < kısrak+ı
قِرْلِغِيْن (33a/3) kızlığın < kızlık+ın	قُلَاْغِي (61a/9) kulağı < kulak+ı
قُوْيُرْغِي (37b/5) kuyruğı < kuyruk+ı	اَوْقُمَغَه (54b/6) okumağa < okumak+a
رَاْحَلْغِيْن (31a/4) rāhatlığın < rāhatlık+ın	صَغْلِغِي (21b/3) sağlığı < sağlık+ı
سَاْيْرُلِغَه (21b/12) sayrulığa < sayruluk+a	طَرْلِغِي (19a/4) tarlığı < tarlık+ı
طَرْنِغِي (61a/10) tırnağı < tırnak+ı	طَرْنِغِيْن (61a/8) tırnağın < tırnak+ın
اَوْجُرْلِغَه (36a/13) ucuzluğa < ucuzluk+a	اُجْمَاْغَه (13b/2) uçmağa < uçmak+a
اَوْجْمَاْغِي (13a/9) uçmağı < uçmak+ı	اُولُولْغَه (55a/9) ululuğa < ululuk+a
اَوْزُلْغَه (53b/9) uzunluğna < uzunluk+na	يَاْبَمَغْكَ (20a/10) yapmağın < yapmak+ın
ضَعْفَلِغَه (36a/8) za'ıflığa < za'ıflık+a	

2.3.1.1.2. ç > c Ötümlüleştirmesi

İki vokal veya bir vokal ile bir konson arasında kalan “ç” ötümlüleştirek “c” sesine dönüşmüştür.

VçV > VcV

اَغَاْچِي (29b/5) ağaç+ı > ağacı	صَرْنِچْكَ (16a/11) şarnıç+ın > şarnıcın
----------------------------------	--

KçV > KcV

بۇرچى (19a/1) borç+ı > borcı

2.3.1.2. Ötümsüzleşme

Bir kelimedeki eskiden ötümlü olan bir konsonun herhangi bir sebeple, ötümsüz karşısına dönüşmesidir.

t < d

أَلْبَتَّةُ (24b/13) elbette < elbet+de

z > s

كُؤْسُوزُ (10a/13) gössüz < göz+süz

إِسْتَيْهَ (4a/7) iste- < izde-

ğ > k

چِرَاقُ (18b/1) çırāḳ < çırāğ

2.3.1.3. Erime

Ses yitimiyle sonuçlanan olaylardır. Bir hece sonundaki ünsüzün kendisinden önceki ünlünün içinde, ünlünün açıklığı nedeniyle kaybolması sonucunda, ünlüyü uzatarak oluşturduğu ses olayıdır. Erime sonucu oluşan bu uzunluk sonrasında kalkabilir. Ana sebep vokal açıklığıdır. Erimenin olabilmesi için eriycek sesin açıklığı fazla olan sesteki sesin sonra gelmesi gerekir.

b# >> Ø

شُ (17a/6) << şub

G# > Ø

أَجَى acı (30a/7) << açığ

أَرَى arı (57b/3) < arığ

أَشَى aşşı << asığ

أَيُّ ayu (43a/12) << adığ

بَلَلُّ bellü (53b/4) << belgölüg

دِرَى diri (39b/7) < tiriğ

أَغْرَى ağrı (27b/2) < ağrığ

أَرْتَوْجَقْدُرُ artucaḳ (4b/13) < artuğcaḳ

أَيْرُ ayru (40a/1) << adruk

بِتَى biti (24a/5) < bitig

چَرَى çeri (49b/11) < çerig

دُكَلَى dükeli (16b/8) << tükellig

دُرْلُو dürlü (14a/12) << tür_lüg
 اَل el (12a/12) < elig
 كُورْكُلُو görklü (21b/9) << kör_klüg
 اِسْسى ıssı (60a/10) << ısığ
 قَبُو kapu (9a/10) < kapığ
 قُورُو quru (16b/3) < kuruğ
 اُولُو ölü (35a/11) < ölüğ
 صَاتْجِي şatıcı (53a/9) < < satığcı
 سُرُو sürü (7b/6) < sürüg
 طَاتْلُو tatlu (53a/3) << tatığlığ

دُور durı (37b/12) << toruğ
 اَلْلي elli (2b/12) << elig
 اِسْجَقْ ısıcağ (7b/11) < ısıgcağ
 قَمُو kamu (6b/13) < kamuğ
 قَاتِي katı (45a/5) < katığ
 قُيُيَه kuyu (7a/13) << kuduğ
 صَارِي şarı (32a/8) < sarığ
 سُجِي suci (30b/8) << süçüg
 اُولُو ulu (19a/8) < uluğ

l>Ø

كُتُورْمَك getür- (11b/9) << keltür-

اُتُورَة otur- (39b/1) << oltur-

y>Ø

قُومُش (35b/10) қо- < koy-

2.3.1.4. *Yutulma*

Ses yitimiyle sonuçlanan olaylardandır. Açıklığı fazla olan ses açıklığı az olan sestem sonra geliyorsa yutulma gerçekleşir.

2.3.1.4.1. *Ünlü Yutulması*

Kelime başı ünlüleri ve orta hece ünlüleri kendinden sonraki hecenin açıklığında yutulur.

Türkçe Kelimelerde

I > Ø

Bu örneklerde I sesi yutulmuştur.

اَغْزِي ağzı (25a/13) < ağız+ı

اَيْلِيK eylik (24a/11) < eyi+lik

بَغْرِيN bağrın (48b/12) < bağır+ın

اَيْت eyt- (6b/8) << eyit-

U > Ø

göŋli (15b/2) < göŋül+i

oğlı (25a/9) < oğul+i

Alıntı KelimelerdeI > Ø

aşlı (5a/8) > aşı+l+i

ehline (34a/8) < ehil+ine

hayra (12a/10) > hayır+a

'ilm (54b/8) > 'ilim+iŋ

kavmi (24b/11) < kavim+i

mekrinden (58b/2) > mekir+inden

rızkı (7a/7) > rızık+i

şehriŋ (61b/5) > şehir+iŋ

vaŋtı (28b/11) < vaŋıt+i

U > Ø

hükünde (15a/1) > hüküm+ünde

2.3.1.4.2. Ünsüz Yutulması

Yutulma ile erime arasında istikamet farkı vardır. Bu olayda, konson kendinden sonra gelen vokalin içinde erimeye fırsat bulamadan kaybolur. Ünsüzün, ünlünün içinde yutulabilmesi için, ünsüz ünlüden önce gelmelidir. Yutulmada, ünsüzle biten bir kapalı heceden sonra gelen ünsüz genellikle damak ünsüzüdür.

G/ > Ø

Bu örneklerde “G” sesi yutulmuştur.

belür - (27b/2) < belgür-

bulanık (59b/4) << bulğanyuk

eyü (17a/10) << edgü

gerek (27a/5) << kergek

kazan (58a/7) < kazğan

kazanç (24a/12) < kazğanç

kulaŋ (12a/12) < kulğak

şıçan (43b/7) < sıçğan

yalan (18a/5) < yalğan

tavşan (44a/1) < tabışğan

y > Ø

Bu örneklerde “y” sesi yutulmuştur.

ılkı (28a/13) < yılkı

ırak (8a/7) < yırak

اِنْجُو incü (50a/12) << yinçü

اِيْبُ ip (33a/5) < yip

b > Ø

اُولْ ol- (13b/5) < bol-

2.3.1.5. *Düşme*

Herhangi bir kelimedeki herhangi bir ses, kendinden önceki sesin açıklığında erimeye fırsat bulamadığında veya kendinden sonraki sesin açıklığında yutulmaya fırsat bulamadığında, bu sesin kullanımdan kalkmasına düşme denir. Bir kelimedeki; vokal, konson veya bir grubun kaybolmasıdır.

Ünlü Düşmesi

تَاوُكُ tavuk (40b/13) << takıgu

2.3.1.6. *Türeme*

Bir kelimeye hiçbir mana değişikliğine sebebiyet vermeyecek şekilde yeni bir sesin ilave edilmesidir. Yani kelimedeki, hiçbir organik fonksiyonu bulunmayan bir veya birden çok sesin türemesi olayıdır. Bazen ses-hece dengesini kurmak için bazen iki ünlü yan yana geldiği zaman bazen de kelimenin içinde baskıyla anlam yoğunlaştırılmak istendiği zaman ses türemesi olur.

2.3.1.6.1. *Ünlü Türemesi*

Türkçe Kelimelerde

اَزْمِجْ azacığ (48b/1) < azcuk

دُورْدُنْجِي dördüncü (7a/10) << törtünç

اُوْجُنْجِي üçüncü (6b/4) < üçünç

Metnimizde bazı kelimelerin “r” ünsüzü barındıran ünsüz çiftlerinde türeme olduğu görülmektedir.

أَرْتَمَقُ artmak (27b/11)

بَرَكَ berk (56b/9)

بُورْكَ bürk (10a/6)

أَسِرْقَمِيدِرْ esirik (5b/3)

قُورْتُ kurt (8a/3)

بَارُوتُ bart (9b/6)

بُورْجُلُو borçlu (24b/1)

بُورْكَ bürk (54a/1)

گُورْكُلُو görklü (21b/9)

يُورْتِ yırıt - (45a/10)

Alıntı Kelimelerde

جَوْرُ cevir (54b/2) < cevr

حَاضِرْتَلَرِي ḥaziret (5b/9) < ḥazret

كَيْشِنِجْ kişinic (30a/10) < kişnic

شُلُوحْ şuluḥ (59a/15) < şulḥ

ظُلْمُ zulum (36b/2) < zulm

حَسِرْتَلَرِيْنَه ḥasiret (55b/3) < ḥasret

عِلْمُ 'ilim (24a/9) < 'ilm

نَعْلَبَنْدْ na'lbend (52b/11) < na'lbend

وَقِيتْ vaqit (55a/8) < vaqt

غَدِرْ ğadır (22a/5) < ğadr

Metnimizde bazı alıntı kelimelerin ünsüz çiftlerinde münferit türemeler olduğu görülmektedir.

بَاحْتْ baht (22a/4)

بَاحْتْلُقْ baht (2b/10)

فِيْلُ fi'l (48a/13)

بَاحْتْ baht (2b/9)

بُرْجْ burç (19b/13)

مَرَكَ merg (18a/3)

2.4.6.1.2. Ünsüz Türemesi

Türkçe Kelimelerde

أَغْلَايْجِي ağlayıcı (48a/8) < ağla-(y)ıcı

بَاشْلَايُوب başlayup (24a/11) < başla-(y)up

قَلَمَيَالَر kılmayalar (4b/6) < kıлма-(y)alar

أَيْنِيَه āynaya (61b/1) < āyna+(y)a

دِيرِيYİ diriyi (35a/11) < diri+(y)i

يُورِيَهَجَك yürüyecek (6b/2) < yürü-(y)ecek

Alıntı Kelimelerde

عَجِيْبْ 'acāyib (38b/8) < 'acā'ib

غَايِبْ ġāyib (19b/8) < gāib

2.4.6.2. *Derilme*

Ses yitimiyle sonuçlanan olaylardandır. Bir ünlüden sonraki sürekli bir ünsüzün ve bu ünsüzden sonraki ünlünün, kademeler halinde ilk ünlüye toplanıp onun içinde erimesi ve bir uzun ünlü haline gelmesidir. Çoğunlukla kelime sonunda bulunur.

بوزالدي buzala- (43a/1) < buzağıla-

2.4.6.3. *Karışma*

Konuşma sırasında meydana gelen konuşmayla sınırlı kalan bir birleşmedir. Karışma sonucunda bir ses değişikliği meydana gelmez. Konuşma sırasında, dizideki kelimelerden ikisinde, birinin sonundaki ötekinin başındaki ünlülerin birbirine geçmesi olayıdır. Bunun sonunda bir uzun ünlü ortaya çıkar.

جانچون canı_çün < canı+içün

2.4.6.4. *Geçişme*

Her ikisi de daima birlikte kullanılan ve genel olarak biri ünlüyle bitip diğeri ünlüyle başlayan kelimelerin birleşmesidir.

بؤيئه böyle (60b/9) << bu+ile

2.4.6.5. *Ünsüz Kaynaşması*

Bir morfemdeki iki ünsüzün bir ünsüzü oluşturmalarına denir.

ng>ŋ

اڭا aŋa (14a/3) < an+ga

قاراڭۇ karaŋu (17b/5) << karangu

باڭا baŋa (6b/9) < ben+ge

ياڭا yaŋa (58b/8) < yan+ga

zs>s

قىزىل qızıł (24b/8) < kızsıl

şş > ş

يَشِيل yişil (9a/8) < yaşsıl

2.4.6.6. *Birleşme*

İkisi daima bir arada kullanılan iki kelimenin, geçirdiği değişikliklerden sonra yeni bir şekil alması ve tek kelime olmasıdır.

بِلْ bile (45a/2) << bir+ile

إِشْبُو işbu (62a/2) << oş+bu

نَسْنَه nesne (17b/12) << ne+i-se+ne

نِتَكِم nitekim (59a/10) << ne teg kim

دَكُل degül (41b/3) << tağ+ol

كَيْمَسَه kimse (54a/10) < kim+ise

نِجُون niçün (13a/1) << ne üçün

شُول şol (32b/8) < uş+ol

2.4.6.7. *Benzetme*

Bir sesin kendisinden önceki veya sonraki bir başka sese kendi niteliklerini geçirmesi, yüklemesidir.

أَلْبَنَّة elbette (24b/13) < elbet+de

قَرَاوُش qaravuş (15a/11) < qaravaş

بَنْبُوق pamuk (33a/5) < panbuk

كُؤْسُؤُز gössüz (10a/13) < göz+süz

قَرَقَا qarqa (47a/11) < qarğa

سِنَّه sinne (10b/2) < sinle

2.4.6.8. *İkizleşme*

Bir kelimedede bulunan herhangi bir ünsüzden herhangi bir sebeple aynen bir tane daha türemesi olayıdır.

Erime Sonucu Oluşan İkizleşme

أَشْشِ aşşı (43a/5) << asığ

إِسْشِ issı (30a/8) << ısığ

أَلْلي elli (2b/12) << elig

Ekleşme Sonucu Oluşan İkizleşme

أَلْبَتَّةَ elbette (23a/10) < elbet+de

كُؤْسُوزُ gössüz (10a/13) < göz+süz

إِسِّي is+si (18b/3) << idi+si

Tekleşmeye uğramış bir kelime ünlü ile başlayan bir ek aldığında ise sonundaki ünsüz aslına dönmüştür.

حَاجَّ hacca (22b/13) < hac+a

2.4.6.9. Tekleşme

Alıntı kelimelerdeki iki veya ikiz ünsüzlerden birinin kullanımdan kalkması şeklinde meydana gelen ses olayıdır. Yabancı kelimeleri Türkçeleştirme yöntemlerinden biri olarak kullanılır:

حَمَامَ hamām (21a/1) < hammām

سَقَاخَانَةُ saqāḥāne (9b/7) < saḳḳāḥāne

2.4.6.10. Dudaklılaşma

Herhangi bir sebeple dudak sesi olmayan bir ünsüzün dudaklılaşmasıdır. Bu sesler diş veya damak sesi olabilir.

كُؤْمَلَكُ gömlek (32a/9) < kömlek

قَوْمُشُو komşu (57b/13) < konuşu

قَوُوبُ kov- (43b/7) < koğ-

تَاوُوقُ tavuk (40b/13) << tağıgu

2.4.6.11. Göçüşme

Bir kelimedeki iki fonemin karşılıklı olarak birbirinin yerini almasıdır. Fonemler kendi niteliklerini korurlar.

دَوْرِيش devrîş (55a/5) < dervîş

غَرَقَا garqa (37a/10) < karga

غَزَقَانُ gazқан (9a/12) < kazğan

2.4.6.12. *Hece Yutulması*

Sesçe birbirine benzeyen hecelerden birinde (genel olarak ikincisinde) bir ünlü ve bir ünsüzün söylenişten kalkmasıdır.

+dur << turur

قَرَاوُشْدُر (16a/7) қаравуш+dur

صَيْرُوْدُر (7a/11) sayru+dur

2.4.6.13. *Nöbetleşe Kullanma*

İki sesin bir kelimeye biri diğerine alternatif olarak kullanılmasıdır. Nöbetleşe kullanmadan söz edebilmek için her iki biçimin aynı diyalekte (lehçede) görülmesi gerekir.

Aşağıdaki kelimelerin metnimizde ikili yazımları görülmektedir.

فَرِشْتَه (14a/3) ferişte

فَرِشْتَه (3b/2) firişte

كَلِيدِجِي (53b/2) kelid

كَلِيدِ (26a/7) kilid

مُطْبَخ (20a/13) muṭbaḥ

مُطْبَخ (8b/10) mıṭbaḥ

مُسْلِمَان (18a/5) müslümān

مُسْلِمَان (13b/4) müslimān

بَرِيْر (52a/7) perī

بَرِي (57a/13) piri

شَاد (41a/1) šāz

شَاد (55b/1) šād

زَغْفِرَان (21b/4) zağferān

زَغْفِرَان (8b/11) zağfirān

2.4.6.14. *Ulanma*

Kapalı hece ile biten bir kelimedden sonra ünlü ile başlayan bir kelime gelirse birinci kelimenin sonundaki kapalı hece açılır ve birinci hece sonundaki ünsüz ikinci kelimeyle birlikte okunur. Buna “ulanma” denir. Bu durum birlikte telaffuzdan kaynaklanır.

دَكْلِيْسَه (27a/9) degil_ise

كُورْسِكِم (16b/13) görse_kim

اِيْتْدِيَكِم (12b/10) iytdi_kim

قَاجْنِكِم (62a/2) kaçan_kim

اَوْدِيْلَه (17b/12) od_ıla

اَوْلَدَحِي (21b/10) ol_dahı

3. BÖLÜM: METİN

3.1. Metnin Kurulmasında Takip Edilen Yol

Metnin düzeltilmesi için başvurduğumuz 4 nüshası arasında, tam ve eksiksiz olan bir nüshası bulunmamaktadır. Çorum Hasan Paşa İHK 3083/3'teki, İstanbul Süleymaniye YEK Bağdatlı Vehbi Efendi 939'daki nüshaları ve 1331'de İstanbul Dersaadet Emniyet Matbaasında basılmış nüshası muhtasardır. Kastamonu İHK 1226/3'teki nüshası ise sondan eksiktir. Nüshalar incelendiğinde birbirinden farklılaşan yönleri olduğu görülmüştür. Bir tabire, bir nüshada rastlanırken diğerinde rastlanılamamış veya bir tabir bir nüshada farklı, diğer nüshada farklı tabir edilmiştir. Bu sebeplerden dolayı metin kuruluşundaki ana kuralımız: üzerinde çalıştığımız nüshayı, diğer nüshalarla karşılaştırıp yazım yanlışlarını ve kelime eksikliklerini tespit etmeye çalışmak olmuştur. Ayrıca okuma zorluğu yaşadığımız yerlerde de bu nüshalardan faydalanılmıştır.

Sözcüklerin yazımında ve okunmasında başvuru yöntemleri:

- Metnin anlaşılmasını zorlaştıran bazı kelime eksiklikleri, diğer nüshalarla karşılaştırılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Tespit edilen bu kelime eksiklikleri, diğer nüshalardan alınmış ve metnimize eklenmiştir. Bu kelimeler [] içinde gösterilmiş ve dipnotta da hangi nüshadan alındığı belirtilmiştir.
- Yazımdan kaynaklanan ek eksiklikleri de [] içinde gösterilmiştir
- Yanlış yazıldığı düşünülen sözcükler diğer nüshalardan hareketle düzeltilmiş ve dipnotta da gösterilmiştir. Diğer nüshalarında karşılaşmadığımız ve yanlış yazıldığını düşündüğümüz kelimeler, (yanlış harekelenme, fazladan harf yazımı vb.) metnin bağlamına uygun olacak şekilde düzeltilmiştir. Dipnotta da düzeltilmemiş şekli verilmiştir.

- Kelimelerdeki birbirinin yerine kullanılan ve ses değişikliği ifade etmeyen harfler, sözlükte geçen şekliyle yazılmış fakat dipnotta metinde hangi harfle yazıldığı gösterilmiştir.
- Şeddesiz yazılmış kelimenin metinde şeddeli şekli mevcutsa şeddeli okunmuş fakat dipnotta şeddesiz yazıldığı belirtilmiştir.

3.1.1. Transkripsiyon Yöntemi

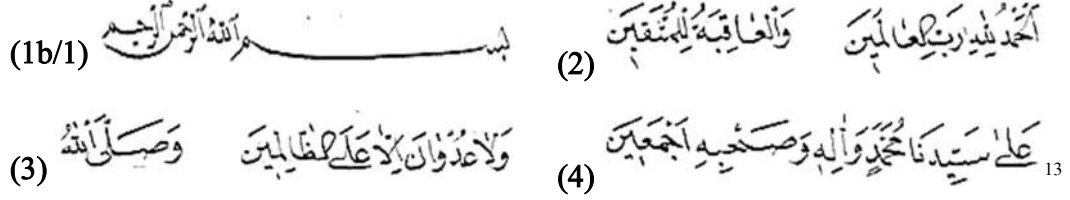
Metnin transkripsiyonu yapılırken aşağıda gösterilen transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır.

Tablo 4: Transkripsiyon alfabesi

ء	‘	ر	r	ن	n
آ،أ،إ	ā, a	ز	z	و	v, o, ö, u, ü, ū
أ	e	س	s	ه	h, e, a
أ	o, ö, u, ü,	ش	ş	ى	y, ı, i, î
إ،ا	ı, i	ص	ş		
ب	b, p	ض	ž, d		
پ	p	ط	t		
ت	t	ظ	z		
ث	s	‘	ع		
ج	c, ç	غ	ğ		
چ	ç	ف	f		
ح	h	ق	k		
ج	h	ك	k, g, ŋ		
د	d	ل	l		
ذ	z	م	m		

3.2. Transkripsiyonlu Metin

TUHFETÜ'L-MÜLÜK

(5) emîrün kebîrün merḥûmun ve mağfûrun lehu saʿîdün şehîdün (6) ilā-rahmet-i allāhı teʿālā şîrâz pâdişâhı (7) bir gün toy eyledi muʿabbirleri ve ḥakîmleri (8) okudu buyurdu benim için bir taʿbîr kitâbı taşnîf (9) eylen kim muhtaşar ola ve hem cüssesi¹⁴ az ola (2a/1) fâʿidesi çok ola [didi]¹⁵ anlar daḥı bir kaç gün mühlet (2) dileyüp bu muhtaşarı iki muʿteber kitâbdan ki (3) biri ibrahîm ibn kermânîniñ¹⁶ ve biri muḥammed ibn-i (4) sîrîniñdir cemîʿ kılup kâleme getürdiler (5) ve bu nüshanıñ ismini tuḥfetü'l-mülûk¹⁷ didiler (6) sonra emîr öñüne iletdiler ol pâdişâha (7) yavlaḳ hoş gelüp ol ʿâlimlere ḥilʿat (8) buyurdu ve bilgil kim dört ʿilim cihânda (9) şerîfdür evveli dîn ikinci tıb üçüncü (10) nücûm dördüncü taʿbîr ve hem peygâamber ʿaleyhiʿs-selâm (11) ḥazîretlerinin yârı daḥı dördür (12) ve yıl daḥı dört faşıldur her kimse ki (13) cihânda vardur aña taʿbîr gerekdür (2b/1) şunların ḥaḳḳında allāhu teʿālā buyurmuşdur (2) ¹⁸أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ ve hem resûl-ü (3) ekrem ḥazîretlerine vahiy inmezden evvel her ne (4) söylerse düşde görüp söylerdi (5) haberde gelmişdür ki ḥaḳ teʿālā yüz yigirmi (6) dört biñ peygâamber ve üçyüz on üç (7) mürseldür bunlar düşde görüp kavimlerine (8) haber verirlerdi ve daḥı bil_ki düş (9) görmek ḥaḳdur

¹³ Hatim Duası

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. İyi sonuç müttakilerindir. Düşmanlık ancak zalimler içindir. Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.)'e, onun bütün ehl-i beytine ve ashâbına salât ve selâm olsun.

¹⁴ Yazmada جُثَّةً ثِي şeklinde yazılmıştır.

¹⁵ DEMN'den eklenmiştir.

¹⁶ Yazmada كَرْمَانِيك şeklinde yazılmıştır.

¹⁷ Yazmada خ ile yazılmıştır.

¹⁸ A'râf Suresi-179. ayet

Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkıncırlar.

‘ākıl kişi ki nīk-baht¹⁹ (10) ve bed-bahtlık²⁰ eşerini düşde bilür fark ider (11) kitābın bābları hisāb ıla²¹ (12) elli sekiz bāb üzere tertīb (13) olundu bābların mu‘ayyen kıldın tā kim (3a/1) okuyanlar tizce fehim iderler ve daḥı (2) muşannife ve kātibe du‘ā ideler ve daḥı (3) ma‘lūmdur ki benī ādem endişesiz olmaz ol (4) vakıt ki yata lā-cerem bir muḥālif düşler göre (5) imdi bilmek gerekdür kaç dürlü [düş] vardır (6) her birisin nice ta‘bīr kılmak gerekdür (7) anları bir bir şerḥ ideriz in-şā‘allāhu te‘ālā (8) āgāz-[1] kitāb bil kim toḡrı düş (9) üç dürlü vechile ta‘bīr olunur evvel (10) tebşīrdür ikinci taḥzīrdür üçüncü (11) ilhām düşidür ammā tebşīr düşi oldur ki (12) allāhu te‘ālā bir ferişte yaratmışdur ol ferişte (13) levḥ-i maḥfūza mü’vekkel kılmışdur²² (3b/1) ol firışteye melekü’r-rü’yā dirler her nesne kim (2) ādeme irişe ḥayırdan ve şerden ol firışte (3) taḥrı fermānıyla ol kişiye düşde (4) gösterür²³ imdi her kaçan kim bir kişiye (5) dünyādan ve āḥretten bir işāret irişe ḥaḳ (6) te‘ālā buyurur melekü’r-rü’yāya ol kişiye (7) ol beşāreti gösterür çün göre (8) vācib oldur ki şadaḳa vire allāhu (9) te‘ālā ḥazıretlerine yalvara tā kim ni‘metler ile (10) toḳ ola ‘āl allāhu te‘ālā وَلَئِنْ شَكَرْتُمْ (11) لَا يَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي (12) لَشَدِيدٌ²⁴ ammā taḥzīr düşi oldur ki (13) ḥaḳ te‘ālā buyurur melekü’r-rü’yāya fulān (4a/1) kişiye bir ḳorḳulu düş gösterür öyle (2) gerekdür ki ol kişi günāhlarına tevbe eyleye (3) ve daḥı ma‘şiyetden²⁵ ırāḳ ola ammā ilhām (4) düşi oldur ki ḥaḳ te‘ālā melekü’r-rü’yāya buyurur (5) fulān kişiye bir düş göster her ne kim (6) dünyāda vardır bizār²⁶ ola yüzün ḥaḳa (7) duta²⁷ dā’im ḥaḳḳı

¹⁹ Yazmada بَخْت şeklinde yazılmıştır.

²⁰ Yazmada بَخْلَق şeklinde yazılmıştır.

²¹ Bu kelimedden sonra gelen “kıldın tā kim okuyanları” kısmı yazmada üstü çizilerek ve etrafı noktalarla çevrelenerek iptal edilmiştir.

²² Yazmada bulunan “ol” metinden çıkarılmıştır.

²³ Yazmada كَوْسْتَوْرُ şeklinde yazılmıştır.

²⁴ İbrahim suresi 7. ayet

“Hani rabbınız, ‘Eğer şükrederseniz size (nimetimi) daha çok vereceğim, nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım pek şiddetlidir!’ diye bildirmişti.”

²⁵ Yazmada مَعَاصِيْتُنْ şeklinde yazılmıştır.

²⁶ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁷ Yazmada دُوْطَةً şeklinde yazılmıştır.

isteye ol düşe (8) ilhām düşi dirler ol düşi çok (9) peygāamberler görürlerdi ammā yalan düş (10) üçdür evvel ‘illet düşüdür ikinci (11) azgās ve ahlām²⁸ düşüdür üçüncü (12) himmet düşüdür ammā ‘illet düşi (13) oldur ki bir kişinin bir ağrısı ola hemān (14) ol sa‘at muhālif düşler göre (4b/1) aña i‘tibār yokdur ammā azgās ve ahlām²⁹ (2) düşi oldur ki şeytān gösterür aña (3) hāmmāma varmak hācet olur ammā himmet düşi (4) oldur ki her nekim kendü özin fikir eyleye (5) gice daḥı anı görür anı düşünün (6) aşı yokdur ta‘bīr kılmayalar ammā düşler (7) dürlü dürlüdür kimseler göricek nice (8) ta‘bīr ideler anı bildüreler³⁰ ammā sulṭānlar ve ve(9)zīrlar ve ulu begler ve sulṭāna yakın olanların (10) düşleri gālibdür ra‘iyyet düşlerinden (11) anı için taḥrī te‘ālā anları üstün (12) yaratdı şecā‘ati ve heybeti ve hıredī³¹ ve ‘aklı (13) dükeli artucaḡdur ammā re‘īsler ve kādīlar (5a/1) ve mu‘addilī ve müzekkī düşleri sulṭānlara berāber ola (2) anı için ki anlar dīn direkleridür ḥadīs (3) ve tefsīr okuyup anı ile ‘amel kırlar ammā (4) āzād³² düşi kul düşiyle fark[ı] ola ve er düşi (5) ‘avret düşiyle farkı ola ve bay düşi (6) yohsul düşiyle farkı ola ammā esrik (7) ve ‘avret aña ḥāl vāki‘ olmuş ola (8) anların düşlerinin aşı olmaya ta‘bīr kılmayalar (9) ammā mu‘abbire gerekdür ki şāhib-[i] firāset³³ ola (10) zīrā dürlü dürlü ādem vardır ve her ādemin dürlü (11) dürlü düşi vardır imdi her bir nesneyi bir nesne (12) ile ta‘bīr kılmak gerekdür ve daḥı (13) gerek her gāh ki sāl il gele kendi (5b/1) adın ve atası adın bile ne imiş sulṭānmıdır (2) ra‘iyyet[ıdır] baymıdır yohsulmıdır āzādmıdır³⁴ bendemidür (3) ḥātır-ı nişādemidür³⁵ ve pirişānmıdır esirıkmıdır (4) ayukmıdır cünūnmıdır bunları bilmek gerek (5) şartdır şormak gerek nice yatmışdır (6) sonra

²⁸ Yazmada اَصْغَاثُ وَ اَخْلَامُ şeklinde yazılmıştır.

²⁹ Yazmada اَصْغَاثُ وَ اَخْلَامُ şeklinde yazılmıştır.

³⁰ Yazmada بَلَدُورْلَرُ şeklinde yazılmıştır.

³¹ Yazmada خَزْدِي şeklinde yazılmıştır.

³² Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³³ Yazmada صَاحِبُ فِرَاسَتِ şeklinde yazılmıştır.

³⁴ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³⁵ Yazmada خَاطِرِي نِشَادِمِدُرُ şeklinde yazılmıştır.

tanrıdan isti‘ānet dileyüp ta‘bīr (7) kıla ammā düş_göricek şart-[1] ta‘bīr vardır (8) her kaçan ki yatmak dilese ābdest eyleye yāhūd (9) tahāret eyleye ve ḥaḳ te‘ālā ḥaziretleri yād kıla (10) ve şalāvāt getüre ve bu du‘āyı şıdk_ıla okuya

- (11)³⁶ اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
- (12) لَبِّدِ اللّٰهَ الَّذِي لَا يَبُغِزُ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ
- (13)³⁷ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ اَللّٰهُمَّ
- (6a/1) اِنِّیْ اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْعَافَاتِ الدَّائِمَةِ
- (2)³⁸ فِي الدِّينِ وَكَذٰلِكَ وَالْآخِرَةِ اَللّٰهُمَّ اَسْأَلُكَ نَفْسِيْ
- (3) اِلَيْكَ وَرَجَعْتُ وَجَّهِيْ اِلَيْكَ وَقَوَّضْتُ اَمْرِيْ
- (4)³⁹ اِلَيْكَ لَا اُجَاءُ وَلَا مَسْجَاةٌ اِلَّا اِلَيْكَ تَبَارَكْتَ
- (5) رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ اَنْتَ الْغَنِيُّ وَنَحْنُ الْفَقِيْرُ وَ اَلَيْكَ
- (6)⁴⁰ يَا رَبِّ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ يَا اَنْتَ اَرِنِيْ
- (7)⁴¹ رُؤْیَا صَالِحٍ صَادِقٍ وَغَيْرِیْهِمْ نَافِعٍ وَغَيْرِیْ
- (8)⁴² صَادِقٍ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّحِیْمِ وَتَحْمِلُ شَرِّ الْعَالَمِیْنَ

(9) andan sonra tanrıdan meded dileye ve sağ (10) yanına yata uyuya tā kim gā'ibden her ne (11) dürlü düş görse uyanı geldiği (12) vaktın tanrı adın yād kıla eger eyü (13) düş görmüş ola anlatmayup tizcek (6b/1) şadaḳa vire ba‘dehū düş gören kişi (2) yürüyecek vakıtlarda dimeye bir dürlü kişilerin (3) kıtında dimeye ve evvel gün toḡarken ikinci (4) zevāl vaktında üçüncü gün batarken ve daḡı (5) düşmān kıtında ve ‘avret ve oḡlan ve delü ve maşhara (6) kıtında dimeye ve eger eyü düş görmüş (7) ola āyete'l-kürsī okuya ellerin yüzine süre (8) ve eyde kim yā ilāhī bu düşi ki ben gördüm (9) baḡa mübārek ve erzānī kııl diye ve yavuz ise (10) yārabbī belāsın benden döndür diye fasl (11) bir kaç düşler vardır ki anıḡ ta‘bīrini (12) ḥaḳ te‘ālā kūrānda

³⁶ Kovulmuş Şeytan'ın şerrinden Allah'a sığınırım. Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla...

³⁷ Allah'ın yüce ismine sığınana yerde ve gökte hiçbir şey zarar veremez! O, her şeyi işitir ve her şeyi bilir.

³⁸ Allah'ım! Dinim, Dünyam ve Ahiretime ait işlerimde senden af ve daimî sağlık isterim.

³⁹ Allah'ım! (rahmetini) umarak, (azabından) korkarak kendimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. Senden başka sığınıp yalvaracak bir kimse ve bir yer yoktur.

⁴⁰ Ey rabbimiz, sen her şeyden münezzehsin ve her şeyden yücesin.

⁴¹ Allah'ım! Bana asılsız olan rüyayı değil, doğru, müjdeli, faydalı ve hayırlı olan rüyayı göster.

⁴² Rahmetine güveniyoruz. Merhametlilerin merhametlisi ve âlemlerin rabbi olan Allah'a hamdolsun.

buyurmuşdur evvel göre kim (13) gemi içinde oturmuş kamu kaygulardan fâriğ ola (7a/1) kavlı-i te'ālā ⁴³ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ diyü (2) buyurur ikinci bir kişi görse kim urgan ile (3) bağlamışlar veyāhūd elinde bir urgan var ol (4) kişinin kavmi ve dīni bütün ola kavlı-i te'ālā (5) ⁴⁴ فَالْقَوْمَ جِبَالُهُمْ وَعِصْمَهُمْ üçüncü bir kişi (6) göre kim bir şofra üzerinde oturmuş ve hem ol (7) şofradan nesne yir ol kişinin rızıkı helāl (8) ola kavlı-i te'ālā ⁴⁵ وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (10) السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ (9) رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنْ (11) göre kim kendüsi şayrudur sağlık bula ⁴⁶ وَإِذَا مَرَضْتُ فَأَنْتَ شَافِيٌّ (12) bişinci eger göre kim (13) bir kuyuya düşmüşdür 'avret elinden bir belāya (7b/1) düşe ve eger göre kim hurūsi vardur bir mü'ezzin (2) dostu tutuna ve eger göre kim 'azīm korku (3) vardır düşmānlarına zafer bula ve dīni kuvvetlü (4) ola ve eger göre kim ölüm aña karşı geldi (5) tevbe kılmak gerekdir eceli yakın gelmişdür (6) ta'bir-i gūsfende⁴⁷ aña göre kim sürü ile (7) koyunlara varur hācetleri revā ola ve helāl (8) rızık eline gire ve taqrı yoluna (9) çok şadağa vire ve eger göre kim bir tolu (10) elinde tamarları yuğın olmuşdur ol yıl (11) yağmur çok ola ve eger qar ve ısıcak (12) görse şular taşa ve eger kızıl (13) qar karışık görse ol yıl rızık ve himmet ve taḥıl⁴⁸ (8a/1) çok ola ve eger şarurak olursa ol ilde (2) şayruluk çok ola ta'birü's-seb' ve eger göre kim (3) kurt⁴⁹ veyā aslan veyā cānāvarlar kim yırtıcı ola (4) soldan geldi giçdi bu fāl aña mübārek (5) ola eger bir kişi göre kim karşıda ağaç üstü(6)nde bir

⁴³ Ankebūt Suresi-15. Ayet

Fakat biz Nūh'u ve gemidekileri kurtardık ve bunu bütün insanlık için bir ibret yaptık.

⁴⁴ Şuarâ Suresi-44. Ayet

Bunun üzerine iplerini, değneklerini yere attılar ve dediler ki: "Firavun'un üstün gücü adına, elbette üstün gelen biz olacağız."

⁴⁵ Mâide Suresi-114. Ayet

Meryem oğlu İsa şöyle yalvardı: "Allah'ım! Ey rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofraya indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısıdır."

⁴⁶ Şuarâ Suresi-80. Ayet

Hastalandığım zaman bana şifa verendir.

⁴⁷ Yazmada كُؤْسُفَنْدَةٍ şeklinde yazılmıştır.

⁴⁸ Yazmada تَحْيِيلٌ şeklinde yazılmıştır.

⁴⁹ Yazmada قُورُثٌ şeklinde yazılmıştır.

kargâ oturur aña yas ola dostlardan (7) ve ‘azizlerden ırak ola bu düşî gören kişi (8) mestûr ola aña bir ziyân irişmeye şimdün girü (9) bâblara ol kişiler kim okurlar anlara âsân ola (10) bi‘avnilâhi’l-kerîmü’l-vehhâb **el-bâbü’l-evvelü** bilmek gerek (11) kim delâ’il-[i] ta‘bîre ki her birisini nice ta‘bîr kıla (12) **el-bâbü’s-şânî** düşî bilmek ve delîl-[i] ta‘bîr kılmak (13) **el-bâbü’s-şâlis** düşünde tanrı te‘âlâ ve ferîşteyi ve (8b/1) peygâamberleri ve ‘arşî ve kürsî ve hisâb görmek (2) **el-bâbü’r-râbî** gün ve ay ve yıldızları görmek (3) **el-hâmis** deniz ve ırmağ ve bınar ve şarnıç ve (4) gemi görmek **es-sâdis** nûr ve zûlmât şem‘a ve (5) çırâğ ve saç ve şakal ve kıl görmek (6) **es-sâbi** tağ ve ev ve dîvâr ve kum görmek (7) **es-şâmin** kireç ve kerpiç ve şehir ve hisâr (8) ve mescid ve minber ve yol görmek **et-tâsi** ev (9) ve bāğ ve bākça köşk ve sarây⁵⁰ ve hâmmâm ve degirmen (10) ve nerdübân ve sakķāhâne ve mıtbağ görmek **el-‘aşer** (11) hoş kōkular misk ve ‘anber⁵¹ ve yağ ve zağfirân (12) görmek **el-hādî** ‘aşer yigit ve koca ve karı ‘avret (13) ve genc⁵² ‘avret ve kûl karavuş ve oğlancıklar (9a/1) ve kızcağızlar ve ata ve ana görmek **es-şânî** ‘aşer (2) gusul ve teyemmüm kılmak ve hac ve ‘umre kılmak bağ ve namâz (3) ve rükû ve sücûd kılmak ve âbdest almak ve gâzâya (4) varmak ve şadaķa virmek görmek **es-şâlis** ‘aşer (5) kâdî ve haţîb imâm ve mü‘ezzin⁵³ ve muhtesib görmek (6) **er-râbî** ‘aşer muşhaf ve kitâb ve devât ve kalem (7) kalem-dân menşûr bitî nâme ve mürekkeb görmek **el-hâmis** ‘aşer (8) çok âdemler endâmlarında her cinsinden yişil ve kıızıl (9) tōnlar ve baş kesmek görmek **es-sâdis** ‘aşer (10) taht ve kürsî ve kapu ve kilid ve hayme (11) ve şâzrevân ve şandûķ⁵⁴ dōşek ve yaşdıķ (12) ve giyesi görmek **es-şâbi** ‘aşer ocağ ve gâzķan (13) ve tennûr⁵⁵ ve kül ve kōmür görmek **es-şâmin** ‘aşer (9b/1) yalıncağ yire girmek ve kendüyi yalıncağ

⁵⁰ Yazmada كُوشَاكُ وَ سَرَايُ şeklinde yazılmıştır.

⁵¹ Yazmada مِسْكُ وَ عَنَبَرُ şeklinde yazılmıştır.

⁵² Yazmada كَنَجُ şeklinde yazılmıştır.

⁵³ Yazmada şeddesiz yazılmıştır.

⁵⁴ Yazmada صَنْدُوكُ şeklinde yazılmıştır.

⁵⁵ Yazmada şeddesiz yazılmıştır.

görmek (2) veyāhūd bir cānāvar anı yidügin veyā ışırdığı (3) veyā şokdığın görmək
 et-tasi^c aşer hacāmet (4) kılmak ve kan almak zeker ādem teninden artuk ve (5) eksik
 görmek el-ıṣrīn ala veyā yara⁵⁶ olmak ve çiçek (6)⁵⁷ çıkarmak ve uzunluk ve kalınlık
 ve baş ve bart⁵⁸ ve (7) çıban çıkarmak ve sakḳāhāne⁵⁹ ve necīs ve sidik (8) görmek
 el-ḥadi ve'l-ıṣrīn yimiş ağaçları ve yimiş (9) ve reyḥānları ve ekincilik görmek eṣ-
 ṣanī ve'l-ıṣrīn etmek (10) yimek ve yiyecek ve şeker ve ḥurma⁶⁰ ve ḥelvā ve tatlu
 (11) nesneler görmek eṣ-ṣālīs ve'l-ıṣrīn şogan (12) ve şarımsak ve tere ve tuz ve
 fūlful ve ıssı otlar (13) ve nekim bunlara beṣzer var ise anları görmək (10a/1) er-rabi^c
 ve'l-ıṣrīn şerbet ve südler ve dāriler ve ot (2) içmek ve süci içmek ve kuşmak⁶¹ ve
 aḡu içmek görmək (3) ve'l-ḥamis ve'l-ıṣrīn cevāhir ve akça ve altun ve gümüş (4)
 ve bakır ve kurşın ve birinç ve kalay ve bunlara beṣzer var (5) ise görmək es-sādis
 ve'l-ıṣrīn giyecek ve zīnet (6) ve dülbend ve üsküf⁶² ve yüzük ve ḥalka ve bōrk⁶³
 geymek (7) es-sābi^c ve'l-ıṣrīn düğün ve cimā^c ve öpmek ve kuçmak (8) ve nikāḥ
 kılup ḥuṭbe okumak eṣ-ṣāmin ve'l-ıṣrīn (9) bend ve 'avul⁶⁴ ve zencīr ve bukaḡu ve
 demür veyā ip (10) ve pamuk ve igne ve kamçı görmək et-tāsi ve'l-ıṣrīn (11) silāḥ
 ve demürce āletlerin ve and içmek görmək (12) eṣ-ṣelāṣīn iplik ve kıl ve kızu ve yün
 ve şüretler (13) görmək el-ḥadī ve's-ṣelāṣīn gössüz ve elsüz (10b/1) ve ayaksız ve
 dilsiz ve şaḡır görmək (2) eṣ-ṣanī ve's-ṣelāṣīn sinle⁶⁵ ve ölü ve zindān ve (3) kafaş⁶⁶
 ve tar yer görmək eṣ-ṣālīs ve's-ṣelāṣīn (4) öldürmek ve el ve ayak kesmek ve

⁵⁶ Yazmada şeklinde, 27b/1'de “yara olmak ve ala olmak” şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷ Yazmada bulunan “ve” metinden çıkarılmıştır.

⁵⁸ Yazmada باروت şeklinde yazılmıştır.

⁵⁹ Yazmada şeddesiz yazılmıştır.

⁶⁰ Yazmada ح ile yazılmıştır.

⁶¹ Yazmada س ile yazılmıştır.

⁶² Yazmada أسكوف şeklinde yazılmıştır.

⁶³ Yazmada برك şeklinde yazılmıştır.

⁶⁴ Yazmada بئد و عول şeklinde yazılmıştır.

⁶⁵ Yazmada سینه şeklinde yazılmıştır.

⁶⁶ Yazmada فصاص şeklinde yazılmıştır.

kamçıyla vurmek (5) **er-rābi' ve's-selāṣin** çeng⁶⁷ ve çeğāne ve kópuz ve şeṣṣa⁶⁸ (6) ve nerd ve satranc oynamak ve hoş⁶⁹ sâzlar âvâzın (7) işitmek **el-hāmis ve's-selāṣin** tahıl ve şoğan (8) almak ve çuvala koymak ve ğayrı dāneler görmek (9) **es-sābi' ve's-selāṣin** cānāvar ve hayvānlar ve kuşlar (10) söyledügin görmek **eş-şāmin ve's-selāṣin** at (11) ve katır ve eşek ve deve görmek **et-tāsi ve's-selāṣin** (12) kaşşāb ve cānāvarlar ādem öldürmek **el-erba'in** (13) koyun ve kuzu ve oğlak ve kiçi ve tavuk görmek (11a/1) **el-hadi ve'l-erba'in**⁷⁰ dilki⁷¹ ve giyik ve tavşan görmek **eş-şānī ve'l-erba'in** (2) fīl ve şu şıgırı ve kaṅlı görmek **eş-şālis ve'l-erba'in** (3) karaca şıgır ve inek ve öküz ve buzağı **er-rābi' ve'l-erba'in** (4) toṅuz ve şıçan ve tavşan ve göcen ve örümcek (5) ve maymūn ve hūrūs görmek **el-hāmis ve'l-erba'in** (6) kurt ve aslan ve kaplan ve sırtlan ve it ve çaḳal (7) ve kancık it ve çetük ve yābān çetügi görmek (8) **es-sādis ve'l-erba'in** kuşlar bunların etin ve yünün (9) ve yumurtasın görmek **es-sābi' ve'l-erba'in** savaş (10) ve korku ve bunlara benzer görmek **eş-şāmin ve'l-erba'in** (11) arı ve sivri siṅek ve pervāne ve kelebek⁷² ve çekirge (12) ve karınca ve bit pire görmek **et-tāsi ve'l-erba'in** (13) balık ve neheng⁷³ ve kurbāga ve kablu bağa ve yengiç (11b/1) ve tümsāh ve deñiz cānāvarları⁷⁴ görmek **el-hāmsin** (2) yılan ve çayan ve 'akreb ve ezderhā görmek (3) **el-hādī ve'l-hāmsin** iblīs ve deccāl ve ezderhā 'aleyhi(4)'l-lā'neti ve perīler ve cāzūlar⁷⁵ görmek **eş-şānī ve'l-hāmsin** (5) pīşekārlar ve şan'atlar ve bunların āletlerin ve terāzū (6) ve nekim bunlara benzer nesne var ise görmek (7) **eş-şālis ve'l-hāmsin** pādişāhın 'ömri uzunluğına (8) delālet ider **er-rābi' ve'l-hāmsin** kūrān okumak ve ḥamd (9) itmek ve istiğfār itmek ve şalāvāt getürmek (10) ve namāz

⁶⁷ Yazmada جَنْكٌ وَ جَغَانَةٌ şeklinde yazılmıştır.

⁶⁸ Yazmada شَشَّةٌ şeklinde yazılmıştır.

⁶⁹ Yazmada ح ile yazılmıştır.

⁷⁰ Yazmada bap ismi l la/1'in üstüne yazılmıştır.

⁷¹ Yazmada دولكر şeklinde yazılmıştır. Yazmada bulunan يوندى metinden çıkarılmıştır.

⁷² Yazmada كَلْبِكٌ şeklinde yazılmıştır.

⁷³ Yazmada نَهْنَكٌ şeklinde yazılmıştır.

⁷⁴ Yazmada خَنَازِلُرْی şeklinde yazılmıştır.

⁷⁵ Yazmada اَزُولُرْ şeklinde yazılmıştır.

kılmak **el-ḥāmis ve'l-ḥāmsin** bütler ve şüretler ve (11) nerd ve satrancı oynamak gülmek ve ağlamak görmek (12) **es-sādis ve'l-ḥāmsin** zelzele ve oda ve şuya düşmek (13) **es-sābi^c ve'l-ḥāmsin** gibr⁷⁶ ve cühūd ve yahūdī ve oda tapmak⁷⁷ (12a/1) ve kilīsā[ya] girmek⁷⁸ görmek **eş-şāmin ve'l-ḥāmsin** ev (2) ḥarāb olmak ve kumāş āletlerin ḥarāb görmek (3) taḥte ve ṭaraḥ ve ṭabaḥ ve üsküre ve ṭırnaḥ kesmek (4) görmek **et-tāsi ve'l-ḥāmsin** müteferriḳa düşler ve müteferriḳa (5) su'aller ya'nī gökden yılan ve koyun⁷⁹ ve dilki (6) ve қоç yağar görmek **es-sittin** perākendi (7) düşler görmek **el-evvelü** ve delīl-[i] ta'bīr kılmak bildürür (8) şöyledür kim muḥammed ibn-i sīrīn eydür düşde ağaç (9) görmek ve taḡ ve ṭaş göre delīl budur bunlar (10) dükeli ḥayra delālet ider arı şu ibriḳ ve eyer (11) ve semer ve edik ve na'liyn ve ṭar ve ḥalka bunlar dükeli (12) 'avretdür ve daḥı el ve ayak ve göz ve kulak ve burun (13) ve emcek ve barmaḳ ve zeker ve ḥāye⁸⁰ bunlar dükeli ferzende⁸¹ (12b/1) delīldür ve yün ve deri ve et ve süñük (2) ve her nesne kim ḥayvān üzerinde olsa bunlar dükeli (3) ḥelāl māla delīldür **eş-şānī** her düşi bilmek [gerek]⁸² (4) ḳanḳısı ḡālib ola bil_{ki}⁸³ müslimānlar⁸⁴ düşi kāfirler düşünden (5) ḡālibdür sulṭānlar düşi vezīrlər düşünden (6) ḡālibdür vezīrlər düşi begler düşünden ḡālibdür (7) begler düşi ra'yyet düşünden ḡālibdür nitekim (8) ḥaberde gelmişdür muḥammed ibn-i sīrīne su'āl itdiler kim (9) bir kişi eydür kim düşümde gördüm baḳlardum namāz (10) ḳırlarlar aḡa iytdi kim sen kā'beye varasın (11) ve bir kişi daḥı geldi ol_{daḥı} bu düşi görmüş (12) idi aḡa iytdi⁸⁵ seni uğrı diyü ṭutalar⁸⁶ (13) anıḡ şākirdleri iytdiler yā üstāz

⁷⁶ Yazmada كِبْ şeklinde, SN'de "gibir" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁷ Yazmada طَمَقْ şeklinde, SN'de طَمَقْ şeklinde yazılmıştır.

⁷⁸ Yazmada كَلِيسَايَا şeklinde, KN'de "kilīsāya girmek", SN'de "kilsā görmek" şeklinde yazılmıştır.

⁷⁹ Yazmada قُيُونْ şeklinde, 60a/6'da ve SN'de "koyun" şeklinde yazılmıştır.

⁸⁰ Yazmada ح ile yazılmıştır.

⁸¹ Yazmada فَرْزَنْدْ şeklinde yazılmıştır.

⁸² DEMN'den eklenmiştir.

⁸³ Yazmada بَلَكْ şeklinde yazılmıştır.

⁸⁴ Yazmada مُسْلِمَانْ şeklinde yazılmıştır.

⁸⁵ Yazmada اِنْدَى şeklinde yazılmıştır.

⁸⁶ Yazmada bulunan "seni" metinden çıkarılmıştır.

bunlar ikisi (13a/1)⁸⁷ dağı bir düş gördiler niçün her birisin (2) bir vechile ta‘bīr kıldık didiler ol iytdi_kim⁸⁸ ol (3) kişiye ol ta‘bīri itdim_ki anıñ sīmāsından (4) pārsālar ‘alāmeti var idi ol_kişiye seni uğrı (5) diyü tūtalar didüm anıñ yüzünde fāsıklar nişanı (6) var idi imdi düş ta‘bīrini dağı şöyle (7) kılmak gerek ve mu‘abbirlere gerekdür ki řāhib-i (8) firāset⁸⁹ ola arı arından farkı eyleye **es-řālīs** (9) uçmağı ve řisābı ve ‘arşı ve kürsī görmek bir kiři (10) tağrı te‘ālā řāziretlerini düşünde görse yidi (11) dürlü ta‘bīri vardur evvel yarlığanmak ve kerāmet (12) ve raşmet ve tevbe kılmak ve günāhdan yarlığanmak ve zühd⁹⁰ (13) ve ‘afuv [ola]⁹¹ her kim tağrı te‘ālāyı düşünde görse (13b/1) elbetde⁹² ‘azābdan emīn ola ve bir şayır anıñ elinden (2) gele kim anıñ sebebiyle şamudan āzād ola uçmağı (3) gire ve dünyāda mālı ve ‘izzeti arta ve eger kāfir görse (4) müslimān ola⁹³ ve eger sultān görse ‘adl[i] arta ve eger (5) yoşsul görse bay ola ve eger zindān⁹⁴ ehli görse (6) řalāř bula ve eger řul görse āzād⁹⁵ ola eger şaste (7) görse şağ ola eger fesād ehli görse mağfūr (8) ola ammā ferīřteler görmek düşde ġāyet eyüdü (9) anıñ içün kim anlar te‘ālānıñ emīn kıllarıdır ve anları (10) düşde görmegi sekiz dürlü ta‘bīr iderler evvel raşmet(11)dür ve berekātdür⁹⁶ ve ni‘metdür ve şayırdur ve ‘addür ve iřsāndur (12) ve řelāl mālā ve oğula delālet ider ammā bir kiři (13) düşinde cān alıcı görse_kim anıñ cānın alur (14a/1) veyāřüd ol_kiři cān alıcı görmez velākin cān virürdi (2) tevbe kılmak gerek kim eceli yaşın gelmişdür eger kim görse (3) ferīřte aña selām virürdi iki cihān ‘azābından (4) emīn ola ve ehl-i cennetden ola düşde çok (5) ferīřteler görmek eminkelik ve rāřatlık olmaşdır (6)

⁸⁷ Yazmada bulunan “ikişi” metinden çıkarılmıştır.

⁸⁸ Yazmada ایتدیکم şeklinde yazılmıştır.

⁸⁹ Yazmada فراسئت şeklinde yazılmıştır.

⁹⁰ Yazmada رُھد و عفو şeklinde yazılmıştır.

⁹¹ DEMN’den eklenmiştir.

⁹² Yazmada التبتة şeklinde yazılmıştır.

⁹³ Yazmada “müslimān güle” şeklinde, SN’de ve KN’de “müslimān ola” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁴ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

⁹⁵ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

⁹⁶ Yazmada بركات şeklinde yazılmıştır.

peygâmber ‘aleyhi’s-selâm hâzretin düşde görse ol (7) bir vücûh üzere ta‘bîr kılurlar rahmet ve rāhat (8) ve ni‘met ve ‘izzet ve şeref ve devlet ve zafer ve sa‘adet (9) ve riyâset ve kuvvet ve eyûlikdur ve her kim peygâmbir ‘aleyhi(10)’s-selâm hâzretin aña hışm_ıla⁹⁷ bakmışdur vâcibdür kim (11) günâhlarına tevbe kıla ve yavuz işlerden kendüyi girü (12) duta ammâ her kim uçmağı görse toköz dürlü (13) ta‘bîr kılınur evvel ‘ilm-i dîn ve zühd⁹⁸ ve serverlik⁹⁹ (14b/1) ve rāhat ve eminlik¹⁰⁰ ve şâlihlik ve beşâret ve hoş (2) haberler ammâ her kim düşde hisâbı görse altı (3) vecih üzere ta‘bîr kılınur evvel ‘azâb ve menfa‘atsiz (4) iş ve katılık ve yavuz hâl¹⁰¹ guşsa ve kaygudur ammâ (5) bir kişi kim toylıg_ıla¹⁰² hisâb virürdi iki cihânda (6) ‘azîz ve muhterem ola ve dahı ‘azâbdan emîn ola (7) her kim düşde görse kim nesne yirdi üç dürlü (8) ta‘bîr olunur evvel gam ve endüh¹⁰³ ve yavuzluk ammâ her kim (9) düşde ‘arş-ı ‘azîmi görse biş dürlü vecih (10) üzere ta‘bîr kılınur saltanatdur ve riyâsetdür (11) ve ni‘metdür ve rif‘atdur ve el¹⁰⁴ tutmağdur ve her kim (12) düşde ‘arş-ı ‘azîmi görse sultân ola ve ululuk (13) bula ve artık mertebeye irişe ve cemi‘ halâyık (15a/1) anıñ hükümünde ola **er-râbi‘** güneş ve ay ve yıldız (2) görmek şöyledür kim düşde güneş görmek (3) toköz dürlü ta‘bîr olunur evvel sultânlıkdur ve beglikdir (4) ve imâmlıkdır ve mü‘ezzinlikdur ve re‘îslikdir ve şenâlıkdır¹⁰⁵ (5) ve ‘âlimlikdir ve fakîhlıkdır ve ‘adldır¹⁰⁶ eger görseler kim (6) güneş tolunur ol iklîm pâdişâhına ziyân (7) irişe ve eger göre kim güneş ayruksı¹⁰⁷ olmuş ol (8) iklîm pâdişâhının kıtındağılar ayruksı¹⁰⁸

⁹⁷Yazmada جِشْمِيلَة şeklinde, KN’de “hışm_ıla” şeklinde yazılmıştır.

⁹⁸ Yazmada رُحْدُ و سُرُورِکْ şeklinde yazılmıştır.

⁹⁹ Yazmada سِرْوَکْ şeklinde, SN’de “serverlik” şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁰ Yazmada اَمْنِکْ şeklinde, SN’de اَمْنِکْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁰¹ Yazmada خ ile yazılmıştır.

¹⁰² Yazmada طُولِغِلْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁰³ Yazmada اَنْدُوْهْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁴ Yazmada اَيْلْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁵ Yazmada ص ile yazılmıştır.

¹⁰⁶ Yazmada عَدْلِدِرْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁰⁷ Yazmada اَرُقْسِيْ şeklinde, SN’de “arıksı olmuş” şeklinde yazılmış, KN’den hareketle “ayruksı” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁰⁸ Yazmada اَرُقْسِيْ şeklinde yazılmış, KN’den hareketle “ayruksı” şeklinde değiştirilmiştir.

ola (9) ve ayruksı¹⁰⁹ resim kırıla ve eger düşde ay görseler (10) on dürlü ta'birī vardur pādīshāh ve nedīm ve re'īs (11) ve şerīf ve kıl ve qaravuş ve bātıl iş ve 'ālim ve müfsid (12) ve sultān-ı zālīm ve ata ve ana ve oğul ve kızdur her kim (13) düşünde ay görse vezīrlık ve dostluk ola (15b/1) ve geñezlik¹¹⁰ ve gulām ve 'avret ola eger bu düşi (2) er görse 'avret ala ve 'avret görse gönli (3) dileğine ire oğlu ve kızı ola eger görse ay (4) anıñ elinde yāhūd evine girmişdür eger bir kişi (5) big [olsa]¹¹¹ begligi artıķ ola fakīr ise ğanī ola (6) ve eger ğarīb ise selāmetlık ile girü maķāmına (7) vara ve eger ümīdi var ise ümīdine iriše (8) eger oğlu toğmalu ise irkek oğlu toğa (9) eger mehter ise hirefī artıķ ola eger kihter¹¹² (10) ise ne iş üzerine daħı yeglik ola ve daħı (11) iydeler kim kıl ve qaravuş şatun ala yāhūd eline (12) il gire veyāhūd bay ise ni'meti çok ola (13) eger mücerred ise evlene ve eger bu düşi 'avret görse (16a/1) hemān aña bir ta'bir itmek gerek eger görse kim ay (2) tutulmuş ol kişi kim aya mensūbdur aña hıtar iriše (3) meger kim giri tizcek eger ay tağyīr olsa ol (4) kişiye muhāţara ola eger ay[ı] [hoş]¹¹³ görse anıñ işi ola (5) ve kendi eylikde ola ve eger yavuz görse ol kişiniñ (6) işi hıtarlu ola eger düşde yıldızlar görse (7) yıldızlar qaravuşdur eger eyü görse qarındaşıñdan (8) eylik göre eger yaramaz ise kız qarındaşıñdan yaramazlık (9) göre¹¹⁴ veyā qaravaş_ıla yaramazlık (10) vāķi' ola bī-emir hūdā el-hāmīs deniz ve ırmaķ ve buñar (11) ve şarnıç ve gemi görmek muħammed ibn-i sīrīn (12) eydür deniz gören ulu sultān ola eger düşinde (13) görse denizden şu içerdi bir ulu pādīshāhdan (16b/1) murādın bula eger düşde görse ırmaķdan şu (2) içerdi helāl māl eline gire aķar şu bezirġānlık (3) olur kuru ırmaķ daħı hac olur eger düşde (4) görse çişmeden şu içerdi helāl māl (5) eline gire ve cemi' kayġulardan kurtıla şāzlık (6)

¹⁰⁹ Yazmada اُرُكْسِي şeklinde yazılmış, KN'den hareketle "ayruksı" şeklinde değiştirilmiştir.

¹¹⁰ Yazmada كِنَزْلِك şeklinde yazılmıştır.

¹¹¹ KN'den eklenmiştir.

¹¹² Yazmada كِهْتَر şeklinde yazılmıştır.

¹¹³ DEMN'den eklenmiştir.

¹¹⁴ Yazmada "eger yaramaz görse" üstü çizilerek iptal edilmiştir

bula eger düşde görse buñardan şu (7) içerde kamu belâlardan ħalâş bula ve göre kim (8) şuya düşmüş giri sağ çıkdı ve dükeli ğamdan (9) sağlık bula ve kırtula ve göre kim şuda¹¹⁵ yüzdı (10) ħelâl māl eline gire eger şu ile yunsa zahmet (11) ile ħarām māl eline gire eger düşde görse kim (12) bir ulu şuda yüzerdi bir ulu kişiden manşūb (13) eline gire ve görse kim ħuru şu¹¹⁶ içinde yüzerdi (17a/1) illā ğāyet kōrkardı iş[i] iyü ola ve ulu iş (2) üzerinde ola eger düşde görse kim arı şu içinde (3) ğark oldu ħırşa ve dünyāya ve ğaflete ğark ola (4) eger düşde görse kim bir şarnıç kıtında durur (5) bir menfa‘atlü kişiyeye yakın ola eger şarnıçdan (6) şu içse bir ulu kişiden menfa‘at dege eger (7) şarnıçın şuyunda yunsa şey’ ile ‘amele girmek ola (8) eger düşde görse kim gemiye girdi ‘işler ve feraĥlar (9) ola eger göre kim gemiden giri çıkdı dükeli (10) kayğulardan kırtula ve dırlığı eyü ola veyāĥūd oğlu (11) toĝa ve eger lāyık ise beglik eline gire (12) ve eger bu düşi yoĥsul görse bay ola ve oĝula (13) ve kıza niyyetlenürse maķşūdına irişe ve her vechile (17b/1) düşde gemi görmek ğāyet eyüdü allāhu a‘lem **es-sādis** (2) nūr ve zūlmāt ve şem‘i ve çırāk saç¹¹⁷ ve şaķal¹¹⁸ ve kıl (3) görmek ibn-i sīrīn eydür düşde nūr görmek (4) müslimānlara¹¹⁹ toĝrı yoldır ve hidāyetdür ve zūlmāt (5) ve karanulük görmek küfür ve dālāletdür her kim (6) düşde görse karanulükdan giri çıkdı (7) azkınılıktan ve belâlardan kırtula ve eger düşde kendiyi (8) karanlıkda görse şavaş ve fitne ve ħarām māl (9) eline gire zahmet ile eger göre kim meş‘ale (10) yandırdı kōrkudan emīn ola ve eger düşde (11) göre kim üzüm yirdi yetīm mālın yiye ve eger göre kim (12) od ıla nesne bişirdi ĥastelik ola ve yatlu (13) kelāmlar işideler eger bir yire yāĥūd bir eve (18a/1) od düşmüş ola ve

¹¹⁵ Yazmada س ile gösterilmiştir.

¹¹⁶ Yazmada س ile gösterilmiştir.

¹¹⁷ Yazmada مَاج şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁸ Yazmada مَثَل şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁹ Yazmada bulunan “ve” metinden çıkarılmıştır.

ol eve katı hastelik ve ölüm (2) vāki^c ola eger tütünli¹²⁰ od görse ol_dahı (3) merg¹²¹ ola ol şehirde veyāhūd ol vilāyetde (4) eger görse bāzār içinde od yanardı ol bāzār ehli (5) çok yalan söyleye ve müslümānlık hakkında çok (6) takşīrlık eyleyeler ve eger düşde göre kim bir (7) şehre od düşmüş re³isine ziyān ola velākin (8) harām māl eline gire ve eger düşde göre kim (9) kendi eliyle od yandırdı mālı çok ola (10) ve eger düşde göre kim ırakda bir yazuda od (11) yanardı ol ‘ilm-i hikmetdür ve eger göre kim (12) gine kendi tenine od düşmüş yanar ol kişi (13) bir muşibete şataşa ammā tutuşmuş od harām (18b/1) māl ola eger düşde şem‘a ve cırāk görse (2) delīldür ki pādīşāhlıktır ve ululuk ve baylık ve hidāyet (3) ve çok māl is + si olmağa delālet ider ve eger (4) görse kim evinde yāhūd sarāyında şem‘a ve cırāk yanardı (5) oğlu toğa ve eger bu düşi gören ergen (6) ise evlene cırāğı yanar ve eger garīb ise (7) sağlığıla vatanına vara ve eger düşde (8) görse_kim bir şehirde veyā bir mahallede şem‘a cırāk (9) var idi yanar ol şehrin pādīşāhı şöyle hüküm eyleye (10) ‘adl ve inşāf¹²² [ola] ve şerī‘ati tamām toğrı yürüye ve dīni (11) kavī ola eger düşde görse kim şakalı (12) uzamışdur ol_kişininı halkı içinde hürmeti arta (13) eger düşde göre kim başı kılı uzamışdur (19a/1) ol_kişiyē muşibet ola eger cümle kılları artardı borcu (2) ödene eger düşde görse_kim gevdesi uyuz idi ve cirāhati (3) dahı var idi māl artuklığı ola velākin gönül (4) tarlığı ola **es-sābī‘** tağ ve ev ve dīvār ve kireç ve kerpiç (5) ve kum görmek ibrahim kermānī eydür düşde (6) tağ görmek pādīşāhlik ola eger düşde (7) göre kim bir tağ üstünde yürürdi pādīşāha yakın ola (8) ve ulu mertebeye irişe eger tağdan inse hemān (9) giri ululuğa delālet ider yüce tağ görmek (10) māl ve menfa‘at eger düşde ova görse (11) korkulu işe düşe ve sergerdān ola (12) ve

¹²⁰ Yazmada فُتْنَلِي şeklinde yazılmıştır.

¹²¹ Yazmada مَرَكْ şeklinde yazılmıştır.

¹²² Yazmada عَدْلٌ وَ انْصَافٌ şeklinde yazılmıştır.

görse_kim yazıdan¹²³ giri çıktı kamu korkulardan (13) kurtula eger düşde kayır ve kireç ve kerpiç (19b/1) görse helâl mālā ola kim bir necliden irişe (2) ammā ‘avret sebebinden endişelü ola eger (3) düşde dīvār görse ululuk bula ve mertebeye irüp (4) helâl māl eline gire eger düşde eski (5) dīvārı giri ‘imāret ululuk bula ve eski (6) dīvārı yıkmaklık dükeli kaygularından kurtulmak [ola] **eş-sāmin** (7) şehir ve hisār görse dīn arılığı ola ve kuvvet (8) ve arı iş ve iyü dirlik olur ve zāhir ve gāyib (9) işleri ‘iş ola ve eger görse kim bir şehirde (10) veyā bir yolda veyā hisārda ‘imāret eylerdi düşmān (11) şerrinden emīn ola ve murādı hāşıl ola ve eger (12) görse_kim hisār ‘imāret kılurdu düşmānları üzere (13) zafer bula ol kal’a ve hisār ve burç¹²⁴ ve yaru (20a/1) bunların ta‘biri gibidür ve düşde cum’a mescidin (2) harāb olmuş görmek ve yol görmek kuvvet ve emīnlikdir (3) sultānlar ve re’īsler veyā kādīlar harāb olmaqdur bunları (4) harāb görmek ve eger göre kim cum’a mescidinde namāz (5) kılur eyü iş kıla kim uçmaklık ola ve eger (6) göre kim mescide girdi belālardan emīn ola ve rızkı (7) çok ola eger görse minbere veyā münāreye çıktı (8) ehli degilse halk içinde rüsvāy¹²⁵ ola ve minber (9) ve münāreye sultān ve re’īsdür buña tābi‘ olanlardur (10) minber veyā münāre yapmağın ta‘biri budur hemān üzerine (11) çıkmak gebidür ve dükkān dahı iyüdüdür düzenlik (12) olur **et-tāsi‘** ev ve bāğ ve bākça köşk ve sarāy¹²⁶ (13) ve hāmmām¹²⁷ ve āsyāb ve nerdübān ve sakḳāhāne ve muṭbah (20b/1) görmek ibn-[i] sīrīn eydür [ev görmek]¹²⁸ bir ulu mālū ‘avret ola (2) eger bu düşi ‘avret görse mālū ere vara (3) ve eger oğlana ümīd itse irkek oğlu ola (4) ve eger göre kim evi giñ olmuş ulu mertebeye (5) irişe ve eger göre kim¹²⁹ kendüsin kö(6)şkte¹³⁰ oturur

¹²³ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

¹²⁴ Yazmada بُرْج şeklinde yazılmıştır.

¹²⁵ Yazmada رُسْوَى şeklinde yazılmıştır.

¹²⁶ Yazmada كُوشْك و سَرَائ şeklinde yazılmıştır.

¹²⁷ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹²⁸ SN’den eklenmiştir.

¹²⁹ Yazmada bulunan “nerdübāna” metinden çıkarılmıştır.

¹³⁰ Yazmada كُوشْك şeklinde yazılmıştır.

görse hürmeti arta ve sarāy (7) görmek bay ‘avretdür il ve velāyet bulmağdur (8) ve eger köşki¹³¹ ve sarāyı düşde eyü görse (9) iyü ola ve yavuz görse yavuz ola mu‘abbir (10) karīne ile his idüp andan ta‘bīr kılmak gerekdür (11) eger düşde görse kim evine nerdübān (12) urdı ulu mertebeye irişe ve eger göre kim nerdübāna (13) çıkardı aña bir mekir ve bir hīle eyleyeler (21a/1) ve eger düşde görse kim [kendüyi] hāmmām¹³² içinde görse (2) korkudur¹³³ ve eger hāmmāmdan¹³⁴ çıkmış kayğudan kırtula (3) ve eger hāmmāmda¹³⁵ gusul iderdi gam ve endīşeden (4) kırtula ve eger hāmmāma¹³⁶ girdi borca gire ve göre kim (5) hırızma dutundı tüynün bir pāresi gitdi (6) bir pāresi kaldı borcunun kimi ödene ve kimi kıla (7) ve eger görse kim bāğ ve bākça içinde yürürdi (8) kıul ve karavuş ve şāzlık bula ve eger düşde (9) bir āsyāb içine girse bir ulu kişiden (10) menfa‘at bula ve eger āsyāb hārāb (11) oldu kızlık bula ve ta‘ām tarlığı ola (12) ve eger düşde sakķāhāne¹³⁷ görse ‘avret (13) ala ve eger düşde ev kıpusını görse bir eviñ (21b/1) kethüzāsı ola eger ev kıpusın hārāb görse (2) kethüzāya ziyān¹³⁸ irişe eger ev kıpusın ma‘mūr (3) anıñ sağlığı ola el-‘aşer hoş kıokular ve ‘anber (4) ve zağferān görmek şöyle ideler kim eger düşde hoş (5) kıokular göre ve hoş kıokulu nesneler yiyile şāz¹³⁹ ı (6) hürrem ola ve helāl māl eline gire ve dahı hoş (7) haberler işide şāz ola fi’l-cümle hoş kıokulu (8) nesneler ferahlığa delālet ider ve eger düşde yağ (9) görklü¹⁴⁰ yüzli ‘avretdür ve çirkīn yağ delü ve selīta (10) ve fāsıķa ‘avretdür bādem yağı görse ol dahı (11) eyü ‘avrete delālet ider fi’l-cümle tatlu yağlar iyülige (12) delālet ider ve eger düşde zağferān görse sayrılığa

¹³¹ Yazmada كُوشْكَ şeklinde yazılmıştır.

¹³² Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹³³ Yazmada قُورْ قُولُورْ şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹³⁵ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹³⁶ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹³⁷ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

¹³⁸ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

¹³⁹ Yazmada ز ile gösterilmiştir.

¹⁴⁰ Yazmada كُورْ كُورْ şeklinde yazılmıştır.

(13) delîldür meger kim ta‘ām içinde ola ve yavan koku (22a/1) nesneler kaygu ve gam ve guşsa ve endîşe ola (2) allāhu a‘lem el-hādî ‘aşer yigit ve koca ve karı¹⁴¹ ‘avret (3) ve genc ‘avret ve kul karavuş ve oğlancıklar ve kızcağızlar (4) ve ata ve ana görmek [düşde koca kişiler görmek]¹⁴² devlet ve sa‘adet ve baht¹⁴³ ola (5) her kim yigitleri düşde görse mekir ve gadır ve ‘adāvet (6) ola ve ba‘zılar iytdiler¹⁴⁴ yavuz haberlerdür düşde (7) karı ‘avret görmek yavuz fitnedir ve yigit ‘avret (8) hoş dirlik ve şāzlık ve koca ve karı ‘avret görmek (9) yaş uzunluğuna delālet ider eger düşde kul görse (10) beşāret ve şāzlık bula ve eger hālāyık görse (11) düşmān üzerine feth ve zafer ve hayır ve berekāt göre (12) ve eger düşde atasın ve anasın görse rāhat (22b/1) ve mağfıret ola ve cümle hālāyıkın menfa‘ati anıı üzerine (2) ola eger düşde oğlancıklar görse eyü haberler işide (3) ve şāz¹⁴⁵ ola ve kızcağızlar görse yalan haber gam ve guşsa (4) ola es-şānî ‘aşer gusul ve teyemmüm ve hac ve ‘umre kılmak (5) bañ namāz ve rükū‘ ve sücūd kılmak ve ābdest almak (6) ve gāzāya varmak şeyh¹⁴⁶ ibrahim kermānî eydür [gusul etmek]¹⁴⁷ kaygudan (7) āzād¹⁴⁸ olmak ve borçdan kurtulmak ola eger (8) düşde görse kim ābdest alurdu dīni kavî ola (9) ve hāceti revā ola ve eger düşde namāz kılurdu (10) imān[ı]¹⁴⁹ berk¹⁵⁰ ve muhkem ola düşde rükū‘ ve sücūd (11) iderdi tanrıya yakın ola eger düşde gāzā (12) kılurdu māl bulmak ve hayr u berekāt ola düşde (13) hacca varurdu tevbe kılmak ve pādīşāhdan ‘adl ü (23a/1) dād¹⁵¹ bulmak ve şāzlık¹⁵² ola ihrām geymek tevbe kılmak ola (2) baş açık ve ayak

¹⁴¹ Yazmada bulunan “ve” metinden çıkarılmıştır.

¹⁴² SN’den eklenmiştir.

¹⁴³ Yazmada بخت şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁴ Yazmada اندبّر şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁵ Yazmada ز ile yazılmıştır.

¹⁴⁶ Yazmada فتح şeklinde, SN’de “şeyh” şeklinde yazılmıştır.

¹⁴⁷ SN’den eklenmiştir.

¹⁴⁸ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

¹⁴⁹ SN’de “imānı berk ola” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁰ Yazmada برك şeklinde yazılmıştır.

¹⁵¹ Yazmada غلّ دان şeklinde yazılmış, SN’den hareketle düzeltilmiştir.

¹⁵² Yazmada ز ile yazılmıştır.

açuk görmek ve lebbeyk demek kayğudan (3) kurtulmak ola ve ‘arafâta durmak murâdî hâşıl olmak ola (4) ve günâhları yarlıganmak ve dünyâ ve âhret yarlıganmak ola (5) ve eger düşde meş‘arü’l-ḥarâmda ṭurmuşdur iki (6) cihânın işini elden kıya fâriğ ola minâ bâzârına (7) girmek şâzlık ve emînlik ola ṭavâf itmek dîni kavî (8) ola kâ‘beye girmek hürmet ve ‘izzet ve serverlik (9) ola ibn-i sîrîn iyder her kim göre kâ‘be ṭamı üzerinde (10) namâz¹⁵³ kılar elbette bir küfür söyleye ammâ kâ‘beye girmek (11) belâlardan emîn olmak ola ve eger düşde görse zemzem (12) içdi ol kişi kıyâmet gününde şusuzluğdan emîn (13) ola ve eger görse kim şafâ ile merve arasında (23b/1) sa‘yı kıları mestânlığı tamâm ola ve eger şafâdan (2) merveye yürür gördi ‘âkıbeti hayır ola ve düşde (3) şadağa virmek beşâret ve şâzlık¹⁵⁴ ve dîn arılığıdır¹⁵⁵ (4) ve şon demde şahâdet rûzî kıla ve düşde bañ (5) bañlaya andan namâz kıla eger şâlih ise hac eyleye (6) eger fesâd ehliyse yavuz işde buluna ammâ kâmet (7) getürmek râhatlık ve emînlik ola ve eger düşde (8) zekât virür veyâ ulaştırur kâ‘beye vara allâhu a‘lem (9) es-şâlis ‘aşer kâdî ḥaṭîb imâm ve mü‘ezzîn görmek (10) hayra delâletdür ve eger hüküm görseler renc ve (11) zaḥmet¹⁵⁶ ve belâ ola eger bu düşi ḥaste görse (12) hoş ola eger düşde kapan görse terâzû (13) ve ölçek görse tamâm bir eksiksiz ölçülür ve ṭartılır (24a/1) ol şehir kâdîsı şerî‘ati toğrı kese eger bunların (2) eksikligin görse [şerî‘atin eksikligine]¹⁵⁷ delâlet ider ve bunların şındığın (3) görse kâdînın ve muḥtesibin ölüsüne delâlet ider (4) er-râbi‘ ‘aşer muşḥaf-ı şerîf ve devât ve kalem kalem-dân (5) menşûr ve bitî ve nâme ve mürekkeb ve maḥbere¹⁵⁸ görmek ibn-i (6) sîrîn eydür muşḥaf görmek mirâş ve ḥelâl māl (7) ola kitâb görmek ḥelâl māl ola devât (8) görmek ḥelâllığa ‘avret dilemek ola kalem görmek (9) ‘ilim ve

¹⁵³ Yazmada “ذ” ile yazılmıştır.

¹⁵⁴ Yazmada “ز” ile yazılmıştır.

¹⁵⁵ Yazmada اَرْيَلْغِدُر şeklinde, SN’de “dîn arılığıdır” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁶ Yazmada رَنْج وَ رَحْمَتْ şeklinde, KN’de ve DEMN’de “renc i zaḥmet” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁷ DEMN’den eklenmiştir. SN’de “şerî‘atin eksüğine” şeklinde yazılmıştır.

¹⁵⁸ Kelime yazmada مُخْبِرَةٌ şeklinde yazılmıştır.

hikmet öğrenmek ola kalem-dân görmek ‘avret (10) almak ola menşûr ve biti ve nâmeler görmek iyü işe (11) başlayup eylik görmek ve il dutmek ola mürekkebe (12) görmek ve eylemek dirlik ve kazanç ola eger (13) göre kim donuna mürekkebe döküldi aña bir ziyân irişe (24b/1) eger borçlu¹⁵⁹ ise borcın ödeye ve hoşluk göre (2) eger mürekkebe yigit donuna dökülse kaygu ola koca (3) donına dökülse menfa‘at ve rāhat ola ve maḥbere¹⁶⁰ (4) görse düşde iyü ḥāllü ‘avret almak ola allāhu a‘lem (5) **el-ḥāmis ‘aşer** çok dürlü âdemler endāmlarında her bir cinsden (6) görmek yişil ve kızıl tonlar ve baş kesmek görmek (7) şöyle iderler kim her kişi kim düşünde çokluk âdemler (8) ak ve yişil ve kızıl tonlu giyerler görse şāzlık ola (9) kendi başı elinde görse ki kesilmiş dutar pādīşāhlık (10) eger başın kesilmiş yanında ayrı yatar anı ile ḥışımı¹⁶¹ (11) ve kavmi arasında ayruluk düşe ve görse kim bir kesik (12) baş elinde dutar biñ akça göre ve eger kendi başın (13) veyā bir kişi başın kesmişler elbette ol kişiye bir belā (25a/1) irişe ve eger göre kim başın keserler aña koç kılalar (2) ve eger göre kim kazıdır ol kişi kaygudan ve gamdan emīn ola (3) ve eger şakalın kazıdır ol kişiye ziyān¹⁶² irişe ḥalk içinde (4) ḥürmetsiz ola kulak görse hoş haberler işide ‘avret (5) ve kız eline gire göz düşde serverlik ve māludur ve burun (6) mertebe ve ‘izzet olur düşde göre kim dişleri düşdi (7) ol kişiye muşibet irişe emcek ‘izzet ḥürmet ‘azizliktir (8) el görmek karındaşlıklar ve artıklıklardur ayak¹⁶³ şağır¹⁶⁴ (9) māl kazanmağıdır el barmağların görmek oğlu olur (10) ve tırnak görmek daḥi kuvvet olur ve diş etleri (11) daḥi ehl-i beyit olur bıyık ve koltuk kılı görmek kız (12) ve ḥelāllik ve ḥadım olur balgam bırakmak yalan söylemek (13) olur ve eger göre kim ağzı içi kurumuş ol kişinin (25b/1) rızkı tar ola ve şakal uzamak ‘izz ve cāh (2) ola ve saçın uzun

¹⁵⁹ Kelime yazmada بوزجلو şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁰ Kelime yazmada مجزء şeklinde yazılmıştır.

¹⁶¹ Yazmada ح ile yazılmıştır.

¹⁶² Yazmada ذ ile yazılmıştır.

¹⁶³ Yazmada bulunan “göz” metinden çıkarılmıştır.

¹⁶⁴ Yazmada bulunan “ve” metinden çıkarılmıştır.

görmek kaygı ve muşibet (3) olur ve eğer saçın yolutsa dîni kuvvetli ola düşde (4) bağır ve bağırsak görmek oğlu ve māl ola zeker (5) ve hāye oğul ve kız ola hūnṣā ve hadım görmek ferişte (6) olur **es-sādis** ‘aşer taht ve kürsi ve ağaç kapu kilidi (7) ve hayme ve şādu’r-revān ve şandık ve döşek ve yaşdik (8) ve gıyesi görmek şeyh¹⁶⁵ ibrahim kermānī¹⁶⁶ eydür her kim (9) taht üzerinde otururdu mertebesinden dağı (10) ziyān¹⁶⁷ mertebe ola taht ve kürsi¹⁶⁸ ‘azizlikdir ve (11) şerefdür mu‘abbirler iydelər kim düşde toğrı (12) ağaç görse ‘imāret eylemek ola ammā kürsi (13) görmek münāfıkdur düşde kapu görmek (26a/1) vezirlik ola kaygudan kurtulmak ola ve düşde (2) kilid görmek kuvvet bulmak ola ve şādurevān (3) görmek yaşı uzun ola ‘ömri içinde mertebe (4) bulmak ola düşde şandık görse ‘izzet ve mertebe (5) ola düşde yaşdik görse hizmetkārları¹⁶⁹ (6) ve kulukcılarını çok ola namāzlağı görse ‘izz ve cāh¹⁷⁰ ola (7) eğer düşde kilid görse kayd yimek ola ve dağı (8) pādīşāhlık ola ve ‘izzet ve hürmet bulmak ve tarlıkdan (9) çıkmak ve gāmdan ferağ bulmak ola ve hayme görmek ululuk (10) ola eğer düşi gören şālīh olur ise [eyü ola]¹⁷¹ eğer (11) fāsık olur ise bend ve zindān¹⁷² ola ammā düşde (12) kızıl gıyesi uşlu ‘avret ola ve dağı şarı gıyesi (13) geymek düşmāna zafer bulmak ola ak gıyesi dağı (26b/1) eyüdür ve ‘avretine dürlü rengi geydirse iyüdür (2) ammā düşde kubbe ve kilīsā görmek el almakdır ammā (3) gören kişi il olmağa lāyık ise eğer degilse (4) bend i zindān ve guşşadur ammā sarāy ve berde ve çadır (5) görmek pādīşāhlık ve mertebe ola **es-şābi** ‘aşer (6) ocağ ve kazan ve tennūr ve tütün ve kül ve kömür görmek (7) ammā kazan ve tennūr¹⁷³ ‘avretdür büyük kişi ola eğer (8) kül ve kömür görse harām māl ola ve

¹⁶⁵ Yazmada شَيْخ şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁶ Yazmada كَرْمَانِي şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁷ Yazmada د ile yazılmıştır.

¹⁶⁸ Yazmada كُرْسِي و تَحْت şeklinde yazılmıştır.

¹⁶⁹ Yazmada د ile gösterilmiştir.

¹⁷⁰ Yazmada عَز و جَاء şeklinde yazılmıştır.

¹⁷¹ SN’den eklenmiştir.

¹⁷² Yazmada زَنْدَان و تَنْدُ şeklinde yazılmıştır.

¹⁷³ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

şavaşa delâlet (9) ider tütün görse muşibetdür ammā sarāy (10) ehliniñ saʿādeti ve devleti arta eṣ-şāmin ʿaṣer (11) yalıncaḵ yire girmek ve kendini yalıncaḵ görmek (12) veyā bir cānāvar kendini yidügin görmek (13) veyā şokdıḡın veyā ışırdıḡın görmek şöyle (27a/1) iydelər kim bir şālih kişi kendini düşde yalıncaḵ (2) görse ḵayḡudan menfaʿat bula bu düşi fāsıḵ (3) görse tevbe ḵılmaḵ gerekdir eger bir cānāvar anı yidi (4) veyā şokdı veyā ışırdı bir belāya düşe ḡuşsa (5) göre tevbe etmek gerek et-tasīʿ ʿaṣer ḥacāmet itmek (6) ve zeker kesmek ve ādem teninden artıḵ ve eksik görmek (7) muḥammed ibn-i sīrīn iyder bir ādem düşde ḵan aldırsa eger (8) şālih ise işi yürüye ve baḡlu işleri açıla (9) ve eger şālih deḡil ise sefere gide ve ol ḵan aldıḡı (10) deḡli māl ziyān¹⁷⁴ ola ve eger görse kim dükeli ḵan (11) aḵdı hiḵ ḵalmadı bilmiş ola kim eceli yaḵın (12) gelmişdür ve ḵan alıcı ḵoca ise yigrekdür (13) yigit olursa yaramazdur veyā manşūb ehli (27b/1) düşde ḵan aldırduḡı maʿzūlluḡdur eger aʿzāsından¹⁷⁵ (2) bir dürlü aḡrı belürdi ol kişiye feraḡlık ola ve ḡamdan (3) ḵurtula ve bir mübārek sefer ḵıla ʿizzetlü ola eger düşinde (4) teninde ḵıban ḵıḵmış görse māl ve menfaʿat (5) ola ve her kim göre teniniñ yarusı şişmişdür (6) murādlarına irişe ve maḵşūdı ḡāşıl ola ve eger (7) düşde göre eli ve ayaḡı ve bir nesnesi eksik olmuş (8) ferzendilerinden eksile ve eger artıḵ görse (9) ferzendilerinden arta ve eger zekerin yoḡın görse (10) māl ve menfaʿat arta zīrā ādemiñ evvelki ḵararından (11) ziyāde¹⁷⁶ artmaḵ¹⁷⁷ ve semiz olmaḵ düşde delīl māl āşikāre (12) artmaḵ ve oḡul murādın görmek ve ādem teninden (13) eksik görmek ziyān ve hem şayruluḡdur (28a/1) el-ʿıṣrīn yara olmaḵ ve ala olmaḵ ve ḵiḵek ḵıḵarmaḵ (2) ve uzunluḵ ve ḵışalık ve saḵḵāḡāne¹⁷⁸ ve necīs ve sidik (3) görmek her kim düşünde sidik görse pis (4) olmuş

¹⁷⁴ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

¹⁷⁵ Yazmada ط ile gösterilmiştir.

¹⁷⁶ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

¹⁷⁷ Yazmada اُرْتَمَقْ şeklinde yazılmıştır.

¹⁷⁸ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

müşkil işler aña geñez¹⁷⁹ ola ve çiçek (5) çıkarmak buña delîldir düşünde tavar tersi (6) veyâ âdem tersi aldı helâl māl eline gire düşünde (7) harāmîlik iderdi kayğudan kurtula düşünde (8) giyeceğine necîs degerdi harām māl eline gire (9) sakķāhāne görse çok māl eline gire eger (10) düşünde sidigi kendi tenine bulaşdı bir yirden (11) aña harām māl eline gire ve mu‘abbirler iydelers kim (12) sidik silimek dervîş kişiyi bay kılur ve ğanî (13) ider daħı şayru kişiyi sağ ider ammā 11k1 (28b/1) tersi helâl māl olur eger düşde yıllardi (2) anıñ üzerine yaramaz iydelers nā-ħoş ħaberler söyleyeler (3) eger düşde görse bir ‘avretin şakalı bitmiş (4) anıñ hiç oğlı olmaya var ise ola allāhu a‘lem (5) el-ħadi ve’l-‘ısrîn yemiş ağaçları dikmişler ve reyħān (6) ve ekin görmek ağaç görmek ulu vilāyetin (7) ulu kişisi ola eger yemişlü ise menfa‘atlü (8) kişisi ola ol ağacı keserler ise ol ulu (9) kişiye muşibet ola ağaç göğerse māl ve menfa‘at (10) ola ağaç kırımış görse münāfıklar ola eger (11) yemiş görse vaķtı ise iyüdüv vaķıtsız ise yaramazdur (12) düşde ħurma¹⁸⁰ yirdi māl ve menfa‘at bula zeytün (13) ağacın görse laţif tab‘i [âdem]¹⁸¹ ola ekşi nār yir görse (29a/1) harām māl ola velâkin tatlu nār yimek eyüdüv ibn-i sırîn (2) eydür beglere vilāyet ve bezirġānlara on iki bin dirhemdür (3) ve ikinciye çok taħıl olur eger düşde zerdālū¹⁸² görse (4) eyüdüv ammā vaķtından sonŗa şayrulukdur ammā (5) düşde incir yimek helâl māl olur elma ağacı (6) şerîf kişidür ayva ağacı himmetlü kişilere nisbetdür (7) eger düşde görse sarāyında yāħūd bākķasında zeytün (8) ağacı bitmiş ol kişinin oğlı toġa ve çok ħayır ve (9) kerāmet göre eger limon yise acı sözler ve yalan (10) ħaberler ola eger görse kim evinde yāħūd bākķasında (11) kabāk bitmiş eger şayru ise sağ ola¹⁸³ mertebesi (12) daħı ziyāde¹⁸⁴ ola fi’l-cümle düşde kabāk görmek ħekimlere (13)

¹⁷⁹ Yazmada كَرَّ şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁰ Yazmada ح ile yazılmıştır.

¹⁸¹ SN’den eklenmiştir.

¹⁸² Yazmada ð ile yazılmıştır.

¹⁸³ Yazmada “olsa” şeklinde yazılmıştır.

¹⁸⁴ Yazmada ð ile yazılmıştır.

delâlet ider [bir dertlî]¹⁸⁵ düşde kabak bişürse yise derdine (29b/1)¹⁸⁶ dermân ola [kul ise]¹⁸⁷ kula âzâdlık¹⁸⁸ ola eger kaygulu (2) ise kaygudan kurtıla eger düşde şeftâli görse (3) helâl māl ola düşde kızıl tut görse yâhūd yise (4) kızıl altun eline gire eger ak tut görse akça eline (5) gire eger fındık yise harām māl ola ve bādem ağacı (6) bir karīb kişi ola buğday görmek helâl māl ola (7) un görmek helâl māl olur veyā fā'ideli 'ilim olur (8) eger birinç görse helâl māl ola zahmetsiz ele gire (9) eger nohūd ve mercimek ve bakla görse bunlar nesne degildür (10) ve bunların kurası yigrekdür yaşından düşünde (11) tunc görse zeyrek kişi ola yā bākçada yā (12) evde reyhān görse şāzlık ola eger bu düşi (13) 'avret görse ere vara er görse 'avret ala (30a/1) susam görse helâl māl olur ve iyü dirlik (2) olur **es-şanī ve'l-ışrīn** etmek ve yiyecek ve şeker (3) ve hurma¹⁸⁹ ve helvā ve tatlu nesneler görmek etmek (4) görse helâl rızık ve artık mertebe ola her kim düşde (5) şeker veyā bal veyā helvā¹⁹⁰ veyā tatlu nesneler yise (6) yā görse māl ve ni'metdür 'ilim ve edebdür düşde (7) acı nesneler yaramaz kelecilerdür allāhu a'lem **es-şālīs ve'l-ışrīn** (8) soğan ve şarımşak ve tere ve tuz ve fülful ve ıssı (9) otlar ve bunlara beşzer nesneler var ise görmek (10) aşşısız ve uşulsüz kişiler ola kişinic ve (11) fülful ve dārçīn ve terengubīn bunlara nekim var ise (12) düşde görmek harām māl ve yavuz sözler ola ammā (13) düşde duz görmek akça olur her kim ot (30b/1) görse elbetde ümīdi şöyle tutsun_kim iyü şan'ata (2) irüşe ve rızıkı vāsi' ola ummadığı yirden māl (3) eline gire **er-rabī ve'l-ışrīn** şerbetler ve südler ve sāde (4) yağlar ve ot içmek ve kuşmek ve ağı içmek şöyle(5)dür_ki bir kişi tatlu süd görse helâl māl ve ekşi (6) süd görse harām māl eline gire düşinde şerbet (7) içse dīn uluğı ola düşünde ağı yise harām (8) māl ola düşinde süci içir

¹⁸⁵ SN'den eklenmiştir.

¹⁸⁶ Yazmada bulunan "dardine" metinden çıkarılmıştır.

¹⁸⁷ SN'den eklenmiştir.

¹⁸⁸ Yazmada ٰ ile yazılmıştır.

¹⁸⁹ Yazmada ح ile yazılmıştır.

¹⁹⁰ Yazmada خ ile gösterilmiştir.

görse ve kendi (9) esrikdür ğam ve ğuşşa ola düşinde ot içse (10) tevbe kıla düşde kuşmak pişmanlık ola ve dahı (11) düşinde yogurt görse helâl ve ekşi yogurt (12) harâm māl ola düşde âdem südi görse eyü (13) māl ola ve eger giyik südi veyâ davşan südi (31a/1) görse mālî ğanîmete nâ'il ola eger düşde it (2) südi görse māl ve düşmân üzerine zafer bula (3) ayu südi māl ve ni'metdir dilki südi mekir ve 'adâvet (4) ola kaplan südi dîn murâdın ve râhatlığın bula (5) **el-ĥamis ve'l-ısrîn** la'l-i cevâhir akça ve altun ve (6) gümüş ve kâlay ve kuruşun ve birinç ve ğayrıları (7) görmek düşde cevâhir görmek mîrâs ve dahı (8) oĝlanları ola eger mercân ve yâkût görse câh (9) ve mertebesi arta eger zümrüd¹⁹¹ görse bu düşi göreniñ (10) er oĝlı ola eger gevher görse nâ-ĥoş sözler (11) incü görmek dört 'ilim ve edeb ve helâl māl ve gümüş (12) görse helâl māl ola akça görse haberler ve (13) sözler altun görmek 'ilim ve dîn ve edeb ola (31b/1) düşde göre kim altun veyâ mālın üleşdirdi (2) veyâ uğrulandı kamu endişeler¹⁹² ve kayĝulardan kurtulup (3) feraĥ bula ve eger şayru ise sağ ola¹⁹³ düşde (4) sübüke olmuş altun görse ceng¹⁹⁴ ve ğuşşa ve ĥuşûmet (5) ve münâza'a ola düşde delinmiş incü görse câriye (6) ve kız ola bakır ve birinç ve kâlay ve kuruşun ve ibriķ (7) velâkin bunlar hep menfa'atlü iş ola ve düşmânların (8) üzerine zafer bula **es-sâdis ve'l-ısrîn** (9) giyecek ve zînet¹⁹⁵ ve dülbendi ve üsküf ve börk görmek (10) her kim düşünde temîz giyecek görse veyâ geyse (11) dîn arılığı 'izz ve câh¹⁹⁶ tevbe kılmak ve pâdişâhlık ve re'îs(12)likdir dülbend görmek ululukdur ve börk görmek (13) eylik görmek üsküf görmek kendi mertebesinden dahı (32a/1) ulu mertebeye irişmek ola tâc ve cevâhir görmek saltanat (2) ve ĥaşmet¹⁹⁷ ola velâkin dînine ziyân¹⁹⁸

¹⁹¹ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

¹⁹² Yazmada اندیشلر şeklinde yazılmıştır.

¹⁹³ Yazmada "sağ ola"dan sonra gelen "şayru ise" öne alınmıştır. KN'de "şayru ise sağ ola sıhhat bula" şeklindedir.

¹⁹⁴ Yazmada جَنك و غَصَة şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁵ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

¹⁹⁶ Yazmada عز و جاه şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁷ Yazmada خشمته şeklinde yazılmıştır.

¹⁹⁸ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

irişe ammā kişi (3) başına t̄ac vurmaḵ serverlikdir ve b̄ork ḡormek (4) beglige del̄ild̄ur
 d̄üşde ḵara ṭon geymek sult̄ānlara (5) ve muḥtesiblere ve ḵād̄īlara eyüdüṛ yiṇi b̄ütün
 ise eger eski (6) ise muṣ̄ībet ve ḡuṣṣadur yiṣil ṭon geymek (7) d̄īn[i] ḵavī ve
 ṣalāḥiyyetd̄ur¹⁹⁹ ve ḵızıl ṭon ḡuṣūmetd̄ur (8) ve ṣarı ṭon geymek ṣayrılıḵdır d̄üşde
 ḵuṣaḵ²⁰⁰ ve izār (9) devlet ve vilāyet ola ve ḡömlek d̄īn diyānet ola (10) ṭaylasān cāh
 ve mertebe ola cevāhir ḡormek eline m̄irās (11) gire altun yūzūk ‘avretlere cāh ve
 māl ola yūzüḡiniṇ (12) iki ḵaṣı var ol_ḵiṣiniṇ mālı arta mu‘abbirler ki ba‘zısı (13)
 iyder ki bir ḵarından iki veled ṭoḡa yūzüḡi ṣınıḵ ḡorse (32b/1) mālı gide eger d̄üşde
 m̄ühür ursa ulı mertebeye (2) irişe **es-sābi‘ ve’l-‘iṣrīn** cimā‘ itmek ve öpmek (3) ve
 ḵuḡmek ve nikāḡ ḵılup ḡuṭbe oḡumaḵ ve düḡün (4) eylemek ibrahim kermānī²⁰¹ eydüṛ
 her kim d̄üşde düḡün (5) eylerdi ol_ḵiṣiye pād̄iṣāḡ ṭarafından ziyān²⁰² irişe (6) nikāḡ
 ḵılup ḡuṭbe oḡusa taḡrınıṇ fermānı (7) yerine getürmek ola eger d̄üşde ḡorse_kim
 ḵarındaṣıyla (8) cimā‘ iderdi ve daḡı ṣol ḵiṣilere kim anlara nikāḡ (9) ḵılmaḵ yokdur
 anlardan eylik ḡöre d̄üşde ādemden (10) ḡayrı ile her ne cānāvar ḡorse cimā‘ iderdi
 (11) ol_ḵiṣi ulu mertebeye irişe ḡorse_kim d̄üşinde (12) ‘avret öper ḡāceti revā ola
 ḡöre kim d̄üşinde (13) kendi ‘avretiyle cimā‘itse aṇa bir muṣ̄ībet irişe (33a/1) eger
 ḡöre kim kendi ḵızıyla cimā‘ iderdi ḡāceti (2) revā ola ve d̄üşmān üzerine ṣafer bula
 ve eger (3) ḡöre kim bir ḵızın ḵızılıḡın aldı ol_ḵiṣiniṇ baḡlu (4) işleri açıla ve murādına
 vāṣıl ola **eṣ-ṣāmin ve’l-‘iṣrīn** (5) bend ve zenc̄ir ve buḡaḡı ve demür ip ve panbuḵ ve
 igne (6) ve odun ve ḵamḵı ḡormek d̄üşde ip ḡormek ululara (7) ulaṣmaḵ ola ve ip
 egirmek daḡı hemān bu ta‘b̄iri (8) ḵılmaḵ gerekd̄ur eger d̄üşde bir ip_ile baḡlanmış
 (9) ḡorse küfür ve bāṭıl işe meyl eylemekdir buḡaḡı ḡormek (10) d̄īn fesādıdur ḡöre

¹⁹⁹ Kelime yazmada ṣeddesiz yazılmıştır.

²⁰⁰ Yazmada قاشق şeklinde, HPN’de “iç ṭon ve ḵuṣaḵ”, KN’de “ince ṭon ve uçkur ḵuṣaḵ” şeklinde yazılmıştır.

²⁰¹ Yazmada كرمān şeklinde yazılmıştır.

²⁰² Yazmada ُ ile gösterilmiştir.

kim ayağı duzağa düşmüş bir mekir (11) kılalar eger göre kim kâncıyla vururlardı her kâncıya bin (12) akça eline gire düşünde haste görse günâhlu (13) ola düşünde odun yandurdu iyü ‘amel kıla veyâ (33b/1) bir düşmân kâhır eyleye düşde igne ile bir nesne (2) dikerdi hâcetleri revâ ola ammâ ‘avret tonın (3) diker görmek iyü degildir iplik görmek sefer (4) ola pamuk görmek helâl māl ola **et-tâsi** (5) **ve'l-‘ısrîn** silâh demürce âletlerin ve and içmek (6) düşde kalkan görmek ululuk ola ve kılıç görmek (7) düşmâna zafer bula ok yay görmek toğrı haberdür (8) düşde demür[ci] âletin görse hep düşmân üzerine zafer (9) bula her kim düşde âynaya²⁰³ baksa yavuzluk ola (10) kayguya düşe ‘ameldâr ise işinden ma‘zûl ola (11) eger pâdişâh ise ‘avretine hâlâk²⁰⁴ vire zulüm ve fesâd (12) âşikâre ola ve andan halk incine eger toğrı yire (13) andı içdi elbetde bir muşîbet irişe tevbe kılmak (34a/1) gerekdür eger talâka andı içse bir işden ma‘zûl ola eger şuluḥ idüp girü alsa bir iş eline gire (2) anıḡ içinde baylık ola eger nikâh kılsa girü (3) ‘amel kıla ve mālî çok ola **eş-selâşîn** ipek ve kıl (4) ve kuzu ve yün ve şüretler bunlar hep [sultânlarla]²⁰⁵ eyidir ve ra‘iyyetlere²⁰⁶ (5) yavuz ola fi'l-cümle şüretler görmek dînine ziyân²⁰⁷ (6) ola ammâ ebrîşim ton ve yeni ton destemâl ‘izzet (7) ve devlet ve zînet ola ve çok şüretler görmek ‘izzet (8) ve hürmetdür velâkin ehline iyü degildür ehli (9) şalâhıḡ dînine ziyândır²⁰⁸ **el-hādî ve's-selâşîn** gözsüz (10) ve elsiz ve ayaqsız ve dilsiz ve şağır görmek her kim (11) kendini iniler görse hayırdır düşde ‘illet (12) sebebiyle inilese taḡrınıḡ emrine râzı olmaya göre kim (13) belâlara şabır iderdi kamu belâlardan emîn ola (34b/1) eger kendü özünü gözsüz görse hâk te‘âlâ (2) yolunu gözlemeye eger göre kim ayakları kesilmiş²⁰⁹ ol (3) kişi taḡrı te‘âlâ

²⁰³ Yazmada عَيْنِي şeklinde yazılmıştır.

²⁰⁴ Yazmada ح ile gösterilmiştir.

²⁰⁵ SN'den eklenmiştir.

²⁰⁶ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

²⁰⁷ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

²⁰⁸ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

²⁰⁹ Yazmada كَسِيلٌ şeklinde yazılmıştır.

yoluna varmaya kendüye (4) takşırılık eyleye düşünde kendini şağır (5) olmuş bir haki işitmeze uya bātil işleye ve eger (6) göre kim ‘illetleri var idi illā hoş olmuş anı (7) işi bir vechile ola **eş-şānī ve’s-şelāşin** sinle (8) ve ölü ve zindān ve kafes ve kuş görmek muşībet (9) ola ammā zindān²¹⁰ görmek murād bulmak ola sinle (10) görmek ‘ibret dutmak ola ve günāhlarına tevbe (11) kılmak ola kafes görmek kaygu ve guşsa ola (12) sinden çıkmak kaygudan çıkmak ola ve ölüyi (13) ölü görmek hayır ola ölüyi dirilmiş görmek (35a/1) murād bulmak ola kendini²¹¹ ölmüş görse yaşı uzun (2) ola velākin evi harāb ola eger düşde göre kim bir (3) öli oğlan ölmüş ol ölüye rahmet ola dünyādan (4) āhrete īmān_ıla gitmesine delīldür ‘azābdan kurtula (5) eger göre kim bir ölü hāste olmuş anı cānı_çun (6) şadağa vire düşünde bir ölüyi bir diri (7) kuçdı düş göreniñ ‘ömri uzun ola ammā muḥammed ibn-i (8) sīrīn eydür ‘ömri az ola dimiş ve bir nice mu‘abbirler (9) iydeler kim akrabāsıyla beyninde müfāraḳat vāḳi‘ ola (10) düşünde mezar kazsa ev veyā sarāy yapa göre kim (11) bir ölü bir diriye alup mezara girse ol diriye (12) katılık ola yāḥūd öliceḳ ‘azabı katı ola şadağa (13) virmek gerekdür düşünde bir ölü bir diriye (35b/1) bir nesne virdi virdigi nesne katı ola bir ölü (2) bir diriden söz_işitdi²¹² ol gün ol_sözi (3) bir kişiden işide allāhu a‘lem **eş-şālīs ve’s-şelāşin** (4) öldürmek ve el ve ayak kesmek ve daḥı kāmçıyla urmak (5) düşde bir kişi öldürdi düşmānlarına zafer bula (6) ve kim_ki kendiniñ başın kesdiler teninden ayrıldı (7) bu başın²¹³ bir cemā‘atden ayırdı eger göre kim bir kişiniñ (8) ayağı kesilmiş īmānı kuvvetlū ola ve ‘ömri uzun (9) ola eger göre kim elin ve ayağın şöyle kana (10) komuş idi kardaşı veyā hışımı seferden gele (11) barmaḳ kesmek oğlandan ve kıızdan ayrılmakdır (12) ve çok ḡazā kılmakdır **er-rābi‘ ve’s-şelāşin** (13) çeng²¹⁴ ve

²¹⁰ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

²¹¹ Yazmada كُنْدِنِي şeklinde yazılmıştır.

²¹² Kelime yazmada اِشْتَدِي ; HPN’de “söz işitse”, KN’de “söz işitdi” şeklindedir.

²¹³ Kelime yazmada بَاشْن şeklinde, KN’de “başı kesilen kişi” şeklindedir.

²¹⁴ Yazmada چَنگ وَ جِيَهَانَه şeklinde yazılmıştır.

çeğāne²¹⁵ ve k̄anun ve şeṣṭa²¹⁶ ve saṭranc ve (36a/1) nerd²¹⁷ oynamak ve hoş s̄azlar āvāzın işitmek şöyle (2) iyderler kim her nesnenin āvāzı h̄ub ve laṭīfdür her kim (3) düşde anları göre veyā işide şāzlık²¹⁸ ve iyü sözler (4) ola velākin düşde yigit āvāzın işitmekden koca (5) āvāzın işitmek yigrekdür devlet²¹⁹ ve nuṣretdür²²⁰ (6) saṭranc oynamak bāṭıl işdür velākin neri oynamak (7) yigrekdür eger göre kim kendisin yiğerlerdi iyü degildir (8) za‘īflığa ve melālete delāletdir ve eger göre kim neri (9) oynardı ki yavuz işdir cemi‘ günāhlarına tevbe gerekdir (10) el-ḥamis ve’s-selāṣīn tahıl şatun alup çuvala koymak (11) ve gayrı dāneleri görmek gāyet iyidür ibn-i sīrīn (12) eydir tahıl şatun almak her nesne kim dānedur anları (13) yolda dökülmüş görmek gāyet ucuzluğa delālet (36b/1) ider eger düşde bir iklīme od düşe ol iklīmīn (2) pādīshāhı zulüm eyleye eger düşde görse kim bir ölü ta‘ām (3) dileye anı çanı çun şadağa virmek gerekdir eger (4) ölü bir kimseye nesne virse ucuzlu ola ve hem işi (5) yürüye allāhu a‘lem es-sādis ve’s-selāṣīn segirtmek ve yirden (6) şıçramak ve havāda uçmak ibn-i sīrīn iyder her kim kendini (7) havāda uçar görse ol kimseye bir uzun sefer vāki‘ (8) ola doğru göge gitse giri düşse iyü degildir (9) tevbe kılsın eceli yakın gelmişdür ve eger göge ağdı (10) şonra giri inse sağ ve selāmet ola eger düşde (11) bir kişi bir tağa uçardı ‘avretin taṭlīk ide bir ‘avret (12) dahı ala eger düşde kuş gibi uçardı aña bir ‘azīm (13) iş düşe ve çok māl eline gire ve eger göre kim (37a/1) düşde bir yirden bir yire uçardı bir sefer eyleye düşde (2) kendisini gökde görse velāyet bula eger düşde havā üstünde (3) bir ev başlasa ulı mertebeye ire göre kim taşdan evi var idi (4) dünyā işinden ferāğat gele düşde göre kim tuçdan evi var (5) idi eminlik ola eve girmek dünyā işine aldanmağdır (6) allāhu a‘lem es-sābi‘ ve’s-

²¹⁵ Yazmada جِهَانَةٌ şeklinde yazılmıştır.

²¹⁶ Yazmada قَانُونٌ وَ شَشْتَةٌ şeklinde yazılmıştır.

²¹⁷ Yazmada سَطْرَنْجٌ وَ نَرْدٌ şeklinde yazılmıştır.

²¹⁸ Kelime yazmada سَازْلِقٌ şeklinde yazılmıştır.

²¹⁹ Kelime yazmada دَوْلَتٌ şeklinde yazılmıştır.

²²⁰ Kelime yazmada نَصْرَتْدُرٌ şeklinde, HPN’de “devlet ve nuşretdür” şeklindedir.

selāṣīn cānāvarlar ve ḥayvānlar ve kuşlar (7) söyledügin ve ğayrıyı görmek şöyle
 iydeler kim her kim görse cānāvarlar (8) veyāḥūd kuşlar veyāḥūd tavarlar görse bir
 iş işleye kim (9) andan tama‘ın kesmiş ola girü eline ala daḥı iydeler kim (10) ḥalkı
 içinde ‘azīz ve mu‘teber ola ve eger düşde ğarka ile (11) söyleşe anıḡ ile bir iş
 işleyeler ki cümle ‘ālem anıḡ ‘acāyibe (12) kıla düşde kuzgun ile söyleşe bir ‘azīz
 kişinin (13) gelecegin işidüp şād u ḥürrem ola **eş-şāmin ve’ş-şelāṣīn** (37b/1) at ve
 eşek ve katır ve deve görmek şöyle iydeler kim (2) her kim göre ata binmiş beglik
 ve ‘izz ve cāh²²¹ memleket is + si ola (3) eger bindigi at eyerlü ve yavaş ola ululuk ve
 mertebe bula (4) eger göre kim atı ve eşegi veyā katırı bağlanmış turur ‘izzet (5) ve
 devlet bula eger göre kim atının kıyruğı iki veyā biḡ (6) olmuş bu düşi görenlerin
 nevkerli ve yārenleri çok (7) ola eger atını kıyruksuz olmuş görse aḡa bir nokşān (8)
 irişe nevkerleri sebebinden eger göre kim bir ata binmiş (9) uçardı ol kişinin dünyāsı
 ve āḥreti ma‘mūr ola (10) bir ādemoḡ üstüne at binmiş ol ādem bir muşibet işleye (11)
 eger göre kim atı dişidir bir işde ma‘rūf ola eger (12) at kır olsa ululuk bula eger dorı
 görse (13) pādīşāhlık bula eger atı kıla görse şayruluk [bula] (38a/1) eger atı sarı olsa
 ḥastelik ola atı yağız ise (2) ‘avret ala eger at boz ise hepisinden aḥsendir (3) eger
 atdan indi bir işden ma‘rūf ola veyāḥūd ‘avretine (4) talāk vire eger ata binüp at ile
 şehre girse (5) düşmānına zafer bula eger düşinde kısrığı var idi (6) ‘avret ala eger
 kara ise mällu ‘avret ala eger (7) kıız ise ‘avret pārsā²²² ola eger kısrığı eblaḡ ise (8)
 ‘avreti rūspī ola eger kısrığı kımlasa ‘avreti (9) oḡlan toḡura düşinde kısrığı uğrılansa
 ‘avretine (10) bir iş vāki‘ ola eger göre kim atları çok idi mālı (11) çok ola eger göre
 kim at etin yirdi ‘azīz (12) ola eger kısrak südin içerdı bir ulu kişiye (13) yakını ola
 eger ata ters binmiş bir yavuz iş işleye (38b/1) eger düşinde bir kişiyle berāber ata

²²¹ Yazmada عَزَّ وَجَلَّ şeklinde yazılmıştır.

²²² Yazmada پارسا şeklinde yazılmıştır.

binmiş görse ‘avretiniñ (2) bir āḥar kişi başı hoş ola eger saḥar ata binmiş (3) devlete ire eger bir ḳaṭıra binse sefer ide eger ḳaṭır ḳara (4) ise ḳatı sefer ide eger dişi ḳaṭıra binse yaşı (5) uzun ola eger lāyık ise vezīr ola eger [bindigi]²²³ ḳaṭır eyerli (6) ise bir ulu kişiniñ kızın dileye eger bir ḳaṭır armağān (7) getürseler bir ‘avret [dileyüp]²²⁴ ala eger kızıl ḳaṭırı²²⁵ var ise (8) şāzlık ola eger ḳaṭır anıñ ile söyleye bir ‘acayib (9) iş işleye eger ḳaṭır yüklü olsa mālī arta (10) fi’l-cümle ḳaṭırın derisi ve eti hep mālā delālet ider (11) eger düşünde eşegi var yā binmiş devlet ve sa‘ādetdür (12) eger yüklü görse devleti arta doğurmuş görse (13) her neye ümīdi var ise irişe eger boğazlasa etin (39a/1) yise ġā’ibden māl eline gire eger bir yazuda eşekden (2) düşdi ol kişi dervīş ola eger eşek südin (3) içerdı ol kişi şayru ola eger eşegi ḳaṭır olsa seferden (4) māl irişe eger eşegi toğursa murādı ḥāşıl ola (5) düşünde deveye binse bir uzun sefer ide eger (6) deveden inse melāmet ḥāşıl olur deve ile (7) şavaş itse düşmān ile şavaşa eger devesinden (8) süd sağsa mālā irişe süd yerine²²⁶ ḳan geldi (9) ḥarām māl eline gire eger dişi deve doğursa yā elinden (10) alsalar ‘avret ile şavaş ide yā devesi doğursa (11) oğlu toğa deve etin yirdi şayru ola devesi (12) öğürdi düşmānına zafer bula eger devesi at gibi (13) segirdi devleti arta eger bir şehirde çokluk deve (39b/1) kükrese yiñi çeri ola kim bir iklīme gire otura (2) allāhu a‘lem et-tāsi ve’s-şelāşin ḳurt ve cānāvarlar²²⁷ ādem öldürdigin (3) ve ılkı boğazladığın görse şöyle iydelər kim düşde (4) ḳaşşāb görmek zālimler ile muşāḥabet²²⁸ olmaḳdır eger (5) ḳaşāblık iderdi tevbe ḳılmaḳ gerek tā kim elinden (6) bir yavuz iş gelmeye eger ḳaşşāb ıla şoḥbet itse bir zālīm ile (7) şoḥbet eyleye düşünde cānāvar kendini diri yirdi (8) nā-ḥaḳ yire bir kişiniñ mālını ala eger bir kişiniñ boğazın (9) keserdi ol kişiniñ mālını yiyeler eger

²²³ DEMN’den eklenmiştir.

²²⁴ DEMN’den eklenmiştir.

²²⁵ Yazmada bulunan “ve” metinden çıkarılmıştır.

²²⁶ Yazmada يَرْبُتْ şeklinde yazılmıştır.

²²⁷ Yazmada جَنَوَازْ şeklinde yazılmıştır.

²²⁸ Yazmada مُصَاحَبَتْ şeklinde yazılmıştır.

göre kim ilkiyle (10) yāhūd cānāvarlar²²⁹ ile ādem öldürirlerdi elbetde ol (11) kişiye pādīshāhdan rāhatlık irişe eger göre kim (12) ilkinin derisinin yüzerdi ol ilki is + sinin mālına (13) zālīm şataşa eger göre kim dişlerin kırdılar kamu hışımlarından (40a/1) ayru düşe **el-erbaʿīn** koyun ve kuzu ve oğlak (2) ve kiçi görmek koyun görse helāl māl ola boğazlayup (3) etin yiye düşmānına zafer bula koyuna binse murādına yitişe (4) bir koyunu omuzına alsa rızkī arta bir koyunun boynuzın (5) şındırsa dervīşlere mazarratı ola eger bir koyun kurbān (6) eylese belādan kurtıla yāhūd bir kul āzād²³⁰ eyleye eger şayru (7) ise hoş eyleye eger koyunun etin yidi ol ‘avretten murād (8) ala eger koyunu kuzuladı ‘avreti oğlan toğura (9) eger bir kuzuyu boğazladı oğlı ola ve muşibet ola (10) eger koç öldürdi düşmānına zafer bula koyunlara çobanlık (11) iderdi beglik bula fāʿide irişüp ferah ola (12) eger koça bindi ululuk bula koç anın üstüne (13) bindi bir ulu kişiden yavuz kelecı ve zahmet göre (14) eger kiçisi var idi rızkī çok ola eger kiçi (40b/1) aruk olsa ol ilde kıtlık ola eger çokluk kiçiler (2) güderse ol il üstüne ulu ola eger (3) kiçiden süd sağsa helāl māl eline gire eger (4) oğlak ve kuzı boğazladı ve etin yidi aña bir muşibet (5) irişe eger bir kuzunun derisin yüzerdi oğlı ola (6) eger kiçi etin şatun aldı evine getürdi evine (7) hastelik gire etin yise yaşı uzun ola eger (8) yün görse ni‘met artuklığı ola eger koyun yā kiçi (9) yā şıgır düşde birinin başın bulsa ululuk ve devlet (10) bula her baş düşde iyüdür illā ādem başı (11) iyü degildir düşde iç yağı yese helāl māl eline (12) gire her nesne kim koyun karnında hep vardur helāl māl (13) ola eger düşinde tavuk öldürse bir yavuz kiçi (14) üzerine zafer bula eger tavuk etin yise yā başa bir oğlan (41a/1) kız ala eger tavuk yavrısın şatsa oğlı toğa şāz (2) ola allāhu a‘lem **el-hadi ve'l-erbaʿīn** dilki²³¹ (3) ve giyik ve tavşan görmek bunlardan tutdı (4) yā vurdı ganimet ve helāl māl ola göre

²²⁹ Yazmada جَانَوَارْ şeklinde yazılmıştır.

²³⁰ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

²³¹ Yazmada دَوْلَكْ şeklinde yazılmıştır. Yazmada bulunan يُونْدِي metinden çıkarılmıştır.

kim dilki²³² (5) [üstine]²³³ bindi bir muşibet irişe dilki²³⁴ (6) anı divşirdi aña bir ziyān irişe ve bir ġarīb kişiden (7) mażarrat²³⁵ yitişe göre kim giyik öldürdi (8) veyā tıtdı veyāhūd baydı ol kişiniñ māl (9) eline gire eger göre kim giyiklerle (10) yürür bu düşi gören kişi şalāhiyyet üzere ola (11) tavşan görmek ‘avret ola ve māl ola fi’(12)l-cümle [avlanan hayvan]²³⁶ ve cānāvarlar hep māl ve menfa‘atdır (13) ve ni‘metdir eş-şānī ve’l-erba‘īn pīl şu şıǵır²³⁷ (41b/1) ve kañlı görmek eger görse bir fīle binmiş fīl aña (2) muṭī^c ola pādīşāhlıǵa lāyık ise pādīşāh ola lāyık (3) degil ise ulu mertebeye irişe ve bir pādīşāh_ula (4) şavaş ide eger düşde fīliñ etin yise (5) māl ve menfa‘at is + si ola eger fīliñ südin (6) içse çok māl menfa‘at is + si ola düşde (7) fīliñ eti ve derisi hep menfa‘atdır düşde (8) fīliñ sünügin görse düşmāna zafer bula (9) eger fīliñ ayaǵı anıñ ayaǵı üstünde olsa (10) bir pādīşāhdan ġuşşa yitişe eger çeri (11) içinde bir fīle binmiş bir ulu mertebeye irişe (12) eger fīl anıñ ile şavaş iderse sulṭāndan (13) cevir irişe eger bir fīl bir yirde bir pīl (42a/1) bir yirde vardı sulṭān bir iklīmden bir iklīme vara eger (2) göre kim fīli öldürse pādīşāh helāk ola (3) eger göre kim atı öldürdi sulṭān ol düşi (4) gören kişiyi öldüre şadaķa virmek lāzımdır eger (5) şu şıǵırına binmiş māl eline gire şu şıǵır (6) içinde durmuş beglere yakın ola şu şıǵır (7) ile şavaşır kendiden yigin kişiyile şavaş ide (8) eger şu şıǵırına binse ululuk bula eger (9) kañlıya binmiş bir yiriñ hūkūmeti aña virile (10) dañı sulṭāndan menfa‘at bula eger kañlıniñ (11) yügi var ol yük üstüne bindi yavuzdur hayır olmaya (12) eş-şālis ve’l-erba‘īn kara şıǵır ve inek ve öküz (13) ve buzaǵı görmek şöyle iydelers kim eger öküz (42b/1) ve buzaǵı üstüne binmiş pādīşāha yakın ola beglik (2) ve ulu[lu]k²³⁸

²³² Yazmada دُولَكُر şeklinde yazılmıştır. Yazmada bulunan يُونْدِي metinden çıkarılmıştır.

²³³ SN’den eklenmiştir.

²³⁴ Yazmada دُولَكُر şeklinde yazılmıştır. Yazmada bulunan يُونْدِي metinden çıkarılmıştır.

²³⁵ Yazmada مَضَرَّة şeklinde yazılmıştır.

²³⁶ Yazmada “‘avret” şeklinde yazılmıştır. KN’den eklenmiştir.

²³⁷ Yazmada سَوْنِي şeklinde yazılmıştır.

²³⁸ Yazmada اولۇق şeklinde yazılmıştır.

bula düşde öküzün ursalar yāhūd buynuzun (3) çıkarsalar bir işden maʿzül ola göre kim öküzünün (4) başı iki olmuş kuvveti ve devleti arta düşde (5) öküzün etin üleşdürdi ol şehrin ʿammālī²³⁹ mālın (6) üleşdüreler düşde arık öküz görmek şayrulukdur (7) ve semiz öküz etin görmek hayırlı rahmetdür düşde (8) çok şığırları iletdi bağladı ol kişiye menfaʿatler irişe (9) göre kim anı buynuzu ile vurdu bir bir ʿamelden maʿzül [ola]²⁴⁰ ve yavuzluk (10) irişe düşde göre kim şığırları çok cümlesinin hep (11) boynuzları var hep semiz ol yıl ucuzluk olur (12) eger aruk görse ol yıl kıtlık olur ve göre kim şığır (13) şüdüün içerdı yoḥsul bay ola kıl āzād²⁴¹ ola bay ise (43a/1) mertebesi arta düşünde inegi buzaladı aḡa rızık kaposı (2) açıla düşünde bir buzağı vursalar oḡlı toḡa eger şığır (3) üzerine binse māl bula südin şaḡardı borcundan (4) ḡalāş ola şayru ise şifā bula kıl ise āzād²⁴² ola (5) ḡuşşalu ise şāz ola bezirḡān ise aşşı bula (6) şığır etin yirdi māl bula **er-rābiʿ ve'l-erbaʿīn** toḡuz (7) ve şıçan ve davşan ve göcen²⁴³ ve maymūn ve ḡurūs (8) ve örümcek görmek şöyle ideler kim toḡuz görmek (9) bir hayırlı kişi ola ve aḡmak ola toḡuz²⁴⁴ ile şavaş itmek (10) aḡa benzer kişiyle şavaş ide toḡuz²⁴⁵ etin yirdi (11) ḡarām māl eline gire yāhūd bir ḡasūd²⁴⁶ kişiden ḡāceti (12) revā ola düşde ayu görse bir ayu gibi er ola düşde (13) toḡuz öldürdi bir yavuz kişi öldüre süriyle (43b/1) çok doḡuzları urdı ḡarāmdan çok māl eline gire (2) düşünde toḡuz güderdi aşılısız²⁴⁷ kavimlere veyā fāsıklara (3) ḡüküm eyleye eger toḡuz etin yise ḡarām māl yiye her vechile (4) düşde toḡuz ile duruşmak [dünyā için]²⁴⁸ iyüdür ve āḡret için yaramaz (5) fi'l-cümle toḡuz²⁴⁹ ḡarāmdur düşinde şıçan

²³⁹ Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

²⁴⁰ SN'den eklenmiştir.

²⁴¹ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁴² Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁴³ Yazmada كَوْجُن şeklinde, DEMN'de “göcen” şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁴ Yazmada طَوْفُر şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁵ Yazmada طَوْفُر şeklinde yazılmıştır.

²⁴⁶ Yazmada خ ile yazılmıştır.

²⁴⁷ Yazmada bulunan “veyā” metinden çıkarılmıştır.

²⁴⁸ SN'den eklenmiştir.

²⁴⁹ Yazmada طَوْفُر şeklinde yazılmıştır.

görse (6) münāfıkdur ve münāfıka ‘avretdür eger düşde (7) şıçan tutsa yā kovup evinden taşra çıkarsa (8) evinden bir yavuz ‘avret çıkara kova şıçan öldürür (9) bir yavuz ‘avrete zafer bula düşinde şıçan etin (10) yerdi ‘avretin boşaya düşünde bir bölük (11) şıçanlar yürürlerdi bir bölük ‘avretden mekir irişe (12) düşinde göre kim evine şıçan girdi (13) bir yavuz ‘avret evine gire derisin gördi (44a/1) harām māl eline girdi düşinde tavşan görse ‘avret (2) ola göcen görmek oğlan ola eger düşde görse (3) örümcek geldi evine girdi anı evine şālih kişi (4) gele yāhūd şāliha ‘avret gele düşinde hūrūs (5) görse mü’ezzin ile dost ola el-hāmis ve’l-erba‘in (6) kurt ve aslan ve kaplan ve sırtlan ve dilki (7) ve çaçal ve it ve yābān çetügi görmek ibn-i sīrīn (8) ider her kim düşünde bir aslan ile şavaş ider (9) bir ulu kişiyle şavaşa iki aslan biri (10) biriyle şavaşa iki beg biri biriyle şavaşa eger (11) bir aslana binse ulu düşmāna zafer bula eger (12) aslandan kaçardı pādişāh hışmından ve düşmān (13) hışmından emīn ola aslan etin yerdi (44b/1) düşmānından nesne yiye ve çok māl eline gire (2) eger aslan ile ikisi bir evde dururlardı düşmāna (3) yakın ola bir aslan öldürdi ol ādem düşmānına (4) başa eger aslan²⁵⁰ anı başsa yā ırsırsa düşmān (5) aña zafer bula eger aslan ile otursa (6) veyā oylansa eger lāyık ise beglige irişe (7) lāyık degil ise murādı hāşıl ola düşinde aslan (8) ile söyleşmiş murādı hāşıl ola düşinde (9) kaplan anı yirdi düşmāndan eline māl²⁵¹ (10) gire düşinde kaplan ile (11) şavaşurdu yāhūd üstüne binmiş bir ulu (12) kişiden korku irişe eger sırtlan (13) görse yavuzdur eger sırtlan²⁵² anı yedi bir karı (45a/1) ‘avret anı mekir eyleye eger sırtlanın etin (2) veyā derisin veyā tüyin bile getürdi gā’ibden (3) māl irişe ammā düşde kurd görmek zālīm pādişāh (4) ola eger kurd eti yise belāya ire her kim kurdun (5) etin yise yāhūd südin içse katı korkuya düşe (6) her kim dilki ile şavaşır il ile ve hışım ile şavaşa (7)

²⁵⁰ Yazmada ص ile yazılmıştır.

²⁵¹ Yazmada bulunan “eline” metinden çıkarılmıştır.

²⁵² Yazmada سرتلان şeklinde yazılmıştır.

her kim dilki ile oynasır bir laṭīfe ‘avret ile başı (8) hoş ola ammā çaḳal ta‘bīri dilki ta‘bīriyle (9) berāberdir eger düşde bir it anı ṭalardı (10) ol ādeme ğam iriše eger anıñ ṭonın yırtıdı²⁵³ (11) ol kişiye yavuz söz iriše düşde it görmek (12) yavuz sözlü ‘avretle yāḥūd yavuz söyler er ile (13) şöḥbet itmekdir ammā av iti görmek (45b/1) faḳīrdür kūrānda yād kıılır kim مُكَلِّبَيْنَ تُعَلِّمُوهُنَّ (2) مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ²⁵⁴ eger göre kim anı yırtıdı düşmānına (3) zafer bula eger bir dişi it ile cimā‘ (4) kıılurdı bir yavuz ‘avretle māl eline gire (5) eger göre kim bir çetik evine girmiş (6) anıñ evine uğrı gire eger bir çetük (7) tıtdı yā öldürdi uğrı tıta öldüre (8) eger göre kim bir çetik etin veyā derisin buldı (9) aña menfa‘at ola eger göre kim çetik (10) anıñ ṭonın yırtıdı yavuz sözler işide (11) eger yavuz çetük görse hemān ta‘bīri (12) budur eger göre kim çetik anı ṭalardı (13) aña ğam ola ammā yābān çetügi ḥastelik (46a/1) ve şayrulukdır etin ve derisin görmek uğrılık (2) ve ḥarāmīlıktır ve ğammazlıktır maymūn görmek (3) eyü kişilerdür eger düşinde maymūna binse (4) sürse nice dilerse düşmānına zafer bula (5) eger göre kim aña bir maymūn virdiler dünyā (6) aña fermāndih²⁵⁵ ola eger bir maymūn ile şavaş (7) iderdi düşmān ıla şavaşa ve hem şayrulukdur (8) **es-sādis ve’l-erba‘īn** kuşlar bunlarıñ etin (9) ve yumurtasın görmek ibn-i sīrīn (10) eydür düşde kerkes görmek (11) sultānlara memleket ola ve uzun yaş (12) ve iyü dirlik ola ve mālā iriše eger (13) kerkes anı şırtına alurdı işi (46b/1) yüce ve yüksek ola eger kerkesden (2) düşdi devletden düşe eger kerkese (3) binmiş bir yire sefer ide ve murādına iriše illā dīnine ziyān (4) ola eger ṭavşancıl ile şavaş (5) ider bir kişiden korku dege anıñla şavaşa (6) eger düşde ṭavşancıla binmiş pādişāh(7)lık bula eger

²⁵³ Yazmada يَرْتَدِي şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁴ Māide Suresi-4. Ayet

Kendileri için nelerin helāl kılındığını sana soruyorlar. De ki: "İyi ve temiz olanlar size helāl kılınmıştır." Yırtıcı hayvanlardan olup Allah'ın size öğrettiği ile eğiterek avcı hale getirdiğiniz hayvanların sizin için yakaladıklarından da yiyin; üzerine Allah'ın adını da anın. Allah'tan korkun, şüphesiz Allah'ın hesabı pek çabuktur.

²⁵⁵ Yazmada فَرْمَانْدَه şeklinde yazılmıştır.

göre kim tavşancıl (8) anı yidi pâdişâhdan aña ziyân²⁵⁶ irişe (9) ve dahı²⁵⁷ tavşancılığ eti ve derisi ve kanadı ve yünleri (10) hep māl ve menfa‘at ola eger göre kim (11) bir şahān elinden çıkdı kendi mālı (12) gide şahin ve toğan ve balaban ve atmaca (13) bunların ta‘biri şahān gibidir (47a/1) eger bunların birisi elinden uça manşüb (2) elinden çıka düşde çaylak görse uğrı (3) ola hüma kuşu görmek rızık ola ve hem pâdişāh (4) ola tāvus görmek hep bunlar mālā teşbīhdür (5) ve dahı şu kuşları hākezā mālā teşbīhdür durnalar (6) garīb kişilerdir ördek görmek ululuğdur (7) ördek eline girmek bir maḥbūbe eline gire (8) eger ördek elinden çıkdı ‘avretine talāk (9) vire eger karga üstüne binse is + sine (10) mazarrat irişe eger çok kargalarla söyle(11)şür işinden sergerdān ola karganın²⁵⁸ (12) ta‘biri hep yavuzdur ammā saḡsaḡan vefāsız (13) kişi ola gügercin görmek vefāsız (47b/1) ‘avret eger gügercin virdiler aña (2) bir ‘avret vireler yāḥūd ‘avreti bir kız toğura (3) eger göre kim çok gügercinleri var idi (4) ol kişinin çok ‘avretleri ola düşinde (5) gügercin etin yirdi māl eline gire (6) düşinde gügercine taş atardı ‘avretini (7) darb ide yāḥūd söge bülbül görmek bir (8) laṭīf kişidir ammā kaz görmek (9) ululuğdur eger kaz elinden çıkdı (10) ‘avretine talāk vire düşinde çok (11) kuşları vardur çok kulları ve ḥalāyıkları (12) ola düşinde ḥurūs öldürdi (13) mü’ezzin[den]²⁵⁹ [kendüye]²⁶⁰ ölüm irişe keklik görmek (48a/1) muvāfiḡ ‘avretdür düşinde keklik dutar (2) bir kız eline gire eger kekligi (3) boğazlardı bir güzel ‘avrete cimā‘ ide (4) keklik etin yirdi bir ḥil‘at vireler eger (5) düşinde keklik yavrusı var bir oğlu toğa (6) ve şād u kām ola tūṭi kuşu görmek ‘ilm-i (7) edeb ve ‘ālim ve şāḥib-i ḥayır ola düşde ügeyigi²⁶¹ (8) ve kumru görmek şīvenci

²⁵⁶ Yazmada ۛ ile gösterilmiştir.

²⁵⁷ Kelime yazmada şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁸ Yazmada şeklinde yazılmıştır.

²⁵⁹ Yazmada şeklinde, KN’de "bir mü’ezzin kişi renc irişdüre " şeklinde, SN’de “bir mü’ezzin kendüye renc irişdürür” şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁰ SN’den eklenmiştir.

²⁶¹ Kelime yazmada şeklinde yazılmıştır.

ve ağlayıcı ‘avret (9) ola hüdhüd görmek ‘ālim ve çok bilür (10) kişi ola hüdhüdün derisi ve eti (11) hep ‘ilim ve edeb ve saltanat ola eger (12) [bay]kuş²⁶² öldürse kız oğlan eline gire eger (13) düşde sirçe görse bir fi‘illü kişi ve korkusuz (48b/1) kişi ola eger sirçe etin yise azacık (2) māl eline gire kanadı ve tersi māl ve menfa‘at (3) olur eger kuş yumurtasın görse eger (4) bişmiş ise helāl māl eline gire eger (5) çig ise haram māl eline gire düşde yumurta (6) görse ‘avret ola dimişler **es-sābi‘ ve’l-erba‘īn** (7) savaş ve korku görmek ibn-i sirīn eydir (8) düşde savaş ve korku görmek [düşmānına]²⁶³ zafer bulmağdur (9) eger düşde ilkılar ve cānāvarlar ādem öldürse (10) ol kişiye pādīshāhdan rāhat irişe (11) eger düşde görse bir kişiyle şavaşırdı (12) ‘ömri uzun ola düşinde bağrın keserdi (13) güç ile anıñ mālın yiye yāhūd anı zulüm eyleye (49a/1) eger göre kim tutup ayakların bağladılar ol (2) kişi umduğı yirden mahrūm ola eger (3) göre kim fīl anıñla savaş ıderdi (4) bir pādīshāhdan anı hayır yitişe eger (5) göre kim şu şıgırıyla şavaşıdı kendinden (6) büyük kişiyle şavaşa düşinde bir (7) arslan²⁶⁴ ile şavaşırdı pādīshāh_ıla yā bir (8) büyük kimse ile şavaşa düşinde kaplan (9) ile şavaşırdı bir ulu düşmān ile şavaşa (10) düşinde bir ulu cānāvar anı²⁶⁵ yiye belāya (11) şataşa düşinde maymūn anıñ (12) ile şavaşırdı bu kişi bir ulu yavuz düşmān_ıla (13) şavaşa allāhu a‘lem **es-sāmin ve’l-erba‘īn** arı (49b/1) ve siñek ve pervāne ve kelebek ve karınca ve pire (2) ve bit görmek her kim düşinde arı (3) görmek ādemlere eylik eyler ola arı (4) dutsa maqşūdına irişe pervāne görmek (5) za‘īf kişi ola kelebek görmek (6) za‘īf kişi ve ahmağ ola ammā sivri (7) siñek gavğa ehli kişiler ola bit (8) ve pire ve nekim bunlara benzer nesneler (9) var ise guşşa gitmek ve māl bulmağ (10) ola çekirge görmek (11) çeri ve helāl māl ola eger çekirge

²⁶² SN’den eklenmiştir.

²⁶³ SN’den eklenmiştir.

²⁶⁴ Yazmada **أرسلان** şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁵ Yazmada **يَاوُزْكَانِي** şeklinde yazılmıştır.

(12) yise büyük kişiden eylik ve rızık (13) kapısı açıla ve sivri sinek görenler (50a/1) erenlerdür düşde qarınca görse yāhūd yise helāl (2) māl eline gire ve düşmān üzerine zafer bula (3) ve her dürlü murādı hāşıl ola **et-tāsi ve'l-erba'in** (4) balık ve neheng²⁶⁶ ve kurbaga ve kablu bağa ve yengeç (5) ve timsāh ve deñiz cānāvarları görmek muḥammed ibn-i (6) sīrīn eydür her kim bir büyük yaş balık eline girse (7) helāl māl eline gire eger göre balık (8) buldı bir ulu ḥalāyık eline gire eger (9) bişmiş balık yir helāl māl eline gire (10) eger balık içinde nesne buldı menfa'at ola (11) düşünde balık toğurdı bir miḥāl söz söyleyeler (12) düşünde balık buldı qarın yardı içinde incü (13) buldı oğlu toğa düşünde [büyük]²⁶⁷ bir balık eline (50b/1) girdi bir 'avrete nikāh eyleye düşünde (2) neheng²⁶⁸ görse ulu düşmān ola eger neheng²⁶⁹ anı (3) şuya çekdi uğrı ile düşmān anı öldüre (4) düşde neheng²⁷⁰ etin yirdi bir düşmān mālından nesne (5) dege zīrā timsāh bir dürlü düşmāndur (6) kurbaga görse tañrıya lāyık 'amel işler ādem (7) ola düşünde bir yirde çok kurbagalar var anlar (8) tañrı çerileridür düşünde kurbaga (9) öldirdi bir şālih kişi incide eger (10) kurbaga etin yirdi bir şālihden aña fā'ide iriše (11) bir yirde çok kurbagalar gördiler te'ālānıñ (12) ol yire 'azābı iriše düşünde kablu bağa (13) görse zāhidler²⁷¹ ola eger kablu bağa etin (51a/1) yirdi bir zāhid kişiden fā'ide dege eger (2) bir yirde kablu bağa cemi' olsa 'ālimler ve 'ābidler (3) anda cemi' olalar eger yalnız kablu bağa (4) ile durur bir çirkīn kişiyle şöḥbet (5) ide ammā andan çok ıssı bula yengeç görmek (6) himmetsiz kişiler ola eger yengeç etin yirdi (7) zaḥmet ile māl eline gire allāhu a'lem **el-ḥāmsin** yılan (8) ve çayan ve kıyruğı öri ve ezderhā²⁷² görmek (9) şöyledür kim yılan görse pinhānī²⁷³

²⁶⁶ Yazmada نَهْنَك şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁷ SN'den eklenmiştir.

²⁶⁸ Yazmada نَهْنَك şeklinde yazılmıştır.

²⁶⁹ Yazmada نَهْنَك şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁰ Yazmada نَهْنَك şeklinde yazılmıştır.

²⁷¹ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁷² Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁷³ Kelime yazmada پنهان şeklinde yazılmıştır.

yavuz (10) düşmāndur ve ol düşmān_ıla şöhet eyleye düşde (11) yılan öldürse bir düşmāna zafer bula eger (12) yılan ısırdı düşmāndan ziyān göre eger (13) yılanı iki pare eyledi düşmān mālından yiye eger (51b/1) yılan anı_ıla söyleşür şāzlık ola eger (2) evi içi yılan olmuşdur düşmānları çok ola (3) eger yılan dutmuş²⁷⁴ ve illā ısırmaz düşmāndan (4) emīn ola eger yılan toğurdı bir oğlu (5) toğa illā giri aña düşmān ola (6) döşegi üstünde yılan öldürse ol_kişiniñ (7) ‘avreti fāhiş işleye eger yılan²⁷⁵ aña dolaşurdı (8) çok māl ve menfa‘at bula aq yılan za‘īf (9) düşmāndur kara yılan yavuz düşmāndur düşde (10) ezderhā görse ulu düşmāndur eger (11) ezderi var idi bir ulu kişiyle şöhet (12) eyleye ammā andan ziyān²⁷⁶ dege eger (13) bir ezderhā öldürdi bir ulu düşmān öldüre (52a/1) düşünde kıruğı öri²⁷⁷ yavuz düşmāndur eger kıruğı (2) öri anı ısırdı düşmān anıñ gaybetin söyleye (3) eger kıruğı öri anıñ etin yirdi düşmān mālın (4) yiye çayan²⁷⁸ ta‘biri hemān ‘akreb ta‘biri (5) gibidir allāhu a‘lem **el-ḥādī ve’l-ḥāmsin** (6) iblīs ve şeyṭān ve deccāl ‘aleyhimü’l-lā‘netü (7) ve dīvler ve perīler görmek muḥammed ibn-i sīrīn eydür (8) her kim bunları görse kaması düşmāndur (9) eger bir ādem bunlarıñ birin öldürse şöyledür ki (10) kamu düşmānlarına zafer bulup öldüre bir ādem (11) düşde görse iblīs veyā deccālı öldürdi (12) kamu düşmānlarına zafer bula māl ve ni‘met ve şāzlık (13) ola ammā cāzūları ve dīvleri ve perīleri düşde (52b/1) görmek mirāş taleb idici kişiler ola fi’(2)l-cümle ‘aceb sözler ve yalan haberler ola allāhu a‘lem (3) **eş-şānī ve’l-ḥāmsin** peşekārlar ve şan‘atlar ve bunlarıñ (4) terāzūsın ve bunlara beñzer nesneleri görmek (5) meşelā demürcei görmek begler ve re‘īsler ve kethüzālar mālā (6) irişe ammā şaykal görmek

²⁷⁴ Yazmada “düşmüş” şeklinde, KN’de “dutmış”, SN’de “tutmış” şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁵ Kelime yazmada يَلَان şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁶ Yazmada ذ ile gösterilmiştir.

²⁷⁷ Kelime yazmada قویروغی اری şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁸ Kelime yazmada چایان şeklinde yazılmıştır.

hâkı bâtıldan siçer (7) ola pabucci²⁷⁹ görmek mûnis ola semerci (8) görmek ‘avret ola okcı görmek (9) toğrı sözlü kişi ola kendirci (10) görmek yardım ve murâd virici kişi ola (11) na‘ilbend görmek haber irişdirici kişi ola (12) kalkancı görmek emîn âdemler ola (13) kâncı yalancı kişiler ola derzî görmek (53a/1) pārsā kişiler ola yapucu ve cüllāh görmek (2) mīrās taleb idici kişiler ola helvācı (3) görmek eyüdü her kim düşde tatlu nesneler şatar (4) kişiler görse hep arılık ve dīn kuvvetlîğidir (5) düşde etmek[ci]²⁸⁰ görmek ‘ādil pādīşāh ola ikinci (6) görmek hārīş kişiler ola şarrāf görmek tāmā‘dār (7) ve herze kişiler ola kân alıcı görse işleri (8) çok ola avcı görse²⁸¹ (9) ziyānkār kişi ola sürme şatıcı görse (10) māl ve ni‘met ve şāzlık ola penbeci görse (11) laf söyleyici ola ve terāzūcı görmek şehrin (12) kādīsı ola kalaycı görmek sözi giçer kişi (13) ola tahıl şatıcı il isteyici kişiler ola (53b/1) çokalcı görmek eyü degildir ammā toğrı sözlü (2) kişi olur kelidci emîn kişi olur (3) kuyumcı görmek yalancı âdem olur tabībler arı (4) dīnlü ‘ālim ve faḫīh kişiler olur bellü kaşşāb (5) görmek zālīm kişilerdür belürsiz kaşşāb²⁸² (6) görmek hāzreti ‘azrā’ildür aşçı²⁸³ görmek (7) hayırlı kişilerdür toğancı ve segbāncı²⁸⁴ (8) ve hārbende bunlar dükeli eyüdü ve hayırdur allāhu a‘lem (9) eṣ-şālīṣ ve’l-hāmsin pādīşāhın ‘ömri uzunluğna delālet (10) ider ol birler şöyle cevāb virdiler kim begler (11) yāhūd [beglerün avreti görse evinde bir ırmağ veyā şādurevān yā bir]²⁸⁵ bınar peydāh oldu anıñ şuyı laṭīf (12) dūridur veyāhūd gördi kim ol şu şīrīn gibi (13) oldu yāhūd göre kim helvā yirdi yāhūd (54a/1) göre kim ağaca binmiş²⁸⁶ yāhūd bir uzun bōrk²⁸⁷ geymişdür²⁸⁸ (2) yāhūd hayme

²⁷⁹ Yazmada بَابُوحِي şeklinde, SN’de پابوچی şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁰ SN’de “etmekci” şeklinde yazılmıştır.

²⁸¹ Bu kelimeden sonra gelen “işleri çok ola avcı” üzeri karalanarak iptal edilmiştir.

²⁸² Kelime yazmada şeddesiz yazılmıştır.

²⁸³ Yazmada اَشْچِي şeklinde yazılmış, KN’den hareketle “aşçı” olarak düzeltilmiştir.

²⁸⁴ Yazmada سَكْبَانْجِي şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁵ SN’den eklenmiştir.

²⁸⁶ SN’de “ağaç bitmiş” şeklinde, DEMN’de “ağaca binmek” şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁷ Yazmada بُوْرْكْ şeklinde yazılmıştır.

²⁸⁸ Yazmada كُيْمِشْدُورْ şeklinde, SN’de ve KN’de “uzun bōrk giymişdür” şeklinde, M’de “uzun kürk geymek” şeklinde yazılmıştır.

urmışlardur yāhūd namāz kılurlar bunlar (3) hep pādīshāhī yaşı uzunluğa delālet ider (4) ve āhretleri iyü ola şāfī şu ve tolu ḥavīz (5) ve tolu seṇek görmek bunlar hep pādīshāhın (6) ‘ömri uzunluğına delālet ider düşde (7) namāz kılmak ve muşhaf şerīf okumak ve peygāmbere (8) ‘aleyhi’s-selām şalāvāt getürmek bunlar eyliğa delālet (9) ider bir ādem²⁸⁹ peygāmbere ‘a.m. ‘āşī olmuş (10) ne‘üzü billāhi helāk ola bir kimse ebū bekir (11) eş-şidīk raḍiyallāhu ‘anhū ḥazretlerin görse ol şehirde (12) ḥazreti muḥammed el-muşṭafa şalli allāhu ‘aleyhi ve’s-sellemin şerī‘ati (13) yürüye namāz ve zekāt ve şavm üzerine kavī (54b/1) olalar eger ḥazreti ‘ömer el-faruḥ raḍiyallāhu (2) ‘anh ḥazretlerinin görse ulu cevire ve zulüm ve güç (3) götürile²⁹⁰ inşāf ve dīn ve diyānet āşikāre ola (4) kuvvetlene ḥazreti ‘osmān zin-nūreyin raḍiyallāh ‘anh (5) ḥazretlerini görse ol şehrin ḥalāyıkı ‘ilim (6) ve dīn ve kūrān okumağa heves ideler fesād (7) işler götürile²⁹¹ eger ‘alī keremallāhu vecchehū (8) ḥazretlerini görse ‘ilmin ve ‘ālimlerin ‘izzeti arta (9) bid‘at ve ḍalālet ehli ḥor ola düşünde (10) bir ölmüş pādīshāhı dirilmiş görse ol pādīshāh (11) ḥāl-i ḥayatında ‘ādil ise ‘adl i inşāf āşikāre (12) ola zulüm ve ḳahr götürile allāhu a‘lem **er-rābi‘ ve’l-ḥāmsin** (13) kūrān okumak ve istiğfār ve şalāvāt getürmek (14) emnlik ve rāḥatlık ‘izz ve devlet²⁹² ola istiğfār (55a/1) itmek tevbe kılmak ola namāz kılmanın dīni kavī ola ve peygāmbere ‘a.m. (2) şalāvāt getürmek eyü söz işitmek ola eger düşde fātiḥa (3) okusa ‘ömri uzun ola baḳara sūresin okusa yaşı uzun (4) ola āyete’l-kürsī okusa āfetlerden emīn ola işi yüce ola (5) şayru ise şaḡala ḡamḡin ise şāz ola dervīş²⁹³ (6) ise bay ola ḳul ise āzād²⁹⁴ ola āl-i ‘imrān okusa (7) ādemīler arasında pesendīde ve ‘azīz ola nisā okusa (8) evlene muvāfīḳ ḥelāl eline gire vakīt ḥoş ola eger mā’ide (9) okusa ḡā’ibden rızık

²⁸⁹ Yazmada bulunan “bir ādeme” metinden çıkarılmıştır.

²⁹⁰ Yazmada كُتُورِلَه; SN’de “كُتُورِلَه” şeklinde yazılmıştır.

²⁹¹ Yazmada كُتُورِلَه; SN’de “كُتُورِلَه” şeklinde yazılmıştır.

²⁹² Yazmada عَزَّ وَ دَوْلَتْ şeklinde yazılmıştır.

²⁹³ Yazmada دُورِيش şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁴ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

eline gire en‘ām okusa ululuğa irişe (10) ‘ābid ve zāhid²⁹⁵ ola a‘rāf okusa düşmān üzerine zafer bula (11) ve māl eline gire enfāl okusa ‘ādil ola ve ğazā kıla (55b/1) eger tevbe sūresin okusa gönül şād ola yūnus okusa (2) peygāamber şevābın bula eger hūd okusa hayır bula yūsuf (3) okusa hasiretlerine irişe yāhūd sefer eyleye ulu devlete irişe (4) ra‘dī okusa düşmāna zafer bula helāl māl eline gire hicir okusa (5) te‘ālā kıtında hāceti revā ola ibrahīm okusa ibrahīm berekātın (6) bula naḥil okusa taḥrī te‘ālā kıtında haş ola isrā‘il (7) okusa rızkī giñ ola kehfī okusa peygāamber ‘a.m. şıfatında kopa (8) meryem okusa āḥir zamān peygāamber ‘a.m. komşusu ola tāhā okusa (9) allāha yakın ve ‘ömri uzun ola enbiyā okusa peygāamber ‘a.m. (10) şevābın bula hacc okusa hāḡ te‘ālā evini ziyāret²⁹⁶ ide (11) mü’mīn okusa mü’mīnler ile uçmağa gire ve hevesi bāḡıl (56a/1) işden giçe nūr okusa hāḡ te‘ālā imānını muhkem [eyleye]²⁹⁷ ve qalbini (2) nūrlandura furqān okusa düşmānların helāk ide şu‘rā (3) okusa dünyāda çok şevāb kazana kaşas okusa (4) işleri hoş ola ‘ankebūt okusa zihni arı ola (5) rūm okusa taḥrī dostlarından²⁹⁸ ola luḡmān okusa (6) zāhidlerden²⁹⁹ ola secde okusa te‘ālā ‘azābından (7) emīn ola aḡzāb okusa ferīşteler anıñ allāhu te‘ālādan (8) yarlığanmaqlığın isteyeler sebe’ okumak kıyāmetde (9) peygāamber bölüğünden ola fāḡır okusa iyü işde ve toğrı (10) yolda buluna³⁰⁰ yāsīn okusa meliklik ve pādīşāhlık (11) bula ve’s-şāfātı okusa kıyāmet korkusından emīn ola (12) sad okusa ‘ömri uzun ola tenzīl okusa dünyāda (13) oldukça hayır ide mü’mīn okusa düşmān şerrinden emīn (56b/1) ola secde okusa hiç nesneye muḡtāc³⁰¹ olmaya (2) ha mim ‘ayn sin kaf okusa dīn içinde şābit ola zuḡruf okusa (3) gönüli murādın bula duḡān

²⁹⁵ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁹⁶ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

²⁹⁷ SN’den eklenmiştir.

²⁹⁸ Yazmada دُوسْتَرُكُنْ şeklinde yazılmıştır.

²⁹⁹ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³⁰⁰ Yazmada دُوسْتَرُكُنْ şeklinde yazılmıştır.

³⁰¹ Yazmada خ ile yazılmıştır.

oğusa dilediği hâşıl ola (4) ahkâf oğusa kıyâmet güninde muhammed muştafânın (5) ‘alemi dibinde kıoya muhammed oğusa tanrı te‘âlâ ‘azâbından (6) emîn ve rızık bol ola fetih oğusa karındaşlarından (7) ve kavimlerinden ve hayır rāhatlık bula hucurât oğusa (8) peygâmbere şefâ‘atinden mahrûm olmaya ve’z-zāriyât (9) oğusa dîn içinde berk³⁰² ve kâ‘im [ola] necim oğusa (10) te‘âlâ aña oğul rûzî kıla kamer oğusa (11) haq te‘âlâ kıyâmet hisâbın ehven ide (12) er-rahmānu oğusa tanrının rahmeti içinde ola (13) vâkı‘a oğusa hayır işleri ihdās ide hadîd (57a/1) oğusa dirliği arı ve dîni dürüstü ola kad semi‘a allāhu (2) oğusa dîn ehli ola haşır oğusa tanrı (3) andan rāzı ola mümtahine oğusa yüzi nûr (4) kıyâmet güninde ay gibi ola şaff oğusa dîn (5) yolunda dürüşücü³⁰³ ola cum‘a oğusa imānı dürüst (6) ola münāfikûn oğusa nifākdan berî ola tegābun (7) oğusa kıyâmet hevesinden emîn ola talāk oğusa (8) çok ‘avret alup boşayıcı ola taharrüm oğusa (9) harām nesneye kaşid ide ammā işlemeye tanrıdan (10) korka mülkü oğusa il eline gire nûn oğusa (11) çok kitāblar okuya el-hākkatu oğusa emr-i ma‘rûf eyleye (12) se‘ele oğusa bir yirden sevine şāz ola nûh (13) oğusa dîv ve piri ve şeytân şerrinden emîn ola (57b/1) cin oğusa kuvvetle tāt at kılıcı ola müzemmil³⁰⁴ (2) oğusa oruç dutucu ola müddeşir oğusa (3) arı dînlü³⁰⁵ avcı kuvvetlü temîz kişi ola kıyâmet oğusa (4) ‘izzet bula hel etā oğusa belâlardan emîn ola (5) mürselât oğusa fakîrlıktan kurtıla nebe’ oğusa (6) belâlardan emîn ola nāzi‘ât oğusa şāzumān (7) ola ‘abese oğusa tanrının emânında ola şemis (8) oğusa her kıanda olursa söz[i] giçe şefkati (9) arta infiţâr oğusa kıyâmet gününde hisâbı (10) gevez ola şekkat oğusa haţarâtdan³⁰⁶ emîn ola (11) bürûç oğusa tanrı te‘âlâ hidāyet rûzî kıla (12) târiq oğusa kâfirler şerrinden emîn ola sebbihe (13) oğusa Mūsā ve İbrāhîm

³⁰² Yazmada بَرَكَ şeklinde yazılmıştır.

³⁰³ Kelime yazmada دُرُوشُجُ şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁴ Yazmada مُزَمِّلٌ şeklinde yazılmıştır.

³⁰⁵ Yazmada şeklinde yazılmış, SN’den hareketle “arı dînlü” şeklinde düzeltilmiştir.

³⁰⁶ Yazmada حَطَرَاتٌ şeklinde yazılmıştır.

peygāmbere ile uçmaḳda ḳomşu ola (58a/1) ḡāşīye oḳusa ṭamudan āzād³⁰⁷ ola ve'l-fecir oḳusa cānı (2) ḳıḳmaḡı geñez ola beled oḳusa ḳanda varsa yolu geñez ola (3) ve uğurlu ve ḳademplü ola şemis oḳusa 'āḳıbeti ḡayır ola (4) leyli oḳusa işi zaḡmetlü³⁰⁸ ola ḡuḡā oḳusa yohsullara şadaḳa (5) virici ola elem neşrah oḳusa īmānı nūr ile ṭola (6) tīn oḳusa ādemīler arasında 'azīz ve muḡterem ola (7) iḳrā' oḳusa ḳoḳ şevāb ḳazana lem yekun oḳusa dīnār ḡöre (8) zelzele oḳusa yavuz ḳaçup eyü işe düşe ve'l-'ādiyāt (9) oḳusa murādı ḡāşıl ola el-ḳāri'atü āḡret ḡuşşasın (10) bilür ḳişi ola el-haküm oḳusa tevekkül ehli ola ve(11)'l-'aşır oḳusa dünyā ḳıtında ḳıymetsiz ola veylil külli oḳusa (12) belālardan ḳurtula elem tera oḳusa namāza ḳāhil olmaya (13) li īlāfi oḳusa kevşer buñarından iḳe eraeyte ve kevşer (58b/1) ve ḳulya oḳusa ḡaḳ te'ālā anı yarlıḡaya fetih oḳusa (2) düşmān mekrinden emīn ola ihlāş oḳusa ḳayḡulardan (3) emīn ola felāḳ oḳusa cāzūlar mekrinden emīn ola (4) nās oḳusa ādemīler ve pirīler mekrinden emīn ola daḡı (5) düşde ḳanḳı āyeti ve ḳanḳı sūreyi oḳusa onuñ ta'biri (6) ol āyetin ta'biri gibidir düşde ḡöre kim cemā'atle (7) namāz ḳılurdu ulu mertebeye irişe eḡer dün ṭoḡrısından (8) yaña namāz ḳılurdu ol ḳişi ḡac eyleye yāḡūd ulu (9) ḡazā ḳıla düşde oruç dutmaḳ begliḳdır (10) ve oruç yimeḳ şayrulukdur allāhu a'lem el-ḡāmis ve'l-ḡāmsin (11) bütler ve şüretler ve nerd ve saṭrancı oynameḳ ve ḡülmek (12) ve aḡlamaḳ şöyle iydeler kim düşde büt ḡörmek (13) eyü olmaya eḡer saṭrancı oynar hemān aña bütler (59a/1) ta'birin ide ammā saṭranc oynamaḳ nerd oynamaḳdan yegrek (2) ammā düḡün ve şoḡbetler ḳi ḳalmaḳ ve oynamaḳ olmaya eyü ola (3) eḡer sema' ururdu yāḡūd raḳış ururlardı ta'ziye (4) ve şayru ola ḡöre kim aḡlardı yavlaḳ sevine (5) eḡer düşde ḡülerse ḳayḡuya şataşa eḡer düşde (6) kendi uyursa ḡuşşa ola ammā ḳara şüret ve yişil (7) şüret eyüdüdür düşmāna zafer bulmaḳdur ammā sarı şüret

³⁰⁷ Yazmada ð ile yazılmıştır.

³⁰⁸ Yazmada ð ile yazılmıştır.

(8) ma‘şiyet³⁰⁹ ve kaygı ola **es-sādis ve'l-hāmsin** zelzele (9) ve oda ve şuya düşmek ibn-i sirīn eydür düşde (10) zelzele belā ve ‘azāb ola nitekim kūrānda haber virür ۞³¹⁰ (12) eger tağ üstünde zelzele oldu ol iklīm (11) **النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ** (13) ziyān³¹¹ dege ol tağ deprense ol şehir ulularına (14) ziyān³¹² irişe eger ‘avretine talāk virir almağda ve şatmağda (15) ziyān³¹³ idüp ‘amelden ma‘zül ola eger şuluḥ idüp ‘avretin (59b/1) giri aldı giri iş ve ‘amel üzerine ola eger düşde (2) bir kuyuya düşmüşdür ‘avretinden menfa‘at bula (3) eger tırı şuya düşmüşdür ululuk ve devlet bula ve māl eline (4) gire eger bulanık şu ise ol kişiye pādīşāhdan yāḥūd (5) bir uludan ziyān³¹⁴ dege düşde oda düşdi tevbe ide (6) eceli yakın gelmişdir yāḥūd bir ulu belāya giriftār ola (7) eger od tütünli ise ma‘şiyet³¹⁵ ola eger od (8) tütünsüz ise aydınlık ola allāhu a‘lem **es-sābi‘ ve'l-hāmsin** (9) gibr³¹⁶ ve cühūd ve naşrānī ve oda tapucu ve kilīsā (10) görmek yahūdī görse işi āşikāre ola (11) ve düşmānları üzerine zafer bula yahūdī³¹⁷ görmek (12) iş gevezlikdir düşmānlar üzerine zafer bulmağ (13) ola gibr görmek dünyā işine ma‘zül olmağ ola (14) eger kilīsā görmek ve gün toğrusına karşı namāz kılırdı (15) günāhlarına tevbe kılmāğ gerekdir eger düşinde nākūs (60a/1) āvāzın³¹⁸ düşdi yalan haber işide eger gibr (2) veyā cühūd yā tersā gelüp müslimān olsa bilmek gerekdir (3) eceli yakın gelmişdür eger düşde kendi müslimān (4) oldu bir melāmet yitişe düşde kendüyi (5) sünnet eylediler ‘avretinden veyā oğlundan ayrıla (6) **eş-sāmin ve'l-hāmsin** ev ḥarāb olmağ ve kumāşların şınık

³⁰⁹ Yazmada مَغْصِيَّتْ şeklinde yazılmıştır.

³¹⁰ Hac Suresi-1. Ayet

Ey insanlar! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Kıyamet sarsıntısı gerçekten büyük bir olaydır.

³¹¹ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³¹² Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³¹³ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³¹⁴ Yazmada ذ ile yazılmıştır.

³¹⁵ Yazmada مَغْصِيَّتْ şeklinde yazılmıştır.

³¹⁶ Kelime yazmada كِبْر şeklinde yazılmıştır.

³¹⁷ Kelime yazmada يَهُودْ şeklinde yazılmıştır.

³¹⁸ Yazmada نَاقِصٌ أَوْ أَوْزَرِيْنُ şeklinde yazılmış, SN’den ve HPN’den hareketle “nākūs āvāzın” olarak düzeltilmiştir.

(7) ve ḥarāb görmek taḥte ve ṭarak ve ūsküre ve ṭırnaḵ (8) kesmek şöyle ideler kim ev ḥarāb olmak düşde (9) ‘amel olmağa delīldir eger eviñ bir ağacı³¹⁹ şındı (10) ol ev ıssı ola ṭarak görmek muvāfiḵ yār ola (11) taḥte görmek fużūl ‘avret görmek ola ṭabaḵ (12) kulluḵcı ola ūsküre görmek sözler ṭırnaḵ (13) kesmek aşısız sözler ola allāhu a‘lem **et-tāsi ve’l-ḥāmsin** (14) müteferriḵa düşler ve müteferriḵa su‘aller görmek (60b/1) şöyle ideler kim yılan ve çayan ve ‘akreb ve dilki ve (2) çoḵ yağardı ol ḥalāyık dördi mu‘abbirler ḵatına (3) geldiler şöyle cevāb virdiler ol ile gökden (4) yılan yağardı anda düşmānlıḵ ve ‘azāb ola velākin (5) ekin çoḵ ola ve göre kim dilki yağardı anda (6) mekir ve ḥīle çoḵ ola ve eger gökden koyun yağardı (7) emnlik ve rāḥatlık³²⁰ çoḵ ola ve göre kim gökden kılıç³²¹ (8) yağardı anda şavaş ve ölmek ve öldürmek ola (9) imdi bu düşleri bir ādem görse böyle ta‘biri itmek (10) gerekdir eger taş yağarsa kızlık ve ḵaḥtılık ola (11) **es-sittin** perākendi düşler görmek düşde (12) kilid görse işler açılmağı ola eger ḵan (13) ırmağı giçer ol şehirde gāyet kızlık ola ve şavaş (14) ve ḵatil ola eger bir ölmüş ‘avret ile cimā‘ iderdi (61a/1) kendi murādın bula eger bir cenāze namāzın kılurdu (2) günāhına tevbe kılmaḵ gerekdir eger eline ṭarak alsa eline (3) māl gire eger tā pāk ṭon giyerdi tevbe kılmaḵ gerekdir (4) eger maymūna binmiş dünyāda ma‘zūl ola dīnden çıḵa eger (5) ‘imāret görse ki yarı ḥarāb olmuş aña bir muşibet ola eger (6) barmakları artık görse bir oḒlı ṭoḒa eger şaḒır veyā dilsiz (7) olmuş īmānı tebāh ola eger bir koyun arık görse ‘avreti (8) yüklü ola eger ṭırnaḒın veyā bıyığın keserdi ol ḵişi (9) kendiyi bezeye eger bir ḵişiniñ ḵulağı kesilmiş ol ādem (10) yaşamaya öle göre kim ṭırnağı şınmış oḒlı öle yāḥūd (11) ḥışımlarından biri öle eger uyusa mālī gide eger (12) ḵapu urdu bir ‘avret dileyüp ala

³¹⁹ Yazmada بجأعي şeklinde SN’de “ev içinde bir ağaç şındı” şeklinde, DEMN’de “eviñ bir ağacı kırılma” şeklinde yazılmıştır.

³²⁰ Yazmada خ ile yazılmıştır.

³²¹ Yazmada قُيُحْ şeklinde, SN’de “kılıç yağardı” şeklinde yazılmıştır.

eger bir ‘avret öpdi (13) ol ‘avretten murādın ala eger gevdesin hep kıl (14) bürümüş ve ‘avret yirlerin uzutmuş ol_kişiniñ mālı çok (61b/1) ola hisābın bilmeye eger āyna görse yāhūd āynaya (2) bakup kendi şüretin görürdi haq te‘ālā ‘azze ve celle (3) bir oğul vire sevine ve bu düşi ‘avret görse (4) bir kıızı ola eger mescid veyā menāre helāk olmuş (5) dīnine nokşān ola yāhūd şehriñ begi ola eger (6) hāmmāma³²² girdi ‘avret fi‘linden aña bir ğam irişe (7) ammā tön_ıla hāmmāma³²³ girmek yavuzdur yalnızca girmek (8) iyüdür zekerin tüyin giderse ğamdan kurtulup (9) feraḥ bula eger tüyünün biriside getmedi ol ādemiñ (10) mālından eksik ola eger bir derde mübtelā olmuş (11) aña bir ziyān irişe eger kendiyi gemi içinde (12) görse ve illā gemi şındı ol kişiniñ atası (13) ve anası yāhūd karındaşı öle muşībet ola (14) eger bir kişiyle savaş iderdi ol_kşiniñ ‘ömri (62a/1) uzun ola ve bu kadar muhtaşar bir kişiye (2) ...³²⁴ her kaçan_kim düşler göreler işbu kitāba (3) nazār idüp andan ta‘bīrin eyleyüp ‘amel ideler (4) ve daḥı bu kitābıñ ismine tuḥfetü’l-mülūk didiler (5) ve bu kitāb ‘acem dilince idi türkiye tebdīl oldı (6) tā-kim bilenlere eshel ve ehven (7) olsun için (8) v’allāhu a‘lem biş-şevāb

³²² Yazmada خ ile yazılmıştır.

³²³ Yazmada خ ile şeddesiz yazılmıştır.

³²⁴ Bu kısım yırtık olduğundan okunamamıştır.

4. BÖLÜM: DİZİN

- Dizin oluşturulurken madde başları alfabetik olarak A'dan Z'ye düzenlenmiştir.
- Ayet ve sureler için ayrı, özel adlar için ayrı bir dizin oluşturulmuştur.
- Metin tamiri için, metine sonradan eklenen ve metinde [] ile gösterilen kelimeler için ek dizin oluşturulmuştur.
- Madde başı olan sözcüğün yanına (Türkçe sözcükler hariç) sözcüğün kökeninin hangi dile ait olduğu kısaltmalarla yazılmıştır. Eğer alıntı bir kelime Türkçe ek almışsa “+Tr.” şeklinde belirtilmiştir.
- Alt maddeler için * kullanılmıştır.
- Ekleşmeden kaynaklanan ses değişiklikleri () içinde gösterilmiştir.
- Kelimelerin metinde geçen sayıları [] içinde gösterilmiştir.
- Birden fazla yazım şekli olan sözcüklerde bk. kısaltması kullanılarak diğer yazım şekillerine gönderme yapılmıştır.

4.1. Sözlük/Dizin

A

ābdest | Far. Müslümanların, belli ibadetleri yapabilmek için yaptıkları arınma [4]

ā. al- 9a/3, 22b/5, 22b/8

ā. eyle- 5b/8

‘ābid | Ar. Allah’ın emirlerine titizlikle uyan, ibadet eden kimse [1]

55a/10

ā. +ler [1]

51a/2

[-2-]

‘acayib | Ar. olağana aykırı, garip, tuhaf [1]

‘a. iş 38b/8

***‘acāyibe kal-** | hayret etmek, şaşırmak

‘a+e [1]

37a/11

[-2-]

‘aceb | Ar. garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı [1]

‘a. sözler 52b/2

‘acem dili | Ar.+Tr. Farsça

‘a.+nce [1]

62a/5

acı | I. bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu [1]

a. nesneler 30a/7

II. kırıcı, üzücü, incitici [1]

a. sözler 29a/9

[-2-]

açıl- | açılmak, genişlemek, rahatlamak, artmak

a.-a [4]

27a/8, 33a/4, 43a/2, 49b/13

a.-mağı [1]

60b/12

[-5-]

açuk | açık [2]

ayağ a. 23a/2

baş a. 23a/2

ad | isim, ad

a.+ın [3]

5b/1, 6a/12

‘adāvet | Ar. düşmanlık, hasımlık [2]

22a/5, 31a/3

ādem | Ar. insan, beşer [21]

5a/10, 9b/4, 10b/12, 27a/6,

27a/7, 27b/12, 37b/10, 39b/2,

39b/10, 44b/3, 48b/9, 50b/6,

52a/9, 52a/10, 54a/9, 60b/9,

61a/9

ā. başı 40b/10

ā. südi 30b/12

ā. tersi 28a/6

yalancı ā. 53b/3

ā.+den [1]

32b/9

ā.+e [2]

3b/2, 45a/10

ā.+iñ [4]

5a/10, 27b/10, 37b/10, 61b/9

ā.+ler [4]

9a/8, 24b/5, 24b/7, 52b/12
ā.+lere [1]
 49b/3
 [-33-]

ādemī | Ar.+Far. insan, insanlar

ā.+ler [3]
 55a/7, 58a/6, 58b/4

‘ādil | Ar. adaletli [3]

53a/5, 54b/11
 ‘ā. ol- 55a/11

‘adl | Ar. adalet [3]

‘a. i inṣāf 18b/10, 54b/11
 ‘a. ü dād 22b/13

‘a.+[i] [1]

13b/4

‘a.+dir [1]

15a/5

‘a.+dür [1]

13b/11

[-6-]

āfet | Ar. felaket, bela, musibet

ā.+lerden [1]

55a/4

‘afuv | Ar. af, bağışlama

‘a+[dur] [1]

13a/13

ağ- | yükselmek

a.-dı [1]

36b/9

ağa(ç) | ağaç [7]

8a/5, 12a/8, 25b/6, 28b/6,
 28b/9, 28b/10
 toğrı a. 25b/12

a.(c)+a [1]

54a/1

a.(c)+ı [6]

28b/8, 60a/9

ayva a.+ı 29a/6

bādem a.+ı 29b/5

elma a.+ı 29a/5

zeytūn a.+ı 29a/8

a.(c)+ın [1]

28b/13

a.+ları [2]

yimiş a.+ları 9b/8, 28b/5

[-17-]

āgāz | Far. başlama [1]

ā.-[ı] kitāb 3a/8

ağı bk. ağu | zehir [2]

30b/4, 30b/7

ağla- | ağlamak [2]

a.-mağ

11b/11, 58b/12

a.-rdı [1]

59a/4

a.-yıcı [1]

48a/8

[-4-]

ağrı | I. sancı, sızı [1]

bir dürlü a. 27b/2

II. dert, sıkıntı

***ağrısı ol-** | dert sahibi, sıkıntı

sahibi olmak

a.+sı [1]

4a/13

[-2-]

aġu bk. aġı | zehir [1]

10a/2

aġ(ı)z | aġız

a.(Ø)+ı [1]

a.+ı içi 25a/13

āḥar | Ar. başka, diğer [1]

38b/2

āḥir | Ar. son [1]

ā. zamān 55b/8

aḥlām | Ar. açık saçık, karmakarışık
rüyalar [2]

aẓġāṣ ve a. 4a/11, 4b/1

aḥmaḳ | Ar. akılsız, sersem [2]

43a/9, 49b/6

āḥret | Ar. ahiret, öbür dünya [3]

23a/4, 43b/4, 58a/9

ā.+den [1]

3b/5

ā.+i [1]

37b/9

ā.+leri [1]

54a/4

ā.+e [1]

35a/4

[-7-]

aḥsen | Ar. daha güzel

a.+dir [1]

38a/2

aḳ | beyaz, ak [3]

24b/8

a. giyesi 26a/13

a. yılan 51b/8

aḳ- | akmak

a.-dı [1]

27a/11

aḳar ṣu | akarsu [1]

16b/2

aḳça | akçe, para [7]

10a/3, 29b/4, 30a/13, 31a/5,

31a/12, 33a/12

biṯ a. 24b/12

‘aḳıbet | Ar. son, nihayet

‘ā.+i [2]

‘ā.+i ḥayır ol- 23b/2, 58a/3

‘aḳıl | Ar. akıllı kimse [1]

2b/9

‘akl | Ar. akıl

‘a.+ı [1]

4b/12

aḳrabā | Ar. aralarında soy bağı
bulunan kimseler

a.+sıyla [1]

35a/9

‘aḳreb | Ar. akrep [3]

11b/2, 52a/4, 60b/1

al- | almak, elde etmek

a.-a [14]

15b/2, 15b/11, 21a/13, 29b/13,

36b/12, 37a/9, 38a/2, 38a/6,

38b/7, 39b/8, 40a/8, 41a/1,

61a/12, 61a/13

a.-dı [4]

28a/6, 33a/3, 40b/6, 59b/1

a.-dıġı [1]

27a/9

a.-maḳ [7]

9a/3, 9b/4, 10b/8, 22b/5, 24a/10, 24b/4, 36a/12 a.-mağda [1] 59a/14 a.-mağdır [1] 26b/2 a.-sa [3] 34a/1, 40a/4, 61a/2 a.-salar [1] 39a/10 a.-up [3] 35a/11, 36a/10, 57a/8 a.-ur [1] 13b/13 a.-urdu [2] 46a/13 22b/8 [-38-] ala siyah, beyaz lekeli bir çeşit deri hastalığı [2] 9b/5 a. ol- 28a/1 ‘āl allāhu te‘ālā Ar. yüce Allah, ulu Allah [1] 3b/10 ‘alāmet Ar. belirti, işaret, iz ‘a.+i [1] pārsālar ‘a.+i 13a/4 aldan- aldanmak a.-mağdır [1] 37a/5 aldır- aldirmek a.-duğı [1]	27b/1 a.-sa [1] 27a/7 [-2-] ‘ālem Ar. dünya, alem, insanlar [1] cümle ‘a. 37a/11 ‘alem Ar. sancak, bayrak ‘a.+i [1] muḥammed muṣṭafânın ‘a.+i 56b/5 ālet Ar. bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, alet ā.+in [1] 33b/8 ā.+lerin [4] 10a/11, 11b/5, 12a/2, 33b/5 [-5-] ‘aleyhi’s-selām Ar. ona selam olsun [4] 14a/6, 14a/9, 2a/10, 54a/8 ‘aleyhi‘l-lā‘neti bk. ‘aleyhimü‘l- lā‘netü Ar. Allah’ın laneti onun üzerine olsun [1] 11b/3 ‘aleyhimü‘l-lā‘netü bk. ‘aleyhi‘l- lā‘neti Ar. Allah’ın laneti onun üzerine olsun [1] 52a/6 ‘ālim Ar. çok bilen, bilgin [4] 15a/11, 48a/7, 48a/9, 53b/4 ‘ā.+ler [1] 51a/2 ‘ā.+lere [1]
---	---

2a/7

‘**ā.+lerin** [1]

54b/8

[-7-]

‘**ālimlik** | Ar.+Tr. alim olma, bilginlik

‘**ā.+dir** [1]

15a/5

allāh | Ar. kainatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı

a.+a [1]

55b/9

allāhı te‘ālā bk. allāhu te‘ālā | Ar. yüce Allah, ulu Allah [1]

1b/6

allāhu a‘lem | Ar. Allah daha iyi bilir [20]

17b/1, 22a/2, 23b/8, 24b/4, 28b/4, 30a/7, 35b/3, 36b/5, 37a/6, 39b/2, 41a/2, 49a/13, 51a/7, 52a/5, 52b/2, 53b/8, 54b/12, 58b/10, 59b/8, 60a/13

allāhu te‘ālā bk. allāhı te‘ālā | Ar. yüce Allah, ulu Allah [3]

2b/1, 3a/12, 3b/8

a.+dan [1]

56a/7

[-4-]

altı | (sayı) altı [1]

a. vecih 14b/2

altun | altın [7]

10a/3, 31a/5, 31a/13, 31b/1, 31b/4

a. yüzük 32a/11

kıyıl a. 29b/4

‘**a.m.** | Ar. ona selam olsun [4]

54a/9, 55a/1, 55b/7, 55b/8, 55b/9

‘**amel** | Ar. bir maksatla yapılan iş, eylem, davranış [3]

59b/1, 60a/9

iyü ‘a. 33a/13

‘**a.+den** [2]

42b/9, 59a/15

*‘**amel işle-** / **it-** / **kııl-** | iş yapmak, hareket etmek, davranışta bulunmak [4]

‘a. işle- 50b/6

‘a. it- 62a/3

‘a. kııl- 5a/3, 34a/3

*‘**amele gir-** | iş yapmak, hareket etmek, davranışta bulunmak

‘**a.+e** [1]

‘a.+e gir- 17a/7

[-10-]

‘**ameldār** | Ar.+Far. āmil; vergi toplamakla, idare işleriyle, valilikle görevlendirilmiş [1]

33b/10

ammā | Ar. ama [58]

3a/11, 3b/12, 4a/3, 4a/9, 4a/12, 4b/1, 4b/3, 4b/6, 4b/8, 4b/13, 5a/3, 5a/6, 5a/9, 5b/7, 13b/8, 13b/12, 14a/12, 14b/2, 14b/4, 14b/8, 18a/13, 19b/2, 23a/10,

23b/6, 25b/12, 26a/11, 26b/2,
26b/4, 26b/7, 26b/9, 28a/13,
29a/4, 30a/12, 32a/2, 33b/2,
34a/6, 34b/9, 35a/7, 45a/3,
45a/8, 45a/13, 45b/13, 47a/12,
47b/8, 49b/6, 51a/5, 51b/12,
52a/13, 52b/6, 53b/1, 57a/9,
59a/1, 59a/2, 59a/6, 59a/7,
61b/7

‘ammāl | Ar. devlet idarecileri, devlet görevlileri

‘a.+ı [1]

şehirin ‘a.+ı 42b/5

a(n) | (zamir) o

a.(n)+a [45]

2a/13, 4b/1, 4b/2, 5a/7, 7b/4,
7b/6, 8a/4, 8a/6, 8a/8, 12b/10,
12b/12, 14a/3, 14a/10, 16a/1,
16a/2, 20b/13, 24a/13, 25a/1,
28a/4, 28a/11, 32b/13, 36b/12,
37b/7, 40b/4, 41a/6, 41b/1,
42a/9, 43a/1, 43a/10, 44b/5,
45b/9, 45b/13, 46a/5, 46a/6,
46b/8, 47b/1, 48b/13, 49a/4,
50b/10, 51b/5, 51b/7, 56b/10,
58b/13, 61a/5, 61b/6, 61b/11

a.+dan [7]

33b/12, 37a/9, 51a/5, 51b/12,
57a/3, 62a/3

a.+dan — sonra 6a/9

a.+ı [19]

4b/5, 4b/8, 9b/2, 27a/3, 41a/6,
42b/9, 44b/4, 44b/9, 44b/13,

45a/1, 45a/9, 45b/2, 45b/12,
46a/13, 46b/8, 50b/2, 50b/3,
52a/2, 58b/1

a.+ıñ [38]

4b/5, 4b/11, 5a/2, 5a/3, 6b/11,
12b/13, 13a/3, 13a/5, 13b/1,
13b/2, 13b/9, 13b/13, 15a/1,
15b/4, 16a/4, 21b/3, 22b/1,
24b/10, 28b/2, 28b/4, 34a/2,
34b/6, 35a/5, 36b/3, 37a/11,
38b/8, 40a/12, 41b/9, 41b/12,
44a/3, 45a/10, 45b/6, 45b/10,
48b/13, 49a/11, 51b/1, 52a/2,
52a/3, 53b/11, 56a/7

a.+ıñla [2]

46b/5, 49a/3

a.+lar [4]

2a/1, 5a/2, 13b/9, 50b/7

a.+lara [3]

8a/9, 32b/8, 49a/10

a.+lardan [1]

32b/9

a.+ları [6]

3a/7, 4b/11, 9b/13, 13b/9,
36a/3, 36a/12

a.+larıñ [1]

5a/8

[-126-]

ana | anne [3]

9a/1, 15a/12, 22a/4

a.+sı [1]

61b/13

a.+sın [1]

22a/12

[-5-]

‘**anber** | Ar. ada balığının
bağırsağından çıkarılan güzel kokan
madde, güzel koku [2]

8b/11, 21b/3

and | yemin etmek [2]

a. iç- 10a/11, 33b/5

a.+ı [2]

ṭalāḳa a.+ı iç- 34a/1

toğrı yire a.+ı iç- 33b/13

[-4-]

anda | orada [4]

51a/3, 60b/4, 60b/5, 60b/8

andan | ondan sonra [2]

20b/10, 23b/5

añlat- | anlatmak

a.-mayup [1]

6a/13

ara | ara

a.+sında [4]

23a/13, 24b/11, 55a/7, 58a/6

‘**arafāt** | Ar. hacıların Kurban Bayramı
arifesinde hac gereği olarak toplanıp
vakfeye durdukları Mekke’nin
doğusundaki dağ

‘**a.+a** [1]

23a/3

arı | arı [4]

11a/11, 49a/13, 49b/2, 49b/3

arı | temiz, saf [8]

13a/8

a. dīnlü 53b/3, 57b/3

a. iş 19b/8

a. şu 12a/10, 17a/2

dirliği a. 57a/1

zihni a. 56a/4

a.+ndan [1]

13a/8

[-9-]

arık bk. aruk | zayıf, cılız [2]

61a/7

a. öküz 42b/6

arılı(k) | temizlik [1]

53a/4

a.(ğ)+ı [2]

dīn a.+ı 19b/7, 31b/11

a.(ğ)+ıdur [1]

23b/3

[-3-]

armağān | hediye [1]

38b/6

arslan bk. aslan | aslan [1]

49a/7

‘**arş** | Ar. göğün en yüksek katı,
dokuzuncu gök [2]

‘a.-ı ‘aṣīmi 14b/12, 14b/9

‘**a.+ı** [2]

8b/1, 13a/9

[-4-]

art- | artmak, çoğalmak, değeri
yükselmek, fazlalaşmak

a.-a [17]

13b/3, 13b/4, 18b/12, 20b/6,

26b/10, 27b/9, 27b/10, 31a/9,

32a/12, 38b/9, 38b/12, 39a/13,

40a/4, 42b/4, 43a/1, 54b/8,
57b/9

a.-ardı [1]

19a/1

a.-mağ [2]

27b/11, 27b/12

[-20-]

artık bk. artuk | çok, fazla [7]

14b/13, 27a/6, 27b/8, 61a/6

a. mertebe 30a/4

a. ol- 15b/5, 15b/9

artıklık bk. artuklık | daha çok, daha fazla, fazlalık, üstünlük

a.+lardur [1]

25a/8

artucağ | fazlasıyla, fazlaca

a.+dur [1]

4b/13

artuk bk. artık | çok, fazla [1]

9b/4

artuklı(k) bk. artuklık | daha çok, daha fazla, fazlalık, üstünlük

a.(ğ)+ı [2]

māl a.+ı 19a/3

ni‘met a.+ı 40b/8

aruğ bk. arık | zayıf, cılız [2]

40b/1, 42b/12

āsān | Far. kolay [1]

ā. ol- 8a/9

aş(ı)l | Ar. gerçeklik, doğruluk

a.(Ø)+ı [2]

4b/6

a. +ı olma- 5a/8

aşısız | Ar+Tr I. soysuz, nesepsiz [1]
43b/2

II. doğru olmayan, temelsiz, köksüz, dayanaksız, yalan [1]

a. sözler 60a/13

[-2-]

‘**āṣī** | Ar. baş kaldıran, isyan eden [1]

‘āṣī ol- 54a/9

aslan bk. arslan | aslan [11]

8a/3, 11a/6, 44a/6, 44a/8, 44a/9,

44a/13, 44b/2, 44b/3, 44b/4,

44b/5, 44b/7

a.+a [1]

44a/11

a.+dan [1]

44a/12

[-13-]

aşşı | fayda, yarar [1]

***aşşı bul-** | yarar sağlamak, fayda görmek, kâr elde etmek

43a/5

aşşısız | faydasız, yararsız [1]

30a/10

āsyāb | Far. değirmen, su değirmeni [3]

20a/13, 21a/9, 21a/10

aşcı | aşçı [1]

53b/6

āşikāre | Far. açık olarak, açıkça [1]

27b/11

***āşikāre ol-** | ortaya çıkmak, belli olmak [4]

33b/12, 54b/3, 54b/11, 59b/10

[-5-]

at | at [9]

10b/10, 37b/1, 37b/10, 37b/12,
37b/3, 38a/2, 38a/4, 38a/11,
39a/12

a.+a [6]

37b/2, 37b/8, 38a/4, 38b/1,
38a/13, 38b/2

a.+dan [1]

38a/3

a.+ı [6]

37b/4, 37b/11, 37b/13, 38a/1,
42a/3

a.+ını [1]

37b/7

a+ının [1]

a.+ının kuyruğı 37b/5

a.+ları [1]

38a/10

[-25-]

at- | atmak

a.-ardı [1]

47b/6

ata | ata, baba, kişinin geçmişte
yaşamış olan büyükleri [3]

9a/1, 15a/12, 22a/4

a.+sı [2]

5b/1, 61b/12

a.+sın [1]

22a/12

[-6-]

atmaca | atmaca kuşu [1]

46b/12

av | av [1]

a. iti 45a/13

āvāz | Far. ses

ā.+ı [1]

nesneniñ ā.+ı 36a/2

ā.+ın [5]

10b/6, 36a/1, 36a/4, 36a/5,
60a/1

[-6-]

avcı | avcı [2]

53a/8, 57b/3

‘avret | Ar. I. vücudun mahrem yerleri,
edep yerleri [1]

61a/14

II. kadın, hanım, zevce, nikahlı [47]

5a/5, 5a/7, 6b/5, 7a/13, 15b/1,
15b/2, 15b/13, 19b/2, 20b/1,
20b/2, 25a/4, 26a/12, 32b/12,
33b/2, 36b/11, 38a/7, 39a/10,
41a/11, 44a/1, 47b/2, 48b/6,
52b/8, 60b/14, 61a/12, 61b/3,
61b/6

‘a. dile- 24a/8

fuzūl ‘a. 60a/11

genc ‘a. 22a/3, 8b/13

karı ‘a. 22a/2, 22a/7, 22a/8,
45a/1, 8b/12

laṭīfe ‘a. 45a/7

şāliḥa ‘a. 44a/4

şīvenci ve ağlayıcı ‘a. 48a/8

vefāsız ‘a. 47b/1

yavuz ‘a. 43b/13, 43b/8

‘a.+den [3]

40a/7, 43b/11, 61a/13

‘a.+dür [7]

12a/12, 20b/7, 21b/9, 21b/10,
26b/7, 43b/6, 48a/1

‘a.+e [4]

21b/11, 43b/9, 48a/3, 50b/1

‘a.+i [6]

38a/8, 40a/8, 47b/2, 51b/7,
61a/7

‘a.+in [3]

36b/11, 43b/10, 59a/15

‘a.+inden [2]

59b/2, 60a/5

‘a.+ine [7]

26b/1, 33b/11, 38a/3, 38a/9,
47a/8, 47b/10, 59a/14

‘a.+ini [1]

47b/6

‘a.+iniñ [1]

38b/1

‘a.+iñ [1]

28b/3

‘a.+iyle [1]

32b/13

‘a.+le [2]

45a/12, 45b/4

‘a.+lere [1]

32a/11

‘a.+leri [1]

47b/4

*‘avret al- | evlenmek, nikâh
etmek, helal edinmek [8]

21a/12, 24b/4, 24a/9, 29b/13,

38a/2, 38a/6, 38b/7, 57a/8

[-96-]

‘avul | Ar. çığlık, feryat [1]

10a/9

ay | ay [8]

8b/2, 15a/1, 15a/9, 15a/13,
15b/3, 16a/1, 16a/3, 57a/4

a.+[ı] [1]

16a/4

a.+a [1]

16a/2

[-10-]

aya(k) | ayak [5]

10b/4, 12a/12, 25a/8, 35b/4

a. açık 23a/2

a.(ğ)+ı [5]

27b/7, 33a/10, 35b/8, 41b/9

filiñ a.+ı 41b/9

a.(ğ)+ın [1]

35b/9

a.+ları [1]

34b/2

a.+ların [1]

49a/1

[-13-]

ayağsız | ayağı olmayan [2]

10b/1, 34a/10

aydınlık | baht açıklığı, aydınlık [1]

a. ol- 59b/8

āyet | Ar. kur'an surelerini oluşturan
kısımlardan her biri

ā.+i [1]

58b/5

ā.+in [1]

58b/6

[-2-]

ayır- | ayırmak**a.-dı** [1]

35b/7

āyna | Far. ışığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam [1]

61b/1

a.+ya [2]

33b/9, 61b/1

[-3-]

ayrı bk. ayru | ayrı [1]

24b/10

ayrıl- | ayrılmak**a.-a** [1]

60a/5

a.-dı [1]

35b/6

a.-mağdır [1]

35b/11

[-3-]

ayru bk. ayru | ayrı [1]

40a/1

ayruksı | değişmiş, başkalaşmış, başka türlü, farklı [3]

a. ol- 15a/7, 15a/8

a. resim 15a/9

ayruluğ | ayrılık [1]***ayruluğ düş-** | ayrılmak, bir sebeple araya ayrılığın girmesi

24b/11

ayu | ayı [2]

43a/12

a. südi 31a/3

ayuk | ayık, akli başında**a.+mıdur** [1]

5b/4

ayva | ayva [1]

a. ağacı 29a/6

az | az [2]

cüşsesi a. 1b/9

‘ömri a. 35a/8

azacık | azıcık, çok az [1]

a. māl 48b/1

a‘zā | Ar. vücudu meydana getiren parçalar, organlar**a.+sından** [1]

27b/1

‘azāb | Ar. büyük sıkıntı, eziyet [3]

14b/3, 59a/10, 60b/4

‘a.+dan [3]

13b/1, 14b/6, 35a/4

‘a.+ı [2]

50b/12

ölcek ‘a.+ı 35a/12

‘a.+ından [3]

14a/3, 56a/6, 56b/5

[-11-]

āzād | Far. serbest bırakılmış, kurtulmuş, özgür [1]

ā. düşi 5a/4

ā.+mıdur [1]

5b/2

***āzād ol-** | serbest kalmak, kurtulmak [7]

13b/6, 22b/7, 42b/13, 43a/4,
55a/6

şamudan ā. ol- 13b/2, 58a/1

***āzād eyle-** | serbest bırakmak,
kurtarmak [1]

40a/6

[-10-]

āzādlik | Far.+Tr. özgürlük [1]

29b/1

azğāş | Ar. karışık, karmakarışık
rüyalar [2]

a. ve ahlām 4a/11, 4b/1

‘azīm | Ar. büyük, ulu [2]

‘a. iş 36b/12

‘a. korku 7b/2

‘a.+i [2]

‘arş-ı ‘a.+i 14b/9, 14b/12

[-4-]

‘azīz | Ar. saygın, değerli [6]

14b/6, 37a/10, 37a/12, 58a/6

‘a. ol- 38a/11, 55a/7

‘a.+lerden [1]

8a/7

‘a.+dir [2]

25a/7, 25b/10

[-9-]

azkīnlık | azgınlık, sapkınlık

a.+dan [1]

17b/7

‘azrā’il | Ar. Tanrı buyruğu ile
insanların canını alan melek, can alıcı

‘a.+dür [1]

53b/6

‘azze ve celle | Ar. aziz ve şanı yüce
olsun [1]

61b/2

B

bāb | Ar. bir kitabın bölümlerinden her
biri [1]

elli sekiz b. 2b/12

b.+lara [1]

8a/9

b.+ları [1]

kitābın b.+ları 2b/11

b.+ların [1]

2b/13

[-4-]

ba‘dehū | Ar. ondan sonra, daha sonra
[1]

6b/1

bādem | Far. badem [2]

b. ağacı 29b/5

b. yağı 21b/10

bāğ | Far. bahçe, yeşillik, ağaçlık ve
çiçeklik yer, bostan [3]

8b/9, 20a/12, 21a/7

bağ(ı)r | göğüs, ciğer, bağırsak vb.
vücut boşluklarında bulunan organların
ortak adı [1]

25b/4

b.(Ø)+ın [1]

48b/12

[-2-]

bağırsak | sindirim organının mideden
anüse kadar olan bölümü [1]

25b/4

bağla- | bağlamak

b.-dı [1]

42b/8

b.-dılar [1]

49a/1

b.-mıslar [1]

7a/3

[-3-]

bağlan- | bağlanmak

b.-mış [2]

33a/8, 37b/4

bağlu | bağlı [2]

27a/8, 33a/3

baht | Far. talih, ikbal, şans [1]

22a/4

bağ- | bakmak

b.-mışdur [1]

14a/10

b.-sa [1]

33b/9

b.-up [1]

61b/2

[-3-]

bâkça | Far. bahçe, çiçek, sebze veya meyve ağacı yetiştirilen toprak parçası [3]

8b/9, 20a/12, 21a/7

b.+da [1]

29b/11

b.+sında [2]

29a/7, 29a/10

[-6-]

bağır | kolay dövülür ve işlenir

olduğundan eski çağlardan beri kullanılan, kızıl renkli element [2]

10a/4, 31b/6

bağla | Ar. baklagillerden, yeşil kabuklu ve taneli bir bitki [1]

29b/9

bal | bal [1]

30a/5

balaban | bataklıklarda yaşayan, balıkçıla benzer, eti yağlı ve ağır, iri bir kuş [1]

46b/12

balgam | Ar. balgam [1]

25a/12

balık | balık [9]

11a/13, 50a/4, 50a/7, 50a/10,

50a/11, 50a/12, 50a/13

bişmiş b. 50a/9

yaş b. 50a/6

bağ | ezan [3]

9a/2, 22b/5, 23b/4

bağla- | bağlamak, ezan okumak

b.-rdum [1]

12b/9

b.-ya [1]

23b/5

[-2-]

barmak | parmak [2]

12a/13

35b/11

b.+ları [1]

61a/6

b.+ların [1]

25a/9
 [-4-]
bart | yara, çıban [1]
 9b/6
baş- | kuluçkaya yatırmak
b.-a [1]
 40b/14
baş- | baskın yapmak
b.-a [1]
 44b/4
b.-sa [1]
 44b/4
 [-3-]
baş | çıban [1]
 9b/6
baş | baş, kafa [5]
 9a/9, 24b/6, 24b/12, 40b/10
 b. açık 23a/2
b.+ı [6]
 38b/2, 42b/4, 45a/7
 âdem b.+ı 40b/10
 b.+ı kılı 18b/13
 kendi b.+ı 24b/9
b.+ın [7]
 24b/10, 24b/12, 24b/13, 25a/1,
 35b/6, 35b/7, 40b/9
b.+ına [1]
 32a/3
 [-19-]
başla- | başlamak
b.-sa [1]
 37a/3
b.-yup [1]

24a/11
 [-2-]
bat- | batmak
b.-arken [1]
 6b/4
bâıl | Ar. doğru ve sahih olmayan [5]
 33a/9, 34b/5, 36a/6, 55b/11
 b. iş 15a/11
b.+dan [1]
 52b/6
 [-6-]
bay | parası, malı çok olan, zengin [9]
 15b/12, 20b/7, 42b/13, 42b/13
 b. düşü 5a/5
 b. kıl- 28a/12
 b. ol- 13b/5, 17a/12, 55a/6
b.+mıdur [1]
 5b/2
 [-10-]
bay- | baymak, bayıltmak
b.-dı [1]
 41a/8
baykuş | baykuş
ķ.+ı [1]
 [bay]kuş 48a/12
baylık | zenginlik [2]
 18b/2, 34a/2
bāzār | Far. pazar [2]
 18a/4
 b. ehli 18a/4
b.+ına [1]
 23a/6

[-3-]

ba'zı | Ar. hepsi olmayıp içlerinden
birkaçı, kimi

b.+lar [1]

22a/6

b.+sı [1]

32a/12

[-2-]

bed-bahtlık | Far.+Tr. bahtsızlık,
talihsizlik [1]

2b/10

beg bk. big | bey [1]

iki b. 44a/10

b.+i [1]

şehrin b.+i 61b/5

b.+ler [5]

12b/6, 52b/5, 53b/10

b.+ler düşi 12b/7

ulu b.+ler 4b/9

b.+lere [2]

29a/2, 42a/6

[-9-]

beglik bk. beglik | beylik, padişahlık

b.+dır [1]

58b/9

begli(k) bk. beglik | beylik, padişahlık
[4]

17a/11, 37b/2, 42b/1

b. bul- 40a/11

b.(g)+e [2]

32a/4

b.+e iriş- 44b/6

b.(g)+i [1]

b.+i artık ol- 15b/5

b.+dır [1]

15a/3

[-8-]

belā | Ar. büyük zarar ve sıkıntıya yol
açan olay veya kimse, içinden çıkılması
güç durum [3]

59a/10

b. iriş- 24b/13

b. ol- 23b/11

b.+dan [1]

40a/6

b.+lara [1]

34a/13

b.+lardan [8]

16b/7, 17b/7, 20a/6, 23a/11,
34a/13, 57b/4, 57b/6, 58a/12

b.+sın [1]

6b/10

***belāya düş- / ir- / şataş- /
giriftār ol-** | sıkıntıya uğramak,
bir bela ile karşılaşmak

b.+ya [5]

b.+ya düş- 7a/13, 27a/4

b.+ya giriftār ol- 59b/6

b.+ya ir- 45a/4

b.+ya şataş- 49a/10

[-19-]

bellü | belli, bilinen [1]

b. kaçşāb 53b/4

belür- | belirmek

b.-di [1]

27b/2

belürsüz | belli olmayan, belirsiz [1]

b. kaçsāb 53b/5

be(n) | (zamir) ben [1]

6b/8

b.+den [1]

6b/10

b.+im [1]

1b/8

b.+(ḡ)a [1]

6b/9

[-4-]

bend | Far. bağ, zencir [4]

10a/9, 33a/5

b. i zindān 26a/11, 26b/4

bende | Far. kul, köle

b.+midür [1]

5b/2

benī ādem | Ar. insanoğlu, insanlar [1]

3a/3

beñze- | benzemek

b.-r [8]

9b/13, 10a/4, 11a/10, 11b/6,

30a/9, 43a/10, 49b/8, 52b/4

berāber | Far. I. birlikte [1]

38b/1

II. eş, eşit [1]

b. ol- 5a/1

b.+dir [1]

45a/9

[-2-]

berekāt | Ar. bereket, bolluk, hayır [2]

22a/11

ḡayr u b. 22b/12

b.+dür [1]

13b/11

[-3-]

berī | Ar. kurtulmuş, uzak

***berī ol-** | uzak durmak [1]

nifāḡdan b. ol- 57a/6

berk | sağlam, kuvvetli [2]

22b/10, 56b/9

beşāret | Ar. müjde, iyi haber [3]

14b/1, 22a/10, 23b/3

b.+i [1]

3b/7

[-4-]

beyit | Ar. ev, mesken, hane [1]

ehl-i b. 25a/11

beyn | Ar. ara, arasında

b.+inde [1]

35a/9

beze- | bezemek, süslemek

b.-ye [1]

61a/9

bezirgān | Far. Tüccar, tacir [1]

43a/5

b.+lara [1]

29a/2

[-2-]

bezirgānlık | Far.+Tr. Tüccarlık [1]

16b/2

bıḡar bk. buḡar | pınar [2]

8b/3, 53b/11

bıraḡ- | bırakmak

b.-maḡ [1]

25a/12

bıyı(k) | bıyık [1]

25a/11

b.(ğ)+ın [1]

61a/8

[-2-]

bi‘avni‘llāhi’l-kerīmü’l-vehhāb | Ar.

lütü ve keremi çok olan Allah’ın
yardımıyla [1]

8a/10

bid‘at | Ar. sonradan türeyen şey, yeni
âdet [1]

54b/9

bî-emir hüdā | Far.+Ar. Allah’ın
emriyle [1]

16a/10

big bk. beg | bey

15b/5

bil- | bilmek [3]

2b/8, 3a/8, 12b/4

b.-e [1]

5b/1

b.-enlere [1]

62a/6

b.-gil [1]

2a/8

b.-mek [6]

3a/5, 5b/4, 8a/10, 8a/12, 12b/3,
60a/2

b.-meye [1]

61b/1

b.-miş [1]

27a/11

b.-ür [3]

2b/10, 48a/9, 58a/10

[-17-]

bile | birlikte, beraber [1]

45a/2

bildür- | bildirmek

b.-eler [1]

4b/8

b.-ür [1]

12a/7

[-2-]

bin- | binmek

b.-di [4]

40a/12, 40a/13, 41a/5, 42a/11

b.-digi [1]

37b/3

b.-miş [17]

37b/2, 37b/8, 37b/10, 38a/13,
38b/1, 38b/2, 38b/11, 41b/1,
41b/11, 42a/5, 42a/9, 42b/1,
44b/11, 46b/3, 46b/6, 54a/1,
61a/4

b.-se [9]

38b/3, 38b/4, 39a/5, 40a/3,
42a/8, 43a/3, 44a/11, 46a/3,
47a/9

b.-üp [1]

38a/4

[-32-]

biğ | I. bin [2]

b. akça 24b/12, 33a/11

II. pek çok, çok sayıda [1]

biğ ol- 37b/5

[-3-]

bir | bir [268]

1b/7, 1b/8, 2a/1, 3a/4, 3a/12,
 3b/4, 3b/5, 4a/1, 4a/5, 4a/13,
 5a/11, 6b/2, 6b/11, 7a/2, 7a/3,
 7a/5, 7a/6, 7a/13, 7b/1, 7b/9,
 8a/5, 8a/6, 8a/8, 9b/2, 12b/11,
 12b/9, 13a/1, 13a/2, 13a/9,
 13b/1, 13b/12, 14a/7, 14b/5,
 15b/4, 16a/1, 16a/13, 16b/12,
 17a/4, 17a/5, 17a/6, 17b/13,
 18a/6, 18a/10, 18a/13, 18b/8,
 19a/7, 19b/1, 19b/9, 19b/10,
 20b/1, 20b/13, 21a/13, 21a/5,
 21a/6, 21a/9, 23a/10, 23b/13,
 24a/13, 24b/5, 24b/11, 26b/12,
 24b/13, 27a/1, 27a/3, 27a/4,
 27a/7, 27b/2, 27b/3, 27b/7,
 28a/10, 28b/3, 29b/6, 30b/5,
 32a/13, 32b/13, 33a/3, 33a/8,
 33a/10, 33b/1, 33b/13, 34a/1,
 34b/5, 34b/7, 35a/2, 35a/5,
 35a/6, 35a/8, 35a/11, 35a/13,
 35b/1, 35b/2, 35b/3, 35b/5,
 35b/7, 36b/1, 36b/2, 36b/4,
 36b/7, 36b/11, 36b/12, 37a/1,
 37a/3, 37a/8, 37a/11, 37a/12,
 37b/7, 37b/8, 37b/10, 37b/11,
 38a/3, 38a/10, 38a/12, 38a/13,
 38b/1, 38b/2, 38b/3, 38b/6,
 38b/7, 38b/8, 39a/1, 39a/5,
 39a/13, 39b/1, 39b/6, 39b/8,
 40a/4, 40a/5, 40a/6, 40a/9,

40a/13, 40b/4, 40b/5, 40b/13,
 40b/14, 41a/5, 41a/6, 41b/1,
 41b/3, 41b/10, 41b/11, 41b/13,
 42a/1, 42a/9, 42b/3, 42b/9,
 43a/2, 43a/9, 43a/11, 43a/12,
 43a/13, 43b/8, 43b/9, 43b/10,
 43b/11, 43b/13, 44a/11, 44a/8,
 44a/9, 44b/2, 44b/3, 44b/11,
 44b/13, 45a/7, 45a/9, 45b/3,
 45b/4, 45b/5, 45b/6, 45b/8,
 46a/5, 46a/6, 46b/3, 46b/5,
 46b/11, 47a/7, 47b/2, 47b/7,
 48a/2, 48a/3, 48a/4, 48a/5,
 48a/13, 48b/11, 49a/4, 49a/6,
 49a/7, 49a/9, 49a/10, 49a/12,
 50a/6, 50a/8, 50a/11, 50a/13,
 50b/1, 50b/4, 50b/5, 50b/7,
 50b/9, 50b/10, 50b/11, 51a/1,
 51a/2, 51a/4, 51a/11, 51b/4,
 51b/11, 51b/13, 52a/9, 52a/10,
 54a/1, 54a/9, 54a/10, 54b/10,
 57a/12, 59b/2, 59b/5, 59b/6,
 60a/4, 60a/9, 60b/9, 60b/14,
 61a/1, 61a/6, 61a/7, 61a/9,
 61a/12, 61b/3, 61b/4, 61a/5,
 61b/6, 61b/10, 61b/11, 61b/14,
 62a/1

[-268-]

bir bir | teker teker [1]

3a/7

biri | bir tanesi [3]

2a/3, 2a/3, 61a/11

b.+n [1]

52a/9	29a/13
b.+niğ [1]	bit bit [3]
40b/9	11a/12, 49b/2, 49b/7
b.+si [1]	bit- bitmiş
47a/1	b.-miş [3]
b.+side [1]	29a/8, 29a/11, 28b/3
61b/9	biti mektup, yazılmış şey [3]
b.+sin [2]	9a/7, 24a/5, 24a/10
3a/6, 13a/1	bīzār Far. bıkmış, usanmış, bezmiş
b.+sini [1]	[1]
8a/11	b. ol- 4a/6
[-10-]	boğaz boğaz
biri biri birbiri	b.+ın [1]
b.+yle [2]	39b/8
44a/9, 44a/10	boğazla- hayvan veya insanı
birinç Far. bakıra çinko katılarak elde	boğazından keserek öldürmek
edilen sarı renkte bir alaşım pirinç [1]	b.-dı [2]
10a/4, 31a/6, 31b/6	40a/9, 40b/4
birinç Far. pirinç, bitki [1]	b.-dığın [1]
29b/8	39b/3
biş (sayı) beş [1]	b.-rdı [1]
b. dürlü14b/9	48a/3
b.+inci [1]	b.-sa [1]
7a/12	38b/13
[-2-]	b.-yup [1]
biş- bişmek	40a/2
b.-miş [2]	[-6-]
48b/4, 50a/9	bol bol, çok fazla [1]
bişir- bk. bişür- bişirmek	56b/6
b.-di [1]	bor(ç) borç
17b/12	b.(c)+a [1]
bişür- bk. bişir- bişirmek	21a/4
b.-se [1]	b.(c)+ı [1]

19a/1

b.(c)+ın [1]

24b/1

b.(c)+undan [1]

43a/3

b.(c)+unun [1]

21a/6

b.+dan [1]

22b/7

[-6-]

borçlu | borcu olan, borç almış olan, verecekli [1]

24b/1

boşa- | boşamak

b.-ya [1]

43b/10

b.-yıcı [1]

57a/8

[-2-]

boynuz | boynuz

b.+ın [1]

40a/4

b.+ları [1]

42b/11

[-2-]

boz | açık toprak rengi, kül rengi [1]

38a/2

bölü(k) | bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım [2]

43b/10, 43b/11

b.(g)+ünden [1]

56a/9

[-3-]

börk | genellikle hayvan postundan yapılan başlık [5]

10a/6, 31b/9, 31b/12, 32a/3,

54a/1

böyle | bunun gibi, buna benzer [1]

60b/9

bu | bu [26]

2a/2, 5b/10, 2a/5, 6b/8, 8a/4,

8a/7, 12b/11, 15b/1, 15b/13,

17a/12, 18b/5, 20b/2, 23b/11,

27a/2, 29b/12, 31a/9, 33a/7,

35b/7, 37b/6, 41a/10, 49a/12,

60b/9, 61b/3, 62a/1, 62a/4,

62a/5

b.+dur [3]

12a/9, 20a/10, 45b/12

b.+nlar [14]

2b/7, 12a/11, 12a/13, 12a/9,

12b/13, 12b/2, 29b/9, 31b/7,

34a/4, 47a/4, 53b/8, 54a/2,

54a/5, 54a/8

b.+nlara [8]

9b/13, 10a/4, 11a/10, 11b/6,

30a/9, 30a/11, 49b/8, 52b/4

b.+nlardan [1]

41a/3

b.+nları [3]

5b/4, 20a/3, 52a/8

b.+nların [11]

11a/8, 11b/5, 20a/1, 24a/1,

24a/2, 29b/10, 46a/8, 46b/13,

47a/1, 52a/9, 52b/3

b.+ña [2]

20a/9, 28a/5

[-68-]

buğday | buğday [1]

29b/6

buğağı bk. buğağı | hayvanların ve esir veya mahkum olan insanların ayağına kaçmaması için vurulan demir halkalı köstek [2]

33a/5, 33a/9

buğağı bk. buğağı | hayvanların ve esir veya mahkum olan insanların ayağına kaçmaması için vurulan demir halkalı köstek [1]

10a/9

bul- | bulmak, elde etmek, ulaşmak

b.-a [72]

7a/11, 7b/3, 13b/6, 14b/13, 16b/1, 16b/6, 16b/7, 16b/9, 19b/3, 19b/5, 19b/13, 21a/8, 21a/10, 21a/11, 22a/10, 27a/2, 28b/12, 31a/2, 31a/4, 31b/3, 31b/8, 33a/2, 33b/7, 33b/9, 35b/5, 37a/2, 37b/3, 37b/5, 37b/12, 37b/13, 38a/5, 39a/12, 40a/3, 40a/10, 40a/11, 40a/12, 40b/10, 40b/14, 41b/8, 42a/8, 42a/10, 42b/2, 43a/3, 43a/4, 43a/5, 43a/6, 43b/9, 44a/11, 44b/5, 45b/3, 46a/4, 46b/7, 50a/2, 51a/5, 51a/11, 51b/8, 52a/12, 55a/10, 55b/2, 55b/4, 55b/6, 55b/10, 56a/11, 56b/3, 56b/7, 57b/4, 59b/2, 59b/3,

59b/11, 61a/1, 61b/9

b.-dı [5]

45b/8, 50a/8, 50a/10, 50a/12, 50a/13

b.-mağ [11]

22b/12, 23a/1, 26a/2, 26a/4, 26a/8, 26a/9, 26a/13, 34b/9, 35a/1, 49b/9, 59b/12

b.-mağdur [3]

20b/7, 48b/8, 59a/7

b.-sa [1]

40b/9

b.-up [1]

52a/10

[-93-]

bulanık | bulanmış olan, duru olmayan [1]

b. şu 59b/4

bulaş- | bulaşmak [1]

28a/10

bulun- | bulunmak, herhangi bir durumda olmak

b.-a [2]

23b/6, 56a/10

buğar bk. bığar | pınar [1]

16a/10

b.+dan [1]

16b/6

b.+ından [1]

58a/13

[-3-]

burç | Ar. kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi [1]

19b/13
burun | burun [2]
 12a/12, 25a/5
buynuz | boynuz
b.+u [1]
 42b/9
b.+un [1]
 42b/2
 [-2-]
buyur- | buyumak, emretmek
b.-dı [2]
 1b/8, 2a/8
b.-muşdur [2]
 2b/1, 6b/12
b.-ur [4]
 3b/6, 3b/13, 4a/4, 7a/2
 [-8-]
buzağı | buzağı [4]
 11a/3, 42a/13, 42b/1, 43a/2
buzala- | buzağılamak, yavrulamak,
 doğurmak
b.-dı [1]
 43a/1
bülbül | Far. sesinin güzelliği ile
 tanınmış olan ötücü kuş [1]
 47b/7
bürü- | bürümek, sarmak, kaplamak [1]
b.-müş
 61a/14
büt | Far. put [1]
 58b/12
b.+ler [3]
 11b/10, 58b/11, 58b/13

[-4-]
bütün | eksiksiz, tam [2]
 dīni bütün ol- 7a/4
 yiği b. 32a/5
büyük | büyük [5]
 49a/6, 49b/12
 b. kimse 49a/8
 b. kişi ol- 26b/7
 b. yaş balık 50a/6
C
cāh | Ar. yüksek mevki, makam, rütbe
 [7]
 31a/8, 32a/10, 32a/11
 ‘izz ve c. 25b/1
 ‘izz ü c. 26a/6, 31b/11, 37b/2
cān | Far. can, ruh [1]
 c. vir- 14a/1
c.+ı [3]
 c.+ı çık- 58a/1
 c.+ı_çun 35a/5, 36b/3
c.+ın [1]
 c.+ın al- 13b/13
 [-5-]
cān alıcı | Far.+Tr. azrail [2]
 13b/13, 14a/1
cānāvar | Far. azgın, vahşi, yırtıcı
 hayvan [7]
 9b/2, 10b/9, 26b/12, 27a/3,
 32b/10, 39b/7
 ulu c. 49a/10
c.+lar [8]
 8a/3, 10b/12, 37a/6, 37a/7,
 39b/2, 39b/10, 41a/12, 48b/9

c.+ları [2]

deñiz c.+ları 11b/1, 50a/5

[-17-]

cāriye | Ar. para ile alınıp satılan, üzerinde sahibinin her türlü hakka sahip bulunduğu kız, halayık [1]

31b/5

cāzū | Far. cadı, büyücü

c.+lar [2]

11b/4, 58b/3

c.+ları [1]

52a/13

[-3-]

cemā'at | Ar. bir dinden veya bir soydan olanların topluluğu

c.+den [1]

35b/7

c.+le [1]

58b/6

[-2-]

cemī' | Ar bütün, hepsi, cümle [3]

16b/5, 36a/9

c. ħalāyık 14b/13

***cemī' kıl-** | bir araya getirmek, derlemek, toplamak, devşirmek [1]

2a/4

cemī' | Ar. çoğul, çokluk [2]

c. ol- 51a/2, 51a/3

cenāze | Ar. cenaze töreni [1]

61a/1

ceng | Far. savaş, kavga, çekişme [1]

31b/4

cennet | Ar. cennet, uçmak, behişt

c.+den [1]

ehl-i c.+den ol- 14a/4

cevāb | Ar. yanıt, cevap [2]

c. vir- 53b/10, 60b/3

cevāhir | Ar. elmas, yakut vb. değerli taşlar, mücevher [5]

10a/3, 31a/7, 32a/1, 32a/10

la'l-i c. 31a/5

cevir | Ar. haksızlık edip incitme, eziyet, cefa, zulüm [2]

c. iriş- 41b/13

ulu c. 54b/2

cihān | Far. cihan, dünya [1]

iki c. 14a/3

c.+da [3]

2a/8, 2a/13, 14b/5

c.+ıñ [1]

23a/6

[-5-]

cimā' | Ar. çiftleşme, cinsel ilişki [9]

10a/7

c. it- 32b/2, 32b/8, 32b/10, 32b/13, 33a/1, 48a/3, 60b/14

c. kıl- 45b/3

cins | Ar. Tür, çeşit

cins+den [1]

24b/5

c.+inden [1]

9a/8

[-2-]

cirāḥat | Ar. yara, irin

c.+i [1]

19a/2

cum'a mescidi | Ar.+Tr. rivayete göre
ilk hutbenin okunduğu, ilk cuma
namazının kılındığı yer

m.+n [1]

20a/1

m.+nde [1]

20a/4

[-2-]

cüşse | Ar. beden, yapı

c.+si [1]

1b/9

cühüd | Far. yahudi, çift [3]

11b/13, 59b/9, 60a/2

cüllāh | Far. dokumacı [1]

53a/1

cümle | Ar. bütün, hep, tüm [3]

19a/1

c. 'ālem 37a/11

c. ḥalāyıkıñ menfa'ati 22b/1

c.+siniñ [1]

42b/10

[-4-]

cünün | Ar. cinnet, delilik, delirme,
çıldıırma

c.+mıdur [1]

5b/4

Ç

çadır | Far. keçe, deri, kıl dokuma, sık
dokunmuş kalın bez taşınabilir barınak,
oba, otağ [1]

26b/4

çaķal | Far. çakal [3]

11a/6, 44a/7, 45a/8

çal- | çalmak

ç.-maķ [1]

59a/2

çayan | akrep, yılan, çıyan, kırkayak
vb. zehirli hayvan [4]

11b/2, 51a/8, 52a/4, 60b/1

çaylak | yırtıcılardan, uzun kanatlı,
çengel gagalı, tavuk büyüklüğünde bir
kuş [1]

47a/2

çeğāne | Far. bir tür telli saz [2]

10b/5, 35b/13

çek- | çekmek

ç.-di [1]

50b/3

çekirge | çekirge [3]

11a/11, 49b/10, 49b/11

çeng | Far. çalgı aletlerinden bir saz
çeşidi [2]

10b/5, 35b/13

çeri | asker [2]

41b/10, 49b/11

ç.+leridür [1]

50b/8

çetik bk. çetük | kedi [4]

45b/5, 45b/9, 45b/8, 45b/12

çetük bk. çetik | kedi [3]

11a/7, 45b/6

yavuz ç. 45b/11

çiban | vücudun herhangi bir yerinde
oluşan ve çoğu, ağrı ve ateş ile kendini
gösteren irin birikimi [2]

27b/4, 9b/7

çık- | çıkmak

ç.-a [2]

47a/2, 61a/4

ç.-ardı [1]

20b/13

ç.-dı [8]

16b/8, 17a/9, 17b/6, 19a/12,

20a/7, 46b/11, 47a/8, 47b/9

ç.-mağı [1]

58a/2

ç.-mak [4]

20a/11, 26a/9, 34b/12

ç.-mış [2]

21a/2, 27b/4

[-18-]

çıkar- | çıkarmak

ç.-a [1]

43b/8

ç.-mak [4]

9b/6, 9b/7, 28a/1, 28a/5

ç.-sa [1]

43b/7

ç.-salar [1]

42b/3

[-7-]

çırā(k) | Far. ışıık, kandil [5]

8b/5, 17b/2, 18b/1, 18b/4, 18b/8

ç.(ğ)+ı [1]

18b/6

[-6-]

çiçek | çiçek hastalığı

***çiçek çıkar-** | çiçek hastalığına

tutulmak [3]

9b/5, 28a/1, 28a/4

çig | çiğ [1]

48b/5

çirkīn | Far. çirkin [2]

51a/4

ç. yağ 21b/9

çişme | Far. çeşme

ç.+den [1]

16b/4

çobanlık | Far.+Tr. çoban olma durumu [1]

40a/10

çok | çok [53]

2a/1, 4a/8, 7b/11, 7b/9, 8a/1,

8a/2, 9a/8, 14a/4, 15b/12, 18a/5,

18a/9, 18b/3, 20a/7, 24b/5,

26a/6, 28a/9, 29a/3, 29a/8,

34a/3, 34a/7, 35b/12, 36b/13,

37b/6, 38a/10, 38a/11, 40a/14,

41b/6, 42b/10, 42b/8, 43b/1,

44b/1, 47a/10, 47b/3, 47b/4,

47b/10, 47b/11, 48a/9, 50b/7,

50b/11, 51a/5, 51b/2, 51b/8,

53a/8, 56a/3, 57a/8, 57a/11,

58a/7, 60b/5, 60b/6, 60b/7,

61a/14,

çoğalcı | eskiden savaşlarda giyilen ve özellikle atlara giydirilen zırhı yapan kimse [1]

53b/1

çoğluk | çok olma durumu, çoğul, kesret [3]

ç. âdemler 24b/7

ç. deve 39a/13

ç. kiçiler 40b/1

çuval | Far. pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba

ç.+a [2]

10b/8, 36a/10

çün | Far. çünkü [4]

3b/7, 5a/2, 35a/5, 36b/3

D

dād | Far. adalet, doğruluk [1]

‘adl ü d. 23a/1

dahı | dahi, de [45]

2a/1, 2a/11, 2a/12, 2b/8, 3a/1, 3a/2, 4a/3, 4b/5, 5a/12, 6b/4, 12b/11, 12a/12, 13a/1, 13a/6, 14b/6, 15b/10, 16b/3, 19a/3, 20a/11, 21b/6, 25a/10, 25a/11, 25b/9, 26a/7, 26a/12, 26a/13, 28a/13, 29a/12, 30b/10, 31a/7, 31b/13, 32b/8, 33a/7, 35b/4, 36b/12, 37a/9, 42a/10, 46b/9, 47a/5, 58b/4, 62a/4

ol_dahı 12b/11, 18a/2, 21b/10

dā'im | Ar. devam eden, devamlı, sürekli [1]

4a/7

dalālet | Ar. doğru yoldan ayrılma, yoldan çıkma, sapıtma, sapıklık [1]

d. ehli 54b/9

d.+dür [1]

17b/5

[-2-]

dāne | Far. tane

d.+dür [1]

36a/12

d.+ler [1]

10b/8

d.+leri [1]

36a/11

[-3-]

darb | Ar. vurma, dövme [1]

d. it- 47b/7

dārçīn | Far. tarçın [1]

30a/11

dāri | Far. ilaç

d+ler [1]

10a/1

davşan bk. tavşan | tavşan [2]

43a/7

d. südi 30b/13

deccāl | Ar. dinī inanışlara göre kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkacak olan yalancı ve kötü yaratılışlı kimse [2]

11b/3, 52a/6

d.+ı [1]

52a/11

[-3-]

deg- | değmek, ulaşmak, erişmek

d.-e [7]

17a/6, 46b/5, 50b/5, 51a/1, 51b/12, 59a/13, 59b/5

d.-erdi [1]

28a/8

[-8-]

degil | değil [3]

27a/9, 41b/3, 44b/7

d.+dir [5]

33b/3, 36a/7, 36b/8, 40b/11,
53b/1

d.+dür [2]

29b/9, 34a/8

d.+Ø-se [2]

20a/8, 26b/3

[-12-]

degirmen | değirmen, içinde öğütme işi
yapılan yer [1]

8b/9

delā'il | Ar. deliller, işaretler [1]

d.-[i] ta'bir 8a/11

delālet | Ar. gösterme, işaret

d.+dir [1]

36a/8

d.+dür [1]

23b/10

***delālet it-** | işaret etmek,
göstermek [19]

11b/8, 12a/10, 13b/12, 18b/3,
19a/9, 21b/11, 21b/12, 21b/8,
22a/9, 24a/2, 24a/3, 26b/8,
29a/13, 36a/13, 38b/10, 53b/9,
54a/3, 54a/6, 54a/8

[-21-]

delīl | Ar. delil, kanıt [4]

12a/9, 27b/11

d.-[i] ta'bir 12a/7, 8a/12

d.+dir [2]

28a/5, 60a/9

d.+dür [6]

12b/1, 12b/3, 18b/2, 21b/13,
32a/4, 35a/4

[-12-]

delin- | delinmek [1]

d.-miş

31b/5

delü | deli [2]

21b/9, 6b/5

dem | Far. zaman

d+de [1]

23b/4

demür | demir [2]

10a/9, 33a/5

demürçi | demir satan, demir eşya
yapan veya onaran kimse [4]

10a/11, 33b/5, 52b/5

demür[çi] 33b/8

degiz | deniz [5]

8b/3, 16a/10, 16a/12

d. cānāvarları 11b/1, 50a/5,

d.+den [1]

16a/13

[-6-]

degli | kadar [1]

27a/10

depren- | deprenmek, kımıldamak,
hareket etmek, sarsılmak

d.-se [1]

59a/13

derd | Far. dert, üzüntü

d.+e [1]

61b/10

d.+ine [1]
29a/13
[-2-]

deri | deri [1]
12b/1

d.+si [4]
38b/10, 41b/7, 46b/9, 48a/10

d.+sin [5]
40b/5, 43b/13, 45a/2, 45b/8, 46a/1

d.+sini [1]
39b/12
[-11-]

dermān | Far. derman, ilaç [1]
d. ol- 29b/1

dervīš | Far. derviş, yoksul [3]
28a/12, 39a/2, 55a/5

d.+lere [1]
40a/5
[-4-]

derzī | Far. terzi [1]
52b/13

destemāl | Far. el bezi, mendil [1]
34a/6

devāt | Ar. divit [3]
24a/4, 24a/7, 9a/6

deve | deve [6]
10b/11, 37b/1, 39a/6, 39a/9, 39a/11, 39a/13

d.+den [1]
39a/6

d.+si [3]
39a/10, 39a/12, 39a/11

d.+sinden [1]
39a/7

d.+ye [1]
39a/5
[-12-]

devlet | Ar. devlet, mutluluk, saadet, talih, baht [8]
14a/8, 22a/4, 32a/9, 34a/7, 36a/5, 38b/11, 40b/9, 54b/14
‘izz i d. 54b/14

***devleti art-** | bulunduğu makamının veya gücünün artması, saadetin çoğalması

d.+i [4]
26b/10, 38b/12, 39a/13, 42b/4

***devlet bul-** | büyük bir saadet veya mevki sahibi olmak [2]
37b/5, 59b/3

***devletden düş-** | bulunduğu makamı, mevkiyi veya gücünü kaybetmek

d.+den [1]
46b/2

***devlete ir-** | büyük bir saadete veya mevkiye erişmek

d.+e [2]
38b/3, 55b/3
[-17-]

di- | demek

d.-diler [3]
13a/2, 2a/5, 62a/4

d.-düm [1]
13a/5

d.-mek [1]

23a/2

d.-meye [3]

6b/2, 6b/3, 6b/6

d.-miş [1]

35a/8

d.-mişler [1]

48b/6

d.-rler [2]

3b/1, 4a/8

d.-ye [2]

6b/10, 6b/9

d.-yü [3]

7a/1, 12b/12, 13a/5

[-17-]

dib | dip

d.+inde [1]

56b/5

dik- | dikmek

d.-er [1]

33b/3

d.-erdi [1]

33b/2

d.-mişler [1]

28b/5

[-3-]

dile- | dilemek, istemek

d.-digi [1]

56b/3

d.-mek [1]

24a/8

d.-rse [1]

46a/4

d.-se [1]

5b/8

d.-ye [3]

6a/9, 36b/3, 38b/6

d.-yüp [3]

2a/2, 5b/6, 61a/12

[-10-]

dile(k) | dilek

d.(g)+ine [1]

d. ir-15b/3

dilki | tilki [12]

12a/5, 11a/1, 41a/2, 41a/4,

41a/5, 44a/6, 45a/6, 45a/7,

45a/8, 60b/1, 60b/5

d. südi 31a/3

dilsiz | konuşamayan, ahraz, lâl [3]

10b/1, 34a/10, 61a/6

dīn | Ar. din [19]

2a/9, 5a/2, 23b/3, 31a/4, 31a/13,

33a/10, 53a/4, 54b/3, 54b/6,

56b/2, 56b/9, 57a/4

d. arılığı 19b/7, 31b/11

d. diyānet 32a/9

d. ehli 57a/2

d. uluğı 30b/7

‘ilm-i d. 14a/13

d.+den [1]

d.+den çık- 61a/4

d.+i [7]

23a/7, 55a/1, 57a/1

d.+i bütün 7a/4

d.+i kavī 18b/10, 22b/8,

d.+i kuvvetlü 7b/3, 25b/3

d.+[i] [1]

d.+[i] kavî 32a/7

d.+ine [5]

32a/2, 34a/5, 34a/9, 46b/3,
61b/5

[-33-]

dīnār | Ar. altın sikke, dinar [1]

58a/7

dīnlü | Ar.+Tr. dinî inancı olan [2]

arı d. 53b/4, 57b/3

direk | değerli, saygın, önde gelen
kimse

d.+leridür [1]

5a/2

dirhem | Ar. gümüş sikke

d.+dür [1]

29a/2

diri | diri [2]

35a/6, 39b/7

d.+den [1]

35b/2

d.+ye [2]

35a/11, 35a/13

d.+yi [1]

35a/11

[-6-]

diril- | dirilmek [2]

34b/13, 54b/10

dirlik bk. dirlik | Yaşayış, hayat, sağlık,
varlık, geçim [5]

24a/12

iyü d. 19b/8, 30a/1, 46a/12

hoş d. 22a/8

dirh(k) bk. dirlik | Yaşayış, hayat,
sağlık, varlık, geçim

d.(ğ)+ı [2]

57a/1

d.+ı eyü ol- 17a/10

[-7-]

diş | diş

d.+leri [1]

25a/6

d.+lerin [1]

39b/13

[-2-]

diş et(i) | diş eti

e.(Ø)+leri [1]

25a/10

dişi | bu cinsten olan [3]

38b/4

d. deve 39a/9

d. it 45b/3

d.+dir [1]

37b/11

[-4-]

dīv | Far. şeytan, ifrit, cin [1]

57a/13

d.+ler [1]

52a/7

d.+leri [1]

52a/13

[-3-]

dīvār | Far. duvar [3]

19a/4, 19b/3, 8b/6

d.+ı [2]
19b/5, 19b/6
[-5-]
divşir- | bir araya getirmek, derlemek, toplamak
d.-di [1]
41a/6
diyānet | Ar. din, dindarlık [2]
32a/9, 54b/3
doğrı bk. toğrı/toğru | hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca [1]
36b/8
doğur- bk. toğur- | doğurmak
d.-muş [1]
38b/12
d.-sa [2]
39a/9, 39a/10
[-3-]
dolaş- | dolanmak, bir şeyin çevresine sarılmak [1]
51b/7
don | elbise, kılık kıyafet
d.+ına [1]
24b/3
d.+una [2]
24a/13, 24b/2
[-3-]
doğuz bk. toğuz | domuz
d.+ları [1]
43b/1
dorı | gövdesi kıvılcık, ayakları ve yelesi koyu renkli olan, yağız [1]

37b/12
dost | Far. sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse [1]
44a/5
d.+lardan [1]
d. 8a/6
d.+larından [1]
56a/5
***dost tut-** | dost bilmek, dost edinmek
d.+u [1]
7b/2
[-4-]
dostluk | Far.+Tr. dost olma durumu [1]
15a/13
dökül- | dökülmek
d.-di [1]
24a/13
d.-müş [1]
36a/13
d.-se [2]
24b/2, 24b/3
[-4-]
döndür- | çevirmek, döndürmek [1]
6b/10
dör(t) | dört [3]
2a/8, 2a/12, 31a/11
d.(d)+i [1]
60b/2
d.(d)+ünci [2]
d.+ünci ta'bir 2a/10, 7a/10

d.+dür [1]

2a/11

[-7-]

döşe(k) | döşek, yatak [2]

25b/7, 9a/11

d.(g)+i [1]

51b/6

[-3-]

du'ā | Ar. Tanrı'ya yalvarma [1]

3a/2

d.+yı [1]

5b/10

[-2-]

dur- bk. **tır-** | durmak

d.-mağ [1]

23a/3

d.-muş [1]

42a/6

d.-ur [2]

17a/4, 51a/4

d.-urlardı [1]

44b/2

[-5-]

ḍurı bk. **ṭuru** | temiz

ḍ.+dur [1]

53b/12

durna | turna

d.+lar [1]

47a/5

duruş- | çarpışmak, savaşmak

d.-mağ [1]

43b/4

dut- bk. **ṭut-** | tutmak

d.-a [2]

4a/7, 14a/12

d.-ar [3]

24b/9, 24b/12, 48a/1

d.-mağ [2]

34b/10, 58b/9

d.-mek [1]

24a/11

d.-muş [1]

51b/3

d.-sa [1]

49b/4

d.-ucı [1]

57b/2

[-11-]

dutun- | kendi üzerine koymak, kullanmak

d.-dı [1]

21a/5

duz bk. **tuz** | tuz [1]

30a/13

duza(k) | tuzak

d.(ğ)+a [1]

33a/10

düğün | düğün [4]

10a/7, 32b/3, 32b/4, 59a/2

dükeli | hep, cümle, hepsi, bütün, herkes [10]

12a/10, 12a/11, 12a/13, 12b/2,

16b/8, 17a/9, 19b/6, 27a/10,

4b/13, 53b/8

dükkān | Ar. işyeri, dükkān [1]

20a/11

dülbend | Far. tülband [2]

10a/6, 31b/12

d.+i [1]

31b/9

[-3-]

dün toğrısı | batı

d. t.+ndan [1]

58b/7

dünyā | Ar. dünya [6]

23a/4, 37a/4, 37a/5, 46a/5,

58a/11, 59b/13

d.+da [5]

4a/6, 13b/3, 56a/3, 56a/12,

61a/4

d.+dan [2]

3b/5, 35a/3

d.+sı [1]

37b/9

d.+ya [1]

17a/3

[-15-]

dürlü | türlü, çeşitli [21]

3a/5, 4b/7, 5a/10, 5a/11, 6a/11,

6b/2, 13a/11, 13b/10, 14a/12,

14b/7, 14b/9, 15a/3, 15a/10,

24b/5, 26b/1, 27b/2, 50a/3,

50b/5,

üç_dürlü 3a/9

[-21-]

dürlü dürü | çeşit çeşit

d.+dür [1]

4b/7

dürüst | Far. dürüst [1]

57a/5

d.+ü [1]

57a/1

[-2-]

dürüş- | çalışmak, çabalamak

d.-üci [1]

57a/5

düş | düş [13]

2b/8, 4a/5, 5b/7, 6a/11, 6a/13,

6b/1, 13a/1, 13a/6, 35a/7

eyü d. 6b/6

korukulu d. 4a/1

toğrı d. 3a/8

yalān d. 4a/9

d.+e [1]

4a/7

d.+de [185]

2b/4, 2b/7, 2b/10, 3b/3, 12a/8,

13b/8, 13b/10, 14a/4, 14a/6,

14b/2, 14b/7, 14b/9, 14b/12,

15a/2, 15a/9, 16a/6, 16b/1,

16b/3, 16b/6, 16b/11, 17a/2,

17a/4, 17a/8, 17b/1, 17b/3,

17b/6, 17b/7, 17b/10, 18a/6,

18a/8, 18b/1, 18a/10, 18b/7,

18b/11, 18b/13, 19a/2, 19a/5,

19a/6, 19b/3, 19a/10, 19a/13,

19b/4, 20a/1, 20b/8, 20b/11,

21a/1, 21a/8, 21a/12, 21a/13,

21b/4, 21b/8, 21b/12, 22a/5,

22a/6, 22a/9, 22a/12, 22b/2,

22b/8, 22b/9, 22b/10, 22b/11,

22b/12, 23a/5, 23a/11, 23b/2,
23b/4, 23b/7, 23b/12, 24b/4,
25a/5, 25a/6, 25b/3, 25b/11,
25b/13, 26a/1, 26a/4, 26a/5,
26a/7, 26a/11, 26b/2, 27a/1,
27a/7, 27b/1, 27b/7, 27b/11,
28b/1, 28b/3, 28b/12, 29a/3,
29a/5, 29a/7, 29a/12, 29a/13,
29b/2, 29b/3, 30a/4, 30a/6,
30a/12, 30a/13, 30b/10, 30b/12,
31a/1, 31a/7, 31b/1, 31b/3,
31b/5, 32a/4, 32a/8, 32b/1,
32b/4, 32b/7, 32b/9, 33a/6,
33a/8, 33b/1, 33b/6, 33b/8,
33b/9, 34a/11, 35a/2, 35b/5,
36a/3, 36a/4, 36b/1, 36b/2,
36b/10, 36b/12, 37a/1, 37a/2,
37a/4, 37a/10, 37a/12, 39b/3,
40b/9, 40b/10, 40b/11, 41b/4,
41b/6, 41b/7, 42b/2, 42b/4,
42b/6, 42b/7, 42b/10, 43a/12,
43b/4, 43b/6, 44a/2, 45a/3,
45a/9, 45a/11, 46a/10, 46b/6,
47a/2, 48a/7, 48a/13, 48b/5,
48b/8, 48b/9, 48b/11, 50a/1,
50b/4, 51a/10, 51b/9, 52a/11,
52a/13, 53a/3, 53a/5, 54a/6,
55a/2, 58b/5, 58b/6, 58b/9,
58b/12, 59a/5, 59a/9, 59b/1,
59b/5, 60a/3, 60a/4, 60a/8,
60b/11

d.+i [35]

1b/3, 3a/11, 3b/12, 4a/4, 4a/8,

4a/12, 4b/2, 4b/3, 5a/4, 5a/5,
5a/11, 6b/8, 8a/7, 8a/12, 12b/3,
12b/4, 12b/5, 12b/6, 12b/7,
12b/11, 15b/1, 15b/13, 17a/12,
18b/5, 20b/2, 23b/11, 26a/10,
27a/2, 29b/12, 31a/9, 37b/6,
41a/10, 42a/3

d.+idür [4]

3a/11, 4a/10, 4a/11, 4a/12

d.+inde [46]

13b/13, 16a/12, 27b/3, 28a/7,
28a/10, 30b/6, 30b/8, 30b/9,
30b/11, 32b/11, 32b/12, 34b/4,
35a/10, 35a/13, 38a/5, 38a/9,
38b/1, 38b/11, 39a/5, 39b/7,
40b/13, 43b/12, 43b/5, 43b/9,
44a/1, 44a/4, 44b/7, 44b/8,
44b/10, 46a/3, 47b/10, 47b/12,
47b/4, 47b/6, 48a/1, 48a/5,
48b/12, 49a/6, 49a/8, 49a/10,
49a/11, 49b/2, 50a/11, 50b/1,
50b/7, 59b/15

düş+inden [3]

12b/5, 12b/6, 12b/7

d.+ini [1]

4b/5

d.+iyle [3]

5a/4, 5a/5, 5a/6

d.+ler [9]

3a/4, 4a/14, 4b/6, 6b/11, 12a/4,
12a/7, 60a/14, 60b/11, 62a/2

d.+leri [3]

4b/10, 5a/1, 60b/9

d.+lerinden [1]

4b/10

d.+lerinin [1]

5a/8

d.+ümde [1]

12b/9

d.+ünde [25]

8a/13, 13a/10, 13a/13, 15a/13,
24b/7, 28a/3, 28a/5, 28a/6,
29b/10, 30b/7, 31b/10, 33a/12,
33a/13, 35a/6, 43a/1, 43a/2,
43b/2, 43b/10, 44a/8, 50a/12,
50a/13, 50b/8, 50b/12, 52a/1,
54b/9

d.+ünden [1]

12b/4

[-332-]

düş- | düşmek

d.-di [5]

25a/6, 39a/2, 46b/2, 59b/5,
60a/1

d.-e [12]

7b/1, 19a/11, 24b/11, 27a/4
33b/10, 36b/1, 36b/13, 40a/1,
45a/5, 46b/2, 58a/8

d.-mek [2]

11b/12, 59a/9

d.-müſ [5]

16b/8, 18a/1, 18a/12, 18a/7,
33a/10

d.-müſdür [3]

7a/13, 59b/2, 59b/3

d.-se [1]

36b/8

[-28-]

düşmān | Far. düşman [26]

6b/5, 19b/10, 22a/11, 31a/2,
33a/2, 33b/1, 33b/8, 39a/7,
44a/12, 44b/4, 46a/7, 49a/9,
49a/12, 50a/2, 50b/2, 50b/3,
50b/4, 51a/10, 51a/13, 51b/13,
51b/5, 52a/2, 52a/3, 55a/10,
56a/13, 58b/2,

d.+a [8]

26a/13, 33b/7, 41b/8, 44a/11,
44b/2, 51a/11, 55b/4, 59a/7

d.+dan [3]

44b/9, 51a/12, 51b/2

d.+dur [7]

50b/5, 51a/10, 51b/10, 51b/9,
52a/1, 52a/8

d.+ına [7]

38a/5, 39a/12, 40a/10, 40a/3,
44b/3, 45b/2, 46a/4

d.+ından [1]

44b/1

d.+lar [1]

59b/12

d.+ları [3]

19b/12, 51b/2, 59b/11

d.+ların [1]

56a/2

d.+larına [4]

7b/3, 35b/5, 52a/10, 52a/12,

d.+ların [1]

31b/7

[-62-]

düşmānlık | Far.+Tr. düşmanca
davranış, hasımlık, husūmet, adāvet [1]

60b/4

düzenlik | rahat ve sıkıntısız
hayat [1]

20a/11

E

ebrişim | Far. ipek [1]

e. ton 34a/6

ebllaḡ | Ar. alaca [1]

38a/7

ecel | Ar. hayatın sonu, ölüm zamanı

e.+i [6]

7b/5, 14a/2, 27a/11, 36b/9,

59b/6, 60a/3

edeb | Ar. Utanç, hicap duygusu [4]

31a/11, 31a/13, 48a/11, 48a/7

e.+dür [1]

30a/6

[-5-]

edik | koncu kısa çizme, konçlu mest
[1]

12a/11

eger | Far. eḡer, şayet [412]

6a/12, 6b/6, 7a/12, 7b/1, 7b/2,

7b/4, 7b/9, 7b/11, 7b/12, 8a/1,

8a/2, 8a/5, 13b/3, 13b/4, 13b/5,

13b/6, 13b/7, 14a/2, 15a/5,

15a/7, 15a/9, 15b/1, 15b/3,

15b/4, 15b/6, 15b/7, 15b/8,

15b/9, 15b/13, 16a/1, 16a/3,

16a/4, 16a/5, 16a/6, 16a/7,

16a/8, 16a/12, 16b/1, 16b/3,

16b/6, 16b/10, 16b/11, 17a/2,

17a/4, 17a/5, 17a/6, 17a/8,

17a/9, 17a/11, 17a/12, 17b/7,

17b/9, 17b/10, 17b/11, 17b/13,

18a/2, 18a/4, 18a/6, 18a/8,

18a/10, 18a/11, 18b/1, 18b/3,

18b/5, 18b/6, 18b/7, 18b/11,

18b/13, 19a/1, 19a/2, 19a/6,

19a/8, 19a/10, 19a/13, 19b/2,

19b/4, 19b/9, 19b/11, 20a/4,

20a/5, 20a/7, 20b/2, 20b/3,

20b/4, 20b/5, 20b/8, 20b/11,

20b/12, 21a/1, 21a/2, 21a/3,

21a/4, 21a/7, 21a/8, 21a/10,

21a/12, 21a/13, 21b/1, 21b/2,

21b/4, 21b/8, 21b/12, 22a/9,

22a/10, 22a/12, 22b/2, 22b/7,

22b/9, 22b/11, 23a/5, 23a/11,

23a/13, 23b/1, 23b/5, 23b/6,

23b/7, 23b/10, 23b/11, 23b/12,

24a/1, 24a/12, 24b/1, 24b/2,

24b/10, 24b/12, 25a/1, 25a/2,

25a/3, 25a/13, 25b/3, 26a/7,

26a/10, 26b/3, 26b/7, 27a/3,

27a/7, 27a/9, 27a/10, 27b/1,

27b/3, 27b/6, 27b/8, 27b/9,

28a/9, 28b/3, 28b/7, 28b/1,

28b/10, 29a/3, 29a/7, 29a/9,

29a/10, 29a/11, 29b/1, 29b/2,

29b/4, 29b/5, 29b/8, 29b/9,

29b/12, 30b/13, 31a/1, 31a/8,

31a/9, 31a/10, 31b/3, 32a/5,

32b/1, 32b/7, 33a/1, 33a/2,
 33a/8, 33a/11, 33b/11, 33b/12,
 34a/1, 34a/2, 34b/1, 34b/2,
 34b/5, 35a/2, 35a/5, 35b/7,
 35b/9, 36a/7, 36a/8, 36b/1,
 36b/2, 36b/3, 36b/9, 36b/10,
 36b/12, 36b/13, 37a/2, 37a/10,
 37b/3, 37b/4, 37b/5, 37b/7,
 37b/8, 37b/11, 37b/12, 37b/13,
 38a/1, 38a/2, 38a/3, 38a/4,
 38a/5, 38a/6, 38a/7, 38a/8,
 38a/10, 38a/11, 38a/12, 38a/13,
 38b/1, 38b/2, 38b/3, 38b/4,
 38b/5, 38b/6, 38b/7, 38b/8,
 38b/9, 38b/11, 38b/12, 38b/13,
 39a/1, 39a/2, 39a/3, 39a/4,
 39a/5, 39a/7, 39a/9, 39a/12,
 39a/13, 39b/4, 39b/6, 39b/8,
 39b/9, 39b/11, 39b/13, 40a/5,
 40a/6, 40a/7, 40a/8, 40a/9,
 40a/10, 40a/12, 40a/14, 40b/1,
 40b/2, 40b/3, 40b/5, 40b/6,
 40b/7, 40b/8, 40b/13, 40b/14,
 41a/1, 41a/9, 41b/1, 41b/4,
 41b/5, 41b/9, 41b/10, 41b/12,
 41b/13, 42a/1, 42a/3, 42a/4,
 42a/8, 42a/10, 42a/13, 42b/12,
 43a/2, 43b/3, 43b/6, 44a/2,
 44a/10, 44a/11, 44b/2, 44b/4,
 44b/5, 44b/6, 44b/12, 44b/13,
 45a/1, 45a/4, 45a/9, 45a/10,
 45b/2, 45b/3, 45b/5, 45b/6,
 45b/8, 45b/9, 45b/11, 45b/12,

46a/3, 46a/5, 46a/6, 46a/12,
 46b/1, 46b/2, 46b/4, 46b/6,
 46b/7, 46b/10, 47a/1, 47a/8,
 47a/9, 47a/10, 47b/1, 47b/3,
 47b/9, 48a/2, 48a/4, 48a/11,
 48a/12, 48b/1, 48b/3, 48b/4,
 48b/9, 48b/11, 49a/1, 49a/2,
 49a/4, 49b/11, 50a/7, 50a/8,
 50a/10, 50b/2, 50b/9, 50b/13,
 51a/1, 51a/3, 51a/6, 51a/11,
 51a/12, 51a/13, 51b/1, 51b/2,
 51b/4, 51b/7, 51b/10, 51b/12,
 52a/1, 52a/3, 52a/9, 54b/1,
 54b/7, 55a/2, 55a/8, 55b/1,
 55b/2, 58b/7, 58b/13, 59a/3,
 59a/5, 59a/12, 59a/14, 59a/15,
 59b/1, 59b/3, 59b/4, 59b/7,
 59b/14, 59b/15, 60a/1, 60a/3,
 60a/9, 60b/6, 60b/10, 60b/12,
 60b/14, 61a/1, 61a/2, 61a/3,
 61a/4, 61a/5, 61a/6, 61a/7,
 61a/8, 61a/9, 61a/11, 61a/12,
 61a/13, 61b/1, 61b/4, 61b/5,
 61b/9, 61b/10, 61b/11, 61b/14

egir- | eğirmek

e.-mek [1]

33a/7

ehl | Ar. I. sahip [1]

e.-i şalāhın 34a/8

e.+i [3]

fesād e.+i 13b/7

manşüb e.+i 27a/13

tevekkül e.+i 58a/10

e.+ine [1]

34a/8

e.+iyse [1]

23b/6

II. bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, halk, topluluk [2]

e.-i cennetden 14a/4

e.-i beyit 25a/11

e.+i [5]

bāzār e.+i 18a/4

dalālet e.+i 54b/9

dīn e.+i 57a/2

ğavğa e.+i 49b/7

zindān e.+i 13b/5

e.+iniñ [1]

e.+iniñ sa'ādeti 26b/10

III. bir işte yetkili olan, bir işi yapan, erbap

e.+i [1]

20a/8

[-15-]

ehven | Ar. daha kolay, çok kolay [2]

62a/6

e. it- 56b/11

ekin | ekin [2]

28b/6, 60b/5

ekincilik | çiftçilik, rençperlik [1]

9b/9

ekinci | ekin ekip biçmekle uğraşan kimse, çiftçi [1]

53a/5

e.+ye [1]

29a/3

[-2-]

eksi(k) | eksik [5]

27a/6, 27b/13, 27b/7, 61b/10, 9b/5

e.(g)+in [1]

24a/2

[-6-]

eksiksiz | eksikliği olmayan, tam [1]

23b/13

eksil- | eksilmek

e.-e [1]

27b/8

ekşi | ekşi [3]

e. nār 28b/13

e. süd 30b/11

e. yoğurt 30b/5

el bk. il | ülke, yurt, devlet [1]

26b/2

***el tut-** | devlet kurmak, devlet sahibi olmak, devlet yönetmek [1]

14b/11

[-2-]

el | el [5]

10b/4, 12a/12, 25a/8, 25a/9, 35b/4

e.+e [1]

e.+e gir- 29b/8

e.+i [1]

27b/7

e.+in [1]

35b/9

e.+inde [5]

7a/3, 7b/10, 15b/4, 24b/9,
24b/12

e.+inden [4]

7a/13, 13b/1, 39a/9, 39b/5

e.+ine [61]

15b/11, 32a/10, 44b/9, 61a/2,
e.+ine gir- 16b/10, 16b/11,
16b/13, 16b/2, 16b/5, 17a/11,
17b/9, 18a/8, 19b/4, 21b/6,
25a/5, 28a/11, 28a/6, 28a/8,
28a/9, 29b/4, 30b/3, 30b/6,
33a/12, 34a/1, 36b/13, 39a/1,
39a/9, 40b/11, 40b/3, 41a/9,
42a/5, 43a/11, 43b/1, 44a/1,
44b/1, 45b/4, 47a/7, 47b/5,
48a/12, 48a/2, 48b/2, 48b/4,
48b/5, 50a/2, 50a/6, 50a/7,
50a/8, 50a/9, 50a/13, 51a/7,
55a/11, 55a/8, 55a/9, 55b/4,
57a/10, 59b/3, 7b/8

e.+ine al- 37a/9

e.+iyle [1]

18a/9

e.+lerin [1]

6b/7

***elinden çık-** | malı olmaktan
çıkma, kaybedilmek

e.+inden [5]

46b/11, 47a/1, 47a/2, 47a/8,
47b/9

***elden ko-** | elden bırakmak,
terk etmek, ihmal etmek

e.+den [1]

23a/6

[-86-]

elbet | Ar. her hâlde, şüphesiz,
kuşkusuz

e.+de [4]

13b/1, 30b/1, 33b/13, 39b/10

e.+te [2]

23a/10, 24b/13

[-6-]

elli sekiz | (sayı) elli sekiz [1]

2b/12

elma | elma [1]

e. ağacı 29a/5

elsiz bk. elsüz | elsiz [1]

34a/10

elsüz bk. elsiz | elsiz [1]

10a/13

emān | Ar. eminlik, güvence

e.+ında [1]

tañrının e.+ında ol- 57b/7

emcek | meme [2]

12a/13, 25a/7

emīn | Ar. güvenilir, inanılır [4]

13b/9, 52b/12, 56b/6,

e. kişi 53b/2

***emīn ol-** | emniyet içinde
olmak [26]

13b/1, 14a/4, 14b/6, 17b/10,
19b/11, 20a/6, 23a/11, 23a/12,
25a/2, 34a/13, 44a/13, 51b/4,
55a/4, 56a/11, 56a/13, 56a/7,
57a/13, 57a/7, 57b/10, 57b/12,

57b/4, 57b/6, 58b/2, 58b/3,
58b/4

[-30-]

eminlik bk. em̄nlik/eminlik | Ar.+Tr.
emin olma durumu, güvenlik, rahatlık
[2]

23a/7, 60b/7

em̄nlik bk. em̄nlik/eminlik | Ar.+Tr.
emin olma durumu, güvenlik, rahatlık

e.+dir [1]

20a/2

eminlik bk. em̄nlik/eminlik | Ar.+Tr.
emin olma durumu, güvenlik, rahatlık
[5]

14a/5, 14b/1, 23b/7, 37a/5,
54b/14

em̄r | Ar. bir kavim veya memleketin
başı [1]

2a/6

em(i)r | Ar. emir, buyruk [1]

e.-i ma'rūf 57a/11

e. (Ø)+ine [1]

34a/12

[-2-]

endām | Far. beden, vücut

e.+larında [2]

9a/8, 24b/5

endişe | Far. kaygı, düşünce [1]

22a/1

e.+den [1]

21a/3

e.+ler [1]

31b/2

[-3-]

endişelü | Far.+Tr. endişesi olan,
kaygılı, tasalı [1]

e. ol- 19b/2

endişesiz | Far.+Tr. endişesi olmayan
[1]

3a/3

endūh | Far. gam, keder, tasa [1]

14b/8

er | erkek, yiğit [6]

5a/4, 15b/2, 29b/13, 31a/10,
43a/12, 45a/12

***ere var-** | evlenmek, kocaya
varmak

e.+e [2]

20b/2, 29b/13

[-8-]

eren | ermiş

e.+lerdür [1]

50a/1

ergen | henüz evlenmemiş, bekār [1]

18b/5

erzānī | Far. layık, değer, uygun [1]

6b/9

eşer | Ar. iz, nişan, işaret

e.+ini [1]

2b/10

eshel | Ar. çok kolay, daha kolay [1]

62a/6

eski | eski [3]

19b/4, 19b/5, 32a/5

esrik bk. esirik | sarhoş [1]

5a/6

e.+dür [1]

30b/9

[-2-]

esirik bk. esrik | sarhoş

e.+mıdır [1]

5b/3

eşe(k) | eşek [3]

10b/11, 37b/1, 39a/2

e.(g)+i [4]

37b/4, 38b/11, 39a/3, 39a/4

e.+den [1]

39a/1

[-8-]

et | et [1]

12b/1

e.+i [4]

38b/10, 48a/10

filiş e.+i 41b/7

şurd e.+i 45a/4

taşşancılış e.+i 46b/9

e.+in [31]

11a/8, 38a/11, 38b/13, 39a/11,

40a/3, 40a/7, 40b/4, 40b/6,

40b/7, 40b/14, 41b/4, 42b/5,

42b/7, 43a/6, 43a/10, 43b/3,

43b/9, 44a/13, 45a/1, 45a/5,

45b/8, 46a/1, 46a/8, 47b/5,

48a/4, 48b/1, 50b/4, 50b/10,

50b/13, 51a/6, 52a/3

[-36-]

et- bk. it- | etmek [1]

27a/5

etmek | ekmek [4]

9b/9, 30a/2, 30a/3

etmekci | ekmekçi

etmek[ci] 53a/5

ev | ev [13]

12a/1, 19a/4, 20a/12, 21a/13,

21b/1, 21b/2, 35a/10, 37a/3,

60a/10, 60a/6, 60a/8, 8b/6, 8b/8

e.+de [2]

29b/12, 44b/2

e.+e [3]

17b/13, 18a/1, 37a/5

e.+i [5]

20b/4, 35a/2, 37a/3, 37a/4

e.+i içi 51b/2

e.+inde [2]

18b/4, 29a/10

e.+inden [2]

43b/7, 43b/8

e.+ine [10]

15b/4, 20b/11, 40b/6, 40b/6,

43b/12, 43b/13, 44a/3, 45b/5,

45b/6

e.+ini [1]

55b/10

e.+iğ [2]

21a/13, 60a/9

[-35-]

evlen- | evlenmek

e.-e [3]

15b/13, 18b/6, 55a/8

evvel | Ar. ilk, önceki [12]

2b/3, 3a/9, 4a/10, 6b/3, 6b/12,
13a/11, 13b/10, 14a/13, 14b/3,
14b/8, 15a/3

e.+i [1]

2a/9

[-13-]

evvelki | Ar+Tr. daha önceki, bundan
önce gelen veya olan

27b/10

eyer | eyer [1]

12a/10

eyerli bk. eyerlü | eyer vurulmuş,
sırtına eyer konulmuş [1]

38b/5

eyerlü bk. eyerli | eyer vurulmuş,
sırtına eyer konulmuş [1]

37b/3

eyi bk. eyü, iyü, iyi | iyi [1]

e.+dir

34a/4

eyle- | etmek, yapmak

e.-di [2]

51a/13

1b/7

e.-diler [1]

60a/5

e.-mek [3]

24a/12, 25b/12, 32b/4

e.-mekdir [1]

33a/9

e.-η [1]

1b/9

e.-r [1]

49b/3

e.-rdi [2]

19b/10, 32b/5

e.-se [1]

40a/6

e.-ye [23]

4a/2, 4b/4, 5b/8, 5b/9, 13a/8,
18b/9, 23b/5, 33b/1, 34b/4,
36b/2, 37a/1, 39b/7, 40a/6,
40a/7, 43b/3, 45a/1, 48b/13,
50b/1, 51a/10, 51b/12, 55b/3,
57a/11, 58b/8,

e.-yeler [2]

18a/6, 20b/13

e.-yüp [1]

62a/3

[-38-]

eylik bk. eyülik | iyilik [6]

16a/8, 24a/11, 31b/13, 32b/9,
49b/12, 49b/3

***eylikde ol-** | hasta olmama
durumu, sağlık, esenlik

e.+de [1]

16a/5

[-7-]

eyü bk. eyi/iyü/iyi | iyi [15]

6a/12, 6b/6, 16a/7, 17a/10,
20a/5, 20b/8, 21b/11, 22b/2,
30b/12, 46a/3, 53b/1, 55a/2,
58a/8, 58b/13, 59a/2

eyü+dür [9]

13b/8, 17b/1, 26b/1, 29a/1,

29a/4, 32a/5, 53a/3, 53b/8,
59a/7

[-24-]

eyülh(k) bk. eylik | iyilik

e.+dur [1]

14a/9

e.(ğ)+a [1]

54a/8

[-2-]

ey(t)- bk. iyt- | söylemek

e.(d)-e [1]

6b/8

e.(d)-ir [2]

36a/12, 48b/7

e.(d)-ür [16]

12a/8, 12b/9, 16a/12, 17b/3,

19a/5, 20b/1, 22b/6, 24a/6,

25b/8, 29a/2, 32b/4, 35a/8,

46a/10, 50a/6, 52a/7, 59a/9

[-19-]

ezder | Far. ejderha [1]

e.+i

51b/11

ezderhā | Far. ejderha [5]

11b/2, 11b/3, 51a/8, 51b/10,

51b/13

F

fāhiş | Ar. ahlaka aykırı, çok çirkin,
kötü [1]

f. işle- 51b/7

fā'ide | Ar. fayda, yarar [3]

f. iriş- 40a/11, 50b/10

f. deg- 51a/1

f.+si [1]

2a/1

fā'ideli | Ar.+Tr. faydası olan, işe
yarayan, yararlı [1]

f. 'ilim 29b/7

faḳīh | Ar. zeki, kavrayışlı [1]

53b/4

faḳīhlık | Ar.+Tr. Fıkıh bilginliği

f.+dır [1]

15a/5

faḳīr | Ar. yoksul, fakir [1]

15b/5

f.+dür [1]

45b/1

[-2-]

faḳīrlık | Ar.+Tr. yoksulluk, yokluk

f.+dan [1]

57b/5

fāl | Ar. fal, belirti, uğur [1]

8a/4

fāriğ | Ar. vazgeçmiş, çekilmiş

fāriğ ol- | vazgeçmek, geri
durmak [2]

6b/13, 23a/6

farḳ | Ar. ayrılık, başkalık [1]

f. it- 2b/10

f.+ı [4]

f.+ı eyle- 5a/5, 5a/6, 13a/8

f.+[1] ol- 5a/4

[-5-]

fāsık | Ar. fesat çıkaran, yoldan çıkmış
[2]

26a/11, 27a/2

f.+lar [1]

f.+lar nişanı 13a/5

f.+lara [1]

43b/2

[-4-]

fāsıka | Ar. fesat çıkaran, yoldan çıkmış kadın [1]

21b/10

fasl | Ar. bölüm, kısım, devre [1]

6b/10

f.+dur [1]

2a/12

[-2-]

fehim | Ar. anlama, anlayış, idrak [1]

f. it- 3a/1

ferāğat | Ar. vazgeçme, el çekme [1]

f. gel- 37a/4

ferah | Ar. kalp, gönül, iç vb.nin sıkıntısız, tasasız olma durumu [4]

f. bul- 26a/9, 31b/3, 61b/9

f. ol- 40a/11

f.+lar [1]

17a/8

[-5-]

ferahlı(k) bk. ferahlık | Ar.+Tr. ferah olma, neşeli, sıkıntısız ve tasasız olma durumu

f.(ğ)+a [1]

21b/8

ferahlık bk. ferahlık | Ar.+Tr. ferah olma, neşeli, sıkıntısız ve tasasız olma durumu [1]

27b/2

ferište bk. firište | Far. melek [4]

14a/3, 25b/5, 3a/12

f.+ler [2]

13b/8, 56a/7

f.+yi [1]

8a/13

f.+ler [1]

14a/5

[-8-]

fermān | Far. emir, buyruk

f.+ın [1]

32b/6

f.+ıyla [1]

3b/3

[-2-]

fermāndih | Far. emir veren, emir sahibi [1]

f. ol- 46a/6

ferzend | Far. evlat, çocuk

f.+e [1]

12a/13

f.+ilerinden [2]

27b/8, 27b/9

[-3-]

fesād | Ar. bozukluk, karışıklık [4]

33b/11

f. ehli 13b/7, 23b/6, 33b/11,

f. işler 54b/6

f.+ıdur [1]

33a/10

[-5-]

feth | Ar. feth etme, zafer [1]

22a/11
fındık | Far. fındık [1]
 29b/5
fi'l-cümle | Ar. nihayette, sonunda [8]
 21b/11, 21b/7, 29a/12, 34a/5,
 38b/10, 41a/11, 43b/5, 52b/1
fi'illü | Ar.+Tr. amelli [1]
 f. kişi 48a/13
fikir | Ar. fikir, düşünce [1]
 ***fikir eyle-** | düşünmek
 kendü özin f. eyle- 4b/4
fıl bk. pıl | Ar. fıl [5]
 11a/2, 41b/1, 41b/12, 41b/13,
 49a/3
f.+e [2]
 41b/1, 41b/11
f.+i [1]
 42a/2
f.+iğ [5]
 41b/4, 41b/5, 41b/7, 41b/8,
 41b/9
 [-13-]
fi'l | Ar. iş, hareket, davranış
f.+inden [1]
 61b/6
firāset | Ar. anlayış, sezgi [2]
 şāhib-[i] f. 5a/9
 şāhib-i f. 13a/8
firişte bk. ferişte | Far. melek [1]
 3b/2
f.+ye [1]
 3b/1
 [-2-]

fitne | Ar. karışıklık, fesat [1]
 17b/8
f.+dir [1]
 22a/7
 [-2-]
fulān | Ar. filan, adı anlatan tarafından
 söylenmeyen [2]
 3b/13, 4a/5
fuzūl | Ar. gereksiz, fazla [1]
 f. 'avret 60a/11
fülful | Ar. karabiber [3]
 9b/12, 30a/8, 30a/11
G
ğadır | Ar. zulüm, acımasızlık, zorbalık
 [1]
 22a/5
ğaflet | Ar. dalgınlık, dikkatsizlik
ğ.+e [1]
 ğ.+e ğark ol-17a/3
gāh | Far. zaman, vakit [1]
 her g. 5a/13
ğā'ib | Ar. görünmeyen
ğ.+den [4]
 6a/10, 39a/1, 45a/2, 55a/9
gālib | Ar. galip, üstün [1]
 ğ. ol- 12b/4
ğ.+dür [5]
 4b/10, 12b/5, 12b/6, 12b/7
 [-6-]
gam | Ar. gam, keder [8]
 14b/8, 21a/3, 22a/1, 22b/3,
 30b/9, 45a/10, 45b/13, 61b/6
ğ.+dan [5]

16b/8, 25a/2, 26a/9, 27b/2,
61b/8

[-13-]

ġamġin | Ar.+Far. gamlı, kederli [1]

55a/5

ġammazlık | Ar.+Tr. fitnecilik,
arabozuculuk, birinin arkasından
çekistirme

ġ.+dır [1]

46a/2

ġanī | Ar. zengin, bol, fazla [2]

15b/5, 28a/12

ġanīmet | Ar. savaşta düşmandan ele
geçirilen değerli şeyler; büyük nimet,
emeksiz kazanç [1]

41a/4

ġ.+e [1]

31a/1

[-2-]

ġarīb | Ar. kimsesiz, zavallı [4]

15b/6, 18b/6, 41a/6, 47a/6

ġark | Ar. suya batma, boğulma [2]

ġ. ol- 17a/3

ġaflet ġ. ol- 17a/3

ġavġa | Far. kavga [1]

ġ. ehli 49b/7

ġaybet | Ar. dedikodu, çekistirme

ġ.+in [1]

52a/2

ġāyet | Ar. son derece [6]

13b/8, 17a/1, 17b/1, 36a/11,
36a/13, 60b/13

ġāyib | Ar. görünmeyen [1]

19b/8

ġayrı | Ar. başka, yabancı [3]

10b/8, 32b/10, 36a/11

ġ.+ları [1]

31a/6

ġ.+yı [1]

37a/7

[-5-]

ġazā | Ar. İslam dinini korumak veya
yaymak amacıyla Müslüman
olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş

***ġazā kıl-** | gaza etmek, din
uğrunda savaşmak [4]

22b/11, 35b/12, 55a/11, 58b/9

***ġazāya var-** | sefere gitmek

ġ.+ya [2]

9a/3, 22b/6

[-6-]

gebi bk. gibi | gibi

g.+dür [1]

20a/11

gel- | gelmek

g.-di [5]

7b/4, 8a/4, 12b/11, 39a/8, 44a/3

g.-digi [1]

6a/11

g.-diler [1]

60b/3

g.-e [6]

5a/13, 13b/2, 35b/10, 37a/4,
44a/4,

g.-meye [1]

39b/6
g.-mişdir [1]
 59b/6
g.-mişdür [7]
 2b/5, 7b/5, 12b/8, 14a/2,
 27a/12, 36b/9, 60a/3
g.-üp [2]
 2a/7, 60a/2
g.+ecegin [1]
 37a/13
 [-25-]
gemi | gemi [6]
 6b/13, 8b/4, 16a/11, 17b/1,
 61b/11, 61b/12
g.+den [1]
 17a/9
g.+ye [1]
 17a/8
 [-8-]
genc | Far. genç [2]
 g. 'avret 8b/13, 22a/3
geñez | kolay [4]
 28a/4, 57b/10, 58a/2
geñezlik bk. geñezlik | kolaylık
g.+dır [1]
 59b/12
geñezlik bk. geñezlik | kolaylık [1]
 15b/1
gerek | gerek, lazım [6]
 5a/13, 5b/4, 5b/5, 8a/10, 16a/1,
 27a/5
gerek+dir [6]
 27a/3, 36a/9, 36b/3, 59b/15,

60a/2, 60b/10
g.+dür [14]
 2a/13, 3a/5, 3a/6, 4a/2, 5a/9,
 5a/12, 7b/5, 13a/7, 20b/10,
 33a/8, 34a/1, 35a/13, 61a/2,
 61a/3
 [-26-]
get- bk. git- | gitmek
g.-medi [1]
 61b/9
getür- | getirmek
g.-di [2]
 40b/6, 45a/2
g.-diler [1]
 2a/4
g.-e [1]
 5b/10
g.-mek [6]
 11b/9, 23b/7, 32b/7, 54a/8,
 54b/13, 55a/2
g.-seler [1]
 38b/7
 [-11-]
gevde | gövde, vücut
g.+si [1]
 19a/2
g.+sin [1]
 61a/13
 [-2-]
gevher | Far. cevher, mücevher [1]
 31a/10
gey- bk. giy- | giymek
g.-mek [6]

10a/6, 23a/1, 26a/13, 32a/4,
32a/6, 32a/8

g.-mişdür [1]

54a/1

g.-se [1]

31b/10

[-8-]

geydir- | giydirmek

g.-se [1]

26b/1

gibi | gibi [5]

36b/12, 39a/12, 43a/12, 53b/12,
57a/4

g.+dir [3]

46b/13, 52a/5, 58b/6

g.+dür [1]

20a/1

[-9-]

gibr | Far. mecusi, ateşe tapan kimse,
ateşperest [4]

11b/13, 59b/13, 59b/9, 60a/1

gice | gece [1]

4b/5

giç- | geçmek

g.-di [1]

8a/4

g.-e [2]

56a/1, 57b/8

g.-er [2]

60b/13

53a/12

[-5-]

gider- | gidermek

g.-se [1]

61b/8

gine | yine [1]

18a/12

giñ | geniş [2]

20b/4, 55b/7

gir- | girmek

g.-di [8]

17a/8, 20a/6, 21a/4, 43b/12,
44a/1, 44a/3, 50b/1, 61b/6

g.-e [64]

7b/8, 13b/3, 15b/12, 16b/2,
16b/5, 16b/10, 16b/11, 16b/13,
17a/11, 17b/9, 18a/8, 19b/4,
21a/4, 21b/6, 25a/5, 28a/6,
28a/8, 28a/9, 28a/11, 29b/4,
29b/5, 29b/8, 30b/3, 30b/6,
32a/11, 33a/12, 34a/1, 36b/13,
39a/1, 39a/9, 39b/1, 40b/3,
40b/7, 40b/12, 41a/9, 42a/5,
43a/11, 43b/1, 43b/13, 44b/1,
44b/10, 45b/4, 45b/6, 47a/7,
47b/5, 48a/2, 48a/12, 48b/2,
48b/4, 48b/5, 50a/2, 50a/7,
50a/8, 50a/9, 51a/7, 55a/8,
55a/9, 55a/11, 55b/4, 55b/11,
57a/10, 59b/4, 61a/3

g.-mek [11]

9b/1, 12a/1, 17a/7, 23a/10,
23a/7, 23a/8, 26b/11, 37a/5,
47a/7, 61b/7

g.-miş [1]

45b/5

g.-mişdür [1]	24b/8
15b/4	[-2-]
g.-se [4]	giyece(k) giyecek [3]
21a/9, 35a/11, 38a/4, 50a/6	10a/5, 31b/10
[-88-]	temîz g. 31b/9
girek bk. gerek gerek [3]	g.(g)+ine [1]
13a/7, 14a/2, 39b/5	28a/8
giri bk. girü geri [12]	[-4-]
16a/3, 16b/8, 17a/9, 17b/6,	giyesi giysi [5]
19a/9, 19a/12, 19b/5, 36b/8,	9a/12, 25b/8
36b/10, 51b/5, 59b/1	aķ g. 26a/13
giriiftār Far. tutulmuş, yakalanmış,	ķızıl g. 26a/12
tutkun [1]	şarı g. 26a/12
g. ol- 59b/6	giyik geyik [4]
girü bk. giri geri [6]	11a/1, 41a/3, 41a/7
8a/8, 14a/11, 15b/6, 34a/1,	g. südi 30b/13
34a/2, 37a/9	g.+lerle [1]
git- bk. get- gitmek	41a/9
g.(d)-e [4]	[-5-]
27a/9, 32b/1, 46b/12, 61a/11	göcen kokarca, sansar cinsinden
g.-di [1]	kediye benzer bir hayvan [3]
21a/5	11a/4, 43a/7, 44a/2
g.-mek [1]	göger- yeşermek
49b/9	g.-se [1]
g.-mesine [1]	28b/9
35a/4	gö(k) gök
g.-se [1]	g.+de [1]
36b/8	37a/2
[-8-]	g.+den [4]
giy- giymek	12a/5, 60b/3, 60b/6, 60b/7
g.-erdi [1]	g.(g)+e [2]
61a/3	36b/8, 36b/9
g.-erler [1]	[-7-]

gömlək | [1]

32a/9

göŋ(ü)l | [2]

19a/3, 55b/1

g.(Ø)+i [1]

15b/2

g.(Ø)+ü [1]

56b/3

[-4-]

gör- | görmək

g.-di [3]

23b/2, 43b/13

g.-di_kim 53b/12

g.-diler [2]

13a/1, 50b/11

g.-düm [2]

6b/8, 12b/9

g.-e [114]

2a/2, 3a/4, 3b/7, 4a/14, 6b/7,

6b/12, 7a/6, 7a/11, 7a/12, 7b/1,

7b/2, 7b/4, 7b/6, 7b/9, 8a/2,

9b/13, 12a/9, 15a/7, 16a/8,

16a/9, 16b/9, 17a/9, 17b/9,

17b/11, 18a/6, 18a/8, 18a/10,

18a/11, 18b/13, 19a/7, 20a/4,

20a/6, 20b/4, 20b/5, 20b/12,

21a/4, 21b/5, 22a/11, 23a/9,

24a/13, 24b/1, 24b/12, 25a/1,

25a/2, 25a/6, 25a/13, 27a/5,

27b/5, 27b/7, 29a/9, 31b/1,

32b/9, 32b/12, 33a/1, 33a/3,

33a/10, 33a/11, 34a/12, 34b/2,

34b/6, 35a/2, 35a/5, 35b/7,

35b/9, 35a/10, 36a/3, 36a/7,

36a/8, 36b/13, 37a/3, 37a/4,

37b/2, 37b/4, 37b/5, 37b/8,

37b/11, 38a/10, 38a/11, 39b/9,

39b/11, 40a/13, 41a/4, 41a/7,

41a/9, 42a/3, 42b/3, 42b/9,

42b/10, 42b/12, 43b/12, 45b/2,

45b/5, 45b/8, 45b/9, 45b/12,

46a/5, 46b/7, 46b/10, 47b/3,

49a/1, 49a/3, 49a/5, 50a/7,

51a/12, 53b/13, 54a/1, 58a/7,

58b/6, 59a/4, 60b/5, 60b/7,

61a/10

bir kişi_g.-e 8a/5

g.-eler [1]

62a/2

g.-en [8]

6b/1, 8a/7, 16a/12, 18b/5,

26a/10, 26b/3, 41a/10, 42a/4

g.-eniŋ [2]

31a/9, 35a/7

g.-enler [1]

49b/13

g.-enleriŋ [1]

37b/6

g.-icek [2]

4b/7, 5b/7

g.-mağ [2]

9b/3, 10b/10

g.-megi [1]

13b/10

g.-mek [227]

2b/9, 8b/1, 8b/2, 8b/4, 8b/5,

8b/6, 8b/8, 8b/10, 8b/12, 9a/1,
 9a/4, 9a/5, 9a/7, 9a/9, 9a/12,
 9a/13, 9b/1, 9b/5, 9b/8, 9b/9,
 9b/11, 9b/13, 10a/2, 10a/5,
 10a/10, 10a/11, 10a/13, 10b/1,
 10b/3, 10b/8, 10b/11, 10b/13,
 11a/1, 11a/2, 11a/5, 11a/7,
 11a/9, 11a/10, 11a/12, 11b/1,
 11b/2, 11b/4, 11b/6, 11b/11,
 12a/1, 12a/2, 12a/4, 12a/6,
 12a/7, 12a/9, 13a/9, 13b/8,
 14a/5, 15a/2, 16a/11, 17b/1,
 17b/3, 17b/5, 19a/5, 19a/6,
 19a/9, 20a/2, 20a/4, 20b/1,
 20b/7, 21b/4, 22a/4, 22a/7,
 22a/8, 23a/2, 23b/9, 24a/5,
 24a/6, 24a/7, 24a/8, 24a/9,
 24a/10, 24a/11, 24a/12, 24b/6,
 25a/8, 25a/9, 25a/10, 25a/11,
 25b/2, 25b/4, 25b/5, 25b/8,
 25b/13, 26a/2, 26a/3, 26a/9,
 26b/2, 26b/5, 26b/6, 26b/11,
 26b/12, 26b/13, 27a/6, 27b/12,
 27b/13, 28a/3, 28b/6, 29a/12,
 29b/6, 29b/7, 30a/12, 30a/13,
 30a/3, 30a/9, 31a/7, 31a/11,
 31a/13, 31b/9, 31b/12, 31b/13,
 32a/1, 32a/3, 32a/10, 33a/6,
 33a/9, 33b/3, 33b/4, 33b/6,
 33b/7, 34a/10, 34a/5, 34a/7,
 34b/8, 34b/9, 34b/10, 34b/11,
 34b/13, 36a/11, 36a/13, 37a/7,
 37b/1, 39b/4, 40a/2, 41a/11,

41a/3, 41b/1, 42a/13, 42b/6,
 42b/7, 43a/8, 44a/2, 44a/7,
 45a/3, 45a/11, 45a/13, 46a/1,
 46a/2, 46a/9, 46a/10, 47a/3,
 47a/4, 47a/6, 47a/13, 47b/7,
 47b/8, 47b/13, 48a/6, 48a/8,
 48a/9, 48b/7, 48b/8, 49b/10,
 49b/2, 49b/3, 49b/4, 49b/5,
 50a/5, 51a/5, 51a/8, 52a/7,
 52b/1, 52b/4, 52b/5, 52b/6,
 52b/7, 52b/8, 52b/10, 52b/11,
 52b/12, 52b/13, 53a/1, 53a/3,
 53a/5, 53a/6, 53a/11, 53a/12,
 53b/1, 53b/3, 53b/5, 53b/6,
 54a/5, 58b/12, 59b/10, 59b/11,
 59b/13, 59b/14, 60a/7, 60a/10,
 60a/11, 60a/12, 60a/14, 60b/11

g.-mez [1]

14a/1

g.-müş [3]

6a/13, 6b/6, 12b/11

g.-se [207]

6a/11, 7a/2, 7b/12, 7b/13,
 13a/10, 13a/13, 13b/3, 13b/4,
 13b/5, 13b/6, 13b/7, 14a/2,
 14a/6, 14a/12, 14b/2, 14b/7,
 14b/9, 14b/12, 15a/13, 15b/2,
 15b/3, 15b/13, 16a/1, 16a/4,
 16a/5, 16a/6, 16a/7, 16a/13,
 16b/1, 16b/4, 16b/6, 16b/13,
 17a/12, 17b/6, 17b/8, 18a/2,
 18a/4, 18b/1, 18b/4, 18b/11,
 19a/10, 19b/1, 19b/3, 19b/7,

19b/9, 20a/7, 20b/2, 20b/6,
 20b/9, 20b/11, 21a/1, 21a/12,
 21a/13, 21b/1, 21b/10, 21b/12,
 22a/5, 22a/9, 22a/10, 22a/12,
 22b/2, 22b/3, 22b/8, 23a/11,
 23b/11, 23b/12, 23b/13, 24a/2,
 24a/3, 24b/4, 24b/8, 24b/9,
 25a/4, 25b/12, 26a/4, 26a/5,
 26a/6, 26a/7, 26b/8, 26b/9,
 27a/2, 27a/3, 27b/4, 27b/8,
 27b/9, 28a/3, 28a/9, 28b/3,
 28b/10, 28b/11, 28b/13, 29a/3,
 29a/7, 29b/2, 29b/3, 29b/4,
 29b/8, 29b/9, 29b/11, 29b/12,
 29b/13, 30a/1, 30a/4, 30a/6,
 30b/1, 30b/5, 30b/6, 30b/8,
 30b/11, 30b/12, 31a/1, 31a/2,
 31a/8, 31a/9, 31a/10, 31a/12,
 31b/4, 31b/5, 31b/10, 32a/13,
 32b/10, 33a/9, 33a/12, 33b/8,
 34a/11, 34b/1, 35a/1, 36b/7,
 37a/2, 37a/7, 37a/8, 37b/7,
 37b/12, 37b/13, 38b/1, 38b/12,
 39b/3, 40a/2, 40b/8, 41b/1,
 41b/8, 42b/12, 43a/12, 43b/5,
 44a/1, 44a/2, 44a/5, 44b/13,
 45b/11, 47a/2, 48a/13, 48b/3,
 48b/6, 48b/11, 50a/1, 50b/2,
 50b/6, 50b/13, 51a/9, 51b/10,
 52a/8, 52a/11, 53a/4, 53a/7,
 53a/8, 53a/9, 53a/10, 54a/11,
 54b/10, 54b/2, 54b/5, 54b/8,
 59b/10, 60b/9, 60b/12, 61a/6,

61a/7, 61b/1, 61b/3, 61b/12

g.-se_ki 61a/5

g.-se_kim 13b/13, 16b/11,
 16b/13, 17a/2, 17a/4, 17a/8,
 18b/8, 19a/2, 19a/12, 21a/1,
 21a/7, 22b/8, 23a/13, 24b/11,
 27a/10, 29a/10, 32b/7, 32b/11,
 36b/2

g.-seler [3]

15a/5, 15a/9, 23b/10

g.-üp [2]

2b/4, 2b/7

g.-ür [1]

4b/5

g.-ürdi [1]

61b/2

g.-ürlerdi [1]

4a/9

[-585-]

görklü | güzel [1]

g. yüzlü 21b/9

gössüz bk. gözsüz | gözü olmayan,
 gözsüz [1]

10a/13

göster- | göstermek [1]

4a/5

g.-ür [4]

3b/4, 3b/7, 4a/1, 4b/2

[-5-]

götüril- | götürülmek

g.-e [3]

54b/12, 54b/3, 54b/7

göz | göz [2]

12a/12, 25a/5
gözle- | gözlemek
g.-meye [1]
 34b/2
gözsüz bk. gössüz | gözü olmayan,
 gözsüz [2]
 34a/9, 34b/1
gūlām | Ar. esir, hizmetçi, köle [1]
 15b/1
gūsfend | Far. koyun [1]
g.+e
 ta‘bīr-i g.+e 7b/6
guşsa | Ar. gam, keder, hüzn, tasa [10]
 14b/4, 22a/1, 22b/3, 27a/4,
 30b/9, 31b/4, 34b/11, 41b/10,
 49b/9, 59a/6
ğ.+dur [2]
 26b/4, 32a/6
ğ.+sın [1]
 58a/9
 [-13-]
guşşalu | Ar.+Tr. gamlı, kederli [1]
 43a/5
gusul | Ar. yıkanma [3]
 9a/2, 22b/4
 ğ. it- 21a/3
güç | güç, kuvvet [2]
 48b/13
 güç ile 54b/2
güd- | takip etmek, riayet etmek,
 kollamak
g.-erdi [1]
 43b/2

g.-erse [1]
 40b/2
 [-2-]
gügercin | güvercin [3]
 47a/13, 47b/1
 g. etin 47b/5
g.+e [1]
 47b/6
g.+leri [1]
 47b/3
 [-5-]
gül- | gülmek
g.-erse [1]
 59a/5
g.-mek [2]
 11b/11, 58b/11
 [-3-]
gümüş | gümüş [3]
 10a/3, 31a/11, 31a/6
gün | gün [6]
 6b/3, 6b/4, 8b/2
 bir g. 1b/7
 bir kaç g. 2a/1
 ol g. 35b/2
g.+inde [2]
 56b/4, 57a/4
g.+ünde [2]
 23a/12, 57b/9
 [-10-]
günāh | Far. günah, dinin yasak saydığı
 fiil
g.+dan [1]
 13a/12

g.+ma [1]

61a/2

g.+ları [1]

23a/4

g.+larına [5]

4a/2, 14a/11, 34b/10, 36a/9,
59b/15

[-8-]

günāhlu | Far.+Tr. günah işlemiş olan,
günahı olan, günahkar [1]

g. ol- 33a/12

güneş | güneş [4]

15a/1, 15a/2, 15a/6, 15a/7

gün toğrusı | doğu, gün doğusu

g. t.+na [1]

59b/14

güzel | güzel [1]

48a/3

H

haber | Ar. haber, söz, bilgi [5]

2b/8, 52b/11, 59a/10, 60a/1

yalan h. 22b/3

h.+de [2]

2b/5, 12b/8

h.+dür [1]

33b/7

h.+ler [8]

31a/12

eyü h.+ler 22b/2

hoş h.+ler 14b/2, 21b/7, 25a/4

nā-hoş h.+ler 28b/2

yalan h.+ler 29a/10, 52b/2

h.+lerdür [1]

22a/6

[-17-]

hac(c) | Ar. hac [5]

9a/2, 16b/3, 22b/4, 58b/8

h. eyle- 23b/5

h(c)+a [1]

22b/13

[-6-]

hacāmet | Ar. vücudun herhangi bir
yerini hafifçe çizip üzerine boynuz,
bardak veya şişe oturtarak kan alma [2]

9b/3, 27a/5

hācet | Ar. ihtiyaç [1]

4b/3

h.+i [5]

22b/9, 32b/12, 33a/1, 43a/11,
55b/5

h.+leri [2]

7b/7, 33b/2

[-8-]

hadım | Ar. erkek hizmetçi, harem
ağası [2]

25a/12, 25b/5

hadīş Ar. Hazreti Peygamber'in
sözleri, hadis [1]

5a/2

hak(k) | Ar. doğru, gerçek, adalet

h+a [1]

yüzün h.+a dut- 4a/6

h.+dur [1]

2b/9

h.+ı [2]

34b/5, 52b/6

h.(k)+ı [1]
 h.+ı iste- 4a/7
h.(k)+ında [2]
 2b/1, 18a/5
 [-7-]
hākezā | Ar. aynı şekilde, yine öyle [1]
 47a/5
hakīm | Ar. bilgin
h.+leri [1]
 1b/7
hak te'ālā | Ar. yüce olan Allah, ulu Allah [11]
 2b/5, 34b/1, 3b/13, 3b/5, 4a/4,
 55b/10, 56a/1, 56b/11, 58b/1,
 5b/9, 61b/2, 6b/12
hāl | Ar. durum, vaziyet, tavır [3]
 5a/7
 h.-i hayatında 54b/11
 yavuz h. 14b/4
halāk | Ar. hisse, pay, nasip [1]
 33b/11
halāş | Ar. kurtulma, kurtuluş
 ***halāş bul-** / **ol-** | kurtulmak,
 salıverilmek [3]
 h. bul- 13b/6, 16b/7
 h. ol- 43a/4
halāyık | Ar. yaratılmışlar [4]
 22a/10, 60b/2
 cemī' h. 14b/13
 ulu h. 50a/8
h.+ı [1]
 şehrin h.+ı 54b/5
h.+ı [1]

h.+ı menfa'ati 22b/1
h.+ları [1]
 47b/11
 [-7-]
halk | Ar. halk, insan topluluğu [3]
 20a/8, 25a/3, 33b/12
h.+ı [2]
 18b/12, 37a/10
 [-5-]
halka | Ar. çember, halka [2]
 10a/6, 12a/11
hällü | Ar.+Tr. maddi durumu oldukça iyi olan [1]
 iyü h. 24b/4
hamd | Ar. Allah'a şükretme, şükür [1]
 11b/8
hammām | Ar. hamam [3]
 8b/9, 20a/13, 21a/1
h.+a [4]
 4b/3, 21a/4, 61b/6, 61b/7
h.+da [1]
 21a/3
h.+dan [1]
 21a/2
 [-9-]
harāb | Ar. yıkılmış, yıkık, viran [4]
 12a/2, 20a/4, 21b/1, 60a/7
 ***harāb ol-** | yıkılmak,
 bozulmak, yok olmak [8]
 12a/2, 20a/2, 20a/3, 21a/10,
 35a/2, 60a/6, 60a/8, 61a/5
 [-12-]
harām | Ar. haram, dine göre yasak

olan [19]

57a/9

h. māl 16b/11, 17b/8, 18a/8,
18a/13, 26b/8, 28a/8, 28a/11,
29a/1, 29b/5, 30a/12, 30b/6,
30b/7, 30b/12, 39a/9, 43a/11,
43b/3, 44a/1, 48b/5

h.+dan [1]

43b/1

h.+dur [1]

43b/5

[-21-]

ḥarāmīlūk | Ar.+Tr. haydutluk,
eşkiyalık [1]

28a/7

h.+dır [1]

46a/2

[-2-]

ḥarbende | Far. seyis [1]

53b/8

ḥarīṣ | Ar. açgözlü, hırslı [1]

53a/6

ḥaṣ | Ar. özel, has [1]

55b/6

ḥāṣıl | Ar. ele geçen, meydana gelen

***ḥāṣıl ol-** | ortaya çıkmak, var
olmak, meydana gelmek [10]

19b/11, 23a/3, 27b/6, 39a/4,
39a/6, 44b/7, 44b/8, 50a/3,
56b/3, 58a/9

ḥasiret | Ar. özlem

h.+lerine [1]

55b/3

ḥaste | Far. sağlığı bozuk olan, sıhhati
yerinde olmayan kimse [4]

13b/6, 23b/11, 33a/12, 35a/5

ḥastelık bk. ḥastelik | Far.+Tr. sağlık
durumu bozuk olma hali [1]

38a/1

ḥastelik bk. ḥastelık | Far.+Tr. sağlık
durumu bozuk olma hali [4]

17b/12, 18a/1, 40b/7, 45b/13

ḥasūd | Ar. kıskanç [1]

43a/11

ḥaṣmet | Ar. görkem, ihtişam [1]

32a/2

ḥaṭar | Ar. tehlike [1]

16a/2

ḥaṭarāt | Ar. tehlikeler

h.+dan [1]

57b/10

ḥaṭarlu | Ar.+Tr. tehlikeli [1]

16a/6

ḥāṭır | Ar. gönül, kalp, zihin [1]

ḥ.-ı nişādemidür 5b/3

ḥaṭīb | Ar. hatip, hutbe okuyan [2]

9a/5, 23b/9

havā | Ar. hava [1]

37a/2

h.+da [2]

36b/6, 36b/7

[-3-]

ḥaviz | Ar. havuz [1]

tolu h. 54a/4

ḥayat | Ar. yaşama, hayat

h.+ında [1]

ḥāl-i ḥ. 54b/11

ḥāye | Far. haya, testis [2]

12a/13, 25b/5

ḥay(i)r | Ar. iyilik, hayır [13]

13b/1, 22a/11, 23b/2, 29a/8,
34b/13, 42a/11, 49a/4, 55b/2,
56b/7, 58a/3

ḥ. işleri 56b/13

ḥ. it- 56a/13

şāḥib-i ḥ. 48a/7

ḥ.(Ø) [1]

ḥ.-u berekāt 22b/12

ḥ.(Ø)+a [2]

12a/10, 23b/10

ḥ.+dan [1]

3b/2

ḥ.+dır [1]

34a/11

ḥayır+dur [2]

13b/11, 53b/8

[-20-]

ḥayırlı bk. ḥayırlı | Ar.+Tr. uğurlu, iyi,
güzel, yararı, hayrı olan [1]

ḥ. kişi 43a/9

ḥayırlı bk. ḥayırlı | Ar.+Tr. uğurlu, iyi,
güzel, yararı, hayrı olan [2]

42b/7, 53b/7

ḥayme | Ar. çadır, otağ [4]

9a/10, 25b/7, 26a/9, 54a/2

ḥayvān | Ar. hayvan, canlı, canlılar [1]

12b/2

ḥ.+lar [2]

10b/9, 37a/6

[-3-]

ḥaẓ(i)ret | Ar. saygı göstermek üzere
büyüklerle verilen ünvan [3]

54b/1, 54b/4

ḥ.-i 'azrā' ildür 53b/6

ḥ.+i [1]

54a/12

ḥ.+in [2]

14a/6, 14a/10

ḥ.(i)+leri [1]

5b/9

ḥ.(i)+lerin [1]

54a/11

ḥ.(i)+lerine [2]

2b/3, 3b/9

ḥ.(i)+lerini [1]

13a/10

ḥ.(i)+lerinin [2]

2a/11, 54b/2

ḥ.+lerini [2]

54b/5, 54b/8

[-15-]

ḥekīm | Ar. tıp doktoru, tabip

ḥ.+lere [1]

29a/12

helāk | Ar. ölme, öldürme, yok etme,
yok olma [4]

h. ol- 42a/2, 54a/10, 56a/2,
61b/4

helāl | Ar. dince haram olmayan

7a/7, 12b/3, 13b/12, 19b/1,
30b/11, 55a/8

ḥ. māl 16b/2, 16b/4, 16b/10,

19b/4, 21b/6, 24a/6, 24a/7,
28a/6, 28b/1, 29a/5, 29b/3,
29b/6, 29b/7, 29b/8, 30a/1,
30b/5, 31a/11, 31a/12, 33b/4,
40a/2, 40b/3, 40b/11, 40b/12,
41a/4, 48b/4, 49b/11, 50a/1,
50a/7, 50a/9, 55b/4

h. rızık 7b/7, 30a/4,

[-38-]

helālī(k) | Ar.+Tr. helal olan şey [1]

25a/12

h.(ğ)+a [1]

24a/8

[-2-]

helvā | Ar. helva [4]

9b/10, 30a/3, 30a/5, 53b/13

helvāci | Ar.+Tr. helva yapan veya
satan kişi [1]

53a/2

hem | Far. de, dahi [8]

1b/9, 2a/10, 2b/2, 7a/6, 27b/13,
36b/4, 46a/7, 47a/3

hemān | Far. hemen [8]

4a/13, 16a/1, 19a/8, 20a/10,
33a/7, 45b/11, 52a/4, 58b/13

hep | hep, hepsi [17]

31b/7, 33b/8, 34a/4, 38b/10,
40b/12, 41a/12, 41b/7, 42b/10,
42b/11, 46b/10, 47a/4, 47a/12,
48a/11, 53a/4, 54a/3, 54a/5,
61a/13

hepi | hepsi, tümü

h.+sinden [1]

38a/2

her | Far. her [67]

2a/12, 2b/3, 3a/6, 3b/1, 3b/4,
4a/5, 4b/4, 5a/10, 5a/11, 5a/13,
5b/8, 6a/10, 8a/11, 9a/8, 12b/2,
12b/3, 13a/1, 13a/13, 14a/9,
14a/12, 14b/2, 14b/7, 14b/8,
14b/11, 15a/12, 17a/13, 17b/5,
22a/5, 23a/9, 24b/5, 24b/7,
25b/8, 27b/5, 28a/3, 30a/4,
30a/13, 31b/10, 32b/4, 32b/10,
33a/11, 33b/9, 34a/10, 36a/2,
36a/12, 36b/6, 37a/7, 37b/2,
38b/13, 40b/1, 40b/10, 40b/12,
43b/3, 44a/8, 45a/4, 45a/6,
45a/7, 49b/2, 50a/3, 50a/6,
52a/8, 53a/3, 57b/8, 62a/2

kaçan | ne zaman [3]

3b/4, 5b/8

kaçan_kim 62a/2

herze | Far. boş, abes [1]

h. kişiler 53a/7

heves | Ar. İstek, arzu [1]

54b/6

h+i [1]

55b/11

h.+inden [1]

57a/7

[-3-]

heybet | Ar. etkili görünüş, ululuk,
azamet

h.+i [1]

4b/12

hired | Far. akıl

h.+i

4b/12

hırızma | Yun. t  y d  k  c   ilaç [1]

21a/5

hır  | Ar.   fke, azgınlık

h.+ a [1]

17a/3

hı ım | Ar. aynı soydan gelen veya evlenme yoluyla aralarında yakınlık bulunanlardan her biri [1]

45a/6

h.+ı [2]

24b/10, 35b/10

h.+larından [2]

39b/13, 61a/11

[-5-]

hı m | Far.   fke, kızgınlık, gazap [1]

14a/10

h.+ından [2]

44a/12, 44a/13

[-3-]

hiç | Far. hiç [3]

27a/11, 28b/4, 56b/1

hid yet | Ar. doğru yol, hak yolu [2]

18b/2, 57b/11

h.+d r [1]

17b/4

[-3-]

hikmet | Ar. bilgelik [1]

24a/9

h.+d r [1]

 ilm-i h.+d r 18a/11

[-2-]

hil at | Ar. süslü elbise, kaftan [2]

2a/7, 48a/4

h le | Ar. bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen [2]

***h le eyle-** | hile yapmak

20b/13, 60b/6

himmet | Ar. yardım, lütuf, iyilik [3]

4a/12, 4b/3, 7b/13

himmetl  | Ar.+Tr. himmet sahibi olan, himmet eden [1]

29a/6

himmetsiz | Ar.+Tr. himmet sahibi olmayan [1]

51a/6

hiref | Ar. zanaatlar, sanatlar, meslekler

h.+i [1]

h. artış ol-15b/9

his | Ar. duygu sezgi, sezme

***his it-** | sezmek, farkına varmak, anlamak [1]

20b/10

his b | Ar. sayma, hesap [2]

8b/1

his b_ıla 2b/11

h.+ı [3]

13a/9, 14b/2, 57b/9

h.+ın [2]

56b/11, 61b/1

***his b vir-** | herhangi bir davranışın sebebini açıklamak, anlatmak [1]

14b/5

[-8-]

hişār | Ar. hisar [4]

8b/7, 19b/7, 19b/12, 19b/13

h.+da [1]

19b/10

[-5-]

hizmetkār | Ar.+Far. hizmet eden kimse, hizmetçi**h.+ları** [1]

26a/5

hor | Far. değersiz, bayağı, hakir [1]

54b/9

hoş | Far. iyi, güzel, tatlı, hoş [19]

10b/6, 36a/1

h. dirlik 22a/8

h. eyle- 40a/7

h. haberler 14b/1, 21b/6, 25a/4

h. kokuşlar 8b/11, 21b/3, 21b/4

h. kokuşlu nesneler 21b/5, 21b/7

h. ol- 23b/12, 34b/6, 38b/2,

45a/8, 55a/8, 56a/4

yavlağ h. 2a/7

hoşluk | Far.+Tr. hoş olma durumu, letafet [1]

24b/1

hüb | Far. güzel [1]

36a/2

hurma | Far. hurma [3]

9b/10, 28b/12, 30a/3

hurūs | Far. horoz [4]

11a/5, 43a/7, 44a/4, 47b/12

h.+ı [1]

7b/1

[-5-]

huşūmet | Ar. hasımlık, düşmanlık, adavet [1]

31b/4

h.+dür [1]

32a/7

[-2-]

huṭbe | Ar. cuma ve bayram namazlarında minberde okunan dua ve verilen öğüt [3]

10a/8, 32b/3, 32b/6

hüdhüd | Ar. çavuş kuşu, ibibik [1]

48a/9

h.+üñ [1]

48a/10

[-2-]

hükūmet | Ar. hükümet**h.+i** [1]

bir yiriñ h.+i 42a/9

hük(ü)m | Ar. hüküm, emir [1]

23b/10

h.(Ø)+ünde [1]

h.+ünde ol-15a/1

***hüküm eyle-** | hüküm vermek [2]

18b/9, 43b/3

[-4-]

hüma | Ar. devlet kuşu [1]

h. kuşu 47a/3

hüñşā | Ar. hem erkek hem dişi organlarını üzerinde bulunduran, iki cinsiyetli canlı [1]

25b/5

hürmet | Ar. hürmet, saygı [3]

23a/8, 25a/7, 26a/8

h.+dür [1]

34a/8

h.+i [2]

h.+i art- 18b/12, 20b/6

[-6-]

hürmetsiz | Ar.+Tr. saygısız [1]

25a/4

hürrem | Far. sevinçli, şen, gönül açıcı [2]

21b/6

şād u h. 37a/13

I**ılkı** | hayvan [3]

28a/13, 39b/12, 39b/3

ı.+lar [1]

48b/9

ı.+nıı [1]

39b/12

ı.+yla [1]

39b/9

[-6-]

ırak | uzak [2]

4a/3, 8a/7

ı.+da [1]

18a/10

[-3-]

ırma(k) | ırmak, nehir [3]

8b/3, 16a/10

kuru ı. 16b/3

ı.+dan [1]

16b/1

ı.(ğ)+ı [1]

60b/13

[-5-]

ısıcak | sıcak [1]

7b/11

ışır- | ısırmak**ı.-dı** [3]

27a/4, 51a/12, 52a/2

ı.-dığın [1]

26b/13

ı.-duğı [1]

9b/2

ı.-maz [1]

51b/2

ı.-sa [1]

44b/4

[-7-]

ıssı | sıcaklık, hararet, sıcak [4]

30a/8, 51a/5, 60a/10, 9b/12

İ**i-** | imek, olmak**i.-di** [16]

12b/12, 13a/4, 13a/6, 18b/9,

19a/2, 19a/3, 34b/6, 35b/10,

37a/3, 37a/4, 38a/5, 38a/10,

40a/14, 47b/3, 51b/11, 62a/5

i.-miş [1]

5b/1

i.-se [69]

6b/9, 9b/13, 10a/5, 11b/6,

15b/5, 15b/6, 15b/7, 15b/8,

15b/9, 15b/10, 15b/12, 15b/13,

16a/8, 17a/11, 18b/6, 23b/5,
24b/1, 26a/10, 26a/11, 26b/3,
27a/8, 27a/12, 28b/4, 28b/7,
28b/8, 28b/11, 29a/11, 29b/2,
30a/9, 30a/11, 31b/3, 32a/5,
32a/6, 33b/10, 33b/11, 38a/1,
38a/2, 38a/6, 38a/7, 38b/13,
38b/4, 38b/5, 38b/6, 38b/7,
40a/7, 41b/2, 41b/3, 42b/13,
43a/4, 43a/5, 44b/6, 48b/4,
48b/5, 49b/9, 54b/11, 55a/5,
55a/6, 59b/4, 59b/7, 59b/8
degil ise 27a/9, 44b/7
[-86-]

iblis | Ar. şeytan [3]

11b/3, 52a/11, 52a/6

ibrāhīm berekāti | Ar.+Tr. ibrahim
bereketi

b.+n [1]

55b/5

ibret | Ar. kötü bir olaydan alınması
gereken ders, uyarıcı sonuç

***ibret dut-** | kendi payına bir
ders çıkarmak [1]

34b/10

ibrīk | Ar. ibrik [2]

12a/10, 31b/6

iç- | içmek

i.-di [2]

23a/12, 33b/13

i.-e [1]

58a/13

i.-er [1]

30b/8

i.-erdi [7]

16a/13, 16b/2, 16b/4, 16b/7,
38a/12, 39a/3, 42b/13

i.-mek [7]

10a/2, 10a/11, 30b/4, 33b/5

i.-se [6]

17a/6, 30b/7, 30b/9, 34a/1,
41b/6, 45a/5

[-24-]

iç | iç [1]

i. yağı 40b/11

i.+i [2]

ağız i.+i 25a/13

evi i.+i 51b/2

i.+inde [21]

16b/13, 17a/2, 18a/4, 18b/12,
20a/8, 21a/1, 21a/7, 21b/13,
25a/3, 26a/3, 34a/2, 37a/10,
41b/11, 42a/6, 50a/10, 50a/12,
56b/2, 56b/9, 56b/12, 61b/11,
6b/13

i.+ine [1]

21a/9

[-25-]

içün | için [4]

1b/8, 4b/11, 13b/9, 43b/4, 62a/7

igne | iğne [3]

10a/10, 33a/5, 33b/1

iḥdās | Ar. ortaya çıkarma, meydana
getirme

***iḥdās it-** | kurmak, oluşturmak,

meydana getirmek, koymak [1]
56b/13

ihrām | Ar. hacı kıyafeti [1]
23a/1

ihsān | Ar. bağış, iyilik
i+dur [1]
13b/11

iki | (sayı) iki [11]
2a/2, 23a/5, 32a/13, 37b/5,
42b/4, 51a/13
i. aslan 44a/9,
i. beg 44a/10,
i. cihān 14a/3
i. cihānda 14b/5
i. veled 32a/12,
i.+nci [5]
2a/9, 3a/10, 4a/10, 6b/3, 7a/2
i.+si [2]
12b/13, 44b/2
[-18-]

iklīm | Ar. ülke, diyar [3]
15a/6, 15a/8, 59a/12
i.+den [1]
42a/1
i.+e [3]
36b/1, 39b/1, 42a/1
i.+iḡ [1]
36b/1
[-8-]

il bk. el | ülke, yurt, devlet [7]
15b/12, 20b/7, 26b/3, 40b/2,
45a/6, 53a/13, 57a/10
i.+de [2]

8a/1, 40b/1

***il dut-** | devlet kurmak, devlet
sahibi olmak, devlet yönetmek
[1]
24a/11
[-10-]

ilāhī | Ar. Allah'la ilgili, Allah'a ait [1]
6b/8

ile | ile [76]
5a/3, 5a/12, 7a/2, 7b/6, 15b/6,
16b/10, 16b/11, 20b/10, 23a/13,
24b/10, 32b/10, 33b/1, 37a/10,
37a/11, 37a/12, 38a/4, 38b/8,
39a/6, 39a/7, 39b/4, 39b/6,
39b/10, 41b/12, 42a/7, 42b/9,
43a/9, 43b/4, 44a/5, 44a/8,
44b/2, 44b/5, 44b/8, 44b/10,
45a/6, 45a/7, 45b/3, 46a/6,
46b/4, 49a/7, 49a/8, 49a/9,
49a/12, 50b/3, 51a/4, 55b/11,
57b/13, 58a/5, 60b/3

anıḡ_ıla 51b/1

'avret_ile 39a/10, 60b/14

düşmān_ıla 46a/7

er_ile 45a/12

güç_ile 48b/13

hışm_ıla 14a/10

hīsāb_ıla 2b/11

īmān_ıla 35a/4

ip_ile 33a/8

karavaş_ıla 16a/9

kaşşāb_ıla 39b/6

ni'metler_ile 3b/9

od_ıla 17b/12

pādiṣāh_ıla 41b/3, 49a/7,

49a/12, 51a/10

sağlīg_ıla 18b/7

şıdk_ıla 5b/10

şey'_ile 17a/7

ton_ıla 61b/7

zaḥmet_ile 17b/9

zaḥmet_ile 51a/7

ilet- | götürmek, ulaştırmak, nakletmek

i.-di [1]

42b/8

i.-diler [1]

2a/6

[-2-]

ilhām | Ar. gönüle doğma, gönüle doğan [3]

3a/11, 4a/3, 4a/8

'il(i)m | Ar. bilim [11]

24a/9, 30a/6, 31a/11, 31a/13,

48a/11, 54b/5

dört 'i. 2a/8

fā'ideli 'i. 29b/7

'i.(Ø)-i dīn 14a/13, 18a/11,

48a/6

'i.+iḡ [1]

54b/8

[-12-]

illā | Ar. muhakkak, mutlaka, ille [7]

17a/1, 34b/6, 40b/10, 46b/3,

51b/2, 51b/5, 61b/12

'illet | Ar. hastalık, bozukluk [3]

4a/10, 4a/12, 34a/11

'i.+leri [1]

34b/6

[-4-]

imām | Ar. imam [2]

9a/5, 23b/9

imāmlık | Ar.+Tr. imam olma durumu, imamın görevi

i.+dır [1]

15a/4

īmān | Ar. inanç [1]

īmān_ıla 35a/4

ī.+ı [4]

35b/8, 57a/5, 58a/5, 61a/7

ī.+ıı [1]

22b/10

ī.+ım [1]

56a/1

[-7-]

'imāret | Ar. bakım, onarım, imar etmek, imaret yapmak [2]

61a/5

giri 'i. 19b/5

***'imāret eyle-** / **ķıl-** | imar etmek, imaret yapmak [3]

'imāret eyle- 19b/10, 25b/12

'imāret ķıl- 19b/12

[-5-]

imdi | artık, şimdi, o hâlde [5]

3a/5, 3b/4, 5a/11, 13a/6, 60b/9

in- | inmek

i.-di [1]

38a/3

i.-mezden [1]
2b/3
i.-se [3]
19a/8, 36b/10, 39a/6
[-5-]
incin- | incinmek
i.-e [1]
33b/12
incir | Far. incir [1]
29a/5
incit- | incitmek
i.(d)-e [1]
50b/9
incü | inci [3]
31a/11, 31b/5, 50a/12
ine(k) | inek [2]
11a/3, 42a/12
i.(g)+i [1]
43a/1
[-3-]
inşāf | Ar. vicdana dayalı adalet [3]
54b/3
'adl i i. 18b/10, 54b/11
in-şā' allāhu te'ālā | Ar. Allah dilerse
[1]
3a/7
iñile- | inlemek
i.-r [1]
34a/11
i.-se [1]
34a/12
[-4-]
ip | ip [5]

10a/9, 33a/5, 33a/6, 33a/7
ip_ile 33a/8
ipek | ipek [1]
34a/3
iplik | iplik [2]
10a/12, 33b/3
ir- | ermek
i.-e [4]
15b/3, 37a/3, 38b/3, 45a/4
i.-üp [1]
19b/3
[-5-]
iriş- bk. irüş- | erişmek
i.-e [59]
3b/2, 3b/5, 14b/13, 15a/7,
15b/7, 16a/2, 17a/13, 19a/8,
19b/1, 20b/5, 20b/12, 21b/2,
24a/13, 25a/1, 25a/3, 25a/7,
27b/6, 32a/2, 32b/2, 32b/5,
32b/11, 32b/13, 37b/8, 38b/13,
39a/4, 39a/8, 39b/11, 40b/5,
41a/5, 41a/6, 41b/3, 41b/11,
41b/13, 42b/8, 42b/10, 43b/11,
44b/6, 44b/12, 45a/3, 45a/10,
45a/11, 46a/12, 46b/3, 46b/8,
47a/10, 47b/13, 48b/10, 49b/4,
50b/10, 50b/12, 52b/6, 55a/9,
55b/3, 58b/7, 59a/14, 61b/6,
61b/11
i.-mek [1]
32a/1
i.-meye [1]
8a/8

i.-üp [1]	[-3-]
40a/11	isti‘ānet Ar. yardım isteme [1]
[-62-]	i. dile- 5b/6
irişdir- erişdirmek	istiğfār Ar. bağışlanmak isteme,
i.-ici [1]	tövbe etme [3]
52b/11	54b/13
irkek erkek [2]	i. it- 11b/9, 54b/14
15b/8, 20b/3	iş çalışma, amel, hareket, hizmet,
irüş- bk. iriş- erişmek	görev [14]
i.-e [1]	15b/10, 34a/1, 38a/10, 59b/1,
30b/2	59b/12
is(i)m Ar. isim, ad	arı i. 19b/8
i.(Ø)+ine [1]	‘azīm i. 36b/13
62a/4	bātıl i. 15a/11
i.(Ø)+ini [1]	eyü i. 20a/5
2a/5	menfa‘atlü i. 31b/7
[-2-]	menfa‘atsiz i. 14b/4
is+si sahip [4]	ulu i. 17a/1
māl i. 18b/3	yavuz i. 38a/13, 39b/6
memleket i. 37b/2	i.+de [3]
menfa‘at i. 41b/5, 41b/6	23b/6, 37b/11, 56a/9
i.+ne [1]	i.+den [4]
47a/9	34a/1, 38a/3, 42b/3, 56a/1
i.+niḡ [1]	i.+dir [1]
ılkı i.+niḡ 39b/12	36a/9
[-6-]	i.+dür [1]
iste- istemek	36a/6
i.-ye [1]	i.+e [4]
4a/7	19a/11, 24a/10, 33a/9, 58a/8
i.-yeler [1]	i.+i [7]
56a/8	16a/4, 16a/6, 34b/7, 46a/13,
i.-yici [1]	55a/4, 58a/4, 59b/10
53a/13	i.+[i] [1]

17a/1

i.+inden [3]

33b/10, 37a/4, 47a/11

i.+ine [2]

37a/5, 59b/13

i.+ini [1]

23a/6

i.+ler [2]

28a/4, 54b/7

i.+lerden [1]

14a/11

i.+leri [4]

19b/9, 56a/4, 53a/7

56b/13

***iş yürü-** | yaptığı işte başarılı
olmak [2]**i.+i**

27a/8, 36b/4

***iş işle-** | yapmak, meydana
getirmek [3]

37a/8, 37a/11, 38b/9

***işler açıl-** | alışverişin
hareketlilik kazanması, işlerinin
artması [1]**i.+ler**

60b/12

i.+leri [2]

bağlı i.+leri açıl- 27a/8, 33a/4

[-56-]

‘îş | Ar. yaşama, yaşayış, hayatın
zevkini çıkarma, yiyip içme [1]

19b/9

‘î.+ler [1]

17a/8

[-2-]

işāret | Ar. bir şeyin var olduğunu,
meydana çıktığını gösteren belirti,
alamet, emare [1]

3b/5

işbu | işte bu [1]

62a/2

işi(t)- | işitmek**i.(d)-e** [7]21b/7, 22b/2, 25a/4, 35b/3,
36a/3, 45b/10, 60a/1**i.(d)-eler** [1]

17b/13

i.-di [1]

söz işitdi 35b/2

i.-mek [4]

eyü söz i.-mek 55a/2

hoş sâzlar âvâzın i.-mek 10b/7,
36a/1

koca âvâzın i.-mek 36a/5

i.-mekden [1]

36a/4

i.-meze [1]

bir hâkı i.-meze uy- 34b/5

i.(d)-üp [1]

37a/13

[-16-]

işle- | yapmak**i.-meye** [1]

57a/9

i.-r [1]

50b/6

i.-ye [6]

34b/5, 37a/8, 37b/10, 38a/13,
38b/9, 51b/7

i.-yeler [1]

37a/11

[-9-]

it | köpek [7]

11a/6, 31a/1, 44a/7, 45a/11,
45a/9, 45b/3

ķancik i. 11a/7

i.+i [1]

av i. 45a/13

[-8-]

i(t)- | etmek

i.-diler [1]

12b/8

i.-dim [1]

13a/3

i.(d)-e [20]

36b/11, 38b/3, 38b/4, 39a/5,
39a/10, 41b/4, 42a/7, 43a/10,
46b/3, 47b/7, 48a/3, 51a/5,
55b/10, 56a/2, 56a/13, 56b/13,
56b/11, 57a/9, 59a/1, 59b/5

i.(d)-eler [4]

3a/2, 4b/8, 54b/6, 62a/3

i.(d)-er [23]

2b/10, 11b/8, 12a/10, 13b/12,
18b/3, 19a/9, 21b/8, 21b/11,
21b/12, 22a/9, 24a/2, 24a/3,
26b/9, 28a/13, 29a/13, 36b/1,
38b/10, 44a/8, 46b/5, 53b/10,
54a/3, 54a/6, 54a/9

i.(d)-erdi [13]

21a/3, 22b/11, 28a/7, 32b/8,
32b/10, 33a/1, 34a/13, 39b/5,
40a/11, 46a/7, 49a/3, 60b/14,
61b/14

i.(d)-eriz [1]

3a/7

i.(d)-erler [2]

3a/1, 13b/10

i.(d)-erse [1]

41b/12

i.(d)-ici [2]

ķaleb i.-ici 52b/1, 53a/2

i.-mek [9]

11b/9, 16a/1, 23a/7, 27a/5,
32b/2, 43a/9, 55a/1, 60b/9

i.-mekdir [1]

45a/13

i.-se [4]

20b/3, 32b/13, 39a/7, 39b/6

i.(d)-üp [4]

20b/10, 34a/1, 59a/15, 62a/3

[-86-]

i'tibār | Ar. saygı görme, saygı
gösterme, değer verme, önemseme [1]

4b/1

iyi bk. iyü/eyü/eyi | iyi

i.+dür [1]

36a/11

iy(t)- bk. eyt- | söylemek, ayıtmak

i.-di [3]

12b/10, 12b/12, 13a/2

i.-diler [2]

12b/13, 22a/6

i.(d)-eler [17]

15b/11, 21b/4, 25b/11, 27a/1,
28a/11, 28b/2, 35a/9, 36a/2,
37a/7, 37a/9, 37b/1, 39b/3,
42a/13, 43a/8, 58b/12, 60a/8,
60b/1

i.(d)-er [5]

23a/9, 27a/7, 32a/13, 36b/6,
44a/8

i.(d)-erler [1]

24b/7

[-28-]

iyü bk. iyi/eyü/eyi | iyi [17]

17a/1, 20b/9, 24a/10, 24b/4,
30b/1, 33b/3, 34a/8, 36a/7,
36b/8, 40b/11, 54a/4, 56a/9

i. ‘amel 33a/13

i. dirlik 19b/8, 30a/1, 46a/12

i. sözler 36a/3

i.+dür [6]

20a/11, 26b/1, 28b/11, 40b/10,
43b/4, 61b/8

[-23-]

iyüli(k) | iyilik

i.(g)+e [1]

21b/11

izār | Ar. hamamda vücudun belden
aşağısını örtecek şekilde bele sarılan
bez, peştemal [1]

32a/8

‘izz | Ar. değer, yücelik [5]

‘i. ve cāh 25b/1

‘i. i devlet 54b/14

‘i. ü cāh 26a/6, 31b/11, 37b/2

‘izzet | Ar. değer, yücelik [10]

14a/8, 23a/8, 25a/6, 25a/7,
26a/4, 26a/8, 34a/6, 34a/7,
37b/4, 57b/4

‘i.+i [2]

13b/3, 54b/8

[-12-]

‘izzetlü | Ar.+Tr. değeri ve mertebesi
yüksek olan, şeref sahibi, itibarlı [1]

27b/3

K

ķabak | kabak [3]

29a/11, 29a/12, 29a/13

kā‘be | Ar. kabe [1]

k. tamamı 23a/9

k.+ye [4]

12b/10, 23a/8, 23a/10, 23b/8

[-5-]

ķablu baķa | kaplumbaķa [6]

11a/13, 50a/4, 50b/12, 50b/13,
51a/2, 51a/3

ķaķ | kaķ [3]

2a/1, 3a/5, 6b/11

ķaķ- | kaķmak

ķ.-ardı [1]

44a/12

ķ.-up [1]

58a/8

[-2-]

ķadar | Ar. kadar [1]

62a/1

kađemlũ | Ar.+Tr. uğurlu [1]

58a/3

kađĩ | Ar. kadĩ [2]

9a/5, 23b/9

ķ.+lar [2]

20a/3, 4b/13

ķ.+lara [1]

32a/5

ķ.+nıı [1]

24a/3

ķ.+sı [2]

24a/1, 53a/12

[-8-]

ķafaş | Ar. kafes [1]

10b/3

ķafes | Far. kafes [2]

34b/11, 34b/8

kāfir | Ar. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan, müslũman olmayan [1]

13b/3

ķ.+ler [2]

12b/4, 57b/12

[-3-]

ķahır | Ar. I. Yok etme, ezme, perişan etme, mahvetme [1]

ķ. eyle- 33b/1

II. Derin ūzũntũ veya acı, sıkıntı [1]

54b/12

kāhil | Ar. erişkin [1]

58a/12

ķaķtılık | kıtlık, kuraklık [1]

60b/10

ķā'im | Ar. ayakta duran, yerine geçen [1]

56b/9

ķal- | kalmak

ķ.-a [3]

21a/6, 37a/11, 37a/12

ķ.-dı [1]

21a/6

ķ.-madı [1]

27a/11

[-4-]

ķal'a | Ar. kale [1]

19b/13

ķalay | kalay, kolay işlenebilen yumuşak bir element [3]

10a/4, 31a/6, 31b/6

ķalaycı | kap kalaylayan kimse [1]

53a/12

ķalb | Ar. kalp

ķ.+ini [1]

56a/1

ķalem | Ar. kalem [3]

9a/6, 24a/4, 24a/8

***ķaleme getür-** | yazmak

ķ.+e [1]

2a/4

[-4-]

ķalemdān | Ar.+Far. kalem konan kutu, kalem mahfazası, kalemlik [3]

24a/4, 24a/9, 9a/7

ķalınlık | kalın olma durumu [1]

9b/6

ķalkān | kalkan [1]

33b/6

kalıncı | kalkan yapan kimse [1]

52b/12

kām | Far. arzu, istek [1]

şād u k. 48a/6

kaıçı | [2]

10a/10, 33a/6

k.+ya [1]

33a/11

k.+yla [3]

10b/4, 33a/11, 35b/4

[-6-]

kaııcı | kaıılama işini yapan [1]

52b/13

kāmet | Ar. farz olan namazdan önce okunan iç ezan [1]

23b/6

kamu | bütün, hep, her [8]6b/13, 16b/7, 34a/13, 19a/12,
31b/2, 39b/13, 52a/10, 52a/12**k.+sı** [1]

52a/8

[-9-]

kan | kan [7]

27a/10, 39a/8

k. al- 9b/4, 27a/7, 27a/9, 27b/1

k. ırmağı 60b/12

***kana ko-** | kana bulamak**k.+a** [1]

35b/9

[-8-]

kana(t) | kanat**k.(d)+ı** [2]

46b/9, 48b/2

kan alıcı | Kan alan kimse, hacamatçı [2]

27a/12, 53a/7

kanık | kanık [1]

k. it 11a/7

kanda | nerede, nereye [2]

57b/8, 58a/2

kanı | hangi

58b/5

k.+sı [1]

12b/4

kanun | Ar. yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan ince saz çalgısı [1]

35b/13

kaıılı | kaıını arabası [2]

11a/2, 41b/1

k.+nıı [1]

k.+nıı yüğü 42a/10

k.+ya [1]

42a/9

[-4-]

kapın | kapın [1]

23b/12

kaplan | kaplan [6]11a/6, 44a/6, 44b/10, 44b/9,
49a/8

k. südi 31a/4

kapu | kapı [4]

9a/10, 25b/13, 61a/12

k. kilidi 25b/6

k.+sı [2]

rızık kı.+sı 43a/1
 rızık kı.+sı 49b/13
kı.+sım [2]
 21b/1, 21b/2
kı.+sımı [1]
 21a/13
 [-9-]
kar | kar [2]
 7b/11, 7b/13
kara | kara, siyah [6]
 38a/6, 38b/3
 kı. şığır 42a/12
 kı. şüret 59a/6
 kı. ton 32a/4
 kı. yılan 51b/9
karaca | rengi karaya yakın olan, esmer
 [1]
 kı. şığır 11a/3
karanlık | karanlık
kı.+da [1]
 17b/8
karañulık bk. karañulük | karanlık
kı.+dan [1]
 17b/6
karañulük bk. karañulık | karanlık [1]
 17b/5
karar | Ar. tam ölçüsünde, ne az ne çok
kı.+ından [1]
 27b/10
karavaş bk. karavuş | carıye, hizmetli
 [1]
 16a/9
karavuş bk. karavaş | carıye, hizmetli

[5]
 8b/13, 15a/11, 15b/11, 21a/8,
 22a/3
kı.+dur [1]
 16a/7
 [-6-]
kardeş bk. karındaş | kardeş
kı.+ı [1]
 35b/10
karga | karga [2]
 8a/6, 47a/9
kı.+larla [1]
 47a/10
kı+nıñ [1]
 47a/11
 [-4-]
karı | yaşlı, ihtiyar [5]
 kı. 'avret 8b/12, 22a/2, 22a/7,
 22a/8, 44b/13
karınca | karınca [3]
 11a/12, 49b/1, 50a/1
karındaş bk. kardeş | kardeş
kı.+ı [1]
 61b/13
kı.+ından [2]
 16a/7, 16a/8
kı.+ıyla [1]
 32b/7
kı.+larından [1]
 56b/6
 [-5-]
karındaşlık | birlik, beraberlik
kı.+lar [1]

25a/8

karışık | karışık [1]

7b/13

karīb | yakın, yakın olan [1]

k. kişi 29b/6

karīne | Ar. karışık bir iş veya sorunun anlaşılmasına, çözümlenmesine yarayan durum, ipucu [1]

20b/10

kar(ı)n | karın**k.+dan** [1]

32a/13

k.(Ø)+ın [1]

50a/12

k.(Ø)+ında [1]

40b/12

[-2-]

karşu | karşı [2]

7b/4, 59b/14

k.+da [1]

8a/5

kaşāblık | Ar.+Tr. kasaplık [1]

39b/5

kaşid | Ar. kasıt, niyet [1]***kaşid it-** | yok etmek istemek, zarar vermek

57a/9

kaşşāb | Ar. kasap [5]

10b/12, 39b/4, 39b/6

bellü k. 53b/4

belürsüz k. 53b/5

kaş | Ar. kaş**k.+ı** [1]

32a/12

kat bk. kıt | kat, huzur, yan**k.+ına** [1]

60b/2

katı | zor, sert, pek, ağır, şiddetli, çok [5]

45a/5

k. hastelik 18a/1

k. sefer 38b/4

***katı ol-** | zor olmak, sert olmak

35a/12, 35b/1

katıhık | güçlük, sertlik [2]

14b/4, 35a/12

katır bk. katır | katır [2]

10b/11, 37b/1

katır bk. katır | katır [6]

38b/3, 38b/5, 38b/6, 38b/8, 38b/9, 39a/3

k.+a [2]

38b/3, 38b/4

k.+ı [2]

37b/4, 38b/7

k.+ıı [1]

k.+ıı derisi 38b/10

[-11-]

kātib | Ar. bir kişinin yanında yazı yazmakla görevli kimse, yazar, yazıcı**k.+e** [1]

3a/2

katil | Ar. katleden, öldüren, katil [1]

60b/14

kaṭī | Ar. kuvvetli, sağlam [6]

32a/7

ķ. ol- 18b/11, 22b/8, 23a/7,
54a/13, 55a/1

ķav(i)m | Ar. aralarında t re, dil ve
kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy
bakımından da birbirine bağlı insan
topluluğu, budun

ķ.( )+i [2]

7a/4, 24b/11

ķ.+lere [1]

43b/2

ķ.+lerinden [1]

56b/7

ķ.+lerine [1]

2b/7

[-5-]

ķavli te' l  | y ce Allah buyurur [3]

7a/1, 7a/4, 7a/8

ķayd | Ar. kayđı

***ķayd yi-** | dert çekmek,
tasalanmak [1]

26a/7

ķayđu | kayđı, tasa, endişe [5]

22a/1, 24b/2, 25b/2, 34b/11,
59a/8

ķ.+dan [9]

21a/2, 22b/6, 23a/2, 25a/2,
26a/1, 27a/2, 28a/7, 29b/2,
34b/12

ķ.+dur [1]

14b/4

ķ.+lardan [6]

6b/13, 16b/5, 17a/10, 19b/6,
31b/2, 58b/2

***ķayđuya d ş-** / **şataş-** | gam
 ekmek, elem çekmek

ķ.+ya [2]

ķ.+ya d ş- 33b/10

ķ.+ya şataş- 59a/5

[-18-]

ķayđu | kayđısı olan, endişeli, tasalı
[1]

29b/1

ķayır | kum, kalın kum,  akıl [1]

19a/13

ķaz- | kazmak

ķ.-sa [1]

35a/10

ķaz | kaz [2]

47b/8, 47b/9

ķazan- | kazanmak

ķ.-a [2]

56a/3, 58a/7

ķ.-mağu [1]

25a/9

[-3-]

ķazan |  ok miktarda yemek pişirmeye
veya bir şey kaynatmaya yarayan
büyük, derin kap [2]

26b/6, 26b/7

ķazan  | yarar, çıkar, k r [1]

24a/12

ķazı- | kazımak

ķ.-dır [2]

25a/2, 25a/3

kekli(k) | keklik [4]

47b/13, 48a/1, 48a/4

k. yavrusı 48a/5

k.(g)+i [1]

48a/2

[-5-]

kelām | Ar. söz, ifāde

k.+lar [1]

17b/13

kelebek | kelebek [3]

11a/11, 49b/1, 49b/5

keleci | söz, lakırtı [1]

yavuz k. 40a/13

k.+lerdür [1]

30a/7

[-2-]

kelidci | Far.+Tr. kilit yapan kimse [1]

53b/2

kendi bk. kendü | kendi [16]

5a/13, 16a/5, 18a/9, 18a/12,

24b/12, 28a/10, 30b/8, 31b/13,

32b/13, 33a/1, 59a/6, 60a/3,

61a/1, 61b/2

k. başı 24b/9

k. mālı 46b/11

k.+den [1]

42a/7

k.+nden [1]

49a/5

k.+ni [8]

26b/11, 26b/12, 27a/1, 34a/11,

34b/4, 35a/1, 36b/6, 39b/7

k.+niñ [1]

35b/6

k.+sin [1]

36a/7

k.+sini [1]

37a/2

k.+yi [3]

17b/7, 61a/9, 61b/11

[-32-]

kendirci | kendir yetiştiren kimse [1]

52b/9

kendü bk. kendi | kendi [2]

4b/4, 34b/1

k.+si [1]

7a/11

k.+sin [1]

20b/5

k.+ye [1]

34b/3

k.+yi [3]

9b/1, 14a/11, 60a/4

[-8-]

kerāmet | Ar. ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum [2]

13a/11, 29a/9

kerkes | Ar. akbaba [2]

46a/10, 46a/13

k.+den [1]

46b/1

k.+e [1]

46b/2

[-4-]

kerpiç | duvar örmekte kullanılmak için kalıplara dökülüp güneşte

kurutulmuş saman ve balçık karışımı
ilkel tuğla [3]

19a/13, 19a/4, 8b/7

kes- | kesmek

k.-diler [1]

35b/6

k.-e [1]

24a/1

k.-erdi [3]

39b/9, 48b/12, 61a/8

k.-erler [2]

25a/1, 28b/8

k.-mek [9]

9a/9, 10b/4, 12a/3, 24b/6,

27a/6, 35b/4, 35b/11, 60a/8,

60a/13

k.-miş [1]

37a/9

k.-mişler [1]

24b/13

[-13-]

kesik | kesilmiş olan [1]

k. baş 24b/11

kesil- | kesilmek [5]

24b/9, 24b/10, 34b/2, 35b/8,

61a/9

kethüzā | Far. kahya

k.+lar [1]

52b/5

k.+sı [1]

evin k.+sı 21b/1

k.+ya [1]

21b/2

[-3-]

kevser | Ar. cennette bulunduğu
inanılan kutsal ırmak, havuz veya
çeşme [1]

58a/13

kıl- | etmek, yapmak [1]

6b/9

ķ.-a [16]

5b/7, 5b/9, 6a/12, 8a/11,

14a/11, 20a/5, 23b/4, 23b/5,

27b/3, 30b/10, 34a/3, 33a/13,

55a/11, 56b/10, 57b/11, 58b/9

ķ.-alar [2]

25a/1, 33a/11

ķ.-anıı [1]

55a/1

ķ.-arlar [1]

12b/10

ķ.-dık [1]

13a/2

ķ.-dıı [1]

2b/13

ķ.-ıcı [1]

57b/1

ķ.-ınur [2]

14a/13, 14b/10

ķ.-mak [30]

3a/6, 5a/12, 7b/5, 8a/12, 9a/2,

9a/3, 9b/4, 11b/10, 12a/7,

13a/7, 13a/12, 14a/2, 20b/10,

22b/4, 22b/5, 22b/13, 23a/1,

27a/3, 31b/11, 32b/9, 33a/8,

33b/13, 34b/11, 39b/5, 54a/7,

55a/1, 59b/15, 61a/2, 61a/3

ķ.-maķdır [1]

35b/12

ķ.-mayalar [2]

4b/6, 5a/8

ķ.-mışdur [1]

3a/13

ķ.-sa [1]

34a/2

ķ.-sın [1]

36b/9

ķ.-unur [1]

14b/3

ķ.-up [4]

2a/4, 10a/8, 32b/3, 32b/6

ķ.-ur [4]

20a/5, 23a/10, 28a/12, 45b/1

ķ.-urđı [9]

19b/12, 22b/9, 22b/12, 23b/1,

45b/4, 58b/7, 58b/8, 59b/14,

61a/1

ķ.-urlar [3]

5a/3, 14a/7, 54a/2

[-57-]

ķıl | kıl [6]

10a/12, 17b/2, 34a/3, 61a/13,

6b/9, 8b/5

ķ.+ı [2]

başı ķ.+ı 18b/13

ķoltuķ ķ.+ı 25a/11

ķ.+ları [1]

19a/1

[-9-]

ķılıķ | kılıķ [2]

33b/6, 60b/7

ķır | beyazla az miktarda siyah karışmasından oluşan renk [1]

37b/12

ķır- | kırmak

ķ.-dılar [1]

39b/13

ķıřalıķ | kısa olma durumu [1]

28a/2

ķısra(ķ) | dişi at [1]

38a/12

ķ.(ġ)+ı [4]

38a/5, 38a/7, 38a/8, 38a/9

[-5-]

ķıt | kat, huzur

ķ.+ında [7]

6b/3, 6b/5, 6b/6, 17a/4, 55b/5,

55b/6, 58a/11

ķ.+ındaġılar [1]

15a/8

[-8-]

ķıtlıķ | kıt olma durumu, ihtiya yetmeyecek kadar azlık, az ve zor bulunma [2]

40b/1, 42b/12

ķıyāmet | Ar. dūnyanın sonu, hesap gūnū, kıyamet gūnū, mahřer gūnū [8]

23a/12, 56a/11, 56b/4, 56b/11,

57a/4, 57a/7, 57b/9

ķ.+de [1]

56a/8

[-9-]

kıymetsiz | Ar.+Tr. değersiz, kıymetsiz
[1]

58a/11

kız | kız [10]

16a/8, 25a/5, 25a/11, 25b/5,
31b/6, 38a/7, 47b/2, 48a/2

ķ. al- 41a/1

ķ. oğlan 48a/12

ķ.+a [1]

17a/13

ķ.+cağızlar [3]

9a/1, 22a/3, 22b/3

ķ.+dan [1]

35b/11

ķ.+dur [1]

15a/12

ķ.+ı [2]

15b/3, 61b/4

ķ.+ın [1]

38b/6

ķ.+ıñ [1]

33a/3

ķ.+ıyla [1]

33a/1

[-21-]

ķızıl | kıvıl renk [9]

38b/7

ķ. altun 29b/4

ķ. giyesi 26a/12

ķ. ķar 7b/12

ķ. ķon 32a/7

ķ. ķonlar 9a/8, 24b/6

ķ. ķonlu 24b/8

ķ. tut 29b/3

ķızlıķ | kıtlık, pahalılık, kurak giden yıl
[3]

60b/10, 60b/13

ķ. bul- 21a/11

ķızlı(ķ) | cinsel ilişhide bulunmamış
bayanın durumu, erdenlik, bakirlik,
bekāret

ķ.(ğ)+ın [1]

ķ.+ın al- 33a/3

ķi | Far. (bağlaç) ki [36]

2a/12, 2a/2, 2b/5, 3a/11, 3a/3,
3b/12, 3b/8, 4a/13, 4a/2, 4a/4,
4b/2, 4b/4, 5a/13, 5a/9, 5b/8,
6b/11, 6b/8, 8a/11, 13a/7,
18b/2, 24b/9, 32a/12, 32a/13,
36a/9, 37a/11, 52a/9, 59a/2

anıñķun_ķi 5a/2

bil_ķi 2b/8, 12b/4

görse_ķi 61a/5

itdim_ķi 13a/3

ķim_ķi 35b/6

ķişi_ķi 2b/9

şöyledür_ķi 30b/4

vakıt_ķi 3a/4

ķiçi | keçi [5]

10b/13, 40a/2, 40a/14, 40b/6,
40b/8

ķ.+den [1]

40b/3

ķ.+ler [1]

40b/1

ķ.+si [1]

40a/14

[-8-]

kihter | Far. yaşça en küçük olan [1]

15b/9

kilid | Far. kilit [4]

9a/10, 26a/2, 26a/7, 60b/12

k.+i [1]

ağaç kapu k.+i 25b/6

[-5-]

kilīsā | Far. hristiyanların ibadet etmek

için toplandıkları yer [3]

26b/2, 59b/14, 59b/9

k.+[ya] [1]

12a/1

[-4-]

kim | (bağlaç) ki [213]

1b/9, 2a/8, 3b/1, 3b/4, 6b/12,

6b/8, 7a/11, 7a/12, 7a/2, 7a/6,

7b/1, 7b/2, 7b/4, 7b/6, 7b/9,

8a/11, 8a/2, 8a/3, 8a/5, 8a/9,

9b/13, 11b/6, 12a/8, 12b/2,

12b/8, 12b/9, 13a/13, 13b/2,

13b/9, 14a/10, 14a/12, 14a/2,

14a/9, 14b/2, 14b/5, 14b/7,

14b/8, 14b/11, 15a/2, 15a/5,

15a/7, 15a/12, 15b/11, 16a/1,

16a/2, 16a/3, 16b/7, 16b/9,

17a/9, 17b/5, 17b/9, 17b/11,

18a/10, 18a/11, 18a/6, 18a/8,

18b/11, 18b/13, 18b/4, 19a/7,

19b/1, 19b/9, 20a/4, 20a/5,

20a/6, 20b/11, 20b/12, 20b/4,

20b/5, 21a/4, 21b/13, 21b/4,

22a/5, 23a/9, 24a/13, 24b/7,

25a/1, 25a/13, 25a/2, 25a/6,

25b/8, 25b/11, 27a/1, 27a/11,

27b/5, 28a/11, 28a/3, 30a/4,

30a/11, 30a/13, 31b/1, 31b/10,

32b/4, 32b/12, 32b/8, 33a/1,

33a/10, 33a/11, 33a/3, 33b/9,

34a/10, 34a/12, 34b/2, 34b/6,

35a/10, 35a/2, 35a/5, 35a/9,

35b/7, 35b/9, 36a/2, 36a/7,

36a/8, 36b/13, 36b/6, 37a/3,

37a/4, 37a/7, 37a/8, 37a/9,

37b/1, 37b/11, 37b/2, 37b/4,

37b/5, 37b/8, 38a/10, 38a/11,

39b/1, 39b/11, 39b/13, 39b/3,

39b/9, 41a/4, 41a/7, 41a/9,

42a/13, 42a/2, 42a/3, 42b/10,

42b/12, 42b/3, 42b/9, 43a/8,

43b/12, 44a/8, 45a/4, 45a/6,

45a/7, 45b/1, 45b/12, 45b/2,

45b/5, 45b/8, 45b/9, 46a/5,

46b/10, 46b/7, 47b/3, 49a/1,

49a/3, 49a/5, 49b/2, 49b/8,

50a/6, 51a/9, 52a/8, 53a/3,

53b/10, 53b/13, 54a/1, 58b/12,

58b/6, 59a/4, 60a/8, 60b/1,

60b/5, 60b/7, 61a/10

bil_kim 3a/8

gördi_kim 53b/12

görse_kim 13b/13, 16b/11,

16b/13, 17a/2, 17a/4, 17a/8,

18b/8, 19a/2, 19a/12, 19b/12,

21a/1, 21a/7, 22b/8, 23a/13,

24b/11, 27a/10, 29a/10, 32b/11,
32b/7, 36b/2

kaçan_kim 62a/2

iytdi_kim 12b/10, 13a/2

ne_kim 4a/5, 4b/4

nesne_kim 36a/12, 40b/12

tutsun_kim 30b/1

kim | (zahir) kim [1]

kim_ki 35b/6

kimi | birtakımı, bazıı, kimisi [2]

21a/6

borcunu k. 21a/6

kimse | kimse [2]

2a/12, 54a/10

büyük k. 49a/8

k.+ler [1]

4b/7

k.+ye [2]

36b/4, 36b/7

[-5-]

kireç | Far. kireç [3]

19a/13, 19a/4, 8b/7

kişi | kişi [58]

6b/1, 8a/5, 8a/7, 12b/9, 12b/11,
13a/9, 13b/12, 14b/5, 15b/4,
18a/12, 24b/7, 24b/13, 26b/3,
30b/5, 32a/2, 34b/3, 35b/5,
36b/11, 41a/10, 49a/2, 49a/12,
58b/8

âhret guşşasın bilür k. 58a/10

‘âkı k. 2b/9

‘âlim ve çok bilür k. 48a/10

büyük k. 26b/7

fi‘illü k. 48a/13

haber irişdirici k. 52b/11

hayırlı k. 43a/9

ikinci bir k. 7a/2

karīb k. 29b/6

korkusuz k. 48b/1

murād virici k. 52b/10

ol_kişi 4a/2, 14a/1, 16a/2,
23a/12, 25a/2, 32b/11, 39a/2,
39a/3, 61a/8

şālih k. 27a/1, 44a/3, 50b/9

sözi giçer k. 53a/12

temiz k. 57b/3

toğrı sözli k. 52b/9

toğrı sözlü k. 53b/2

üçünci bir k. 7a/5

vefāsız k. 47a/13

yavuz k. 40b/13, 43a/13

za‘if k. 49b/5, 49b/6

zeyrek k. 29b/11

ziyānkār k. 53a/9

k.+den [11]

16b/12, 17a/6, 21a/9, 35b/3,
40a/13, 41a/6, 43a/11, 44b/12,
46b/5, 49b/12, 51a/1

k.+dir [1]

47b/8

k.+dür [1]

29a/6

k.+ler [13]

53a/4

‘âlim ve faḫīh k.+ler 53b/4

aşşısız ve uşûlsüz k.+ler 30a/10
 ğavğa ehli k.+ler 49b/7
 ħarīṣ k.+ler 53a/6
 herze k.+ler 53a/7
 himmetsiz k.+ler 51a/6
 il isteyici k.+ler 53a/13
 mīrāṣ taleb idici k.+ler 52b/1,
 53a/2
 ol_kişıler 8a/9
 pārsā k.+ler 53a/1
 yalancı k.+ler 52b/13
k.+lerdir [1]
 47a/6
k.+lerdür [3]
 46a/3, 53b/5, 53b/7
k.+lere [2]
 29a/6, 32b/8
k.+leriṅ [1]
 bir dürlü k.+leriṅ 6b/2
k.+niṅ [23]
 4a/13, 7a/4, 35b/7, 39b/8,
 61a/9, 61b/12
 ‘azīz k.+niṅ 37a/12
 ol_k.+niṅ 7a/7, 16a/5, 18b/12,
 25a/13, 29a/8, 32a/12, 33a/3,
 37b/9, 39b/9, 41a/8, 47b/4,
 51b/6, 61a/14, 61b/14
 ulu k.+niṅ 38b/6
k.+si [2]
 menfa‘atlü k.+si 28b/8
 ulu k.+si 28b/7
k.+ye [23]
 3b/3, 3b/4, 13a/3, 16a/4,

39b/11, 62a/1
 fulān k.+ye 4a/1, 4a/5
 menfa‘atlü k.+ye 17a/5
 ol_kişiye 3b/6, 13a/4, 19a/1,
 24b/13, 25a/3, 25a/7, 27b/2,
 32b/5, 42b/8, 45a/11, 48b/10,
 59b/4
 ulu k.+ye 28b/9, 38a/12
k.+yi [3]
 42a/4
 dervīṣ k.+yi 28a/12
 şayru k.+yi 28a/13
k.+yle [10]
 38b/1, 38b/2, 42a/7, 43a/10,
 44a/9, 48b/11, 49a/6, 51a/4,
 51b/11, 61b/14
kişinic | Far. kişniş [1]
 30a/10
kitāb | Ar. kitap [4]
 3a/8, 9a/6, 24a/7, 62a/5
k.+a [1]
 62a/2
k.+dan [1]
 2a/2
k.+ı [1]
 ta‘bīr k.+ı 1b/8
k.+ıṅ [2]
 62a/4
 k.+ıṅ bābları 2b/11
k.+lar [1]
 57a/11
 [-163-]

ko- | koymak, bırakmak, terk etmek

ķ.-muş [1]
35b/10

ķ.-ya [2]
23a/6, 56b/5
[-3-]

ķoca | ihtiyar [6]
8b/12, 22a/2, 22a/8, 24b/2,
27a/12, 36a/4

ķoç | damızlık erkek koyun [5]
12a/6, 25a/1, 40a/10, 40a/12,
60b/2

ķ.+a [1]
40a/12
[-6-]

ķoku | koku
ķ.+lar [3]
8b/11, 21b/3, 21b/5

ķokulu | kokusu olan, kokulu [3]
hoş ķ. nesneler 21b/5, 21b/7
yavan ķ. nesneler 21b/13

ķoltuķ | koltuk, kolun gvde ile
birleştiği yer [1]
ķ. kılı 25a/11

ķomřu | komşu [1]
57b/13
ķ.+su [1]
55b/8
[-2-]

ķop- | kalkmak, ayrılmak, çıkmak,
gitmek [1]
ķ.-a
şıfatında ķ.-a 55b/7

ķopuz | ozanların çaldığı telli Trk sazı

[1]
10b/5

ķorķ- | kormak
ķ.-ardı [1]
17a/1
ķ.-a [1]
57a/10
[-2-]

ķorku | bir tehlike veya tehlike
dşncesi karşısında duyulan kaygı,
znt [6]
11a/10, 44b/12, 46b/5, 48b/7,
48b/8
'aźim ķ. 7b/2

ķ.+dan [1]
17b/10
ķ.+dur [1]
21a/2
ķ.+lardan [1]
19a/12
ķ.+sından [1]
56a/11
ķ.+ya [1]
45a/5
[-11-]

ķorkulu | korku veren, korkutan [2]
ķ. dş 4a/1
ķ. işe dş- 19a/11

ķorkusuz | korkusu olmayan, yrekli,
gz pek, pervasız [1]
ķ. kişi 48a/13

ķov- | kovmak
ķ.-a [1]

43b/8

ķ.-up [1]

43b/7

[-2-]

ķoy- | koymak

ķ.-maķ [2]

10b/8, 36a/10

ķoyun | koyun [9]

10b/13, 12a/5, 40a/1, 40a/2,
40a/5, 40b/8, 40b/12, 60b/6,
61a/7

ķ.+a [1]

40a/3

ķ.+ı [2]

40a/4, 40a/8

ķ.+lara [2]

7b/7, 40a/10

ķ.+uķ [2]

40a/4, 40a/7

[-16-]

ķömür | kömür [3]

9a/13, 26b/6, 26b/8

ķöşk | Far. bahçe içinde yapılmış süslü
ev, kasır [2]

8b/9, 20a/12

ķ.+de [1]

20b/5

ķ.+i [1]

20b/8

[-2-]

ķubbe | Ar. yarım küre biçiminde olan
ve yapıyı örten dam, kümbet [1]

26b/2

ķuç- | kucaklamak

ķ.-dı [1]

35a/7

ķ.-maķ [1]

10a/7

ķ.-mek [1]

32b/3

[-3-]

ķul | köle [12]

5a/4, 13b/6, 15a/11, 15b/11,
21a/8, 22a/9, 40a/6, 42b/13,
43a/4, 55a/6

ķ. ķaravuş 8b/13, 22a/3

ķ.+a [1]

29b/1

ķ.+ları [1]

47b/11

ķ.+larıdur [1]

13b/9

[-15-]

ķula | gövdenin sarı veya kirli sarı
renkte, yele, kuyruk ve bacağın alt
kısmındaki kılların koyu renkte olduğu
at donu [1]

37b/13

ķula(ķ) | kulak [2]

12a/12, 25a/4

ķ.(ġ)+ı [1]

61a/9

[-3-]

ķulluķcı | hizmetkar, carıye [1]

60a/12

ķ.+ları [1]

26a/6
 [-2-]
ķum | kum [2]
 19a/5, 8b/6
ķumāš | Ar. pamuk, yün, ipek vb.nden makinede dokunmuş her türlü dokuma [1]
 12a/2
ķ.+ların [1]
 60a/6
 [-2-]
ķumla- | yavrulamak
ķ.-sa [1]
 38a/8
ķumru | Far. kumru kuşu [1]
 48a/8
ķurān | Ar. Kur'an-ı Kerim [3]
 11b/8, 54b/6, 54b/13
ķ.+da [3]
 6b/12, 45b/1, 59a/10
 [-6-]
ķurbaġa | kurbaġa [5]
 11a/13, 50a/4, 50b/6, 50b/8, 50b/10
ķ.+lar [2]
 50b/11, 50b/7
 [-7-]
ķurbān | Ar. dinin buyruġunu veya bir adaġı yerine getirmek için kesilen hayvan [1]
 ķ. eyle- 40a/5
ķurd bk. ķurt | kurt [2]
 45a/3

ķ. eti 45a/4
ķ.+uġ [1]
 45a/4
 [-3-]
ķurı- | kurumak [2]
ķ.-mıš
 25a/13, 28b/10
ķurıl- | hazırlanmak
ķ.-a [1]
 15a/9
ķuršin bk. ķurşun | yumuşak ve bükülgen, mavimtırak esmer renkte bir element [1]
 10a/4
ķurşun bk. ķurşın | yumuşak ve bükülgen, mavimtırak esmer renkte bir element [2]
 31a/6, 31b/6
ķurt bk. ķurd | kurt [4]
 8a/3, 11a/6, 39b/2, 44a/6
ķurtıl- bk. ķurtul- | kurtulmak
ķ.-a [4]
 16b/5, 29b/2, 40a/6, 57b/5
ķurtul- bk. ķurtıl- | kurtulmak
ķ.-a [10]
 16b/9, 17b/7, 17a/10, 19a/13, 21a/2, 21a/4, 27b/3, 28a/7, 35a/4, 58a/12
ķ.-maķ [4]
 19b/6, 22b/7, 23a/3, 26a/1
ķ.-up [2]
 31b/2, 61b/8
 [-16-]

ķuru | kuru [1]

ķ. ırmaķ 16b/3

ķ.+sı [1]

29b/10

[-2-]

ķuř- | kusmak

ķ.-maķ [2]

10a/2, 30b/10

ķ.-mek [1]

30b/4

[-3-]

ķuř | kuş [3]

34b/8, 36b/12, 48b/3

ķ.+ı [2]

hüma ķ.+ı 47a/3

tūṭī ķ.+ı 48a/6

ķ.+lar [5]

10b/9, 11a/8, 37a/6, 37a/8,
46a/8

ķ.+ları [2]

47b/11

şu ķ.+ları 47a/5

[-13-]

ķuřaķ | bele sarılan uzun ve enli kumaş
[1]

32a/8

ķuvvet | Ar. güç, takat, kudret [5]

14a/9, 19b/7, 20a/2, 25a/10,
26a/2

ķ.+i [1]

42b/4

ķ.+le [1]

57b/1

[-7-]

ķuvvetlen- | Ar.+Tr. güç kazanmak,
direnci veya gücü artmak

ķ.-e [1]

54b/4

ķuvvetlı(ķ) | Ar.+Tr. kuvvetlilik,
güçlölük

ķ.(ğ)+ıdır [1]

53a/4

ķuvvetlü | Ar.+Tr. gücü çok olan,
güçlü [4]

57b/3

dīni ķ. 7b/3, 25b/3

īmānı ķ. 35b/8

ķuyru(ķ) | hayvanların çoğunda,
gövdenin sonunda bulunan, omurganın
uzantısı olan uzun ve esnek organ

ķ.(ğ)+ı [1]

37b/5

ķuyruğı öri | akrep [4]

51a/8, 52a/1, 52a/3

ķuyruķsız | kuyruğı olmayan [1]

37b/7

ķuyu | kuyu

ķ.+ya [2]

7a/13, 59b/2

ķuyumcı | sarraf, mücevherci,
cevahirci [1]

53b/3

ķuzğun | kuzgun kuşu, karakarga [1]

37a/12

ķuzı bk. ķuzu | koyun yavrusu [2]

10a/12, 40b/4

ķuzu bk. ķızı | koyun yavrusu [3]

10b/13, 34a/4, 40a/1

ķ.+nuķ [1]

40b/5

ķ.+yı [1]

40a/9

[-5-]

ķuzula- | koyun yavrulemek [1]

ķ.-dı

40a/8

ķūfūr | Ar. Tanrı'nın varlığı ve birliği gibi dinin temellerinden sayılan inançları inkār etme [3]

17b/5, 23a/10, 33a/9

ķūkre- | bağırmaq [1]

ķ.-se

39b/1

ķūl | yanan şeylerden artakalan toz madde [3]

9a/13, 26b/6, 26b/8

ķūrsī | Ar. kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer [6]

8b/1, 9a/10, 13a/9, 25b/6, 25b/10, 25b/12

L

lā-cerem | Ar. şüphesiz, besbelli [1]

3a/4

laf | Far. söz, lakırtı [1]

1. söyleyici 53a/11

la'1 | Ar. parlak kırmızı renkte değerli bir taş [1]

1.-i cevāhir 31a/5

laṭīf | Ar. yumuşak, hoş, ince bir güzelliği olan [3]

47b/8, 53b/11

1. ṭab'ı ol- 28b/13

l.+dür [1]

36a/2

[-4-]

laṭīfe | Ar. şaka [1]

1. 'avret 45a/7

lāyık | Ar. nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan [8]

17a/11, 26b/3, 38b/5, 41b/2, 44b/6, 44b/7

tañrıya l. 'amel 50b/6

lāzım | Ar. gerek, gerekli

l.+dur [1]

42a/4

lebbeyk | Ar. ihrama girenlerin lebbeyk şeklinde başlayan zikir cümlelerini söylemesi [1]

23a/2

levḥi maḥfūz | Ar. Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha [1]

m.+a

3a/13

limon | Rum. limon [1]

29a/9

M

mağfiret | Ar. Allah'ın lütuf ve merhamet ederek kullarının

günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama [1]

22b/1

mağfūr | Ar. Allah'ın mağfiretine kavuşmuş, günahı affolunmuş [1]

13b/7

maḥalle | Ar. bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri

m.+de [1]

18b/8

maḥbere | Ar. mürekkep hokkası, divit [2]

24a/5, 24b/3

maḥbūbe | Ar. sevilen kadın, kadın sevgili, māsūka [1]

47a/7

maḥrūm | Ar. İyi ve güzel bir şeyden hissesi, payı olmayan, yoksun olan, istediğini elde edemeyen, nasipsiz [2]

49a/2, 56b/8

maḫām | Ar. mevki, kat, yer

m.+ına [1]

15b/6

maḫşūd | Ar. istenen, niyet edilen, güdülen, amaçlanan

m.+ı [1]

m.+ı ḥāşıl ol- 27b/6

m.+ına [2]

m.+ına iriş- 17a/13, 49b/4

[-3-]

māl | Ar. mal, varlık [95]

19a/10, 22b/12, 25a/9, 25b/4,

27a/10, 27b/4, 27b/10, 27b/11, 28b/12, 28b/9, 30a/6, 30b/2, 31a/2, 31a/3, 32a/11, 39a/1, 39a/4, 41a/8, 41a/11, 41a/12, 41b/5, 42a/5, 43a/3, 43a/6, 44b/9, 45a/3, 45b/4, 46b/10, 47b/5, 48b/2, 49b/9, 51a/7, 52a/12, 53a/10, 55a/11, 59b/3, 61a/3

çok m. 28a/9, 36b/13, 41b/6, 43b/1, 44b/1, 51b/8

eyü m. 30b/13

ḥarām m. 16b/11, 17b/8, 18a/8, 18b/1, 26b/8, 28a/8, 28a/11, 29a/1, 29b/5, 30a/12, 30b/6, 30b/8, 30b/12, 39a/9, 43a/11, 43b/3, 44a/1, 48b/5

ḥelāl m. 16b/2, 16b/4, 16b/10, 19b/4, 21b/6, 24a/6, 24a/7, 28a/6, 28b/1, 29a/5, 29b/3, 29b/6, 29b/7, 29b/8, 30a/1, 30b/5, 31a/11, 31a/12, 33b/4, 40a/2, 40b/11, 40b/3, 40b/12, 41a/4, 48b/4, 49b/11, 50a/2, 50a/7, 50a/9, 55b/4

m. artıklığı 19a/3

m. is+si 18b/3

m.+a [9]

12b/3, 13b/12, 19b/1, 38b/10, 39a/8, 46a/12, 47a/4, 47a/5, 52b/5

m.+dur [1]

25a/5

m.+ı [11]

13b/3, 18a/9, 31a/1, 32a/12,
32b/1, 34a/3, 38a/10, 38b/9,
46b/11, 61a/11, 61a/14

m.+ın [5]

17b/11, 31b/1, 42b/5, 48b/13,
52a/3

m.+ına [1]

39b/12

m.+ından [3]

50b/4, 51a/13, 61b/10

m.+ını [2]

39b/8, 39b/9

[-127-]

māllu | Ar.+Tr. mal sahibi olan, mallı
[3]

20b/2

m. 'avret 20b/1, 38a/6

ma'lūm | Ar. bilinen, belli

m.+dur [1]

3a/3

ma'mūr | Ar. bakımlı, imar edilmiş,
mamur [2]

21b/2, 37b/9

manşūb | Ar. bir makama, bir mevkiye
getirilmiş, memur olarak tayin edilmiş,
memuriyette bulunan [3]

16b/12, 47a/1

m. ehli 27a/13

ma'rūf | Ar. I. bilinen, tanınan [2]

m. ol- 37b/11, 38a/3

II. şeriatın emrettiği, uygun gördüğü
[1]

emr-i m. 57a/11

maṣḥara | Ar. Şerefsiz, onursuz,
haysiyetsiz, rezil [1]

6b/5

ma'şiyet | Ar. günah, asilik, isyankarlık
[2]

59a/8, 59b/7

m.+den [1]

4a/3

[-3-]

maymūn | Ar. maymunu [6]

11a/5, 43a/7, 46a/2, 46a/5,
46a/6, 49a/11

m.+a [2]

46a/3, 61a/4

[-8-]

maẓarrat | Ar. zarar

m.+ı [1]

40a/5

***maẓarrat yitiş- / iriş-** | zarar
gelmek, kötülük gelmek [2]

m. yitiş- 41a/7

m. iriş- 47a/10

[-3-]

ma'zūl | Ar. azledilmiş, görevden
alınmış [7]

42b/9

m. ol- 33b/10, 34a/1, 42b/3,
59a/15, 59b/13, 61a/4

ma'zūlluk | Ar.+Tr. görevden alınmak,
azledilmek

m.+dur [1]

27b/1

meşelā | Ar. misal olarak, örnek olarak [1]

52b/5

meded | Ar. yardım, imdat [1]

6a/9

meger | Far. fakat, ancak, yalnız [2]

16a/3, 21b/13

mehter | Far. en büyük [1]

15b/9

mek(i)r | Ar. hile, aldatma [7]

20b/13, 22a/5, 31a/3, 60b/6

m. iriş- 43b/11

m.(Ø)+inden [3]

58b/2, 58b/3, 58b/4

*mekir eyle- / kıl- | hile

yapmak, aldatmak

m. kıl- 33a/10

m. eyle- 45a/1

[-10-]

melālet | Ar. bıkmak, usanma

m.+e [1]

36a/8

melāmet | Ar. azarlama, kınama, yerme, ayıplama [2]

39a/6, 60a/4

melekü'r-rü'yā | Ar. rüya meleği [1]

3b/1

m.+ya [3]

3b/6, 3b/13, 4a/4

[-4-]

meliklik | Ar.+Tr. melik olma durumu, hükümdarlık [1]

56a/10

memleket | Ar. bir devletin, bir hükümdarın yönetimi altında bulunan yer, ülke [2]

m. is+si 37b/2, 46a/11

menāre | Ar. minare [1]

61b/4

menfa'at | Ar. fayda, yarar, çıkar [18]

19a/10, 24b/3, 27b/4, 27b/10,

28b/9, 28b/12, 41b/5, 41b/6,

45b/9, 46b/10, 48b/2, 50a/10,

51b/8

m. bul- 21a/10, 27a/2, 42a/10,

59b/2

m. deg- 17a/6

m.+dir [1]

41a/12

m.+dür [1]

41b/7

m.+i [1]

ḥalāyıkıḡ m.+i 22b/1

m.+ler [1]

42b/8

[-22-]

menfa'atlü | Ar.+Tr. faydalı, yararlı [3]

17a/5, 28b/7

m. iş 31b/7

menfa'atsiz | Ar.+Tr. faydasız, yarasız [1]

m. iş 14b/3

mensüb | Ar. bir yerle veya bir kimseyle bağlantısı olan, ilişkili

m+dur [1]

16a/2

menşūr | Ar. bir kimseye vezirlik, müşirlik, beylerbeylik vb. bir rütbenin verildiğini gösteren padişah fermanı [3]

24a/5, 9a/7, 24a/10

mercān | Ar. mercan, süs eşyaları yapımında kullanılan madde [1]

31a/8

mercimek | Far. mercimek [1]

29b/9

merg | Far. ölüm, vefat, [1]

18a/3

mertebe | Ar. mertebe, rütbe [8]

25a/6, 26a/3, 26a/4, 26b/5,

32a/10, 37b/3

artık m. 30a/4

ziyān m. 25b/10

m.+si [3]

29a/11

m.+si art- 31a/9, 43a/1

m.+sinden [2]

25b/9, 31b/13

m.+ye [12]

m.+ye ir- 19b/3, 37a/3

m.+ye iriş- 14b/13, 19a/8,

20b/4, 20b/12, 32a/1, 32b/1,

32b/11, 41b/3, 41b/11, 58b/7

[-25-]

merve | Ar. Mekke'de bir dağ ve mevki [1]

23a/13

m.+ye [1]

23b/2

[-2-]

mescid | Ar. genellikle minaresiz, küçük cami [2]

8b/8, 61b/4

m.+e [1]

20a/6

m.+in [1]

20a/1

m.+inde [1]

20a/4

[-5-]

mestānlı(k) | Far.+Tr. sarhoşluk, kendinden geçmişlik

m.(ğ)+ı [1]

m.+ı tamām ol- 23b/1

mestūr | Ar. örtülü, kapalı, gizli, saklı [1]

8a/8

meş'ale | Ar. ucunda alev çıkarabilen yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek [1]

17b/9

meş'arü'l-ḥarām | Ar. hacı olmadan önce Kabe'de ziyaret edilecek yer

m.+da [1]

23a/5

meyl | Ar. eğilim, istek meyl

***meyl eyle-** | meyletmek, istemek [1]

33a/9

mezar | Ar. ölünün gömülü olduğu yer, gömüt, kabir, sin, makber [1]

35a/10

m.+a [1]

35a/11

[-2-]

muṭbaḥ bk. muṭbaḥ | Ar. yemek
pişirilen yer, aş damı [1]

8b/10

miḥāl | Ar. azap [1]

m. söz 50a/11

minā | Ar. Mekke yakınında bazı hac
merasiminin icra edildiği yer [1]

23a/6

minber | Ar. camilerde hutbe okunan
merdivenli, yüksekçe yer [3]

8b/8, 20a/8, 20a/10

m.+e [1]

20a/7

[-4-]

mīrās | Ar. birine, ölen bir yakınından
kalan mal mülk, para veya servet, kalıt,
bırakıt, tereke [5]

24a/6, 31a/7, 32a/10, 52b/1,

53a/2

misk | Ar. Asya'nın yüksek dağlarında
yaşayan bir tür erkek ceylanın karın
derisi altındaki bir bezden çıkarılan
güzel kokulu madde [1]

8b/11

mu'abbir | Ar. rüya tabir eden, düş
yoran kimse [1]

20b/9

m.+e [1]

5a/9

m.+ler [5]

25b/11, 28a/11, 32a/12, 35a/8,
60b/2

m.+lere [1]

13a/7

m.+leri [1]

1b/7

[-9-]

mu'addilī | Ar. eşdeğer, denk [1]

5a/1

mu'ayyen | Ar. belli, belirli,
belirlenmiş, kararlaştırılmış [1]

2b/13

muḥālif | Ar. karşı çıkan, karşı koyan
[2]

m. düşler 3a/4, 4a/14

muḥāṭara | Ar. tehlike, korku, zarar [1]

16a/4

muḥkem | Ar. sağlam, kuvvetli,
dayanıklı [2]

22b/10, 56a/1

muḥtāc | Ar. ihtiyaç sahibi [1]

56b/1

muḥtaṣar | Ar. kısaltılmış, özetlenmiş
[2]

1b/9, 62a/1

m.+ı [1]

2a/2

[-3-]

muḥterem | Ar. saygın, saygıdeğer [2]

14b/6, 58a/6

muḥtesib | Ar. İslam şehirlerinde çarşı
ve pazar esnafını din kurallarına göre
denetleyen görevli, belediye memuru

[1]

9a/5

m.+iḡ [1]

24a/3

m.+lere [1]

32a/5

[-3-]

mūnis | Ar. cana yakın, uysal, sevimli

[1]

52b/7

murād | Ar. istek, arzu, dilek [1]

m. vir- 52b/10

m.+ı [7]m.+ı ḥāşıl ol- 19b/11, 23a/3,
39a/4, 44b/7, 44b/8, 50a/3,
58a/9**m.+ın** [2]

31a/4

m.+ın gör- 27b/12

m.+ına [3]

m.+ına iriş- 46b/3

m.+ına vāşıl ol- 33a/4

m.+ına yitiş- 40a/3

m.+larına [1]

m.+larına iriş- 27b/6

***murād bul-** | muradına ermek
[2]

34b/9, 35a/1

m.+ın [3]

16b/1, 56b/3, 61a/1

***murād al-** | dileğine
kavuşmak [1]

40a/7

m.+ın [1]

61a/13

[-21-]

muşāḥabet | Ar. karşılıklı konuşma,
görüüşme, sohbet [1]

39b/4

muşannif | Ar. kitap telif eden kimse,
yazar, müellif**m.+e** [1]

3a/2

muşḥaf | Ar. Kur'an-ı Kerim [4]

9a/6, 24a/6, 54a/7

m.-ı şerif 24a/4

muşibet Ar. insanın başına ansızın
gelen bela, felaket, dert, sıkıntı [14]19a/1, 25b/2, 28b/9, 32a/6,
34b/8, 40a/9, 61a/5, 61b/13m. iriş- 25a/7, 32b/13, 33b/13,
40b/4, 41a/5

m. işle- 37b/10

m.+dür [1]

26b/9

m.+e [1]

m.+e şataş- 18a/13

[-16-]

muṭbaḥ bk. mıṭbaḥ | Ar. mutfak [1]

20a/13

mu'teber | Ar. saygı gören, inanılır,
güvenilir, itimat edilir [2]

2a/2, 37a/10

muṭi' | Ar. uyan, itaat eden, boyun
eğen, tabi olan [1]

41b/2

muṣāfıf | Ar. uygun [3]

48a/1, 55a/8

m. yār 60a/10

mübārek | Ar. uğurlu, hayırlı [3]

6b/9

m. ol- 8a/4

m. sefer 27b/3

mübtelā | Ar. tutkun, tutulmuş

***mübtelā ol-** | yakalanmak,
tutulmak [1]

61b/10

mücerred | Ar. evlenmemiş bekar
erkek [1]

15b/13

mü'ezzin | Ar. namaz vakitlerini
bildirmek için ezan okuyan din
görevlisi, ezancı [4]

7b/1, 9a/5, 23b/9, 44a/5

m.+[den]

47b/13

[-5-]

mü'ezzinlik | Ar.+Tr. müezzin olma
durumu

m.+dur [1]

15a/4

müfāraḳat | Ar. ayrılma, uzaklaşma
[1]

35a/9

müfsid | Ar. fesat sokan, işleri bozan
[1]

15a/11

mühlet | Ar. tanınan süre, vade [1]

2a/1

mühür | Far. imza, damga [1]

32b/1

mü'min | Ar. inanan, inançlı, imanlı,
mütekkit

m.+ler [1]

55b/11

münāfıf | Ar. iki yüzlü, nifak sokucu

m.+dur [2]

25b/13, 43b/6

m.+lar [1]

28b/10

[-3-]

münāfıka | Ar. iki yüzlü, nifak sokucu
[1]

43b/6

münāre | Ar. camilerde müezzinin
ezan okuduğu, sela verdiği, şerefesi
olan, çoğunlukla taştan, yüksek ve ince
yapı [1]

20a/10

m.+ye [2]

20a/7, 20a/9

[-3-]

münāza'a | Ar. İki taraf arasındaki
kavga, düşmanlık [1]

31b/5

mürekkab | Ar. yazı yazmak, desen
çizmek veya basmak için kullanılan,
türlü renklerde sıvı madde [5]

9a/7, 24a/5, 24a/11, 24a/13,
24b/2

mürsel | Ar. peygamber, resul

m.+dür [1]

2b/7

müslimān | Ar.+Far. İslam dininden olan kimse [3]

13b/4, 60a/2, 60a/3

m.+lar [1]

m.+lar düşi 12b/4

m.+lara [1]

17b/4

[-5-]

müslümānlık | Ar.+Far.+Tr. Müslüman olma durumu [1]

18a/5

müşkil | Ar. güç, zor, çetin [1]

m. işler 28a/4

müteferrika | Ar. çeşitli, muhtelif [4]

m. düşler 12a/4, 60a/14

m. su'aller 12a/4, 60a/14

mü'vekkel | Ar. vekil tayin edilen, kendisine vekalet verilen

***mü'vekkel kıl-** | vekil tayin etmek [1]

3a/13

müzekkī | Ar. aklayan, arındıran [1]

5a/1

N

nā-ḥaḳ | Far.+Ar. hakka ve adalete uygun olmayan, haksız

***nā-ḥaḳ yire** | haksız olarak, hak etmediği hâlde [1]

39b/8

nā-ḥoş | Far.+Ar. hoş gitmeyen, hoş olmayan [2]

n. haberler 28b/2

n. sözler 31a/10

nā'il | Ar. İsteddiği şeye erişen, muradına eren [1]

n. ol- 31a/1

na'ilbend | Far. hayvanların ayağına nal çakan kimse [1]

52b/11

nāḳūs | Ar. kilise çanı [1]

59b/15

na'liyn | Ar. bir çift ayakkabı, nalın [1]

12a/11

namāz | Far. İslam'ın beş şartından biri olan ve Müslümanların günde beş vakit, dinî kurallara göre yapmak zorunda oldukları ibadet, salat [15]

9a/2, 22b/5, 54a/13

n. kııl- 11b/10, 12b/9, 20a/4, 22b/9, 23a/10, 23b/5, 54a/2, 54a/7, 55a/1, 58b/7, 58b/8, 59b/14

n.+a [1]

58a/12

n.+ın [1]

61a/1

[-17-]

namāzlağı | Far.+Tr. üzerinde namaz kılınan seccade [1]

26a/6

nāme | Far. mektup [2]

9a/7, 24a/5

n.+ler [1]

24a/10

[-3-]

nār | Far. nar [2]

28b/13, 29a/1

naşrānī | Ar. Hristiyan [1]

59b/9

naẓar | Ar. bakış, bakma, göz atma [1]

n. it- 62a/3

ne | hangi, nasıl [13]

2b/3, 4a/5, 4b/4, 5b/1, 6a/10,

9b/13, 11b/6, 15b/10, 30a/11,

32b/10, 49b/8

ne_kim 4a/5, 4b/4

n.+ye [1]

38b/13

[-14-]

necīs | Ar. pis, murdar [3]

9b/7, 28a/2, 28a/8

neclī | Ar. oğul ile ilgili

n.+den [1]

19b/1

nedīm | Ar. sohbet arkadaşı [1]

15a/10

neheng | Far. timsah [5]

11a/13, 50a/4, 50b/2, 50b/2,

50b/4

nerd | Far. Tavla oyunu [5]

10b/6, 11b/11, 36a/1, 58b/11,

59a/1

n.+i [2]

36a/6, 36a/8

[-7-]

nerdübān | Far. merdiven [3]

8b/10, 20a/13, 20b/11

n.+a [1]

20b/12

[-4-]

nesne | şey [19]

3b/1, 5a/11, 7a/7, 11b/6, 12b/2,

14b/7, 17b/12, 29b/9, 33b/1,

35b/1, 36a/12, 36b/4, 40b/12,

44b/1, 50a/10, 50b/4

nesne_kim 36a/12, 40b/12

n.+ler [10]

30a/9, 49b/8

acı n.+ler 30a/7

hoş koku n.+ler 21b/5, 21b/8

tatlı n.+ler 9b/11, 30a/3, 30a/5,

53a/3

yavan koku n.+ler 22a/1

n.+leri [1]

52b/4

n.+niñ [1]

n.+niñ āvāzı 36a/2

n.+si [1]

27b/7

n.+ye [2]

56b/1, 57a/9

n.+yi [1]

5a/11

[-35-]

ne' ūzūbillāhi | Ar. Allah'a sığınırız [1]

54a/10

nevker | Far. kul, köle

n.+leri [1]

37b/8

nevkerli | Far+Tr. kul, köle sahibi [1]

37b/6

nice | nasıl [6]3a/6, 4b/7, 5b/5, 8a/11, 35a/8,
46a/4**niçün** | hangi amaçla, hangi sebeple,
neden, niye [1]

13a/1

nifāk | Ar. ki yüzölçüm, münafıklık**n.+dan** [1]

57a/6

nikāh | Ar. bir erkekle bir kadının
evlilik birliği kurmasını sağlayacak
yasal işlem, evlilik akdi [6]

n. eyle- 50b/1

n. kıl- 10a/8, 32b/3, 32b/6,
32b/8, 34a/2**nīk-baht** | Far. uğurlu, hayırlı [1]

2b/9

ni^cmet | Ar. iyilik, lütuf, ihsan [4]

14a/8, 52a/12, 53a/10

n. artıklığı 40b/8

n.+dir [2]

31a/3, 41a/13

n.+dür [3]

13b/11, 14b/11, 30a/6

n.+i [1]

15b/12

n.+ler [1]

3b/9

[-11-]

nisbet | Ar. oran, bağıntı, ilgi, ilinti**n.+dür** [1]

29a/6

nişān | Far. işaret, iz, belirti, alamet**n.+ı** [1]

fāsıklar n.+ı 13a/5

nişāde | Far. sevinçli, keyifli [1]**n.+midür**

hātır-ı n.+midür 5b/3

nitekim | sonuç olarak, gerçekten,
hakikaten [2]

12b/7, 59a/10

niyyetlen- | Ar.+Tr. niyet etmek,
tasarlamak**n.-ürse** [1]

17a/13

nohūd | Far. nohut [1]

29b/9

noḡṣān | Ar. eksik, eksiklik, kusur [2]

n. iriş- 37b/7

n. ol- 61b/5

nūr | Ar. aydınlık, ışık, parıltı, ziya [4]

17b/2, 17b/3, 58a/5, 8b/4

n.+ı [1]

yüzi n.+ı 57a/3

[-5-]

nūrlandur- | Ar+Tr. nur gibi yapmak,
parlak ve tertemiz bir duruma getirmek**n.-a** [1]

56a/2

nuşret | Ar. yardım, Allah'ın yardımı**n+dür** [1]

36a/5

nücūm | Ar. yıldızlar [1]

2a/10

nüşha | Ar. benzer, aynı, kopya

n.+nuñ [1]

2a/5

O

o | (zamir) o

o.+nuñ [1]

o. +nuñ ta 'biri 58b/5

ocaḵ | ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer [2]

26b/6, 9a/12

od | ateş [12]

17b/12, 18a/1, 18a/2, 18a/4, 18a/7, 18a/9, 18a/12, 18a/13, 36b/1, 59b/7

tütünlü o. 18a/10

o.+a [4]

11b/12, 59a/9, 59b/5

o.+a tap- 11b/13

[-16-]

oda tapuḵ | Zerdüşt dinine inanan ve ateşe tapan kimse [1]

59b/9

odun | Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç [2]

33a/13, 33a/6

oḡlaḵ | keçi yavrusu [3]

10b/13, 40a/1, 40b/4

oḡlan | oḡlan [6]

6b/5, 38a/9, 40a/8, 40b/14, 44a/2

öli o. 35a/3

o.+a [1]

20b/3

o.+ cıḵlar [3]

22a/3, 22b/2, 8b/13

o.+dan [1]

35b/11

o.+ları [1]

31a/8

[-12-]

oḡ(u)l | erkek evlat [5]

15a/12, 25b/5, 27b/12, 56b/10, 61b/3

o.+a [2]

13b/12, 17a/12

o.(Ø)+ı [17]

17a/10, 18b/5, 20b/3, 25a/9, 25b/4, 29a/8, 28b/4, 31a/10, 39a/11, 40a/9, 40b/5, 41a/1, 43a/2, 50a/13, 51b/4, 61a/6, 61a/10

o.(Ø)+u [4]

15b/3, 15b/8, 48a/5

o.(Ø)+undan [1]

60a/5

[-27-]

oḵ | ok [1]

33b/7

oḵcı | ok yapan veya satan kimse [1]

52b/8

oḵı- bk. oḵu- | okumak

o.-sa [1]

57a/6

oḵu- bk. oḵı- | okumak

o.-dı [1]

1b/8

o.-mağa [1]

54b/6

o.-mak [6]10a/8, 11b/8, 32b/3, 54a/7,
54b/13, 56a/8**o.-rlar [1]**

8a/9

o.-sa [99]32b/6, 55a/3, 55a/4, 55a/6,
55a/7, 55a/9, 55a/10, 55a/11,
55b/1, 55b/2, 55b/3, 55b/4,
55b/5, 55b/6, 55b/7, 55b/8,
55b/9, 55b/10, 55b/11, 56a/1,
56a/2, 56a/3, 56a/4, 56a/5,
56a/6, 56a/7, 56a/9, 56a/10,
56a/11, 56a/12, 56a/13, 56b/1,
56b/2, 56b/3, 56b/4, 56b/5,
56b/6, 56b/7, 56b/9, 56b/10,
56b/12, 56b/13, 57a/1, 57a/2,
57a/3, 57a/4, 57a/5, 57a/7,
57a/8, 57a/10, 57a/11, 57a/12,
57a/13, 57b/1, 57b/2, 57b/3,
57b/4, 57b/5, 57b/6, 57b/7,
57b/8, 57b/9, 57b/10, 57b/11,
57b/12, 57b/13, 58a/1, 58a/2,
58a/3, 58a/4, 58a/5, 58a/6,
58a/7, 58a/8, 58a/9, 58a/10,
58a/11, 58a/12, 58a/13, 58b/1,
58b/2, 58b/3, 58b/4, 58b/5**o.-ya [3]**

5b/10, 6b/7, 57a/11

o.-yanlar [1]

3a/1

o.-yup [1]

5a/3

[-113-]

ol- | olmak**o.-a [512]**1b/9, 2a/1, 3b/10, 4a/3, 4a/6,
4a/13, 5a/1, 5a/4, 5a/5, 5a/6,
5a/7, 5a/9, 6a/13, 6b/7, 6b/13,
7a/4, 7a/8, 7b/4, 7b/7, 7b/11,
8a/1, 8a/2, 8a/3, 8a/5, 8a/6,
8a/7, 8a/8, 8a/9, 12b/4, 13a/8,
13b/1, 13b/2, 13b/4, 13b/5,
13b/6, 13b/7, 13b/8, 14a/4,
14b/6, 14b/12, 15a/1, 15a/8,
15a/13, 15b/1, 15b/3, 15b/5,
15b/9, 15b/10, 15b/12, 16a/4,
16a/5, 16a/6, 16a/10, 16a/12,
17a/1, 17a/2, 17a/3, 17a/5,
17a/7, 17a/9, 17a/10, 17a/12,
17b/10, 17b/12, 18a/1, 18a/2,
18a/3, 18a/7, 18a/9, 18b/1,
18b/11, 19a/1, 19a/3, 19a/4,
19a/6, 19a/7, 19a/11, 19b/1,
19b/2, 19b/9, 19b/11, 20a/5,
20a/6, 20a/7, 20a/8, 20b/1,
20b/3, 20b/9, 21b/1, 21b/3,
21b/6, 21b/7, 21b/13, 22a/1,
22a/4, 22a/6, 21a/11, 22b/1,
22b/2, 22b/3, 22b/4, 22b/7,
22b/8, 22b/9, 22b/10, 22b/11,
22b/12, 23a/1, 23a/3, 23a/4,
23a/6, 23a/7, 23a/8, 23a/9,
23a/11, 23a/13, 23b/1, 23b/2,

23b/7, 23b/11, 23b/12, 24a/7,
 24a/8, 24a/9, 24a/10, 24a/11,
 24a/12, 24b/2, 24b/3, 24b/4,
 24b/8, 25a/2, 25a/4, 25b/1,
 25b/2, 25b/3, 25b/4, 25b/5,
 25b/10, 25b/12, 26a/3, 26a/4,
 26a/5, 26a/6, 26a/7, 26a/8,
 26a/9, 26a/13, 26a/10, 26a/11,
 26a/12, 26b/5, 26b/7, 26b/8,
 27a/10, 27a/11, 27b/2, 27b/3,
 27b/5, 27b/6, 28a/4, 28b/4,
 28b/7, 28b/8, 28b/9, 28b/10,
 29a/1, 29a/10, 29a/11, 29a/12,
 29b/1, 29b/3, 29b/5, 29b/6,
 29b/8, 29b/11, 29b/12, 28b/13,
 30a/4, 30a/10, 30a/12, 30b/2,
 30b/7, 30b/8, 30b/9, 30b/10,
 30b/12, 30b/13, 31a/1, 31a/4,
 31a/8, 31a/10, 31a/12, 31a/13,
 31b/3, 31b/5, 31b/6, 31b/7,
 32a/1, 32a/2, 32a/9, 32a/10,
 32a/11, 32b/7, 32b/12, 33a/2,
 33a/4, 33a/7, 33a/13, 33b/2,
 33b/4, 33b/6, 33b/9, 33b/10,
 33b/12, 34a/1, 34a/2, 34a/3,
 34a/5, 34a/6, 34a/7, 34a/13,
 34b/7, 34b/9, 34b/10, 34b/11,
 34b/12, 34b/13, 35a/1, 35a/2,
 35a/3, 35a/7, 35a/8, 35a/9,
 35a/12, 35b/1, 35b/8, 35b/9,
 36a/4, 36b/4, 36b/8, 36b/10,
 37a/5, 37a/9, 37a/10, 37a/13,
 37b/2, 37b/3, 37b/7, 37b/9,

37b/11, 38a/1, 38a/3, 38a/7,
 38a/8, 38a/10, 38a/11, 38a/12,
 38a/13, 38b/2, 38b/5, 38b/8,
 39a/2, 39a/3, 39a/4, 39a/11,
 39b/1, 40a/2, 40a/5, 40a/9,
 40a/11, 40a/14, 40b/1, 40b/2,
 40b/5, 40b/7, 41a/4, 41a/10,
 41a/11, 41a/2, 41b/2, 41b/5,
 41b/6, 42a/2, 42a/6, 42b/1,
 42b/3, 42b/13, 43a/4, 43a/5,
 43a/9, 43a/12, 44a/2, 44a/5,
 45a/8, 44a/13, 44b/3, 44b/7,
 44b/8, 40b/13, 45a/4, 45b/9,
 45b/13, 46a/6, 46a/11, 46a/12,
 46b/1, 46b/4, 46b/10, 47a/3,
 47a/4, 47a/11, 47a/13, 47b/4,
 47b/12, 48a/6, 48a/7, 48a/9,
 48a/10, 48a/11, 48b/1, 48b/6,
 48b/12, 49a/2, 49b/3, 49b/5,
 49b/6, 49b/7, 49b/10, 49b/11,
 50a/3, 50a/10, 50b/2, 50b/7,
 50b/13, 51a/6, 51b/1, 51b/2,
 51b/4, 51b/5, 52a/13, 52b/1,
 52b/2, 52b/7, 52b/8, 52b/9,
 52b/10, 52b/11, 52b/12, 52b/13,
 53a/1, 53a/2, 53a/5, 53a/6,
 53a/7, 53a/8, 53a/9, 53a/10,
 53a/11, 53a/12, 53a/13, 54a/4,
 54a/10, 54b/3, 54b/9, 54b/12,
 54b/14, 55a/1, 55a/2, 55a/3,
 55a/4, 55a/5, 55a/6, 55a/7,
 55a/8, 55a/10, 55a/11, 55b/1,
 55b/5, 55b/6, 55b/7, 55b/8,

55b/9, 56a/4, 56a/5, 56a/6,
56a/7, 56a/9, 56a/11, 56a/12,
56b/1, 56b/2, 56b/3, 56b/6,
56b/12, 57a/1, 57a/3, 57a/4,
57a/5, 57a/6, 57a/7, 57a/8,
57a/12, 57a/13, 57b/1, 57b/2,
57b/3, 57b/4, 57b/6, 57b/7,
57b/10, 57b/12, 57b/13, 58a/1,
58a/2, 58a/3, 58a/4, 58a/5,
58a/6, 58a/9, 58a/10, 58a/11,
58b/2, 58b/3, 58b/4, 59a/2,
59a/4, 59a/6, 59a/8, 59a/10,
59a/15, 59b/1, 59b/6, 59b/7,
59b/8, 59b/10, 59b/13, 60a/10,
60a/11, 60a/12, 60a/13, 60b/4,
60b/5, 60b/6, 60b/7, 60b/8,
60b/10, 60b/12, 60b/13, 60b/14,
61a/4, 61a/5, 61a/7, 61a/8,
61b/1, 61b/4, 61b/5, 61b/10,
61b/13, 62a/1

o.-alar [2]

51a/3, 54b/1

o.-anlardır [1]

20a/9

o.-anların [1]

4b/9

o.-dı [7]

17a/3, 21a/11, 53b/11, 53b/13,
59a/12, 60a/4, 62a/5

o.-duğça [1]

56a/13

o.-mağa [2]

18b/3, 26b/3

o.-mağ [1]

9b/5, 12a/2, 22b/7, 23a/3,
23a/11, 27b/11, 28a/1, 59b/13,
60a/6, 60a/8

o.-mağdır [1]

39b/4

o.-mağdur [2]

14a/5, 20a/3

o.-mağa [1]

60a/9

o.-maya [9]

5a/8, 28b/4, 34a/12, 42a/11,
56b/1, 56b/8, 58a/12, 58b/13,
59a/2

o.-maz [1]

3a/3

o.-muş [18]

5a/7, 15a/7, 20a/2, 20b/4,
27b/7, 28a/4, 31b/4, 34b/5,
34b/6, 35a/5, 37b/6, 37b/7,
42b/4, 54a/9, 61a/5, 61a/7,
61b/4, 61b/10

o.-muşdur [2]

7b/10, 51b/2

o.-sa [10]

12b/2, 16a/3, 37b/12, 38a/1,
38b/9, 39a/3, 40b/1, 41b/9,
51a/2, 60a/2

o.-sun [1]

62a/7

o.-ur [29]

4b/3, 16b/3, 19b/8, 20a/12,
25a/6, 25a/9, 25a/10, 25a/11,

25a/12, 25a/13, 25b/3, 25b/6,
26a/10, 26a/11, 28b/1, 29a/3,
29a/5, 29b/7, 30a/1, 30a/2,
30a/13, 39a/6, 42b/11, 42b/12,
48b/3, 53b/2, 53b/3, 53b/4

o.-ursa [3]

8a/1, 27a/13, 57b/8

[-611-]

ol | (zamir) o [115]

2a/6, 2a/7, 3a/3, 3a/12, 3b/1,
3b/2, 3b/3, 3b/7, 4a/14, 4a/7,
4a/8, 7a/3, 7a/6, 7b/10, 7b/13,
8a/1, 13a/2, 13a/3, 14a/6, 15a/6,
15a/7, 16a/3, 18a/1, 18a/11,
18a/12, 18a/3, 18a/4, 18b/9,
19b/13, 24a/1, 27a/9, 28b/8,
34b/2, 35a/11, 35a/3, 35b/2,
36b/1, 36b/7, 37b/10, 39b/10,
39b/12, 40a/7, 40b/1, 40b/2,
42a/11, 42a/3, 42b/11, 42b/12,
42b/5, 44b/3, 45a/10, 49a/1,
50b/12, 51a/10, 53b/10, 53b/12,
54a/11, 54b/10, 54b/5, 58b/6,
58b/8, 59a/12, 59a/13, 60a/10,
60b/13, 60b/2, 60b/3, 61a/13,
61a/9, 61b/12, 61b/9

ol_kişiye 3b/6, 13a/4, 19a/1,
24b/13, 25a/3, 25a/7, 27b/2,
32b/5, 42b/8, 45a/11, 48b/10,
59b/4

ol_kişi 4a/2, 14a/1, 16a/2,
23a/12, 25a/2, 32b/11, 39a/2,
39a/3, 61a/8

ol_kişiniñ 7a/7, 16a/5, 18b/12,
25a/13, 29a/8, 32a/12, 33a/3,
37b/9, 39b/9, 41a/8, 47b/4,
51b/6, 61a/14, 61b/14

ol_kişiler 8a/9

ol_dağı 12b/11, 18a/2, 21b/10

ol_sözi 35b/2

ol+dur [7]

3a/11, 3b/12, 3b/8, 4a/13, 4a/4,
4b/2, 4b/4

[-122-]

ol bir | öbür

b.+ler

53b/10

olun- | olunmak, edilmek, olma işine
konu olmak

o.-dı [1]

2b/13

o.-ur [3]

3a/9, 14b/8, 15a/3

[-4-]

omuz | boynun iki yanında, kolların
gövdeye bağlandığı bölüm

o.+ına [1]

40a/4

on | (sayı) on [1]

o. dürlü 15a/10

on iki biğ | (sayı) on iki bin [1]

29a/2

oruç | Far. Tanrı'ya ibadet amacıyla
yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre
kendini alıkoyma [2]

o. dut- 58b/10

o. dutucu 57b/2

***oruç yi-** | oruç tutmamak [1]

58b/9

[-3-]

ot | I. ilaç, zehir, esrar [3]

o. iç- 10a/1, 30b/4, 30b/9

II. kokulu tohumlar, baharat [1]

30a/13

o.+lar [2]

ıssı o.+lar 9b/12, 30a/9

[-3-]

otur- | oturmak

o.-a [1]

39b/1

o.-muş [2]

6b/13, 7a/6

o.-sa [1]

44b/5

o.-ur [2]

20b/6, 8a/6

o.-urdu [1]

25b/9

[-7-]

ova | çevrelerine göre çukurda kalmış geniş veya dar düzlük, yazı [1]

19a/10

oylan- | boş yere vakit geçirmek, oyalanmak

o.-sa [1]

44b/6

oyna- | I. Müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak

o.-mağ [1]

59a/2

II. vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak

o.-mağ [6]

10b/6, 11b/11, 36a/1, 36a/6,

59a/1

o.-mağdan [1]

59a/1

o.-mek [1]

58b/11

o.-r [1]

58b/13

o.-rdı [1]

36a/9

[-11-]

oynaş- | eğlence ile vakit geçirmek

o.-ır [1]

45a/7

Ö

öde- | bir alışveriş ilişkisinde borcu alacaklıya vermek, tediye etmek

ö.-ye [1]

24b/1

öden- | ödeme işine konu olmak

ö.-e [2]

19a/2, 21a/6

ögren- | bilgi edinmek [1]

24a/9

ögür- | böğürmek, bağırarak, yüksek sesle haykırmak [1]

39a/12

öküz | öküz [5]

11a/3, 42a/12, 42a/13

arıķ ö. 42b/6

semiz ö. 42b/7

ö.+in [1]

42b/2

ö.+iniñ [1]

ö.+iniñ başı 42b/3

ö.+ün [1]

42b/5

[-8-]

öl- | ölmek

ö.-e [4]

61a/10, 61a/10, 61a/11, 61b/13

ö.-icek [1]

ö.-icek 'azabı 35a/12

ö.-mek [1]

60b/8

ö.-müş [4]

35a/1, 35a/3, 54b/10, 60b/14

[-10-]

ölçek | ölçmeye yarar kap [1]

23b/13

ölçül- | bir niceliğın miktarını kendine
mahsus bir ölçü ile belirlenmek

ö.-ür [1]

23b/13

öldir- bk. öldür- | öldürmek

ö.-di [1]

50b/9

ö.-irlerdi [1]

39b/10

öldür- bk. öldir- | öldürmek

ö.-di [10]

35b/5, 40a/10, 41a/7, 42a/3,

43a/13, 44b/3, 45b/7, 47b/12,
51b/13, 52a/11

ö.-digin [1]

39b/2

ö.-e [6]

42a/4, 43a/13, 45b/7, 50b/3,
51b/13, 52a/10

ö.-mek [4]

10b/4, 10b/12, 35b/4, 60b/8

ö.-se [7]

40b/13, 42a/2, 48a/12, 48b/9,
51a/11, 51b/6, 52a/9

ö.-ür [1]

43b/8

[-29-]

öli bk. ölü | ölü [1]

ö. oğlan 35a/3

ölü bk. öli | ölü [9]

10b/2, 34b/8, 34b/13, 35a/5,
35a/11, 35a/13, 35b/1, 36b/2,
36b/4

ö.+süne [1]

24a/3

ö.+ye [1]

35a/3

ölü+yi [3]

34b/12, 34b/13, 35a/6

[-14-]

ölüm | ölüm [3]

7b/4, 18a/1, 47b/13

'öm(ü)r | Ar. yaşam

'ö.(Ø)+i [12]

26a/3, 35a/7, 35a/8, 35b/8,

48b/12, 53b/9, 54a/6, 55a/3,
55b/9, 56a/12, 61b/14
pādişāhıñ 'ö.+i 11b/7

ön | ön

ö.+üne [1]

2a/6

öp- | öpmek

ö.-di [1]

61a/12

ö.-er [1]

32b/12

ö.-mek [2]

10a/7, 32b/2

[-4-]

ördek | ördek [1]

47a/6, 47a/7, 47a/8

örümcek | örümcek [3]

11a/4, 43a/8, 44a/3

öyle | onun gibi olan, ona benzer [1]

4a/1

öz | öz

ö.+in [1]

4b/4

ö.+üni [1]

kendü ö.+üni 34b/1

[-2-]

P

pabucci | Far.+Tr. ayakkabıcı

52b/7

pādişāh | Far. hükümdar, sultan [12]

15a/10, 32b/5, 33b/11, 41b/2,

41b/3, 42a/2, 44a/12, 47a/3,

49a/7, 54b/10

‘ādil p. 53a/5

zālim p. 45a/3

p.+a [3]

19a/7, 2a/6, 42b/1

p.+dan [8]

16a/13, 22b/13, 39b/11, 41b/10,

46b/8, 48b/10, 49a/4, 59b/4

p.+ı [4]

54b/10

şīrāz p.+ı 1b/6

şehir p.+ı 18b/9

iqlīm p.+ı 36b/2

p.+ına [2]

15a/6, 59a/12

p.+ını [1]

15a/8

p.+ı [3]

p.+ıñ ‘ömri 11b/7, 53b/9, 54a/5

[-33-]

pādişāhī | Far. padişahlıkla ilgili [1]

54a/3

pādişāhlı(ğ) bk. pādişāhlik | Far.+Tr.

padişahlık [7]

24b/9, 26a/8, 26b/5, 31b/11

p. bul- 37b/13, 46b/6, 56a/10

p.(ğ)+a [1]

41b/2

p.+dır [1]

18b/2

[-9-]

pādişāhlik bk. pādişāhlik | Far.+Tr.

padişahlık [1]

19a/6

pamuḡ bk. panbuḡ | Far. pamuk [2]

10a/10, 33b/4

panbuḡ bk. pamuḡ | Far. pamuk [1]

33a/5

pare | Far. parça, kısım [1]

iki p. eyle- 51a/13

p.+si [2]

tüynüḡ bir p.+si 21a/5

bir p.+si 21a/6

[-3-]

pārsā | Far. dinine çok baḡlı, zahit, abit,
takva sahibi kimse [2]

38a/7, 53a/1

p.+lar [1]

p.+lar ‘alāmeti 13a/4

[-3-]

penbeci | Far.+Tr. pamukcu [1]

53a/10

perākendi | Far. birbirinden ayrı,
daḡınık [2]

p. düşler 12a/6, 60b/11

perde | Far. kapı, pencere gibi yerlere
asılan örtü [1]

26b/4

perī bk. pirī | Far. doğaüstü güçleri
olduḡuna inanılan dişi cin

p.+ler [2]

11b/4, 52a/7

p.+leri [1]

52a/13

[-3-]

pervāne | Far. geceleri ışık etrafında

dönerek uçan küçük kelebek [3]

11a/11, 49b/1, 49b/4

pesendīde | Far. beḡenilmiş, seçilmiş
[1]

55a/7

pešekār bk. pišekār | Far. sanatkar

p.+lar [1]

52b/3

peydāh | Far. belli, açık

***peydāh ol-** | çıkmak, ortaya
çıkma, oluşma [1]

53b/11

peygāmber | Far. insanlara Tanrı'nın
buyruklarını bildiren, onları Tanrı
yoluna, dine çağırma kimse, yalvaç,
yalvaç, elçi [14]

2a/10, 2b/6, 14a/6, 14a/9, 54a/7,
54a/9, 55a/1, 55b/2, 55b/7,
55b/8, 55b/9, 56a/9, 56b/8,
57b/13

p.+ler [1]

4a/9

p.+leri [1]

8b/1

[-16-]

pīl bk. fīl | Far. fil [2]

41a/13, 41b/13

pinhānī | Far. gizlice [1]

51a/9

pire | pire [3]

11a/12, 49b/1, 49b/8

pirī bk. perī | Far. doğaüstü güçleri

olduğuna inanılan dişi cin [1]

57a/13

p.+ler [1]

58b/4

[-2-]

pirīṣān | Far. acınacak durumda olan, zavallı

p.+mıdur [1]

5b/3

pis | kendinde pislik olan veya pislenmiş olan [1]

28a/3

pīṣekār | Far. sanatkar

p.+lar [1]

11b/5

pişmanlık | Far.+Tr. pişman olma durumu, nedamet [1]

30b/10

R

raḍiyallāhu ‘anh | Ar. Allah ondan razı olsun [3]

54a/10, 54b/1, 54b/4

rāḥat | Ar. insanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur [5]

14a/7, 14b/1, 22a/12, 24b/3

r. iriş- 48b/10

rāḥatlı(k) bk. rāḥatlık | Ar.+Tr. üzüntüsü, sıkıntısı, tedirginliği olmama durumu, rahat [3]

54b/14, 60b/7

r. iriş- 39b/11

r.(ğ)+ın [1]

31a/4

[-4-]

rāḥatlık bk. rāḥatlık | Ar.+Tr.

üzüntüsü, sıkıntısı, tedirginliği olmama durumu, rahat [3]

14a/5, 23b/7

r. bul- 56b/7

rahmet | Ar. birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etme [3]

13a/12, 14a/7, 35a/3

r.+dür [2]

13b/10, 42b/7

r.+i [1]

tağrının r.+i 56b/12

[-6-]

ra‘iyyet | Ar. bir hükümdara bağlı halk [2]

5b/2, 12b/7

r.+lere [1]

34a/4

r. + [midür] [1]

4b/10

[-4-]

raķış | Ar. dans

***raķış ur-** | sema yapmak, dönmek, dans etmek [1]

59a/3

rāzı | Ar. uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden [2]

r. ol- 57a/3

r. olma- 34a/12

re‘īs | Ar. başkan, lider [1]

15a/10

r.+dür [1]
20a/9

r.+ine [1]
18a/7

re'īs+ler [3]
20a/3, 4b/13, 52b/5
[-6-]

re'īslık | Ar.+Tr. başkanlık

r.+dır [2]
15a/4, 31b/11

renc | Ar. zahmet, sıkıntı
r. i zahmet 23b/10

reng | Far. cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum

r.+i [1]
dürlü r.+i 26b/1

resim | Ar. tören, merasim [1]
ayruksı r. kurul-15a/9

resül-ü ekrem | Ar. Hz. Muhammed [1]
2b/2

revā | Far. yakışır, yerinde, uygun [7]
7b/7, 22b/9, 32b/12, 33a/2, 33b/2, 43a/12, 55b/5

reyhān | Ar. fesleğen [2]
28b/5, 29b/12

r.+ları [1]
9b/9
[-3-]

rız(ı)k | Ar. Tanrı'nın bütün yarattıklarına verdiği nimet [7]
7b/13, 47a/3, 55a/9, 56b/6

helāl r. 7b/8, 30a/4

r. kapısı 43a/1

r.(Ø) [1]
49b/12

r.+ı [1]
30b/2

r.(Ø)+ı [6]
7a/7, 20a/6, 25b/1, 40a/14, 40a/4, 55b/7
[-15-]

rif'at | Ar. yükseklik, yücelik

r.+dur [1]
14b/11

riyāset | Ar. reislik, başkanlık [1]
14a/9

r.+dür [1]
14b/10
[-2-]

rūspī | Far. orospu, fahişe [1]
38a/8

rūzī | Far. nasip, kader, kısmet

***rūzī kıl-** | nasiplendirmek, nasip etmek [3]
23b/4, 56b/10, 57b/11

rūkū' | Ar. namazda elleri dizlere dayayıp öne doğru eğilme [3]
22b/10, 22b/5, 9a/3

rūsvāy | Far. ayıplanacak durumda olan, rezil

***rūsvāy ol-** | toplum içinde ayıplanacak bir duruma düşmek [1]

20a/8

S**sa‘ādet** | Ar. mutluluk [2]

14a/8, 22a/4

s.+dür [1]

38b/11

s.+i [1]

sarāy ehliniñ s.+i 26b/10

[-4-]

sa‘at | Ar. saat, vakit, zaman [1]

ol s. 4a/14

şabır | Ar. acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç***şabır it-** | sabır göstermek, sabırlı davranmak [1]

34a/13

şaç | saç [2]

8b/5, 17b/2

ş.+ın [2]

25b/2, 25b/3

[-4-]

şadaķa | Ar. yardım amacıyla karşılıksız verilen şey [10]

ş. vir- 3b/8, 6b/1, 7b/9, 9a/4, 23b/3, 35a/6, 35a/12, 36b/3, 42a/4

ş. virici 58a/4

sāde | Far. içine bir şey katılmamış [1]

s. yağlar 30b/3

şafā | Ar. Mescid-i Harām’ın kuzeydoğusunda Ebūkubeyş dağının

eteğinde Merve’den biraz daha yüksek olan tepedir [1]

23a/13

ş.+dan [1]

23b/1

[-2-]

şāfī | Ar. temiz, halis, saf [1]

ş. şu 54a/4

şābit | Ar. yerinden oynamayan, yerini değiştirmeyen, durağan [1]

56b/2

şāğ | vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı [1]

6a/9

şāğ | sağlam, esen [6]

16b/8, 36b/10

ş. ol- 13b/7, 29a/11, 31b/3

ş. it- 28a/13

şāğ- | memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak**ş.-ardı** [1]

43a/3

ş.-sa [2]

39a/8, 40b/3

[-3-]

şāğal- | sağlığa kavuşmak, iyileşmek**ş.-a** [1]

55a/5

şāğır | işitme duyusundan yoksun, işitmeyen [4]

10b/1, 34a/10, 34b/4, 61a/6

şāğīr | Ar. küçük, ufak [1]

25a/8

şāḡlī(k) | sağlık [2]

ş. bul- 16b/9, 7a/11

ş.(ḡ) [1]

şāḡlīg 18b/7

ş.(ḡ)+ı [1]

21b/3

[-4-]

saḡsaḡan | saksāḡan [1]

47a/12

şāḡib | Ar. herhangi bir niteliği olan kimse, ehil [3]

ş.-[i] firāset 5a/9

ş.-i firāset 13a/7

ş.-i ḡayır 48a/7

sā'il | Ar. soru soran kimse [1]

5a/13

şakal | sakal [3]

8b/5, 17b/2, 25b/1

ş.+ı [2]

18b/11, 28b/3

şakal+ın [1]

25a/3

[-6-]

saḡar | bazı hayvanların, özellikle atların alınlarında bulunan beyaz leke, küçük akıtma [1]

38b/2

saḡḡāḡāne | Ar.+Far. su sağlamak amacıyla yapılmış yapı [6]

8b/10, 9b/7, 20a/13, 21a/12,

28a/2, 28a/9

şalāḡ | Ar. doğruluktan, dürüstlükten ayrılmama, dinin yasakladığı şeylerden

kaçınma

ş+ıḡ [1]

34a/9

şalāḡiyyet | Ar. yetki

ş.+dür [1]

32a/7

***şalāḡiyyet üzere ol-** | yetki sahibi, yetkili olmak [1]

41a/10

[-3-]

şalāvāt | Ar. Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua [5]

5b/10, 11b/9, 54a/8, 54b/13, 55a/2

şāliḡ | Ar. dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sahibi, günah işlemekten kaçınan [7]

23b/5, 26a/10, 27a/8, 27a/9

ş. kişi 27a/1, 44a/3, 50b/9

ş.+den [1]

50b/10

[-8-]

şāliḡa | Ar. dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sahibi, günah işlemekten kaçınan kadın [1]

ş. 'avret 44a/4

şāliḡlik | Ar.+Tr. dinin emirlerine uygun olarak davranma, iyi, uygun [1]

14b/1

şalli allāhu 'aleyhi ve's-sellem | Ar. Hz. Muhammed'in manevî şahsiyetini selamlama anlamında bir tabir

+ıḡ [1]

54a/1

salṭanat | Ar. hükümdarlık, sultanlık
[2]

32a/1, 48a/11

s.+dur [1]

14b/10

[-3-]

šan'at | Ar. zanaat

ş.+a [1]

30b/1

ş.+lar [2]

11b/5, 52b/3

[-3-]

şandık bk. şandūk | Ar. içine çeşitli
şeyler konulan, tahtadan yapılmış,
kapaklı ev eşyası [2]

25b/7, 26a/4

şandūk bk. şandık | Ar. içine çeşitli
şeyler konulan, tahtadan yapılmış,
kapaklı ev eşyası [1]

9a/11

sarāy | Far. saray [6]

8b/9, 20a/12, 26b/4, 20b/6,

26b/9, 35a/10

s.+ı [1]

20b/8

s.+ında [2]

18b/4, 29a/7

[-9-]

şarı | sarı [4]

38a/1

ş. giyesi 26a/12

ş. şüret 59a/7

ş. ton 32a/8

şarımşak bk. şarımşak | sarımsak [1]

9b/12

şarımşak bk. şarımşak | sarımsak [1]

30a/8

şarnıç | Ar. yağmur sularının
biriktirildiği üstü kapalı yapı [3]

8b/3, 16a/11, 17a/4

ş.+dan [1]

17a/5

ş.(c)+ıñ [1]

17a/7

[-5-]

şarrāf | Ar. mesleği, değerli altın ve
madeni paraları birbiriyle değiştirmek
olan kimse [1]

53a/6

şaru | sarı, sararmış

ş+rağ [1]

8a/1

şat- | satmak

ş.-ar [1]

53a/3

ş.-mağda [1]

59a/14

ş.-sa [1]

41a/1

[-3-]

şataş- | sataşmak

ş.-a [4]

18a/13, 39b/13, 49a/11, 59a/5

saṭranc | Far. satranç [3]

10b/6, 36a/6, 59a/1

s.+ı [4]

11b/11, 35b/13, 58b/11, 58b/13

[-7-]

şatun al- | bir nesneyi belirlenen fiyatını ödeyerek kendine mal etmek, mübayaa etmek

a.-a [4]

15b/11, 36a/10, 36a/12, 40b/6

şavaş | Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal [18]

11a/9, 17b/8, 48b/7, 48b/8, 60b/8, 60b/13

ş. it- 39a/7, 39a/10, 41b/4, 41b/12, 42a/7, 43a/9, 43a/10, 44a/8, 46a/6, 46b/4, 49a/3, 61b/14

ş.+a [1]

26b/8

[-19-]

şavaş- | savaştırmak

ş.-a [10]

39a/7, 44a/9, 44a/10, 45a/6, 46a/7, 46b/5, 49a/6, 49a/8, 49a/9, 49a/13

ş.-dı [1]

49a/5

ş.-ır [2]

42a/7, 45a/6

ş.-ırdı [1]

48b/11

ş.-ur [1]

49a/12

ş.-urdu [3]

44b/11, 49a/7, 49a/9

[-18-]

şavm | Ar. oruç [1]

54a/13

sa'y | Ar. hac ve umre tavaflarından sonra Kâbe'ye daha yakın olan Safâ'dan Merve'ye dört gidişle üç gelişten ibaret olan sa'y ibadeti

s.+ı [1]

s. kıl- 23b/1

şaykal | Far. cila yapan kimse, cilacı [1]

52b/6

şayrılık bk. şayruluk/şayrılık | hastalık

ş+dır [1]

32a/8

şayru | hasta [9]

28a/13, 29a/11, 31b/3, 40a/6, 43a/4, 55a/5

ş. ol- 39a/3, 39a/11, 59a/4

ş.+dur [1]

7a/11

[-10-]

şayrılık bk. şayrılık/şayruluk | hastalık

ş+dır [1]

46a/1

ş.(ğ)+a [1]

21b/12

[-2-]

şayruluk bk. şayrılık/şayruluk | hastalık [2]

8a/2, 37b/13

ş.+dur [5]

27b/13, 29a/4, 42b/6, 46a/7,
58b/10

[-7-]

sāz | Far. her tür müzik aracı, çalgı

s.+lar [1]

hoş s.+lar āvāzın 10b/6, 36a/1

sebeb | Ar. bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey

s.+inden [2]

19b/2, 37b/8

s.+iyle [2]

13b/2, 34a/12

[-4-]

sefer | Ar. yolculuk [9]

33b/3, 36b/7

s. kıl- 27b/3

s. eyle- 37a/1, 55b/3

s. it- 38b/3, 38b/4, 39a/5, 46b/3

s.+den [2]

35b/10, 39a/3

s.+e [1]

27a/9

[-12-]

segbāncı | Far.+Tr. av köpeklerine bakmakla görevli kimse, köpek bakıcısı [1]

53b/7

segir- | koşmak, seğirmek

s.-di [1]

39a/13

segirt- | koşmak, koşturmak, yürümek, sıçrayarak yakın bir yere doğru koşmak

s.-mek [1]

36b/5

sekiz | (sayı) sekiz [1]

s. dürlü ta'bir 13b/10

selām | Ar. bir kimseyle karşılaşıldığında söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma [1]

14a/3

selāmet | Ar. esen olma durumu, esenlik [1]

sağ ve s. ol- 36b/10

selāmethlık | Ar.+Tr. her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu [1]

15b/6

selīṭa | Ar. ağzı bozuk kadın, şıfıntı [1]

21b/9

sema^ç | Ar. işitme, dinleme [1]

59a/3

semer | Rum. semer [1]

12a/11

semerci | Rum. + Tr. semer yapan veya satan kimse [1]

52b/7

semiz | şişman, eti ve yağı çok olan [3]

42b/7

s. ol- 27b/11

s. öküz 42b/11

sen | teklik ikinci kişiyi gösteren söz [1]

12b/10

s.+i [2]

12b/12, 13a/4

[-3-]

şenālık | Ar.+Tr. övme, övgü

ş.+dır [1]

15a/4

şenek | çam ağacından yapılmış su testisi [1]

tolu s. 54a/5

sergerdān | Far. şaşırmış, sersemlemiş bir durumda olan [2]

s. ol- 19a/11, 47a/11

serverlik | Far.+Tr. server olma durumu, ululuk, büyüklük [3]

14a/13, 23a/8, 25a/5

s.+dır [1]

32a/3

[-4-]

şevāb | Ar. hayırlı bir davranış karşısında Tanrı tarafından verileceğine inanılan ödül [2]

56a/3, 58a/7

ş.+ın [2]

55b/10, 55b/2

[-4-]

şevin- | sevinmek, sevinç duymak

s.-e [3]

57a/12, 59a/4, 61b/3

şıçan | sıçan [7]

11a/4, 43a/7, 43b/5, 43b/7, 43b/8, 43b/9, 43b/12

ş.+lar [1]

43b/11

[-8-]

şıçra- | sıçramak

ş.-mak [1]

36b/6

şıldk | Ar. içten bağlılık

5b/10

şifat | Ar. özellik, hal, vasıf

***şifatında kop-** | bir kimsenin bir özelliği veya vasfı terk etmesi, ayrılması

ş+ında [1]

55b/7

şığır | sığır [6]

40b/9, 42b/12, 43a/2, 43a/6

karaca ş. 11a/3

kara ş. 42a/12

ş.+ları [2]

42b/10, 42b/8

[-8-]

şın- | kırılmak, parçalanmak, bozulmak

ş.-dı [2]

60a/9, 61b/12

ş.-dığın [1]

24a/2

ş.-mış [1]

61a/10

[-4-]

şındır- | kırmak, parçalamak

ş.-sa [1]

40a/5

şınık | kırık, çıkık [2]

32a/13, 60a/6

şirt | sırt

ş.+ına [1]

46a/13

sırtlan | sırtlan [4]

11a/6, 44a/6, 44b/12, 44b/13

s.+ıñ [1]

45a/1

[-4-]

siç- | seçmek

s.-er [1]

52b/6

sidi(k) | sidik, idrar [4]

9b/7, 28a/2, 28a/3 28a/12

s.(g)+i [1]

28a/10

[-5-]

silāh | Ar. savunmak veya saldırmak
amacıyla kullanılan araç [2]

10a/11, 33b/5

sili- | silmek [1]

s.-mek

28a/12

ṣimā | Far. yüz

s.+sından [1]

13a/3

sin | mezar

s.+den [1]

34b/12

sinle | mezarlık [3]

10b/2, 34b/7, 34b/9

siñek | sinek [1]

49b/1, 49b/7

sirçe | serçe [2]

48a/13, 48b/1

sivri siñek | sivrisinek [3]

11a/11, 49b/6, 49b/13

şofra | Ar. masa, sini vb. şeylerin,
yemek yemek üzere hazırlanmış
durumu [1]

7a/6

ş.+dan [1]

7a/7

[-2-]

şoğan | soğan [3]

9b/11, 10b/7, 30a/8

şoḥbet | Ar. dostça, arkadaşça
konuşarak hoş bir vakit geçirme,
söyleşi, yarenlik, hasbihal [6]

ş. it- 39b/6, 45a/13, 51a/4

ş. eyle- 39b/7, 51a/10, 51b/11

ş.+ler [1]

59a/2

[-7-]

şok- | sokmak

ş.-dı [1]

27a/4

ş.-dığın [2]

9b/3, 26b/13

[-3-]

şol | sol

ş+dan [1]

8a/4

şoñ | şimdiki zamana en yakın
zamandan beri olan veya bu zamanda
yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı [1]

ş. demde 23b/4

şoñra | sonra [5]

2a/6, 5b/6, 29a/4, 36b/10

andan_şoñra 6a/9

şor- | sormak

ş.-mağ [1]

5b/5

sög- | sövmek

s.-e [1]

47b/7

söyle- | söylemek

s.-dügin [2]

10b/10, 37a/7

s.-mek [1]

25a/12

s.-r [1]

45a/12

s.-rdi [1]

2b/4

s.-rse [1]

2b/4

s.-ye [4]

18a/5, 23a/10, 38b/8, 52a/2

s.-yeler [2]

28b/2, 50a/11

s.-yici [1]

53a/11

[-13-]

söyleş- | söyleşmek

s.-e [1]

37a/12

s.-miş [1]

44b/8

s.-se [1]

37a/11

s.-ür [2]

47a/10, 51b/1

[-5-]

söz | söz, lakırtı, kalam, laf [4]

35b/2

yavuz s. 45a/11

miḥāl s. 50a/11

eyü s. 55a/2

s.+i [1]

ol_s.+i 35b/2

s.+ler [9]

31a/13, 60a/12

‘aceb s.+ler 52b/2

acı s.+ler 29a/9

aşılısız s.+ler 60a/13

iyü s.+ler 36a/3

nā-ḥoş s.+ler 31a/10

yavuz s.+ler 30a/12, 45b/10

***sözi geç-** | kendisini kabul ettirmiş olmak, hatırı sayılmak

s.+i [1]

s.+i giçer kişi 53a/12

s.+[i] [1]

57b/8

[-16-]

sözli bk. sözlü | sözlü [1]

toğrı s. kişi 52b/9

sözlü bk. sözli | sözlü [2]

toğrı s. kişi 53b/1

yavuz s. 45a/12

şu | su [13]

16a/13, 16b/1, 16b/4, 16b/6,

16b/10, 17a/6, 53b/12

arı ş. 12a/10, 17a/2

bulanık ş. 59b/4

ş. kuşları 47a/5

şāfī ş. 54a/4

şuru şu 16b/13

ş.+da [2]

16b/9, 16b/12

ş.+lar [1]

7b/12

ş.+ya [5]

11b/12, 16b/8, 50b/3, 59a/9,
59b/3

ş.+yı [1]

53b/11

ş.+yunda [1]

17a/7

[-23-]

su'āl | Ar. sorulan şey, soru [1]

s. it- 12b/8

s.+ler [2]

müteferrika s.+ler 12a/5, 60a/14

[-3-]

sultān | Ar. padişah, hükümdar [7]

13b/4, 14b/12, 16a/12, 20a/9,
42a/1, 42a/3

s.-ı zālīm 15a/12

s.+a [1]

4b/9

s.+dan [2]

41b/12, 42a/10

s.+lar [3]

4b/8, 20a/3

s.+lar düşi 12b/5

s.+lara [3]

5a/1, 32a/4, 46a/11

s.+mıdur [1]

5b/1

s.+dur [1]

15a/3

[-18-]

şuluḥ | Ar. barış

***şuluḥ it-** | aralarında
anlaşmaya varmak, uyuşmak,
uzlaşmak [2]

34a/1, 59a/15

sūre | Ar. Kur'an'ın yüz on dört
bölümünden her biri

s.+sin [2]

55a/3, 55b/1

s.+yi [1]

58b/5

[-3-]

şūret | Ar. görünüş, biçim [3]

ķara ş. 59a/6

şarı ş. 59a/7

yişil ş. 59a/6

ş.+in [1]

61b/2

ş.+ler [6]

10a/12, 11b/10, 34a/4, 34a/5,
34a/7, 58b/11

[-10-]

susam | Ar. susam [1]

30a/1

şu şığırı | manda [4]

11a/2, 41a/13, 42a/5, 42a/6

ş.+na [2]

42a/5, 42a/8

ş.+yla [1]
 49a/5
 [-7-]
şuşuzluk | susuz olma durumu
ş+dan [1]
 23a/12
sübüke | külçe altın [1]
 31b/4
süci | şarap, içki [2]
 10a/2, 30b/8
sücüd | Ar. secde etme, secde [3]
 9a/3, 22b/10, 22b/5
süd | süt [5]
 30b/6, 39a/8
 ekşi s. 40b/3
 tatlı s. 30b/5
s.+i [7]
 âdem s.+i 30b/12
 ayu s.+i 31a/3
 davşan s.+i 30b/13
 dilki s.+i 31a/3
 giyik s.+i 30b/13
 it s.+i 31a/2
 kaplan s.+i 31a/4
s.+in [5]
 38a/12, 39a/2, 41b/5, 43a/3,
 45a/5
s.+ler [2]
 10a/1, 30b/3
ş.+ün [1]
 42b/13
 [-20-]
sünnet | Ar. erkek çocukta, erkeklik

organının ucundaki derinin çepeçevre
 kesilmesi [1]
 s. eyle- 60a/5
sünü(k) | kemik [1]
 12b/1
s.(g)+in [1]
 fîliş s.+in 41b/8
 [-2-]
sür- | sürmek
s.-e [1]
 6b/7
s.-se [1]
 46a/4
 [-2-]
süri bk. sürü | **sürü**
s.+yle [1]
 s. 43a/13
sürme satıcı | sürme satan kimse [1]
 53a/9
sürü bk. süri | sürü [1]
 7b/6
Ş
şād bk. şāz | Far. sevinçli, memnun [3]
 ş. ol- 55b/1
 ş. u hürrem 37a/13
 ş. u kām 48a/6
şādurevān bk. şāzrevān / şādu'r-revān
 | Far. padişah otağı [1]
 26a/2
şādu'r-revān bk. şāzrevān /
 şādurrevān | Far. padişah otağı [1]
 25b/7
şahādet | Ar. şehit olma [1]

23b/4

şahan bk. şahin | Far. şahin [2]

46b/11, 46b/13

şahin bk. şahan | Far. şahin [1]

46b/12

şākird | Far. bir mektebe, bir medreseye veya bir hocaya devam edip ders okuyan kimse, öğrenci**ş.+leri** [1]

anı ş.+leri 12b/13

şarṭ | Ar. olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul [1]

ş.-[1] ta 'bīr 5b/7

ş.+dur [1]

5b/5

[-2-]

şāz bk. şād | Far. sevinçli, memnun [7]
21b/5ş. ol- 21b/7, 22b/3, 41a/1, 43a/5,
55a/5, 57a/12**şāzlhq** | Far.+Tr. sevinçli olma durumu, sevinçlilik [14]16b/5, 21a/8, 22a/10, 22a/8,
23a/1, 23a/7, 23b/3, 24b/8,
29b/12, 36a/3, 38b/8, 51b/1,
52a/12, 53a/10**şāzrevān** bk. şādurevān/şādu'r-revān |
Far. padişah otağı [1]

9a/11

şāzumān | Far. sevinçli, şad, mesrur [1]
57b/6**şecā'at** | Ar. yiğitlik, yüreklilik, cesaret**ş+i** [1]

4b/12

şefā'at | Ar. birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık**ş.+inden** [1]

56b/8

şefkat | Ar. Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi**ş+i** [1]

57b/8

şeftālī | Far. şeftali [1]

29b/2

şeh(i)r | Far. şehir [4]

8b/7, 19b/7, 24a/1, 59a/13

ş.+de [5]18a/3, 18b/8, 19b/9, 39a/13,
60b/13, 54a/11**ş.(Ø)+e** [2]

18a/7, 38a/4

ş.(Ø)+iṅ [5]

ş.+iṅ 'ammālī 42b/5

ş.+iṅ begi 61b/5

ş.+iṅ ḥalāyıkı 54b/5

ş.+iṅ kādīsı 53a/11

ş.+iṅ pādīşāhı 18b/9

[-16-]

şeker | Far. şeker [3]

9b/10, 30a/2, 30a/5

şem'a bk. şem' | Ar. mum [4]

18b/1, 18b/4, 18b/8, 8b/4

şem' bk. şem'a | Ar. mum

ş.+i [1]
17b/2
şerbet | Ar. şekerli içecek [2]
10a/1, 30b/6
ş.+ler [1]
30b/3
[-3-]
şeref | Ar. yükseklik, yücelik. büyüklük [1]
14a/8
ş.+dür [1]
25b/11
[-2-]
şerh | Ar. açıklama, yorumlama [1]
*şerh it- | açıklamak
yorumlamak 3a/7
şerī'at | Ar. İslam kanunu, İslam hukuku [3]
ş.+i
18b/10, 24a/1, 54a/12
şerīf | Ar. kutsal, şerefli [4]
15a/11, 24a/4, 29a/6, 54a/7
ş.+dür [1]
2a/9
[-5-]
şer(r) | Ar. kötülük, fenalık
ş.(Ø)+den [1]
3b/2
ş.+inden [4]
19b/11, 56a/13, 57a/13, 57b/12
[-5-]
şeşta | Far. altı telli eski bir saz, çeşte [2]

10b/5, 35b/13
şey' | Ar. madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz [1]
17a/7
şeytān | Ar. Hz. Ādem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis [3]
4b/2, 52a/6, 57a/13
şifā | Ar. hastalıktan kurtulma [1]
*şifā bul- | iyi olmak, onmak
43a/4
şimdün | şimdi [1]
8a/8
şīrāz | Far. İran'da bir şehir [1]
ş. pādīshāhı 1b/6
şīrīn | Far. tatlı [1]
53b/12
şiş- | şişmek [1]
27b/5
şīvenci | Far.+Tr. sürekli sızlanan [1]
48a/8
şol | şu [1]
32b/8
şöyle | şunun gibi, şuna benzer biçimde [18]
13a/6, 18b/9, 21b/4, 24b/7, 26b/13, 30b/1, 35b/9, 36a/1, 37a/7, 37b/1, 39b/3, 42a/13, 43a/8, 53b/10, 58b/12, 60a/8, 60b/1, 60b/3
ş.+dür [5]

12a/8, 15a/2, 30b/4, 51a/9,
52a/9
[-23-]

şu | şu

ş.+nları [1]

2b/1

T

ta'ām | Ar. yemek, aş [3]

21a/11, 21b/13, 36b/2

tā'at | Ar. ibadet

***tā'at kıl-** | ibadet etmek [1]

kuvvetle t. kılıcı ol- 57b/1

tabak | Ar. tabak [2]

12a/3, 60a/11

tābi' | Ar. peşinden giden, uyan, bağlı

***tābi' ol-** | uymak, bağlı kalmak

[1]

20a/9

tab' | Ar. huy, yaratılış

t.+i [1]

laṭīf t. ol- 28b/13

tabīb | Ar. doktor

t+ler [1]

53b/3

ta'bīr | Ar. yorumlama, yorum [26]

2a/13

dördüncü t. 2a/10

şart-[1] t. 5b/7,

t. it- 4b/8, 13b/10, 16a/1

t. kıl- 3a/6, 5a/8, 5a/12, 5b/6,

8a/11, 8a/12, 12a/7, 13a/2,

14a/7, 20b/10

t. kılın- 14a/13, 14b/3, 14b/10

t. kılma- 4b/6

t. kitābı 1b/8

t. olun- 3a/9, 14b/8, 15a/3

t.-i gūsfende 7b/6

ta'birü's-seb' 8a/2

t.+e [1]

delā'il-[i] t.+e 8a/11

t.+i [15]

13a/3, 20a/1, 20a/10, 33a/7,

45b/11, 46b/13, 58b/5, 58b/6,

60b/9

çağal t.+i 45a/8

çayan t.+i 52a/4

dürlü t.+i 13a/11, 15a/10

karganın t.+i 47a/12

t.+in [2]

t.+in it- 59a/1

t.+in eyle- 62a/3

t.+ini [2]

6b/11, 13a/6

t.+iyle [1]

45a/8

[-46-]

tāc | Ar. taç [2]

32a/1, 32a/3

tağ | dağ [8]

8b/6, 12a/9, 19a/4, 19a/6, 19a/7,

19a/9, 59a/12, 59a/13

t.+a [1]

36b/11

t.+dan [1]

19a/8

[-10-]

tağyīr | Ar. değiştirme, başkalaştırma
[1]

t. ol- 16a/3

taḥāret | Ar. temizlik

***taḥāret eyle-** | temizlenmek,
abdest almak [1]

5b/9

taḥıl | Ar. tahıl, hububat [5]

10b/7, 29a/3, 36a/10, 36a/12,
7b/13

taḥıl şatıcı | Ar+Tr. tahıl satan kimse
[1]

53a/13

taḥt | Far. taht, hükümdarlık makamı
[4]

9a/10, 25b/6, 25b/9, 25b/10

taḥte | Far. tahta [3]

12a/3, 60a/11, 60a/7

taḥzīr | Ar. önleme, önlenilme [1]

t. düşi 3b/12

t+dür [1]

3a/10

[-2-]

tā kim | Far. yeter ki, sonunda [5]

2b/13, 6a/10, 39b/5, 3b/9, 62a/6

taḥşīrlık | Ar.+Tr. kusur, kabahat,
eksiklik [2]

t. eyle- 18a/6, 34b/4

ṭal- | dalmak

ṭ.- ardı [2]

45a/9, 45b/12

ṭalāḩ | Ar. boşanma

***ṭalāḩ vir-** | boşamak [4]

38a/4, 47a/8, 47b/10, 59a/14

ṭalāḩa | Ar. boşanma [1]

ṭ. andı iç- 34a/1

ṭaleb | Ar. isteme, dileme [2]

mīrās ṭ. idici kişiler 52b/1,
53a/2

ṭam | dam

ṭ+ı [1]

kā'be ṭ.+ı 23a/9

ṭama' | Ar. ümit

***ṭama'ın kes-** | umudunu
yitirmek

ṭ+ın [1]

37a/9

ṭama'dār | Ar.+Far. açgözlü [1]

53a/6

tamām | Ar. tam, bütün [3]

18b/10, 23b/1, 23b/13

ṭamar | damar

ṭ+ları [1]

7b/10

ṭamu | cehennem

ṭ+dan [2]

13b/2, 58a/1

ṭaḩrı | Tanrı, Allah [8]

3b/3, 6a/12, 7b/8, 50b/8, 56a/5,
57a/2

t.+dan [3]

5b/6, 6a/9, 57a/9

t.+nıḩ [4]

32b/6, 34a/12, 56b/12, 57b/7

t.+ya [2]

22b/11, 50b/6

tağrı te‘ālā | Tr.+Ar. ulu Tanrı, yüce Tanrı [5]

4b/11, 8a/13, 13a/10, 34b/3,
55b/6, 56b/5, 57b/11

t.+yı [1]

13a/13

tap- | tapmak

t.-mağ [1]

11b/13

t.-ucı [1]

oda t.-ucı 59b/9

tā-pāk | Far. temiz [1]

t. ton 61a/3

tar | I. dar [2]

12a/11

t. yer 10b/3

II. az, yetersiz [1]

rızkî t. ol- 25b/1

taraf | Ar. yön

t+ından [1]

32b/5

tarak | tarak [4]

12a/3, 60a/7, 60a/10, 61a/2

tarlık | I. kıtlık

t+dan [1]

26a/8

t.(ğ)+ı [1]

ta‘ām t.+ı 21a/11

II. iç sıkıntısı

t.(ğ)+ı [1]

gönül t.+ı 19a/4

[-3-]

tartıl- | tartılmak

t.-ur [1]

23b/13

taşnîf | Ar. sınıflandırma [1]

t. eyle- 1b/8

taş- | taşmak

t.-a [1]

7b/12

taş | taş [3]

12a/9, 47b/6, 60b/10

t.+dan [1]

37a/3

[-4-]

taşra | dışarı [1]

43b/7

taṭlîk | Ar. boşama [1]

‘avretin t. it- 36b/11

tatlu | tatlı [7]

t. nār 29a/1

t. nesneler 9b/10, 30a/3, 30a/5,

53a/3

t. süd 30b/5

t. yağlar 21b/11

tavāf | Ar. çevresinde dolaşma [1]

tavāf it- 23a/7

tavar | davar [1]

t. tersi 28a/5

t.+lar [1]

37a/8

[-2-]

tavşan bk. davşan | tavşan [5]

11a/1, 11a/4, 41a/11, 41a/3,

44a/1

tavşancıl | çoğu tavşanla beslenen

kartal, akbaba vb. yırtıcı kuş [2]

46b/4, 46b/7

ṭ.+a [1]

46b/6

ṭ.+ıḡ [1]

46b/9

tavuk | tavuk [4]

10b/13, 40b/13, 40b/14, 41a/1

ṭāvus | Ar. tavus kuşu [1]

47a/4

ṭaylasān | Ar. sarık ucu [1]

32a/10

ta'ziye | Ar. başsağlığı dileme [1]

59a/3

te'ālā | Ar. ulu, yüce [3]

55b/5, 56a/6, 56b/10

t.+nıḡ [2]

13b/9, 50b/11

tebāh | Far. yıkık, harap [1]

***tebāh ol-** | bozulmak, çürümek

īmānı t. ol- 61a/7

tebdīl | Ar. değiştirmek, değiştirilme [1]

türkiye t. ol- 62a/5

tebşīr | Ar. müjdeleme, müjde verme [1]

t. düşi 3a/11

t. +dür [1]

3a/10

[-2-]

tefsīr | Ar. Kur'an'ın surelerini açıklayan eser [1]

5a/3

temīz | Ar. arı, temiz [2]

t. giyecek 31b/10

t. kişi 57b/3

ten | Far. vücut

t.+inde [1]

27b/4

t.+inden [4]

9b/4, 27a/6, 27b/12, 35b/6

t.+ine [2]

18a/12, 28a/10

t.+iniḡ [1]

t.+iniḡ yarusı 27b/5

[-8-]

tennūr | Ar. fırın, ocak, tandır [3]

9a/13, 26b/6, 26b/7

terāzū | Far. terazî [2]

11b/5, 23b/12

t.+sın [1]

52b/4

[-3-]

terāzūcī | Far.+Tr. terazici [1]

53a/11

tere | Far. tere [2]

9b/12, 30a/8

terengubīn | Far. kudret helvası [1]

30a/11

ters | ters [1]

38a/13

ters | dışkı, pislik

t.+i [4]

48b/2

âdem t.+i 28a/6

ılkı t.+i 28b/1

 avar t.+i 28a/5
ters  | Far. Hiristiyan [1]
 60a/2
ter b | Ar. d zenleme, d zene sokma
 [1]
 t. ol- 2b/12
te  b  | Ar. benzetme
 t.+d r [2]
 47a/4, 47a/5
tevbe | Ar. t vbe [21]
 36a/9
 t. et- 27a/5
 t. eyle- 4a/2
 t. it- 59b/5
 t. k l- 7b/5, 13a/12, 14a/2,
 14a/11, 22b/13, 23a/1, 27a/3,
 30b/10, 31b/11, 33b/13, 34b/10,
 36b/9, 39b/5, 55a/1, 59b/15,
 61a/2, 61a/3
tevekk l | Ar. her  eyi Tanrı'ya bırakıp
 kaderine razı olma [1]
 t. ehli 58a/10
teyemm m | Ar. su bulunmayan
 yerlerde susuz abdest alma [2]
 9a/2, 22b/4
 b | Ar. t p [1]
 2a/9
 rna(k ) | t rnak [4]
 12a/3, 25a/10, 60a/12, 60a/7
  .( )+ı [1]
 61a/10
  .( )+ın [1]
 61a/8

[-6-]
 ms   bk. t ms   | Ar. timsah [2]
 50a/5, 50b/5
 tze |  abucak [1]
 3a/1
 tcek |  abucak [1]
 6a/13, 16a/3
  - | do mak
  .-a [14]
 15b/8, 17a/11, 18b/5, 29a/8,
 32a/13, 39a/11, 41a/1, 43a/2,
 48a/5, 50a/13, 51b/5, 61a/6
  .-arken [1]
 6b/3
  .-malu [1]
 15b/8
 [-16-]
  an | do an [1]
 46b/12
  ancı | do an yeti tiren, do anla
 avlanan kimse [1]
 53b/7
  ru bk. do ru/  rı | do ru
  .+s na [1]
 59b/14
  rı bk. bk. do ru/  rı | do rı [10]
 17b/4, 18b/10, 24a/1, 33b/7,
 56a/9
  . a a  25b/11
  . d   3a/8
  . s zli ki i 52b/9
  . s zl  ki i 53b/1
  . yire 33b/12

ṭ.+ndan [1]

58b/7

[-11-]

ṭoğur- bk. doğur- | doğurmak

ṭ.-a [3]

38a/9, 40a/8, 47b/2

ṭ.-dı [2]

50a/11, 51b/4

ṭ.-sa [1]

39a/4

[-6-]

ṭok | dok [1]

3b/10

ṭokuz | dokuz [2]

ṭ. dürlü 14a/12, 15a/3

ṭol- | dolmak

ṭ.-a [1]

58a/5

ṭolu | dolu [3]

7b/9

ṭ. ḥaviṣ 54a/4

ṭ. seṇek 54a/5

ṭolun- | batmak

ṭ.-ur [1]

güneş ṭ.-ur 15a/6

ṭon | I. elbise, kılık kıyafet [8]

61b/7

ebrīṣim ṭ. 34a/6

ḳara ṭ. 32a/4

ḳızıl ṭ. 32a/7

şarı ṭ. 32a/8

tā-pāk ṭ. 61a/3

yeṇi ṭ. 34a/6

yişil ṭ. 32a/6

ṭ.+ın [2]

33b/2, 45a/10, 45b/10

II. renk

ṭ.+lar [2]

9a/9, 24b/6

[-12-]

ṭonlu | tonlu, renkli [1]

24b/8

ṭoğuz | domuz [10]

11a/4, 43a/6, 43a/8, 43a/9,

43a/10, 43a/13, 43b/2, 43b/3,

43b/4, 43b/5

ṭoy | şenlik, şölen, ziyafet [1]

ṭ. eyle- 1b/7

ṭoylı(k) | toyca davranış, acemilik

ṭ.(ğ) [1]

ṭ.+ ıla 14b/5

tuç | tunç

t.+dan [1]

37a/4

ṭur- bk. dur- | durmak

ṭ.-muşdur [1]

23a/5

ṭ.-ur [1]

37b/4

[-2-]

ṭurı bk. ṭuru | duru

59b/3

ṭuru bk. ṭurı | duru

ṭ. şu 16b/13

ṭurunc | Far. turunç [1]

29b/11
tut | dut
 aḳ t. 29b/4
ṭut- bk. dut- | tutmak
ṭ.-a [1]
 45b/7
ṭ.-alar [2]
 12b/12, 13a/5
ṭ.-dı [3]
 41a/3, 41a/8, 45b/7
ṭ.-maḳdur [1]
 14b/11
ṭ.-sa [1]
 43b/7
ṭ.-sun [1]
 30b/1
ṭ.-up [1]
 49a/1
 [-10-]
tūṭī | Far. papağan [1]
 ṭ. ḳuşı 48a/6
ṭutul- | tutulmak
ṭ.-muş [1]
 16a/2
ṭutun- | tutunmak
ṭ.-a [1]
 7b/2
ṭuṭuş- | tutuşmak
ṭ.-muş [1]
 ṭ.-muş od 18a/13
ṭuz bk. duz | tuz [2]
 30a/8, 9b/12
tümsāḥ bk. timsāḥ | Ar. timsah [1]

11b/1
türki | Türkçe
t.+ye
 62a/5
tütün | tütün [2]
 26b/6, 26b/9
tütünli | tütünlü [1]
 59b/7
 t. od 18a/2
tütünsüz | tütünsüz [1]
 59b/8
tüy | tüy
t.+in [2]
 45a/2, 61b/8
t.+nüḡ [1]
 t.+nüḡ bir pāresi 21a/5
t.+ünüḡ
 61b/9
 [-3-]
 U
ucuzlu | ucuzluk, ucuz olma durumu
 [1]
 u. ol- 36b/4
ucuzluḳ | ucuzluk, ucuz olma durumu
 [1]
 42b/11
u.(ḡ)+a [1]
 36a/13
 [-2-]
uç- | uçmak
u.-ar [1]
 36b/7
u.-ardı [4]

36b/11, 36b/12, 37a/1, 37b/9

u.-mağ [1]

36b/6

u.-sa [1]

47a/1

[-7-]

uçma(k) | cennet

u.(ğ)+a [2]

13b/2, 55b/11

u.(ğ)+ı [2]

13a/9, 14a/12

u.+da [1]

57b/13

[-5-]

uçmağlık | cennetlik [1]

20a/5

uğrı | hırsız [6]

12b/12, 13a/4, 45b/6, 45b/7,

47a/2, 50b/3

uğrılan- bk. uğrulan- | çalınmak, gizlenmek

u.-sa [1]

38a/9

uğrılık | hırsızlık [1]

46a/1

uğrulan- bk. uğrılan- | çalınmak, gizlenmek

u.-dı [1]

31b/2

uğurlu | uğurlu, kutlu, mübarek [1]

58a/3

ulaş- | ulaşmak

u.-mağ [1]

33a/7

ulaştır- | ulaştırmak [1]

23b/8

ulı bk. ulu | ulu, büyük, yüce [2]

32b/1, 37a/3

ulu bk. ulı | ulu, büyük yüce [39]

16a/13, 16b/12, 17a/6, 19a/8,

20b/4, 20b/12, 21a/9, 28b/6,

28b/7, 28b/8, 32a/1, 32b/11,

38a/12, 38b/6, 40a/13, 40b/2,

41b/3, 41b/11, 44a/11, 44b/11,

51b/10, 51b/11, 55b/3, 58b/7,

59b/6

u. begler 4b/9

u. cānāvar 49a/10

u. cevir 54b/2

u. düşmān, 44a/9, 49a/9, 50b/2, 51b/13

u. ġazā 58b/8

u. ḥalāyık 50a/8

u. iş 17a/1

u. mällu ‘avret 20b/1

u. sultān 16a/12

u. yavuz düşmān 49a/12

u.+dan [1]

59b/5

u.+lara [1]

33a/6

u.+larına [1]

59a/13

[-42-]

uluğ | ulu, büyük

u.+ı [1]

dīn u.+ı 30b/7

ululıķ bk. ululuk | büyüklük, yücelik
[1]

u. bul- 19b/5

ululu(ķ) bk. ululuk | büyüklük, yücelik
[12]

18b/2, 26a/9, 33b/6, 37b/3,
40b/9, 59b/3

u. bul- 14b/12, 19b/3, 37b/12,
40a/12, 42a/8

ulu[lu]ķ bul- 42b/2

u.(ġ)+a [2]

19a/9, 55a/9

u.+dur [3]

31b/12, 47a/6, 47b/9

[-17-]

um- | ummak, bir şeyin olmasını
istemek, beklemek

u.-duġı [1]

49a/2

u.-madıġı [1]

30b/2

[-2-]

‘umre | Ar. hac mevsimi dışında
Kābe'yi ve Mekke'nin öbür kutsal
yerlerini ziyaret etme [1]

‘u. kııl- 9a/2, 22b/4

un | un [1]

29b/7

ur- bk. vur- | vurmak

u.-dı [3]

20b/12, 43b/1, 61a/12

u.-maķ [1]

35b/4

u.-mışlardur [1]

54a/2

u.-sa [1]

32b/1

u.-salar [1]

42b/2

u.-urđı [1]

59a/3

u.-urlardı [1]

59a/3

[-9-]

urġan | halat, urgan [1]

7a/2, 7a/3

uşlu | akıllı, zeki [1]

u. ‘avret 26a/12

uşulsüz | Ar.+Tr. usul ve nizāma aykırı
[1]

aşsısız ve u. kişiler 30a/10

uy- | uymak

u.-a [1]

34b/5

uyan- | uyanmak [1]

6a/11

uyu- | uyumak

u.-rsa [1]

59a/6

u.-sa [1]

61a/11

u.-ya [1]

6a/10

[-3-]

uyuz | uyuz [1]

19a/2

uza- | uzamak

u.-mağ [1]

25b/1

u.-mışdur [1]

18b/12, 18b/13

[-2-]

uzun | uzun [17]

25b/2

‘ömri u. 35a/7, 35b/8, 48b/12, 55b/9, 56a/12, 62a/1

u. börk 54a/1

u. sefer 36b/7, 39a/5

u. yaş 46a/11

yaşı u. 26a/3, 35a/1, 38b/5, 40b/7, 55a/3

uzunlu(k) | uzunluk

u.(ğ)+ına [1]

54a/6

uzunlu(k) | uzunluk [2]

9b/6, 28a/2

u.(ğ)+a [1]

54a/3

u.(ğ)+ına [1]

11b/7

u.(ğ)+na [1]

53b/9

u.(ğ)+una [1]

22a/9

[-6-]

uzut- | uzatmak

u.-muş [1]

61a/14

Ü

üç | (sayı) üç [2]

ü. dürlü 14b/7

üç_dürlü 3a/9

ü.+dür [1]

4a/10

ü.+ünci [5]

2a/9, 3a/10, 4a/11, 6b/4, 7a/5

[-8-]

üç yüz on üç | (sayı) üç yüz on üç [1]

2b/6

ügeyi(k) | üveyik

ü.(g)+i [1]

48a/7

üleştir- bk. üleştür- | üleştirmek, bölüştürmek

ü.-di [1]

31b/1

üleştür- bk. üleştir- | üleştirmek, bölüştürmek

ü.-di [1]

42b/5

ü.-eler [1]

42b/6

[-2-]

ümîd | Far. ümit [1]

ü. it- 20b/3

ü.+i [3]

15b/7, 30b/1, 38b/13

ü.+ine [1]

ü.+ine iriş-15b/7

[-5-]

üsküf | Rum. başlık [3]

10a/6, 31b/13, 31b/9

üsküre | ağzı yayvanca kap, toprak çanak [3]

12a/3, 60a/12, 60a/7

üst | üst

ü.+ünde [6]

8a/5, 19a/7, 37a/2, 41b/9, 51b/6, 59a/12

ü.+üne [7]

37b/10, 40a/12, 40b/2, 42a/11, 42b/1, 44b/11, 47a/9

[-13-]

üstāz | Far. bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse [1]

12b/13

üstün | üstün [1]

4b/11

üzere | üzere, üzerine [6]

14a/7, 14b/10, 14b/3, 19b/12, 2b/12, 41a/10

üzeri | üzeri

ü.+nde [5]

12b/2, 17a/2, 23a/9, 25b/9, 7a/6

ü.+ne [17]

15b/10, 20a/10, 22a/11, 22b/1, 28b/2, 31a/2, 31b/8, 33a/2, 33b/8, 40b/14, 43a/3, 50a/2, 54a/13, 55a/10, 59b/1, 59b/11, 59b/12

[-22-]

üzüm | üzüm [1]

17b/11

V

v'allāhu a'lem biş-şevāb | Ar. doğrusunu Allah bilir [1]

62a/8

vācib | Ar. İslam dinine göre yapılması gerekli olan [1]

3b/8

v.+dür [1]

14a/10

vaḥiy | Ar. bir buyruk veya düşüncenin Tanrı tarafından peygamberlere bildirilmesi [1]

2b/3

vaḳ(ı)t | Ar. vakit [2]

vaḳıt_ki 3a/4

55a/8

v.(Ø)+ı [1]

28b/11

v.(Ø)+ın [1]

6a/12

v.(Ø)+ında [1]

zevāl v.+ında 6b/4

v.(Ø)+ından [1]

v.+ından sonra 29a/4

***yürüyecek vaḳıt** | gün doğumu, gün batımı ve zeval vakti

v.+larda [1]

6b/2

[-7-]

vaḳıtsız | Ar.+Tr. vakti, zamanı gelmeyen [1]

28b/11

vāḳi' | Ar. meydana gelen, olan [6]

***vāḳi' ol-** | olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek

5a/7, 16a/10, 18a/2, 35a/9, 36b/7, 38a/10

var- | varmak, erişmek, ulaşmak, vasıl olmak

v.-a [6]

15b/7, 18b/7, 20b/2, 23b/8, 29b/13, 42a/1

v.-asın [1]

12b/10

v.-maḳ [1]

4b/3, 9a/4, 22b/6

v.-maya [1]

34b/3

v.-sa [1]

58a/2

v.-ur [1]

7b/7

v.-urđı [1]

22b/13

[-12-]

var | var [28]

7a/3, 9b/13, 10a/4, 11b/6, 13a/4, 13a/6, 15b/7, 18b/9, 19a/3, 28b/4, 30a/11, 30a/9, 32a/12, 34b/6, 37a/3, 37a/4, 38a/5, 38b/11, 38b/13, 38b/7, 40a/14, 42a/11, 42b/11, 47b/3, 48a/5, 49b/9, 50b/7, 51b/11

v.+Ø-dı [1]

42a/1

v.+dır [1]

7b/3

v.+dur [12]

2a/13, 3a/5, 4a/6, 5a/10, 5a/11, 5b/7, 6b/11, 7b/1, 13a/11, 15a/10, 40b/12, 47b/11

[-42-]

vāşıl | Ar. ulaşan, kavuşan [1]

***vāşıl ol-** | ulaşmak, kavuşmak
33a/4

vāsi' | Ar. geniş, kapsayıcı [1]

rızıkı v. ol- 30b/2

vaṭan | Ar. yurt

v.+ına [1]

18b/7

ve | Ar. (bağlaç) ve [1173]

1b/5, 1b/7, 1b/9, 2a/3, 2a/5, 2a/8, 2a/10, 2a/12, 2b/2, 2b/6, 2b/8, 2b/10, 3a/1, 3a/2, 3b/2, 3b/5, 4a/3, 4b/8, 4b/9, 4b/12, 4b/13, 5a/1, 5a/3, 5a/4, 5a/5, 5a/7, 5a/10, 5a/12, 5b/1, 5b/3, 5b/9, 5b/10, 6a/9, 6b/3, 6b/4, 6b/5, 6b/6, 6b/8, 6b/9, 7a/4, 7a/6, 7b/1, 7b/2, 7b/3, 7b/4, 7b/7, 7b/8, 7b/9, 7b/11, 7b/12, 7b/13, 8a/1, 8a/2, 8a/7, 8a/12, 8a/13, 8b/1, 8b/2, 8b/3, 8b/4, 8b/5, 8b/6, 8b/7, 8b/8, 8b/9, 8b/10, 8b/11, 8b/12, 8b/13, 9a/1, 9a/2, 9a/3, 9a/4, 9a/5, 9a/6, 9a/7, 9a/8, 9a/9, 9a/10, 9a/11, 9a/12, 9a/13, 9b/1, 9b/4, 9b/5, 9b/6, 9b/7, 9b/8, 9b/9,

9b/10, 9b/12, 9b/13, 10a/1,
 10a/2, 10a/3, 10a/4, 10a/5,
 10a/6, 10a/7, 10a/8, 10a/9,
 10a/10, 10a/11, 10a/12, 10a/13,
 10b/1, 10b/2, 10b/3, 10b/4,
 10b/5, 10b/6, 10b/7, 10b/8,
 10b/9, 10b/11, 10b/12, 10b/13,
 11a/1, 11a/2, 11a/3, 11a/4,
 11a/5, 11a/6, 11a/7, 11a/8,
 11a/9, 11a/10, 11a/11, 11a/12,
 11a/13, 11b/1, 11b/2, 11b/3,
 11b/4, 11b/5, 11b/6, 11b/8,
 11b/9, 11b/10, 11b/11, 11b/12,
 11b/13, 12a/1, 12a/2, 12a/3,
 12a/4, 12a/5, 12a/6, 12a/7,
 12a/9, 12a/10, 12a/11, 12a/12,
 12a/13, 12b/1, 12b/2, 12b/11,
 13a/7, 13a/9, 13a/11, 13a/12,
 13b/1, 13b/3, 13b/4, 13b/5,
 13b/6, 13b/9, 13b/11, 13b/12,
 14a/4, 14a/5, 14a/7, 14a/8,
 14a/9, 14a/11, 14a/13, 14b/1,
 14b/3, 14b/4, 14b/6, 14b/8,
 14b/10, 14b/11, 14b/12, 14b/13,
 15a/1, 15a/3, 15a/4, 15a/5,
 15a/7, 15a/9, 15a/10, 15a/11,
 15a/12, 15a/13, 15b/1, 15b/2,
 15b/3, 15b/6, 15b/7, 15b/10,
 15b/11, 15b/13, 16a/5, 16a/10,
 16a/11, 16b/5, 16b/7, 16b/8,
 16b/9, 16b/13, 17a/1, 17a/3,
 17a/8, 17a/10, 17a/11, 17a/12,
 17a/13, 17b/2, 17b/4, 17b/5,

17b/7, 17b/8, 17b/10, 17b/11,
 17b/12, 18a/1, 18a/5, 18a/6,
 18a/8, 18a/10, 18a/11, 18b/1,
 18b/2, 18b/3, 18b/4, 18b/5,
 18b/6, 18b/7, 18b/10, 19a/2,
 19a/4, 19a/5, 19a/8, 19a/10,
 19a/11, 19a/12, 19a/13, 19b/3,
 19b/5, 19b/7, 19b/8, 19b/9,
 19b/11, 19b/13, 20a/1, 20a/2,
 20a/3, 20a/4, 20a/5, 20a/6,
 20a/8, 20a/9, 20a/11, 20a/12,
 20a/13, 20b/3, 20b/4, 20b/5,
 20b/6, 20b/7, 20b/8, 20b/9,
 20b/12, 20b/13, 21a/1, 21a/2,
 21a/3, 21a/4, 21a/6, 21a/7,
 21a/8, 21a/10, 21a/11, 21a/12,
 21a/13, 21b/3, 21b/4, 21b/5,
 21b/6, 21b/8, 21b/9, 21b/10,
 21b/12, 21b/13, 22a/1, 22a/2,
 22a/3, 22a/4, 22a/5, 22a/6,
 22a/7, 22a/8, 22a/10, 22a/11,
 22a/12, 22b/1, 22b/3, 22b/4,
 22b/5, 22b/6, 22b/7, 22b/9,
 22b/10, 22b/12, 22b/13, 23a/1,
 23a/2, 23a/3, 23a/4, 23a/5,
 23a/7, 23a/8, 23a/11, 23a/13,
 23b/1, 23b/2, 23b/3, 23b/4,
 23b/7, 23b/9, 23b/10, 23b/11,
 23b/13, 24a/2, 24a/3, 24a/4,
 24a/5, 24a/6, 24a/9, 24a/10,
 24a/11, 24a/12, 24b/1, 24b/3,
 24b/6, 24b/8, 24b/11, 24b/12,
 25a/1, 25a/2, 25a/3, 25a/5,

25a/6, 25a/8, 25a/10, 25a/11,
 25a/12, 25a/13, 25b/1, 25b/2,
 25b/3, 25b/4, 25b/5, 25b/6,
 25b/7, 25b/8, 25b/10, 26a/1,
 26a/2, 26a/4, 26a/6, 26a/7,
 26a/8, 26a/9, 26a/12, 26b/1,
 26b/2, 26b/4, 26b/5, 26b/6,
 26b/7, 26b/8, 26b/10, 26b/11,
 27a/6, 27a/8, 27a/9, 27a/10,
 27a/12, 27b/2, 27b/3, 27b/4,
 27b/5, 27b/6, 27b/7, 27b/8,
 27b/9, 27b/10, 27b/11, 27b/12,
 27b/13, 28a/1, 28a/2, 28a/4,
 28a/11, 28a/12, 28b/5, 28b/6,
 28b/9, 28b/12, 29a/2, 29a/3,
 29a/8, 29a/9, 29b/5, 29b/9,
 29b/10, 30a/1, 30a/2, 30a/3,
 30a/4, 30a/6, 30a/8, 30a/9,
 30a/10, 30a/11, 30a/12, 30b/2,
 30b/3, 30b/4, 30b/5, 30b/8,
 30b/9, 30b/10, 30b/11, 30b/13,
 31a/2, 31a/3, 31a/4, 31a/5,
 31a/6, 31a/7, 31a/8, 31a/9,
 31a/11, 31a/12, 31a/13, 31b/2,
 31b/3, 31b/4, 31b/5, 31b/6,
 31b/7, 31b/9, 31b/11, 31b/12,
 32a/1, 32a/2, 32a/3, 32a/5,
 32a/6, 32a/7, 32a/8, 32a/9,
 32a/10, 32a/11, 32b/2, 32b/3,
 32b/8, 33a/2, 33a/4, 33a/5,
 33a/6, 33a/7, 33a/9, 33b/5,
 33b/6, 33b/11, 33b/12, 34a/3,
 34a/4, 34a/6, 34a/7, 34a/8,

34a/10, 34b/5, 34b/8, 34b/10,
 34b/11, 34b/12, 35a/8, 35b/4,
 35b/6, 35b/8, 35b/9, 35b/11,
 35b/12, 35b/13, 36a/1, 36a/2,
 36a/3, 36a/5, 36a/8, 36a/11,
 36b/4, 36b/5, 36b/6, 36b/9,
 36b/10, 36b/13, 37a/6, 37a/7,
 37a/10, 37b/1, 37b/2, 37b/3,
 37b/4, 37b/5, 37b/6, 37b/9,
 38b/10, 38b/11, 39b/2, 39b/3,
 40a/1, 40a/2, 40a/9, 40a/13,
 40b/4, 40b/9, 41a/3, 41a/4,
 41a/6, 41a/11, 41a/12, 41a/13,
 41b/1, 41b/3, 41b/5, 41b/7,
 42a/12, 42a/13, 42b/1, 42b/2,
 42b/4, 42b/7, 42b/9, 42b/12,
 43a/7, 43a/8, 43a/9, 43b/4,
 43b/6, 44a/6, 44a/7, 44a/12,
 44b/1, 45a/6, 46a/1, 46a/2,
 46a/7, 46a/9, 46a/11, 46a/12,
 46b/1, 46b/3, 46b/9, 46b/10,
 46b/12, 47a/3, 47a/5, 47b/11,
 48a/6, 48a/7, 48a/8, 48a/9,
 48a/10, 48a/11, 48a/13, 48b/2,
 48b/7, 48b/8, 48b/9, 49b/1,
 49b/2, 49b/6, 49b/8, 49b/9,
 49b/11, 49b/12, 49b/13, 50a/2,
 50a/3, 50a/4, 50a/5, 51a/2,
 51a/8, 51a/10, 51b/2, 51b/8,
 52a/6, 52a/7, 52a/12, 52a/13,
 52b/2, 52b/3, 52b/4, 52b/5,
 52b/10, 53a/1, 53a/4, 53a/7,
 53a/10, 53a/11, 53b/4, 53b/7,

53b/8, 54a/4, 54a/5, 54a/7,
54a/13, 54b/2, 54b/3, 54b/6,
54b/8, 54b/9, 54b/12, 54b/13,
54b/14, 55a/1, 55a/7, 55a/10,
55a/11, 55b/9, 55b/11, 56a/1,
56a/9, 56a/10, 56b/6, 56b/7,
56b/9, 57a/1, 57a/13, 57b/13,
58a/3, 58a/6, 58a/13, 58b/1,
58b/4, 58b/5, 58b/10, 58b/11,
58b/12, 59a/2, 59a/4, 59a/6,
59a/8, 59a/9, 59a/10, 59a/14,
59b/1, 59b/3, 59b/9, 59b/11,
59b/14, 60a/6, 60a/7, 60a/14,
60b/1, 60b/4, 60b/5, 60b/6,
60b/7, 60b/8, 60b/10, 60b/13,
60b/14, 61a/14, 61b/3, 61b/12,
61b/13, 62a/1, 62a/4, 62a/5,
62a/6

vechile | Ar. vesileyle, nedenle [5]

3a/9, 13a/2, 17a/13, 34b/7,
43b/3

vecih | Ar. vesile, neden [2]

14b/3, 14b/9

vefāsız | Ar.+Tr. vefasız [2]

47a/12, 47a/13

velākin | Ar. ama, ancak [11]

14a/1, 18a/7, 19a/3, 29a/1,
31b/7, 32a/2, 34a/8, 35a/2,
36a/4, 36a/6, 60b/4

velāyet | Ar. velilik, ermişlik [2]

20b/7, 37a/2

veled | Ar. çocuk, oğul [1]

32a/13

ver- bk. vir- | vermek [1]

v.-irlerdi

2b/8

veyā | Ar.+Far. (bağlaç) veya [48]

8a/3, 9b/2, 9b/3, 9b/5, 10a/9,
16a/9, 18b/8, 19b/10, 20a/10,
20a/3, 20a/7, 23b/8, 24b/13,
26b/12, 26b/13, 27a/13, 27a/4,
28a/6, 29b/7, 30a/5, 30b/13,
31b/1, 31b/10, 31b/2, 33a/13,
35a/10, 35b/10, 36a/3, 37b/4,
37b/5, 41a/8, 43b/2, 44b/6,
45a/2, 45b/8, 52a/11, 60a/2,
60a/5, 61a/6, 61a/8, 61b/4

veyāhūd | Ar.+Far. (bağlaç) yahut [11]

7a/3, 9b/2, 14a/1, 15b/12,
17a/10, 18a/3, 37a/8, 38a/3,
41a/8, 53b/12

vezīr | Ar. vezir [1]

38b/5

v.+ler [3]

4b/8, 12b/5, 12b/6

[-4-]

vezīrlık bk. vezīrlık | Ar.+Tr. vezir
olma durumu [1]

15a/13

vezīrlık bk. vezīrlık | Ar.+Tr. vezir
olma durumu [1]

26a/1

vilāyet | Ar. il, diyar [2]

29a/2, 32a/9

v.+de [1]

18a/3
v.+iḡ [1]
 28b/6
 [-4-]
vir- bk. ver- | vermek
v.-di [1]
 35b/1
v.-digi [1]
 35b/1
v.-diler [4]
 46a/5, 47b/1, 53b/10, 60b/3
v.-e [9]
 3b/8, 6b/1, 7b/9, 33b/11, 35a/6,
 38a/4, 47a/9, 47b/10, 61b/3
v.-eler [2]
 47b/2, 48a/4
v.-ici [2]
 52b/10, 58a/5
v.-ir [1]
 59a/14
v.-mek [5]
 9a/4, 23b/3, 35a/13, 36b/3,
 42a/4
v.-se [1]
 36b/4
v.-ür [2]
 23b/8, 59a/10
v.-ürdi [3]
 14a/1, 14a/3, 14b/5
 [-30-]
viril- | verilmek [1]
v.-e
 42a/9

vur- | vurmak
v.-dı [2]
 41a/4, 42b/9
v.-maḡ [1]
 32a/3
v.-mek [1]
 10b/4
v.-salar [1]
 43a/2
v.-urlardı [1]
 33a/11
 [-6-]
vücūh | Ar. vesile, neden [1]
 14a/7
Y
yā | Far. ya da, yahut da [17]
 6b/8, 12b/13, 29b/11, 30a/6,
 38b/11, 39a/9, 39a/10, 40b/8,
 40b/9, 40b/14, 41a/4, 43b/7,
 44b/4, 45b/7, 49a/7, 60a/2
yābān çetügi | Far.+Tr. yaban kedisi
 11a/7, 44a/7, 45b/13
yād | Far. anma, hatırlama [1]
***yād kıl-** | anmak, hatırlamak
 45b/1, 5b/9, 6a/12
yağ | yağ [3]
 8b/11, 21b/9
 çirkīn y. 21b/8
y.+ı [2]
 bādem y.+ı 21b/10
 iç y.+ı 40b/11
y.+lar [2]
 tatlu y.+lar 21b/11

sāde y.+lar 30b/4	y.+ı [1]
[-7-]	38a/13
yağ- yağmak	[-15-]
y.-ar [1]	yākūt Ar. yakut [1]
12a/6	31a/8
y.-ardı [5]	yalan yalan [7]
60b/2, 60b/4, 60b/5, 60b/6,	18a/5, 25a/12, 29a/9, 52b/2
60b/8	y. düş 4a/9
y.-arsa [1]	y. haber 22b/3, 60a/1
60b/10	yalancı yalancı [2]
[-7-]	y. kişiler 52b/13, 53b/3
yağız doru, esmer [1]	yalıncak çıplak [6]
38a/1	9b/1, 26b/11, 27a/1, 61b/7
yağmur yağmur [1]	yalıguz yalnız [1]
7b/11	51a/3
yāhūd Far. veya, ya da [36]	yalvar- yalvarmak
5b/8, 15b/4, 15b/11, 17b/13,	y.-a [1]
18b/4, 29a/7, 29a/10, 29b/3,	3b/9
35a/12, 39b/10, 40a/6, 42b/2,	ya(n) yan
43a/11, 44a/4, 44b/11, 45a/5,	y.(η)+a [1]
45a/12, 47b/2, 47b/7, 48b/13,	58b/8
50a/1, 53b/11, 53b/13, 54a/1,	y.+ına [1]
54a/2, 55b/3, 58b/8, 59a/3,	6a/10
59b/4, 59b/6, 61a/10, 61b/1,	y.+ında [1]
61b/5, 61b/13	24b/10
yahūdī Ar. Hz. Musa'nın dinine bağlı	[-3-]
olan kimse, Musevi, semitik [3]	yan- yanmak
11b/13, 59b/10, 59b/11	y.-ar [3]
yakın yakın [14]	18a/12, 18b/6, 18b/9
4b/9, 7b/5, 14a/2, 17a/5, 19a/7,	y.-ardı [3]
22b/11, 27a/11, 36b/9, 42a/6,	18a/4, 18a/11, 18b/4
42b/1, 44b/3, 55b/9, 59b/6,	[-6-]
60a/3	yandır- bk. yandur- yandırmak

y.-dı [2]

17b/10, 18a/9

yandur- bk. yandır- | yandırmak

y.-dı [1]

33a/13

ya'ni | Ar. yani [1]

12a/5

yap- | yapmak

y.-a [1]

35a/10

y.-mağın [1]

20a/10

[-2-]

yapucı | yapı ustası

53a/1

yar- | yarmak

y.-dı [1]

50a/12

yār | Far. dost [1]

muwāfiq y. 60a/10

y.+ı [1]

2a/11

[-2-]

yara | yara [2]

9b/5, 28a/1

yārabbī | Ar. Allahım, ey Rabbim [1]

6b/10

yaramaz | faydasız, boş, uygunsuz,
zararlı, fena, kötü [4]

16a/8, 28b/2, 30a/7, 43b/4

y.+dur [2]

27a/13, 28b/11

[-6-]

yaramazlık | Fenalık, kötülük [2]

16a/8, 16a/9

yarat- | yaratmak

y.-dı [1]

4b/12

y.-mışdur [1]

3a/12

[-2-]

yardım | yardım [1]

52b/10

yāren | Far. dost

y.+leri [1]

37b/6

yar | uçurum [1]

y.+ u

19b/13

yarı bk. yaru | yarı [1]

61a/5

yarlığa- | bağışlamak, mağfiret etmek

y.-ya [1]

58b/1

yarlığan- | bağışlanmak

y.-mağ [3]

13a/11, 13a/12, 23a/4

y.-mağlığın [1]

56a/8

[-4-]

yarı bk. yarı | yarı

y.+sı [1]

teninin y.+sı 27b/5

yas | yas, matem [1]

8a/6

yaşdıq | yastık [3]

25b/7, 26a/5, 9a/11

yaş | yaş [2]

22a/9, 46a/11

y.+ı [6]

26a/3, 35a/1, 38b/4, 40b/7,

54a/3, 55a/3

[-8-]

yaş | taze [1]

y. balık 50a/6

y.+ından [1]

29b/10

[-2-]

yaşa- | yaşamak

y.-maya [1]

61a/10

yat- | yatmak

y.-a [1]

3a/4, 6a/10

y.-ar [1]

24b/10

y.-mağ [1]

5b/8

y.-mışdur [1]

5b/5

[-4-]

yatlu | kötü, şom, adi, fena [1]

y. kelâmlar 17b/12

yavan | hoşla gitmeyen, tatsız [1]

y. kokuşu nesneler 21b/13

yavaş | yavaş [1]

37b/3

yavlağ | pek, çok, gayet [2]

59a/4

y. hoş 2a/7

yavrı | yavru

y.+sı [1]

keklik y.+sı 48a/5

y.+sım [1]

41a/1

[-2-]

yavuz | kötü, fena, güçlü, çetin [31]

6b/9, 14a/11, 16a/5, 20b/9,

22a/6, 22a/7, 34a/5, 36a/9,

40a/13, 43b/9, 45a/12, 45b/4,

49a/12, 51b/9, 52a/1, 51a/9,

58a/8

y. hal 14b/4,

y. işde bulun- 23b/6,

y. sözler 30a/12, 45b/10,

y. iş işle- 38a/13,

y. iş 39b/6,

y. kelecı 40a/13,

y. kişi 40b/13, 43a/13,

y. 'avret 43b/8, 43b/13,

y. söz 45a/11,

y. çetük 45b/11,

y.+dur [4]

42a/11, 44b/13, 47a/12, 61b/7

[-35-]

yavuzluk | fenalık, güçlük [3]

14b/8, 33b/9, 42b/9

yay | yay [1]

33b/7

yazı bk. yazı | düz yer, ova, kır

y.+dan [1]

19a/12

yazu bk. yazı | düz yer, ova, kır

y.+da [2]

18a/10, 39a/1

ye- bk. yi- | yemek [1]

y.-di [1]

44b/13

y.-rdi [2]

43b/10, 44a/13

y.-se [1]

40b/11

[-4-]

yeglik | üstünlük, iyilik [1]

15b/10

yegrek bk. yigrek | daha iyi, daha üstün
[1]

59a/1

yengeç bk. yengiç | yengeç [3]

50a/4, 51a/5, 51a/6

yengiç bk. yengeç | yengeç [1]

11a/13

yeñi bk. yiñi | yeni [1]

y. ÷on 34a/6

yer bk. yir | yer [1]

tar y. 10b/3

y.+ne [1]

39a/8

yerine getür- | istenileni,
gerekeni yapmak

y.+ ine [1]

32b/7

[-3-]

yetim | Ar. babası ölmüş olan, babasız
[1]

17b/11

yık- | yıkmak

y.-mağlık [1]

19b/6

yıl | yıl, sene [5]

2a/12, 42b/11, 42b/12, 7b/10,
7b/13

yılan | yılan [16]

11b/2, 12a/5, 51a/11, 51a/12,
51a/7, 51a/9, 51b/1, 51b/2,
51b/4, 51b/6, 51b/7, 60b/1,
60b/4

ağ y. 51b/8

kara y. 51b/9

y.+ı [1]

51a/13

[-17-]

yıldız bk. yılduz | yıldız [1]

15a/1

y.+lar [1]

16a/7

y.+ları [1]

8b/2

[-3-]

yılduz bk. yılduz | yıldız

y.+lar [1]

16a/6

yırt- | yırtmak

y.-dı [3]

45a/10, 45b/10, 45b/2

y.-ıcı [1]

8a/3

[-4-]

yi- bk. ye- | yemek

y.-di [4]

27a/3, 40a/7, 40b/4, 46b/8

y.-dügün [2]

9b/2, 26b/12

y.-mek [5]

9b/10, 26a/7, 29a/1, 29a/5,
58b/10

y.-r [3]

7a/7, 28b/13, 50a/9

y.-rdi [17]

14b/7, 17b/11, 28b/12, 38a/11,
39a/11, 39b/7, 43a/6, 43a/10,
44b/9, 47b/5, 48a/4, 50b/4,
50b/10, 51a/1, 51a/6, 52a/3,
53b/13

y.-se [16]

29a/9, 29a/13, 29b/3, 29b/5,
30a/5, 30b/7, 39a/1, 40b/7,
40b/14, 41b/4, 43b/3, 45a/4,
45a/5, 48b/1, 49b/12, 50a/1

y.-ye [8]

17b/11, 40a/3, 43b/3, 44b/1,
48b/13, 49a/10, 51a/13, 52a/4

y.-yeler [1]

39b/9

[-56-]

yidi | (sayı) yedi [1]

13a/10

yig | daha iyi, yeğ

y.+in [1]

42a/7

yigit | yiğit [6]

8b/12, 22a/2, 22a/7, 24b/2,
27a/13, 36a/4

y.+leri | [1]

22a/5

[-7-]

yigrek bk. yegrek | daha iyi, daha üstün

y.+dür [4]

27a/12, 29b/10, 36a/5, 36a/7

yille- | gaz çıkarmak, osurmak

y.-rdi [1]

28b/1

yimiş | yemiş [3]

28b/11

y. ağaçları 9b/8, 28b/5

yimişlü | yemişli [1]

28b/7

yiğ- | yenmek

y.-erlerdi [1]

36a/7

yiği bk. yeği | yeni [1]

32a/5

yiği çeri | yeniçeri [1]

39b/1

yir bk. yer | yer

y.+de [5]

41b/13, 42a/1, 50b/11, 50b/7,
51a/2

y.+den [6]

28a/10, 36b/5, 37a/1, 57a/12

umduğu y.+den 49a/2

ummadığı y.+den 30b/2

y.+e [8]

9b/1, 17b/13, 26b/11, 37a/1,

46b/3, 50b/12	4b/1, 4b/6, 32b/9
nāḥaḥ y.+e 39b/8	y.(ğ)-ın [1]
toğrı y.+e 33b/12	27b/9
y.+iñ [1]	[-4-]
42a/9	yol yol [2]
y.+lerin [1]	8b/8, 20a/2
61a/14	y.+da [3]
[-21-]	19b/10, 36a/13, 56a/10
yişil yeşil [5]	y.+dır [1]
9a/8, 24b/6, 24b/8	17b/4
y. şüret 59a/6	yol+ı [1]
y. tön 32a/6	58a/2
yitiş- yetişmek	y.+una [2]
y.-e [5]	7b/8, 34b/3
40a/3, 41a/7, 41b/10, 49a/4,	y.+unda [1]
60a/4	57a/5
yiyecek yiyecek [2]	y.+unı [1]
9b/10, 30a/2	34b/2
yiyl- yinmek, çürümek, aşınmak	[-11-]
y.-e [1]	yolut- yoldurmak, kopartmak,
21b/5	biçtirmek
yoğurt yoğurt [2]	y.-sa [1]
30b/11	25b/3
ekşi y. 30b/11	yuğın yığın, küme, kitle [1]
yohsul yoksul [4]	y. ol- 7b/10
5a/6, 13b/5, 17a/12, 42b/13	yumurta yumurta [1]
y.+lara [1]	48b/5
58a/4	y.+sın [3]
y.+mıdır [1]	11a/9, 46a/9, 48b/3
5b/2	[-4-]
[-6-]	yun- yıkanmak
yo(k) yok	y.-sa [1]
y.+dur [3]	16b/10, 17a/7

yüce | ulu, yüce [1]

46b/1, 55a/4

y. taş 19a/9

yü(k) | yük [1]

42a/11

y.(g)+i [1]

42a/11

[-2-]

yükli | I. yükü olan [1]

38b/9

II. gebe [2]

38b/12, 61a/8

yüksek | yüksek [1]

46b/1

yüñ | tüy, kuş tüyü [4]

10a/12, 12b/1, 34a/4, 40b/8

y.+in [1]

11a/8

y.+leri [1]

46b/9

[-6-]

yürü- | yürümek

y.-r [2]

23b/2, 41a/10

y.-rdi [2]

19a/7, 21a/7

y.-rlerdi [1]

43b/11

y.-ye [4]

18b/10, 27a/8, 36b/5, 54a/13

y.-yecek [1]

6b/2

[-10-]

yüz- | yüzmek

y.-di [1]

16b/9

y.-erdi [2]

16b/12, 16b/13

[-3-]

yüz- | derisini çıkarmak, derisini soymak

y.-erdi [2]

39b/12, 40b/5

yüz | yüz, surat

y+i [1]

y. nûr 57a/3

y.+ine [1]

6b/7

y.+ünde [1]

13a/5

***yüz dut-** | yönelmek

y.+ün [1]

yüzün hağa dut- 4a/6

[-4-]

yüzlü | yüzü herhangi bir nitelikte olan [1]

görklü y. 21b/9

yüzük | yüzük [2]

10a/6

altun y. 32a/11

y.(g)+i [1]

32a/13

y.(g)+iniñ [1]

32a/11

[-4-]

yüz yigirmi dört biñ | (sayı) yüz yirmi

dört bin [1]

2b/5

zafer | Ar. Savaşta kazanılan başarı, galibiyet [32]

14a/8, 22a/11

***zafer bul-** | üstün gelmek, zafer kazanmak

7b/3, 19b/13, 26a/13, 31a/2, 31b/8, 33a/2, 33b/7, 33b/8, 35b/5, 38a/5, 39a/12, 40a/3, 40a/10, 40b/14, 41b/8, 43b/9, 44a/11, 44b/5, 45b/3, 46a/4, 48b/8, 50a/2, 51a/11, 52a/10, 52a/12, 55a/10, 55b/4, 59a/7, 59b/11, 59b/12

zağferān bk. zağfirān | Ar. safran [2]

21b/12, 21b/4

zağfirān bk. zağferān | Ar. safran [1]

8b/11

zāhid | Ar. dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurdıklarını yerine getiren [2]

51a/1, 55a/10

z.+ler [1]

50b/13

z.+lerden [1]

56a/6

[-4-]

zāhir | Ar. açık, belli [1]

19b/8

zahmet | Ar. güçlük [5]

16b/10, 40a/13

renc i z. 23b/11

zahmet ile 17b/9, 51a/7

zahmetlü | Ar.+Tr. zahmetle yapılan, yorucu, sıkıntılı, eziyetli, güç [1]

58a/4

zahmetsiz | Ar.+Tr. sıkıntı çekilmeden, güçlkle karşılaşmadan yapılan, eziyetsiz, kolay, emeksiz [1]

29b/8

za'if | Ar. güçsüz kuvvetsiz [1]

49b/5, 49b/6, 51b/8

za'ifl(ı)k | Ar.+Tr. zayıflık, güçsüzlük

z.(ğ)+a [1]

36a/8

zālim | Ar. acımasız ve haksız davranan, zulmeden [5]

39b/13, 39b/6, 53b/5

sultān-ı z. 15a/12

z. pādīshāh 45a/3

z.+ler [1]

39b/4

[-6-]

zamān | Ar. zaman [1]

āhir z. 55b/8

zekāt | Ar. Zenginlerin sahip olduğu mal ve paranın kırkta birinin dağıtılmasını öngören, İslam'ın beş şartından biri [2]

23b/8, 54a/13

zeker | Ar. erkeklik organı [4]

9b/4, 12a/13, 25b/4, 27a/6

z.+in [2]

27b/9, 61b/8

[-6-]

zelzele | Ar. deprem [5]

11b/12, 58a/8, 59a/10, 59a/12,
59a/8

zem zem | Ar. Kabe yakınında bulunan
bir kuyunun Müslümanlarca kutsal
sayılan suyu, zezem suyu [1]

23a/11

zencîr | Far. zincir [2]

10a/9, 33a/5

zerdālū | Far. zardali [1]

29a/3

zevāl | Ar. güneşin baş ucunda
bulunma zamanı, öğle [1]

z. vaktında 6b/4

zeyrek | Far. Anlayışlı, akli başında,
zeki [1]

z. kişi 29b/11

zeytūn | Ar. zeytin [2]

28b/12, 29a/7

zih(i)n | Ar. bilinç, dimağ

z.(Ø)+i [1]

56a/4

zindān | Far. tutuklu veya hükümlülerin
içine konulduğu kapalı yer [6]

10b/2, 34b/8, 34b/9

bend i z. 26a/11, 26b/4

z. ehli 13b/5

zīnet | Ar. süs, bezek [1]

10a/5, 31b/9, 34a/7

zîrā | Far. çünkü, şundan dolayı [3]

27b/10, 50b/5, 5a/10

ziyāde | Far. fazla, çok [2]

27b/11, 29a/12

ziyān | Far. bir şey veya kimsenin
sebepe olduğu çıkar kaybı, zarar [22]

8a/8, 15a/6, 18a/7, 21b/2,
24a/13, 25a/3, 27a/10, 27b/13,
32a/2, 32b/5, 34a/5, 41a/6,
46b/3, 46b/8, 51a/12, 51b/12,
59a/13, 59a/14, 59a/15, 59b/5,
61b/11

z. mertebe 25b/10

z.+dır [1]

34a/9

[-23-]

ziyānkār | Far. zarar veren veya zarar
vermeyi huy edinmiş olan [1]

z. kişi 53a/9

ziyāret | Ar. birini görmeye, biriyle
görülmeye gitme [1]

55b/10

zulmāt | Ar. karanlıklar [1]

8b/4, 17b/2, 17b/4

zulüm | Ar. eziyet, cefa [3]

33b/11, 54b/2, 54b/12

***zulüm eyle-** | eziyet etmek,
işkence etmek [2]

36b/2, 48b/13

[-5-]

zühd | Ar. kendini ibadete verme [2]

13a/12, 14a/13

zümrüd | Ar. yeşil renkte bir süs taşı
[1]

31a/9

4.2. Ek Dizin

ādem | Ar. insan, beşer

28b/13

avlan- | avlanmak

a.+an

41a/12

avret | Ar. kadın, hanım, zevce, nikahlı

a.+i

53b/11

beg | bey

b.+lerün

53b/11

bin- | binmek

b.-digi

38b/5

bir | bir (sayı)

29a/13, 53b/11

bul- | bulmak

b.-a

37b/13

büyük | büyük

50a/13

dertlü | Far. dert, üzüntü

29a/13

di- | demek

d.-di

2a/1

dile- | dilemek

d.-yüp

38b/7

dünyā | Ar. dünya

43b/4

düş | düş, rüya

3a/5

d.+de

22a/4

düşmān | Far. düşman

d.+ma

48b/8

eksikli(k) | eksiklik

e.(g)+ine

24a/2

et- | etmek

e.-mek

22b/6

ev | ev

20b/1

e.+inde

53b/11

eyle- | yapmak

e.-ye

56a/1

eyü | iyi

26a/10

gerek | gerek, lazım

12b/3

gör- | görmek

g.-mek

20b/1, 22a/4

g.-se

53b/11

ğusul | Ar. yıkanma

22b/6
ḥayvan | Ar. hayvan

41a/12

ḥoş | Far. iyi, güzel, tatlı, hoş
16a/4

ırmak | ırmak
53b/11

için | için
43b/4

i- | imek, olmak

i.-se
29b/1

kendü | kendi

k.+ye
47b/1

k.+yi
21a/1

kişi | kişi

k.+ler
22a/4

ḳoca | eş
22a/4

ḳul | köle
29b/1

ol- | olmak

o.-a
13a/13, 18b/1, 19b/6, 26a/10,
42b/9, 56b/9,

o.-sa
15b/5

sulṭān | Ar. padişah, hükümdar
s.+lara

34a/4

şādurevān | Far. padişah otağı

53b/11

şerī‘at | Ar. İslam kanunu, İslam hukuku

ş.+in 24a/2

üst | üst

ü.+ine

41a/5

veyā | Ar.+Far. (bağlaç) veya

53b/11

yā | Far. ya da, yahut da

53b/11

4.3. Ayetler ve Sureler Dizini

‘abese | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 80. suresi [1]

57b/7

aḥkāf | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 46. suresi [1]

56b/4

aḥzāb | Kur’an-ı Kerim’in 33. suresi [1]

56a/7

āl-i ‘imrān | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 3. suresi [1]

55a/6

‘ankebūt | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 29. suresi [1]

56a/4

a‘rāf | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 7. suresi [1]

55a/10

āyetel-kürsī | Ar. Bakara Suresi’nin 255. ayetidir [2]

6b/7, 55a/4

baḳara | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 2. suresi [1]

b. süresin 55a/3

beled | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 90. suresi [1]

58a/2

bürūç | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 85. suresi [1]

57b/11

cin | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 72. suresi

[1]

57b/1

cum‘a | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 62. suresi [1]

57a/5

ḍuḥā | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 93. suresi [1]

58a/4

ḍuḥān | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 44. suresi [1]

56b/3

elem neşrah | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 94. suresi, İnşirah suresi [1]

58a/5

elem tera | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 105. suresi, Fil suresi [1]

58a/12

en‘ām | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 6. suresi [1]

55a/9

enbiyā | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 21. suresi [1]

55b/9

enfāl | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 8. suresi [1]

55a/11

eraeyte | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 107. suresi, Ma'un Suresi [1]

58a/13

er-raḥmānu | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 55. suresi [1]

56b/12

fāṭır | Ar. Kur’an-ı Kerim’in 35. suresi

[1]

56a/9

fātiḥa | Ar. Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi [1]

55a/2

felāk | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 113. suresi [1]

58b/3

fetiḥ | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 48. suresi [2]

56b/6, 58b/1

furḳān | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 25. suresi [1]

56a/2

ḡāṣiye | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 88. suresi [1]

58a/1

ḥacc | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 22. suresi [1]

55b/10

ḥadīd | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 57. suresi [1]

56b/13

ha mim 'ayn sin kaf | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 42. suresi, Şura Suresi [1]

56b/2

ḥaşır | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 59. suresi [1]

57a/2

hel etā | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 88. suresi, Gaşiye Suresi [1]

57b/4

ḥicir | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 15. suresi

[1]

55b/4

ḥucurāt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 49. suresi [1]

56b/7

ḥūd | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 11. suresi [1]

55b/2

ibrāhīm | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 14. suresi [2]

55b/5, 57b/13

ihlāş | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 112. suresi [1]

58b/2

ikrā' | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 96. suresi [1]

58a/7

infiṭār | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 82. suresi [1]

57b/9

isrā'il | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 17. suresi, İsrâ Suresi [1]

i. 55b/6

ḳad semi'a allāhu | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 58. suresi, Mücadele Suresi [1]

57a/1

ḳamer | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 54. suresi [1]

56b/10

ḳaşaş | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 28. suresi [1]

56a/3

kehf | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 18. suresi
[1]

k.+i

55b/7

kevşer | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 108.
suresi [1]

58a/13

kıyāmet Ar. Kur'an-ı Kerim'in 75.
suresi [1]

57b/3

kulya | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 109.
suresi, Kāfirūn Suresi [1]

58b/1

lem yekun | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 98.
suresi, Beyyine Suresi [1]

58a/7

leyl | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 92. suresi

l.+i [1]

58a/4

li ilāfi | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 106.
suresi, Kureyş Suresi [1]

58a/13

luḡmān | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 31.
suresi [1]

56a/5

mā'ide | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 5.
suresi [1]

55a/8

meryem | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 19.
suresi [1]

55b/8

muḥammed | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
47. suresi [1]

56b/5

müddeşir | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 74.
suresi [1]

57b/2

mülk | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 67. suresi
m.+ü [1]

57a/10

mü'min | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 40.
suresi [2]

55b/11, 56a/13

mümteḥine | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
60. suresi [1]

57a/3

münāfiḳūn | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 63.
suresi [1]

57a/6

mürselāt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 77.
suresi [1]

57b/5

müzemmil | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 73.
suresi [1]

57b/1

naḥil | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 16. suresi
[1]

55b/6

nās | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 114. suresi
[1]

58b/4

nāzi'āt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 79.
suresi [1]

57b/6

nebe' | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 78.
suresi [1]

57b/5

necim | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 53. suresi [1]

56b/9

nīsā | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 4. suresi [1]

55a/7

nūḥ | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 71. suresi [1]

57a/12

nūn | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 68. suresi, Kalem Suresi [1]

57a/10

nūr | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 24. suresi [1]

56a/1

ra'd | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 13. suresi
r.ı [1]

55b/4

rūm | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 30. suresi [1]

56a/5

sad | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 38. suresi [1]

56a/12

şaff | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 61. suresi [1]

57a/4

sebbiḥe | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 87. suresi, A'lā Suresi [1]

57b/12

sebe' | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 34. suresi [1]

56a/8

secde | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 32. suresi [1]

56a/6, 56b/1

se'ele | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 70. suresi, Me'aric Suresi [1]

57a/12

şekkat | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 84. suresi, İnşikak Suresi [1]

57b/10

şemis | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 91. suresi, Şems Suresi [1]

57b/7, 58a/3

şu'rā | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 42. suresi [1]

56a/2

ṭahā | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 20. suresi, Ta-Ha Suresi [1]

55b/8

taḥarrüm | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 66. suresi, Tahrim Suresi [1]

57a/8

ṭalāk | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 65. suresi [1]

57a/7

ṭarık | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 86. suresi [1]

57b/12

teğābun | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 64. suresi [1]

57a/6

tenzıl | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 32. suresi, Secde Suresi [1]

56a/12

tevbe | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 9. suresi
[1]

55b/1

tīn | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 95. suresi
[1]

58a/6

vāḳı'a | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 56.
suresi [1]

56b/13

ve'l-ādiyāt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
100. suresi, Adiyat Suresi [1]

58a/8

ve'l-aşır | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
103. suresi, Asr suresi [1]

58a/10

ve'l-fecir | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
89. suresi, Fecr Suresi [1]

58a/1

ve's-şāfāt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 37.
suresi, Saffat Suresi, [1]

ş.+1

56a/11

ve'z-zāriyāt | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
51. suresi, Zāriyāt Suresi [1]

56b/8

veylil külli | Ar. Kur'an-ı Kerim'in
104. suresi, Hümeze suresi [1]

58a/11

yāsīn | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 36. suresi
[1]

56a/10

yūnus | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 10.

suresi [1]

55b/1

yūsuf | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 11.
suresi

55b/2

zuḥruf | Ar. Kur'an-ı Kerim'in 43.
suresi [1]

56b/2

4.4. Kişi Adları Dizini

‘**alī** | ilk Müslümanlardan, Hz. Muhammed’in damadı ve Hulefâ-yi Râşidîn’in dördüncüsü [1]

54b/7

ebū bekir eş-şidīk | Hz. Ebu Bekir

54a/10

‘**oşmān zin-nūreyin** | Hz. Osman ilk Müslümanlardan, hulefâ-yi rāşidîn’in üçüncüsü [1]

54b/4

‘**ömer el-faruḳ** | Ar. Hz. Ömer [1]

54b/1

şeyḥ ibrahīm ibn kermānī | [4]

19a/5, 22b/6, 25b/8, 32b/4

k.+niḡ [1]

2a/3

[-5-]

muḥammed el-muşṭāfa | Hz. Muhammed [1]

54a/12

m.+niḡ [1]

56b/4

[-2-]

muḥammed ibn-i şirīn | rüya tabiriyle tanınan hadis ve fıkıh âlimi [17]

12a/8, 16a/11, 17b/3, 20b/1, 23a/9, 24a/5, 27a/7, 29a/1, 35a/7, 36a/11, 36b/6, 44a/7, 46a/9, 48b/7, 50a/5, 52a/7, 59a/9

m.+inḡdir [1]

2a/3

m.+e [1]

12b/8

[-19-]

mūsā | İsrailoğulları’na gönderilen ve kendisine Tevrat indirilen peygamber [1]

57b/13

tuḥfetü’l-mülūk | çalışmamıza konu olan eserin adı [2]

2a/5, 62a/4

SONUÇ

Ses ve imla özellikleriyle ilgili sonuçlar:

1. Çalıştığımız metin imla bakımından bir Eski Anadolu Türkçesi özelliği olan imla düzensizliği barındırmaktadır. Bu düzensizlik ünlülerin bazen harf, bazen de harekeyle gösterilmesinden kaynaklanmaktadır. Eski Uygur ve Arap-Fars yazı geleneğinin de özelliklerini taşımaktadır. Bu yazı geleneklerinin sonucu olarak metnimizde aynı kelimenin, aynı sayfada farklı yazımlarına rastlamaktayız.
2. Dudak uyumu, diğer uyumlara göre Türkçenin daha sonraki devrelerinde ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. Eski Türkçe döneminde, bazı istisnaları bulunsa da görülen dudak uyumu, Eski Anadolu Türkçesinde tersine bir gelişim göstermiştir. Eski Anadolu Türkçesinde görülen, kelime tabanlarında ve köklerde yuvarlaklaşmaya sebep olan bu gerileme, Eski Anadolu Türkçesini, önceki dönem yazı dillerinden farklı kılan karakteristik özelliklerinden biri olmuştur. Arap harfli metinlerden dudak uyumunun ne zaman gerçekleştiği anlaşılsa da dudak uyumunun ancak 16. yüzyıldan sonra yavaş yavaş gelişme gösterdiği biliniyor. 17. yüzyıl dudak uyumların gerçekleşmeye başladığı bir geçiş dönemi olarak kabul edilmektedir. 18. yüzyılda ise dudak uyumunun artık bütün olarak gerçekleştiği, bunun sonucu olarak da yazıya da yansıdığı bilinmektedir. Metnimizde ise bazı kelimelerin ve eklerin hem düz hem de yuvarlak ünlülü şekilleriyle kullanıldığı görülmektedir. Kelime tabanları ve eklerde uyumlu ve uyumsuz ikili şekillerinin bulunması, metnimizdeki dudak uyumunun, yuvarlaklaşma temayülü görülen Eski Anadolu Türkçesine oranla daha ileri bir seviyede olduğunu göstermektedir. Bu durum, istinsah tarihi bilinmeyen metnimizin ait olduğu dönem hakkında bilgi vermektedir. Kelime tabanları ve eklerde uyumlu ve uyumsuz ikili şekillerinin bulunması, metnimizde dudak uyumlarının gerçekleşmeye başladığına işaret etmektedir. Sonuç olarak metnimiz, dudak uyumları bakımından 17. yüzyıl özellikleri göstermektedir (Bk. 2.2.1.1.2. Dudak Uyumu)
3. Türkçenin Tarihî dönemlerinde bazı istisnaları bulunsa da ünlü-ünsüz uyumunun varlığı büyük oranda kabul edilmiştir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de eklerin büyük oranda dil uyumuna bağlı olduğu kabul edilmektedir. Fakat aynı

döneme ait metinlerde bu genel görüntüye uymayan, kural dışı örneklere de rastlanmaktadır. Metnimizde, uyuma aykırı kullanımlar bulunsa da bu uyumun genellikle var olduğu görülmüştür. Uyuma aykırı kullanımlar, +IİK / +IUK ve +mAK ekleriyle eklenen bazı Türkçe ve alıntı kelimelerde görülmektedir. Uyum dışına çıkan örneklerde, arka ünlülü kök ve gövdelere ön ünlülü ekler geldiği gibi, aksine ön ünlülü kelimelere de art ünlülü ekler gelebilmektedir. (Bk. 2.3.1.1. Ünlü-Ünsüz Uyumu)

4. Eski Anadolu Türkçesinde, ünsüz uyumunun var olmadığı bilinmektedir. Bu dönemde bazı ünsüzlerin ötümsüz karşıtı mevcut iken ötümlü tercihi uyumsuzluğun önemli sebeplerindendir. Metnimizde de bu durum devam etmektedir. (Bk. 2.4.1.1. Ünsüz Uyumu)
5. Eski Anadolu Türkçesinde kapalı “e” meselesi sonuca bağlanabilmiş bir konu değildir. Metnimiz ise bu meselede karışık bir tutum sergilemektedir. Aynı kök hece ünlüsünün bazı kelimelerde (yi-/ye-, yir/yer gibi) hem esreli hem üstünlü, bazı kelimelerde (di-, ir- gibi) sadece esreli yazıldığı görülmektedir. Bu sesin gösteriminde “esre”, “dik esreli ye” ve “üstün” kullanılmıştır. (Bk. 2.2.2.1. Kök Hecede e/ ~ i/)
6. Ön sıradan kelimelerdeki kelime başı t- / d- değişiminin birkaç istisnası haricinde tamamlandığını ve değişimin yazıya da yansıdığını görmekteyiz. Metnimiz arka sıradan kelimelerde kelime başı t / d değişimi konusunda tutucu bir imla özelliği taşımaktadır. Az sayıda ikili yazımlara rastlamaktayız, bu ikili yazımlarda bile (ط)’lı yazımlar daha fazla kendini göstermektedir. (Bk. 2.2.2.9. t > d değişmesi)

Söz varlığıyla ilgili sonuçlar:

1. Metnimizin sade ve anlaşılır bir dil tutumu vardır. Bunda tabirname olmasının etkisi bulunmaktadır. Eserde edebî bir amacın güdülmediği görülmektedir. Görülen düş ve düşün tabiri şeklinde amaca yönelik bir cümle yapısı vardır. Bu sebeple cümleler kısadır, hatta çoğu zaman tekrara düşmemek ve tasarruf niyetiyle cümleler eksiktir. Cümleler ve kelimeler kim, ki, ve bağlaçlarıyla bağlanmıştır.
2. Metnimizde deyimler çokça geçmektedir. Bunlardan bazıları şöyledir:
sözi geç- | kendisini kabul ettirmiş olmak, hatırı sayılmak (53a/12, 57b/8), oruç yi-
| oruç tutmamak (58b/9), kayd yi- | dert çekmek, tasalanmak (26a/7), elden қо- |

- elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek (23a/6), ‘acāyibe kal- | hayret etmek, şaşırmaq (37a/11), yüz dut- | yönelmek (4a/6), işi yürü- | yaptığı işte başarılı olmak (27a/8, 36b/4), iş işle- | yapmak, meydana getirmek (37a/8, 37a/11, 38b/9)
3. “eyle-, it-, kıl-, ol-” gibi yardımcı fiillerin yanı sıra “al-, bul-, çek-, çık-, çıkar-, dut-, düş-, geç-, götür-, gir-, işle-, ir-, iriş-, kal-, ko-, tut-, ur-, vir-, yi-, yitiş-, yürü-” gibi fiillerin de yardımcı fiil şeklinde kullanıldığı görülmektedir.
4. Bir fiili çok ve devamlı yapan kişi ve nesneleri bildiren -IcI / -UcI ekinin, metnimizde anlamı öne çıkarmak için kullanıldığı görülmüştür.
- ağlayıcı ‘avret (48a/8), çok ‘avret alup boşayıcı (57a/8), dīn yolunda dürüşücü (57a/5), haber irişdici (52b/11), taleb idici (52b/1, 53a/2), tã‘at kılıcı (57b/1), murād virici (52b/10), il isteyici (53a/13), şadağa virici (58a/5), laf söyleyici (53a/11), oruç dutucu (57b/2), oda tapucu (59b/9), cān alıcı (13b/13, 14a/1), kan alıcı (27a/12, 53a/7)
5. Metnimizdeki bazı kelimelerin anlam tayinleri için başvurduğumuz, sözlük gibi, kaynaklarda rastlamadığımız kullanımları tespit edilmiştir.
- dün toğrısı | batı (58b/7), gün toğrusı | doğu (59b/14), yürüyecek vakıt | gün doğumu, gün batımı ve zeval vakti (6b/2), rakış ur- | sema yapmak, dönmek, dans etmek (59a/3), şifatında kop- | bir kimsenin bir özelliği veya vasfı terk etmesi, ayrılması (55b/7)
6. Dizinde, metnimizde geçen (ayetler ve sureler dizini, kişi adları dizini ve aynı kelimenin farklı yazılışları hariç) 1559 kelime madde başı olarak alınmıştır. Madde başı olarak alınan bu kelimelerin; 731’i Türkçe, 538’i Arapça, 191’i Farsça, 3’ü Rumca, 1’i Yunanca, 54’ü Arapça + Türkçe, 9’u Arapça + Farsça, 3’ü Farsça + Arapça, 26’sı Farsça + Türkçe, 1’i Arapça + Farsça + Türkçe, 1’i Rumca + Türkçe, 1’i Türkçe + Arapça şeklindedir.

KAYNAKLAR

- Arpaguş, H. K. (2011). Tebşîr. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (c. 40. s. 226-227). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Bahadır, S. C. (2017). *İbn-i Sîrîn Rüyalar Kitabı Hazā Ta'îr-Nāme-i İbni Sîrîn*. İstanbul: Büyüyen Ay Yayınları.
- Balaban, A. (2014). Türkçe Yazma Tabirnameler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 9, 112-132.
- Brendemoen, B. (1980). Labiyal Ünlü Uyumunun Gelişmesi Üzerine Bazı Notlar. *Türkiyat Mecmuası*, 19(0), 1977-79.
- Clauson, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary Of Pre-Thirteenth Century Turkish*. London. Oxford At The Clarendon Press.
- Çelebi, İ. (2008). Rüya. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (c. 35. s. 306-307). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Develi, H. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Develi, H. (1998). 18. Yüzyıl Türkiye Türkçesi Üzerine. *Doğu Akdeniz Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Dergisi*, 1(0), 27-36.
- Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (2018). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Duman, M. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Duman, M. (2012). Eski Anadolu Türkçesine Ait Bazı Metinlerdeki Dil Uyumuna Aykırı Örnekler Üzerine. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 32(0), 53-64.
- Duman, M. (2014). Klasik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair. *İlmi Araştırmalar*, 0(7), 65-103.

- Eckmann, J. (2017). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ersoylu, H. (2000). Eski Türkiye Türkçesi Metinlerinde Kullanılan Elifli Vav. İçinde, *Hasan Eren Armağanı*. (s.135-139) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ersoylu, H. (2001). *Menâkıb-ı Mevlânâ*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gabain, A. V. (2003). *Eski Türkçenin Grameri*. (Çev. M. Akalın) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. & Vildan, S. C. (2010). Tabir-nâme. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (c. 39. s. 331-333) İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Gökyay, O. Ş. (2019). Tabir-nâmeler. İçinde, *Güçlük Nerede?* (S. 138-154) İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Gülsevin, G. & Erdoğan, B. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Günay, U. (2018). *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hermansen, M. (2008). İslamiyet'te Rüyalar ve Rüya Görme. K. Bulkeley (Ed.) İçinde, *Psikolojik, Kültürel ve Dinî Boyutlarıyla Rüyalar*. (s. 73-91). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2018). *Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2005). Eski Anadolu Türkçesinde İmla-Fonoloji Bağlantısı Üzerine Notlar. içinde, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I*. (s.491-505). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2017). *Marzubân-nâme Tercümesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, A. S. (2018). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Özkan, M. (1995) *Eski Anadolu Türkçesinin Gelişme ve Yayılma Alanları*. İstanbul: Filiz Kitabevi.

- Sami, Ş. (2015). *Kamusu Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Schimmel, A. (2005). *Halifenin Rüyalari (İslam'da Rüya ve Rüya Tabiri)*. (Çev. T. Erkmen). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Uludağ, S. (2008). Rüya. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (c. 35. s. 309-310). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ünver, İ. (2008). Çeviri yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler. *Turkish Studies*, 3(6), 1-46.
- Tabak, İ. (1999). *İbn Sîrîn'in Cevâmiu't-Ta'bir Fır-Ru'yâ Adlı Eseri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Tören, H. (1997). Tabir-nâme. *Türkiyat Mecmuası*, 20(0), 415-452.
- Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Tuna, N. (1986) *Türk Dilbilgisi (Fonetik ve Morfoloji)*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü Ders Notları.
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yavuz, O. (1991). Türkçede Kapalı e. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(6), 271-306.
- Yüksel, H. A. (1990). *Türk-İslam ve Tasavvuf Geleneğinde Rüya*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Yılmaz, K. & Çetin, K. (2007). Rüya ve Niyazî-i Mısıfî'nin Ta'birâtü'l-Vâkı'ât Adlı Eserinden Rüyaların Dili. *Turkish Studies*, 2(4), 1066-67.

Yılmaz, K. (2006). *Burgāzī Fütüvvetnāme Dil İncelemesi-Metin-Sözlük*.
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü. Sakarya.

Zengin, A. Y. (1997). *Seyyid Süleyman'ın Tabirnamesi Üzerine Bir Çalışma*.
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü. Ankara.

5. BÖLÜM: TIPKIBASIM

2a

فالله سبي جوق اوله اكره جي زواج كون مهلك
 دليكون بونمخص اي معبر ككنا بلكو
 بري ارايه اوس گكنا نيك ويري نيك
 سبرين كدر جميع قلوب قلده ككورد بلكو
 وكون ككناك اسمنى خنقه ككولك ديد بلكو
 صكنا امير او ككنا بلك ديك اول ياد ككنا
 بونق خوش گكوب اول عالم ككنا خاقت
 بيوده ونيك ككنا دورك ياد ككنا
 شريف ككنا اول دين ككنا طيب ككنا
 بخور دور بچي قسبر وهر بغير قكنا
 لكنا ككنا نيك نيك ككنا دور ككنا
 وويل قكنا ووت قكنا قكنا قكنا
 چكنا ككنا ككنا قكنا ككنا

1b

الحمد لله رب العالمين والفا اية الله تعالى
 ولا عدا وان لا عدا لظالمين وصلى الله
 على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين
 اميرك بر مزخوم ورفوف ككنا ككنا
 الى رحمة الله تعالى سبر ارايه وشاري
 بكون طوي ككنا معبر ككنا وكم ككنا
 او قكنا بيوده بخور بچون زعفران ككنا قكنا
 نيك ككنا ككنا وهر جقه قكنا اوله

فان ككنا

شونای حقیقه الله تعالی بیرون شدند و **اول**
 الیه کلام تمام یار هم **اصل** و هر رسول
 که مقرر شده و وحی انزل اول عینه
 سوار شده و نشان سکونت سکون در
 خبره که می شد **حق تعالی** یونیز می
 درخت یک بیسمه را و چون اول اوج
 رسید **یونیز** و نشان سکونت سکون
 خبر و زردی **و** یونیز سکونت سکون
 کوامک حقا را قل کسب که نیک بخت
 و به بخشنای تو دوشده بلور فوق اید **و**
 کنا یک با لری حساب که **و** یونیز
 یونیز که **الکس** باب او زده تربیت
 اولی **با لری** معین قیل که تا کیم

اولی

اولی که زنجیره الله **و** دخی
 مصیقه و کاتبه دعا اید که **و** دخی
 معلوم که بی آدم اندیشیدن اول **اول**
 و فیکه یا نه لاجرم بر خالی و نشان کوزه
 ایدی **بلک** که کرد حج دور او آرد
 هر یسین بخته دخی بر قلم که کرد
 انکری بر شرح اید و از انکرا الله تعالی
انکار که **بلک** طغری دوش
 اوجده و نوله و حمله تعبیر اول **اول**
 تبشیر **و** یونیز **و** یونیز **و** یونیز
الک و دوشده **ما** تبشیر و دوشی و لری
 الله تعالی بر و تبشیر **اول** و تبشیر
 لوح محفوظه **و** یونیز **اول**

معنی

5b

ادين وانا سبي دين بيه نه ايمن سلا نميدار
 رخت بايميدار بخسريد ازا مبدار بانه مبدار
 خاطري بسلا نميدار وريشتا نميدار سريدار
 اوبيدار جنون نميدار بوزاري نيك كرك
 نترصد رجه ورف كرك بجه با نميدار
 صكه نكردان ايستقانت دليوب دغير
 فاده اما دوست كو ريك نكط تعبير وادار
 فرين كيه ينف ديكسه ابدست ليكه يا حق
 ملكا دن ليكه وحق حق حيدر باري ياد فاد
 وصلوان كنوده و بود عا صيد قبله اوبه
 اعوذ بايده من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم
 بسم الله الذي لا يغيث مع اخيه شي
 في الحضر ولا في السماء وهو حي يجمع عالمي الكون

٢٩

6a

افي استسكان العفو والعافية والاعفان والافان
 في الذين قد نبتا في الامور اللهم استسكنهم
 اليك ورجعت ورجعت اليك وفوضت امر
 اليك لا اله الا انت سبحانك اني كنت
 ربنا ونفقت انت العفو والحق العفو والحق
 يارب اللهم اني استسكانك الله اربي
 روياي صالح صادق وعفوهم نافع وعفو
 ملكا برحمتك بالرحم الرحيم والحمد لله رب
 العالمين كره نكرين مدد ديكه وصانع
 يا فقه كانه اوبويه ناسم غايد كن مره
 دزله دش كورسته اوتان ككلايكي
 وفوق كوري دين ياد فاد اكتر ايوا
 دوش كور دوش اوله ككلايكيوب نرجاك

8b

يَبْهَرُوكَ وَعَرَّجِي كَرَّسِي وَحَسَابُ كُورَمَك
 الْبَابُ الرَّابِعُ كُونِ وَأَيَّ وَبَلَدِ بَرْكِي كُورَمَك
 الْخَامِسُ دَكْ بَرْكَوْ اَزْمَقْ وَبَيْكَ اِرْصَا رِيخْ وَ
 كُي كُورَمَك السَّادِسُ نُوْر وَطَلَسْتَنْ مَهْ وَ
 جَرَانِ وَصَنَاجْ وَصَفْلْ وَفِيلْ كُورَمَك
 السَّابِعُ طَاغْ وَ اَوْدِيَا وَفُوْر كُورَمَك
 الثَّامِنُ كَنْجْ وَكَرْسِيْجْ وَنَهْبِيْ وَجِيصَارْ
 وَمَسْجِدْ وَنَبَرْ وَلِيْلْ كُورَمَك التَّاسِعُ اَو
 وَبَاغْ وَنَجْفَهْ كُونَكْ وَسَرَايْ وَجَمَّاهْ وَكُرْمَاهْ
 وَزَرْبَاكْ وَسَكَاخَاذْ وَصَفْجْ كُورَمَك الْعَشْرُ
 خَوْشْ فَوْفَلْ مِسْلَكْ وَنَبَرْ وَبَاغْ وَنَغْزَرَانْ
 كُورَمَك الْحَادِثُ يَكِيْنْ وَفَوْجْ وَفَرْيْ عَوْرَتْ
 وَنَجْ عَوْرَتْ وَفُولْ قَارْ وَنَشْ وَنَلْفَقْمَكْ

وَرَقْمُ

9a

وَفَوْجُوْر وَنَاكَ وَنَاكَ كُورَمَك الثَّلَاثُ عَشْرُ
 غَسَلْ وَنَجْمَهْ فَلَقْ وَنَجْ وَنَعْمَتْ فَلَقْ بَاكْ وَنَمَازْ
 وَكَوْنَجْ وَنَسْجُوْر فَلَقْ وَنَدَسْتْ اَلْمَقْ وَنَعْرَابَهْ
 وَنَزْمَقْ وَنَصْدَقَهْ وَنَرَمَكْ كُورَمَك الْاَرْبَعُ عَشْرُ
 فَاجِيْ وَنَحْلِيْبْ اِمَامْ وَنَمُوْدَلْ وَنَحْمَسْتْ كُورَمَك
 الرَّابِعُ عَشْرُ مَضْجَفْ وَكَكَابْ مَدَوَاتْ وَقَلَمْ
 قَلَمَانْ مَشْجُوْرِيْ نَامَهْ وَنَرْكَبْ كُورَمَك الْخَامِسُ عَشْرُ
 جَمُوْدَاهْ مَلْ اَنَّا مَلِكْ مَهْجِيْنْدَانْ جِيْلَا وَفَرْكْ
 مَلُوْدَلْ وَنَاغْ كُورَمَك السَّادِسُ عَشْرُ
 نَجْفْ وَكُورْسِيْ وَفُوْر وَكَلْبَهْ وَنَحْبِيْ
 وَنَشَاذْ رَوَانْ وَنَصْدَقَاهْ وَنَسَاكْ وَنَصْدَقْ
 وَنَكْمَهْ سِي كُورَمَك السَّابِعُ عَشْرُ اَوْبَا وَنَغْزَرَانْ
 وَنَمُوْدْ وَكَلْ وَكُورَمَك الثَّامِنُ عَشْرُ

12b

دليلدار و يوك و د ري و آت و سوكا نش
 و مكنشيم خيوان اوردنده اولسه بولور و كل
 حائل ماله ديلدار اكلان هر دوشم فلان
 قيسقني اولد بلكه مسلكا دوشني كارا كوشان
 عا ليلدار شلطانل دوشني و دوشني دوشندان
 غا ليلدار و دوشني بكار دوشندان عا ليلدار
 بكار دوشني رعيت دوشندان غا ليلدار نكتم
 خبره و كوشنده محمد بن سريته سقا ليلدار كنم
 بر كشي ايلدارم دوشنه كورد و سكا ليلدار عاز
 قل ل اكله ايلدارم سن كشيته واره سبهر
 و كشي دوشني كلال اولدني بود دوشني كوش
 الله اكبر ايلدي سني اوغري ديو طوقل سني
 انك شكار كورد ايلديكل لاسنا اذ نولار كيسه

دني

13a

ايلدي دوشني بزدوش كورد بيل بچون هر بيلدي
 بر و بيله ايلدي بيلدي ديدن اول ليلدي اول
 كينه اول ايلدي ايلدي مكنه انك سلا سينا
 بار سكر علامني و ايلدي اول كينه سني و غم
 ديو طوقل كورد ايل انك يوزن و سقا ليلدار
 و ايلدي ايلدي دوشني بيلدي دوشني سوكا
 فلان كرك و مكنشيم كورد كورد صاحب
 فلانسن اوله آري ايلدي و ق ايلدي ايلدي
 او بيلدي دوشني و كوشني كورد كورد
 كورد عا لي حطير كورد دوشنه كورد سله يدي
 دولا ايلدي و ايلدي اول بيلدي و كورد
 و دوشني و كورد فلان و كورد بيلدي و دوشني
 و دوشني كورد عا لي ايلدي دوشنه كورد سله

13

15b

وکیونیک و غلام و غنیمت اوله **ه** اگر کورسته کورده
 اگر کورسته عوده اوله و عودت کورسته کورده
 و کیونیک اوله اوله اوله اگر کورسته اوله
 ایلک اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 یلک اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 و اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 و اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله

16a

و کیونیک و غلام و غنیمت اوله **ه** اگر کورسته کورده
 اگر کورسته عوده اوله و عودت کورسته کورده
 و کیونیک اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 ایلک اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 یلک اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 و اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 و اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اوله اوله اوله اوله اوله اوله اوله
 اگر کورسته اوله اوله اوله اوله اوله اوله

21a

واکتر دونه کورسکم حکام اچمه کورسه
 فوردولور واکتر حاکمانه چیش قیودنه فوردوله
 واکتر حاکمانه عسل ابدی عتمه داندیشه دد
 فوردوله واکتر نامه کورسک بوجیه کورسک وکرم
 حرمه دنددی قوبک برپادیه کیددی
 بپاده سی قالدی بوجیه کی او دونه کورسک
 واکتر کورسکم کای و بجه اچمه فورددی
 فوردولور وکتر ابدی بوله واکتر دونه
 براسبان اچمه کورسک بر اولور کیشک
 متدوت بوله واکتر اسباب خلک
 اولدی قزاق بوله وکتر طراخی اوله
 واکتر دونه سفاناک کورسک متدوت
 اته واکتر دونه قوبوسنی کورسک بولک

20b

کورسک این سیرین ابدی بر اولور اما لورسک اوله
 اکتر بوجیه متدوت کورسک مالد اولور واک
 واکتر اوتلا تله امیندانه اکلک اخله اوله
 واکتر کورسک کورسک اکلک اولور اچمه
 اچمه واکتر کورسک کورسک کورسک کورسک
 شکله اولور کورسک کورسک کورسک کورسک
 کورسک کورسک کورسک کورسک کورسک
 واکتر کورسک کورسک کورسک کورسک
 اید اولور کورسک کورسک کورسک کورسک
 قورسک اچمه کورسک کورسک کورسک کورسک
 اکتر دونه کورسک کورسک کورسک کورسک
 اولور اولور اچمه اچمه واکتر کورسک کورسک
 سیرینی اکتر کورسک کورسک کورسک کورسک

اک

سَيُفِيدُكَ مِنْ الْفَيْحِ نَامٌ أَوْلَهُ. وَأَكْرَمُكَ دَانَ
 مَرْيَمَ يَوْمَ دُرُودِكَ عَاثِي خَيْرُ أَوْلَهُ. وَدَسَّاهُ
 صِدْقَهُ وَدَمَكَ بَشَارَتِ وَشَا زَانِي وَدِينِ اِفْطِغَارِ
 وَصُورِ دَسَّاهُ شَهَادَتِ دُرُودِ قَلْبِهِ. وَدَسَّاهُ بَالِ
 بَكْمَةٍ اَنْدَاكَ نَارِ قَلْبِهِ. اَكْرَمُكَ اَلْبَسَ حُجْرَتِ خَيْرِ اَلْبَسَةِ
 اَكْرَمُكَ اَلْبَسَ اَلْبَسَ بَارِؤُ الشَّيْءِ. بُولَهُ. اَتَقَاتُ اَقَاتِ
 كُورِ دَمَكَ وَاسْتَلِمْ وَاسْتَلِمْ اَوْلَهُ. وَاَكْرَمُكَ وَدَسَّاهُ
 دَكْفَ وَبُرْدَ وَبَارِؤُ الشَّيْءِ بَرْدَ كَيْفِيهِ. وَاقِنَ اَقْدَامَكَ
 اَلْبَسَ اَلْبَسَ فَاخِي حُطْبِ اِمَامَ وَمَوْقِدَ كُورِ دَمَكَ
 خَيْرَ دَلَا اَلْبَسَ. وَاَكْرَمُكَ كُورِ دَمَكَ رَحِيحِ
 وَرَحْمَتِ قَلْبِهِ. اَكْرَمُكَ دُرُودِ خَيْرِ خَيْرِ خَيْرِ خَيْرِ
 خَيْرِ اَوْلَهُ. اَكْرَمُكَ قَلْبِهِ. كُورِ دَمَكَ خَيْرَ دَلَا
 وَاَلْبَسَ كُورِ دَمَكَ نَامَ نَامَ كُورِ دَمَكَ قَلْبِهِ. وَدَسَّاهُ

اوله

اول شَرِّ فَاخِي شَرِّ فَاخِي شَرِّ فَاخِي شَرِّ فَاخِي
 اَكْرَمُكَ كُورِ دَمَكَ دَلَا اَكْرَمُكَ. وَدَسَّاهُ
 كُورِ دَمَكَ قَلْبِهِ وَخَيْرِ اَكْرَمُكَ. اَكْرَمُكَ
 اَكْرَمُكَ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 مَسْأَلَةُ وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 سِرِّ اَلْبَسَ مَسْأَلَةُ وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 اَوْلَهُ. كُورِ دَمَكَ مَسْأَلَةُ وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 كُورِ دَمَكَ مَسْأَلَةُ وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 غَايَةِ وَخَيْرِ اَكْرَمُكَ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 اَلْبَسَ اَكْرَمُكَ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 اَكْرَمُكَ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.
 كُورِ دَمَكَ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ. وَدَسَّاهُ.

32b

مَنَّا كَيْدَهُ. اَكْرَمَ شَعْدَةً وَ طَمَرًا اَوْرَشَتَهُ اَوَّلِي مَرْيَمَ
اَبْرَهَةَ اَلْكَافِرِي مُسْتَبِيرِي جَمَاعَ يَتْلُوكَ عَرَاوِيلَ
وَقِيَامَكَ وَكَيْفَ قُلُوبَ خَطْبَتِهِ اَوْفُوسَ وَدُوكَ
اَبْلَاقَ اَيَّاهِمُ كَمَا اَلَيْدَ تَحْكِيمَ دُشْمَانَهُ وَكُنْ
اَلْبُزْدِي اَلْمُكَيِّدِي بَارِقًا مَرْفُوقًا بِكَ اَبْرَهَةَ
وَكَيْفَ قُلُوبَ خَطْبَتِهِ اَوْفُوسَ مَكْرِيكَ وَمَا زَيْفَ
بُرْهَةَ كُمُودَكَ اَوَّلَهُ اَكْرَمَ شَعْدَةً كُمُودَكَ قَوْلًا
جَمَاعَ اَلْبُزْدِي وَهُ فِي شُؤْلِ كَيْفِيَّةِ كَم اَلْكَرَ يَتْلُوكَ
فَلَقَ بُوقًا اَكْرَمَ اَبْلَاقَ كُمُودَهُ دُشْمَانَهُ اَدْمَدًا
بُرْهَةَ اَبْلَاقَ عَرَبِيَّةَ كُمُودَكَ جَمَاعَ اَلْبُزْدِي وَكَلَّ
اَوَّلِي اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ كُمُودَكَ دُشْمَانَهُ
عَقْرَتَ اَبْرَهَةَ جَمَاعَ وَأَوَّلَهُ كُمُودَكَ دُشْمَانَهُ
كَلَّ عَقْرَتَ جَمَاعَ اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ جَمَاعَ

وَكَلَّ

33a

اَكْرَمَ كُمُودَكَ كَنَدِي قَوْلَهُ جَمَاعَ اَلْبُزْدِي جَمَاعَ
رَوَا اَوَّلَهُ وَدُشْمَانَهُ اَوْرَشَتَهُ طَمَرًا بُزْدِي وَكَلَّ
كُمُودَكَ بُرْهَةَ قَوْلَهُ اَلْبُزْدِي اَلْبُزْدِي بُزْدِي
اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ مَرْفُوقًا اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ
بُزْدِي بُرْهَةَ بُرْهَةَ بُرْهَةَ بُرْهَةَ
وَأَوَّلَهُ بُرْهَةَ بُرْهَةَ بُرْهَةَ بُرْهَةَ
اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ
فَلَقَ بُوقًا اَكْرَمَ اَبْلَاقَ كُمُودَهُ دُشْمَانَهُ
بُرْهَةَ اَبْلَاقَ عَرَبِيَّةَ كُمُودَكَ جَمَاعَ اَلْبُزْدِي وَكَلَّ
اَوَّلِي اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ كُمُودَكَ دُشْمَانَهُ
عَقْرَتَ اَبْرَهَةَ جَمَاعَ وَأَوَّلَهُ كُمُودَكَ دُشْمَانَهُ
كَلَّ عَقْرَتَ جَمَاعَ اَبْرَهَةَ اَبْرَهَةَ جَمَاعَ

32

34b

اگر کند و از وی کور شود کور شده حق تعالی
 بوی کور نموده **اگر تو کور کنی** انگاری کشایش اول
 کشی نگری تعالی بولند و آرمیده کنند و به
 فقیر نی آید **دوستانه** کند بخ صاع
 اولش بخشی بشم از به باطل انباشت و گری
 کور کن عذری و از یاد اله حوش اطلالی
 ایچی زهره **اول انقادی** **مکملین** سینه
 و اول و زندان و قفس و قفس کور ملک مصیبت
 اول **انقادند** کور ملک مراد بولنی اول سینه
 کور ملک غیره و دینی اول **و کتاه** اهل کتاه
 فلق اول **فلق** کور ملک قفس و غصه اول
 سینه جفتی قفس و جفتی اول **و اولی**
 اول کور ملک غیره اول **اولی** درین کور ملک

۱۲

35a

مراد بولنی اول **کتاه** کور ملک کور ملک کور ملک
 اوله و کور ای کور اول **اگر و شک** کور ملک
 اوله و غلظت اولش اول اوله و شک اوله و شک
 آخر **اگر** کور ملک کور ملک کور ملک کور ملک
 اگر کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 صدقه و کور **دوستانه** کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 سیر **اگر** کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور
 کور کور کور کور کور کور کور کور کور

34

ونگار کردند. **اگر** گویید زینکه بنشیند
 مصلح اولیایا و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 و گویا است اولیایا و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 سلاطین **اگر** و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 مال و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 ایستاده چون مال متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 فیک ای و در سبب و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 فیک سبب و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
اگر فیک ای و در سبب و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 بزاد و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 ایستاده زینکه بنشیند زینکه بنشیند
اگر فیک ای و در سبب و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 چون ایستاده **اگر** فیک ای و در سبب و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا

بگردد

بزود و آردی سلاطین و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 گویا که بنشیند و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
اگر گویا که بنشیند و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 گویا که بنشیند و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 صومیر و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 ایستاده و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 به طوایر و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
اگر صومیر و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 فیک ای و در سبب و متعلق استی و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 دخی سلاطین و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 یونگی و آردی سلاطین و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 الشاک و نشاء لیلایا و نشاء اولایا
 و نشاء لیلایا و نشاء اولایا

عَوْرَتِ فِي مَكْرٍ اَيْلَهُ ۝ اَلْوَسْرُ نَالَانِ اَنْفِ
وَاَدَّسَيْنِ ۝ يَا نُورُ بِلَهْ كُ نَزْدِي عَابِدَكِ
مَلَا بِرِي ۝ اَنَا فَتَنَ فَوَدَّ كُنْ مَكَّاهُ عَابِدِي ۝
كُلَّ ۝ اَلْوَدَّ اِي يَسَّ بِلَا يَدِي ۝ هَكِيمُ فَرْدَكِ
اَنْ يَسَّ يَا هُوَ سَدِي ۝ اَيْضَ اَنْ فَرْدُ فَرْدَكِ
هَكِيمُ دِي كِي يَهْ صِلْ شَرِ اِي ۝ وَجَعِلْ اِي لَدِ شَرِ
هَكِيمُ دِي كِي اَنْ اَوْبَانِشْ رُكْبَتَهُ عَوْرَتِ اِي ۝
خَوْرَا ۝ اَنَا عَقَّ اَعْيُشْ ۝ اَيْضَ اَعْيُشْ
بِلَا رَدِ ۝ اَكُو حَصْرِ زِي اِي عَاوَدِي
اَوَّلَا مَعَه اَعْمَ بِرِي ۝ اَكِي اَنْ اِي طَوْنِ يَزْدَدِ
اَيْضَ اَيْضَ اَيْضَ اَيْضَ ۝ دَنْشَ اِي كُو رِي ۝
يَا دُو سَوْرَتَا عَوْرَتَا ۝ يَا عَوْدِ اِي رُو سَوْرَتَا ۝
صَحْنُ اَيْضَ ۝ اَنَا اَوِي كُو رِي ۝

و قَمِير دَر وَرَانَق يَا دَقِيلوَر كَم مَكَلِبِين مَعْلُوَرِين
مَاعَلَكَم لِللّٰهِ اَكْر كَمِه كِمِه اِنِي رِيغَدِي دَشَانِه
مَكَلَبَكَم اَكْر بِرَدِشَوَايش اِبَلِه جَمَاع
قِيلوَر دِي رِيكَاوَرَعَوَر مَكَمَلَا اَيَنَه كَمِين
اَكْر كُوَر دِي رِيغَتِك اَوِيَنَه كِيوِيَش
اَيَك اَوِيَنَه اَوَغَرِي كَمِين اَكْر رِيغَتِك
مُونَدِي يَا اَوَلد وَرَدِي اَوَغَرِي مَلَوَقَه اَوَلدَوَر
اَكْر كَمِين رِيغَتِك اَيَن وَاَدِ دَسِين بَوَلَد
اَكَا مَتَقَعَت اَوَلَك اَكْر كَمِين رِيغَتِك
اَيَك مَلَوَرِي رِيغَدِي يَا اَوَر سَوَر لَا اَيَنَه
اَكْر يَا اَوَر رِيغَتِك كَمِين هَا ن تَقَبِيرِي
بَوَلَد اَكْر كَمِين رِيغَتِك اَيَن مَلَا وَرَدِي
اَكْر عَمَر اَوَلَك اَمَّا يَا ه جَمُوَكِي خَسَلَاش

در پهلوی

و قَمِير دَر وَرَانَق يَا دَقِيلوَر كَم مَكَلِبِين مَعْلُوَرِين
مَاعَلَكَم لِللّٰهِ اَكْر كَمِه كِمِه اِنِي رِيغَدِي دَشَانِه
مَكَلَبَكَم اَكْر بِرَدِشَوَايش اِبَلِه جَمَاع
قِيلوَر دِي رِيكَاوَرَعَوَر مَكَمَلَا اَيَنَه كَمِين
اَكْر كُوَر دِي رِيغَتِك اَوِيَنَه كِيوِيَش
اَيَك اَوِيَنَه اَوَغَرِي كَمِين اَكْر رِيغَتِك
مُونَدِي يَا اَوَلد وَرَدِي اَوَغَرِي مَلَوَقَه اَوَلدَوَر
اَكْر كَمِين رِيغَتِك اَيَن وَاَدِ دَسِين بَوَلَد
اَكَا مَتَقَعَت اَوَلَك اَكْر كَمِين رِيغَتِك
اَيَك مَلَوَرِي رِيغَدِي يَا اَوَر سَوَر لَا اَيَنَه
اَكْر يَا اَوَر رِيغَتِك كَمِين هَا ن تَقَبِيرِي
بَوَلَد اَكْر كَمِين رِيغَتِك اَيَن مَلَا وَرَدِي
اَكْر عَمَر اَوَلَك اَمَّا يَا ه جَمُوَكِي خَسَلَاش

وَسَيَكُفُّ وَرَوَّاهُ وَكَلْبَكَ وَكَأَيَّاجِهِ وَبِهِ
 وَيَبِيتُ كَوْنَمَكَ هـ هَرَكِيمَ دُونِ سَنَدِهِ أَرِي
 كُزْمَتَكَ أَدَمَتَكَ أَيْلَكَ أَيْلَكَ أَوْلَهُ هـ أَرِي
 دُونَسَهْ مَقْصُودِيَهْ أَيْرِيَهْ هـ بَرَوَّاهُ كَوْنَمَكَ
 صَغِيفَ كَيْشِي أَوْلَهُ هـ كَلْبَكَ كَوْنَمَكَ
 صَغِيفَ كَيْشِي وَاجْهِي أَوْلَهُ هـ أَكْأَسُونِ
 سَيَكُفُّ غَوَّاهُ أَكْأَسُونِ أَوْلَهُ هـ بَيْتِ
 وَبِيَهْ وَتَقِيمَ بُونَكُ وَبُكَ نَارَ تَشْنَدُ لَر
 رَا دَا يَسَهْ غُفَّهْ كَيْفَكَ وَمَالَ بُونَمَكَ
 أَوْلَهُ هـ حَبَكُ كَرَكُ كَوْنَمَكَ
 جَرِي وَمَكَادَ مَالَ أَوْلَهُ هـ أَكْأَسُونِ
 يَسَهْ بُونَمَكَ كَيْشِي أَيْلَكَ وَرَوَّاهُ
 قَبِيحَ جَلَهْ هـ وَسَيَوِي سَيَكُفُّ كَوْنَمَكَ

أَوَّلَهُ

أَوَّلَهُ هـ دُونَسَهْ وَفَحْهْ كَوْنَمَكَ بَا حَوْنَسَهْ حَاوَلِ
 مَالَ أَلَهْ كَيْهْ هـ وَدُونَسَهْ أَوَّلَهُ
 وَهَرَوَلِ أَوَّلَهُ حَاوَلِ أَوْلَهُ هـ أَكْأَسُونِ
 بَالِي وَهَمَنَكَ وَفَوْرِيَهْ وَفَوْرِيَهْ وَبِيَهْ
 وَفَتَسَاحِ وَدَكِيمَ جَوَارِي كَوْنَمَكَ مَحْمُودِ
 سَيَكُفُّ أَيْدِ كَرِيمَ وَبُونَمَكَ بَالِي أَلَهْ كَيْهْ
 حَاوَلِ مَالَ أَلَهْ كَيْهْ هـ أَكْأَسُونِ
 بُولَدِي بَرَوَّاهُ أَوَّلَهُ كَيْهْ هـ أَكْأَسُونِ
 بَيْشِي بَالِي بَرَوَّاهُ أَوَّلَهُ كَيْهْ هـ أَكْأَسُونِ
 أَكْأَسُونِ أَكْأَسُونِ كَيْهْ بُولَدِي مَقْصُودِ أَوْلَهُ
 دُونَسَهْ بَالِي مَقْصُودِ بَرَوَّاهُ سَوْرَسُونِ
 دُونَسَهْ بَالِي بُولَدِي بَرَوَّاهُ أَكْأَسُونِ
 بُولَدِي أَكْأَسُونِ هـ دُونَسَهْ بَرَوَّاهُ أَوْلَهُ

أَوَّلَهُ

51a

برده زراعت کسب کند فایده و گاهه آنرا
 برده قبل از آنکه جمع و آنسه عالم و عابدان
 الله جمع اوله آنرا کسب نماید و قبل از آنکه
 ایله دوزخ بریزد کین کینیه که صحبت
 آیه اما الله جوفایی بود که سنج کوزم
 قیاس کسب اوله آنرا کسب کند این برده
 نجهت مصلحت الله کینه الله علم انفس بکون
 و حیوان و قوروغی و ری و آذ و خاک و زملا
 شویله و کیم بکون کورسه نهایی باور
 دماغ و اوله دنیا غایه صحبت ایله و دشار
 پاک اوله دوسه زدنیا غایه صحبت ایله و دشار
 پادشاه اسیر و دشار و پاک کورده اکثر
 پادشاه ایله و دشار ملائکه وینه و اکثر

50b

کسب برده و کسب کسب ایله دسند
 نمان کورسه اوله آنرا اکثر کسب
 صورت کسب اوغری ایله دسند اوله دوزخ
 دسند هتاک این برده و دسند ملائکه کسب
 و گاهه زراعت برده و دسند
 قریب کورسه کسب این عمل شکر و فر
 اوله دسند برده و دسند قریب و اوله
 کسب برده و دسند قریب
 اوله دسند برده و دسند قریب اکثر
 قریب این برده و دسند اکثر فایده ایسه
 برده و دسند قریب کسب و دسند قریب
 اوله دسند قریب و دسند قریب
 کورسه فایده اوله اکثر کسب و دسند
 برده

52b

کورمک میران طلب ایچی کیشلر اوله فی
 الجماعه سوزلر و ناکل خیر اوله الله اعلم
 اتفاق فاحشین بنده کادره و ضعیف و بونلک
 تر از سنین و بونلک بکوزنسته کوی کورمک
 منکده مورچی کورمک بکار و دشمنار و ناکل
 ایشنه اکتا مسفل کورمک سخی با فلکد سخی
 اوله یابوچی کورمک مونس اوله سخی
 کورمک عورت اوله ایچی کورمک
 طغری سوزنی کیشی اوله ککندوچی
 کورمک یازدم و ناکل و سخی کیشی اوله
 تکیلد کورمک خیر بر سندی کیشی اوله
 قلنجی کورمک آتین ادمک اوله
 فاحش کیشلر اوله دزد کورمک

پارسا

53a

بازاس کیشلر اوله یابوچی و سنا کورمک
 میران ملک ایچی کیشلر اوله شکوای
 کورمک ایودو حکم دنده منکده کورمک
 کیشلر کورسه عیب آیدن و دین قورلغیدر
 دنده انک کورمک عادل با و سنا اوله ایچی
 کورمک حریم کیشلر اوله شرف کورمک
 و هر کیشلر اوله قان ایچی کورمک
 موق اوله اوچی کورمک اقل کیشلر اوله
 زبا کیشلر اوله سرتده صایچی کورمک
 مال و نعت و سنا اوله بنده چی کورمک
 لاف سوزلر اوله و ناکل کورمک
 فاحش کیشلر اوله قلنجی کورمک سوزی کیشلر
 اوله خیر صایچی ایلا سخی کیشلر اوله

کبری الله کبری ایش و علی او و ربه اوله . اگر کشته
 بر قوی و دوشسته و عود و نهدان متعنت بولد .
 اگر کبری صوبه و دوشسته و اولوق و دولت کوله و مالک
 کبره . اگر کبره فی سوا کینه اولکجه باره اهدا به باقی
 بر اولوق و دیان دگ . دوشده و او و دوشده و نبق اوله
 اجل عین کلمه و یا خود و اولو کله بر کفر و اوله
 اگر او و نشتی بسته معصیت اوله . اگر او و
 تو و نشتی بسته اید و اوله اساطیر **الناصح** و
 کبر و جهنم و نصیرانی و او و کلمه و کلمه و کلمه
 کورمک . بودی کورمک ایشی و کلمه و اوله
 و دشتی کورمک و کورمک و کورمک . بودی کورمک
 ایشی و کورمک و دوشته و کورمک و کورمک
 اوله . کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 اگر کلمه کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 کلمه کورمک و کورمک و کورمک و کورمک

او و دوشته و دوشته و دوشته و دوشته . اگر کورمک
 و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 اگر کورمک و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 اوله و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 سده و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 القام و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 کلمه و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 عمل و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 اوله و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 عتقه و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 کلمه و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک
 عتقه و کورمک و کورمک و کورمک و کورمک

61b

اوله حساين پلنه اگر آينه كورسه يا حزن آينه
 بقول كندى صوره بن كوردهى حوقلى غوملى
 براوغل و به سويته ويومى عورت كورسه
 نيزى اوله اگر مستخيد و يا مستاد هانك افسر
 وسته نقت اوله يا خود شهيد كى اوله اگر
 كخانه كوردهى عورت فليلك اگر رستم ريش
 اما موانه كخانه كوردهى كوردهى كالى نيزى
 ايود كورن نون كوردهى عمدت فو نوب
 ترج اوله اگر نونيك رسته كندى اوله اوله
 مالىقه اكسل اوله اگر زورده و مستاد افسر
 انه زورده اريسته كركندى كى اينده
 كوردهى ولاه كى صندى اوله كيشيك تاق
 و ناسى يا خود و نونيك اوله ميس اوله
 اگر ريكندى كه حواش ايدردى اوله كيشيك غري

روز

62a

اوله اوله و بود قد و مختصر كيشيه
 هر چي دوشك كوردهى اسيوا كاه
 نظر ايود اذن دقيرون اليوب عل ايدل
 و دى بو كالك اسمنه تحفه الموك ديدل
 و بو كاه عجمه و نجده تيكه تركيه تبديل اولدى
 تاكم بلنده اسهل و احون

اولسون الجورف

وانه اعلم بالمتدبه

==

61

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Gülcan KESKİN

Doğum Yeri ve Yılı: Salıpazarı-15/05/1991

Medeni Hali: Bekâr

Yabancı Dili: İngilizce

E-posta: glcnkeskin55@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise: Çarşamba Fen Lisesi (Samsun-Çarşamba)

Lisans: Ordu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü